

การฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน
ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก

ปริญญาโท
ของ
สุวิชา ประสิทธิ์ชัยกิจ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
มีนาคม 2554

การฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน
ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุष्ฎิบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่

มีนาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน
ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
มีนาคม 2554

สุวพิชชา ประสิทธิ์ชัยกิจ. (2554). การฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์,
รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม.

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนา และประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก เพื่อศึกษาความพึงพอใจ และติดตามผลการนำความรู้ความเข้าใจในการฝึกอบรมของครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว ไปใช้จัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนในการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) การสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม 2) การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การติดตามประเมินผลการฝึกอบรม

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจหัวข้อความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก ได้แก่ ครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก จำนวน 164 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการฝึกอบรม ได้แก่ ครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนฝึกอบรม และหลังฝึกอบรม และแบบประเมินความพึงพอใจในการอบรม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.86 มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก สามารถนำไปใช้ได้

2. ผลการเรียนรู้ของครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว ก่อนการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. ครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว มีความพึงพอใจในการฝึกอบรม อยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุด

4. ผลการติดตามประเมินผล หลังการฝึกอบรมไปแล้ว 30 วัน ครูที่ผ่านการฝึกอบรมได้นำความรู้ไปจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กทุกคนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น

TEACHER TRAINING PROGRAM TO MANAGE AN EDUCATION
FOR STUDENTS WITH LEARNING DISABILITIES IN MUNICIPAL
SCHOOLS IN THAILAND'S EASTERN REGION

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Doctor of Education Degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University

March 2011

Suwapitcha Prasititanyakit. (2011). *Teacher Training Program to Manage an Education for Students with Learning Disabilities in Municipal Schools in Thailand's Eastern Region*. Dissertation, Ed.D. (Adult Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr. Sauwanee Lewan, Assoc. Prof. Dr. Suwat Watanawong, Prof. Sriya Niyomthum.

The purposes of this research were to develop and evaluate the effectiveness of a teacher training program to manage an education for students with learning disabilities in municipal schools in the eastern region and to follow up on the application of the program by the participants. The four research procedures were 1) surveying the needs for training, 2) developing the training program, 3) implementing the program, and 4) following up and evaluating the program.

The study had two sample: 164 teachers from the eastern-region municipal schools for the training item needs survey, and 30 teachers from municipal schools in Mueng Sakhaew Municipality for the experiment.

The research instruments were the Training program to manage an education for students with learning disabilities, pre - and post knowledge test, and a questionnaire on satisfaction about the program. The statistics used were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and t - test.

The research results were as follows:

1. The developed training program had a congruence index of 0.86 and highly suitable suitability level Accordingly, the program was suitable for use.
2. The pre - and post knowledge test results were significantly different statistically at the level of .05.
3. The teachers from municipal schools in Mueng Sakhaew Municipality were satisfied the program at high and highest level.
4. The follow up study 30 days after the training showed that teachers' application of knowledge from the training was highly observable.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน
ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก
ของ
สุวิชชา ประสิทธิ์ชัยกิจ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคูัใหญ่
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ 31 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2554

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลัย)

(อาจารย์ ดร.วัฒน์ โจรนัสมฤทธิ)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลัย)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์ ศรียา นิยมธรรม)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์ ศรียา นิยมธรรม)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สมศักดิ์ ลีลา)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ด้วยความอนุเคราะห์ จากระองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร. วัฒนีย์ โรจน์สัมฤทธิ์ ประธานกรรมการสอบปากเปล่า และอาจารย์ ดร. สมศักดิ์ ลีลา กรรมการสอบปากเปล่า ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยเหลือ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ชี้แนะแนวทาง ในการทำปริญญานิพนธ์ อย่างดีเสมอมา ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์อันมีค่า และรู้ซึ่งถึงคุณค่าของงานวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ให้โอกาส และให้ทุนสนับสนุนในการทำปริญญานิพนธ์

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดารณี ศักดิ์ศิริผล อาจารย์ ดร.สิริลักษณ์ โปร่งสันเทียะ อาจารย์ ณิชพร นกสกุล วิทยากรในการฝึกอบรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกยุร วงศ์ก้อม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เขียวชล ขุนแก้ว อาจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย และอาจารย์ ธีระ จันทรรัตน์ ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจประเมินหลักสูตรฝึกอบรม

ขอขอบคุณ อาจารย์อรรธรณ นัตนะรา ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 1 (หนองกะพ้ออนุสรณ์) ที่ให้ความอนุเคราะห์ และกลุ่มตัวอย่างครู และนักเรียนโรงเรียนโรงเรียนเทศบาล 1 (หนองกะพ้ออนุสรณ์) และโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกระสัง) ที่ให้ความร่วมมือ ในการวิจัย เป็นอย่างดี ทำให้งานวิจัยสำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ทุกท่านที่ให้ความรู้ และประสบการณ์อันมีค่า ชี้แนะในสิ่งที่ถูกที่ควรค่าในการเรียนรู้ แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

ขอขอบคุณ อาจารย์เริงรณ อาจารย์ปฐิมาพร ล้อมลาย คุณสิวะนนท์ พรหมมาศ คุณธีรพล ชนะสกุล คุณพุมพินิต คงแสง คุณสุวีณา สุริยะ คุณปรเมศร์ บำรุงหนูไทย คุณจุรีย์ ถมยา คุณอชิษฐ์ ประพาน คุณสิริลักษณ์ กลิ่นขจร และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน ที่ช่วยประสานงาน การพิมพ์และการตรวจต้นฉบับ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ชาว กญ. ทุกคน โดยเฉพาะ อาจารย์ ดร. อมรรักษ์ สวนชูผล ที่คอยให้กำลังใจซึ่งกันและกันเสมอมา

สุดท้าย ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ และคุณแม่ ผู้ที่เป็นครูคนแรกของผู้วิจัย และปลูกฝังอบรมนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ทำให้ผู้วิจัยรักในการศึกษาตลอดชีวิตอย่างแท้จริง และทุกคนในครอบครัวที่เสียสละ และรอคอยความสำเร็จ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบแต่ คุณพ่อ คุณแม่ ครู อาจารย์ ทุกท่าน ที่ถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัย ตลอดจนผู้ให้ความช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

สุวพิชชา ประสิทธิชัยกิจ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ	10
ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	22
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	37
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร	55
แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมและการพัฒนาหลักสูตร	63
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	80
3 วิธีดำเนินการวิจัย	90
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	90
ขั้นตอนในการวิจัย	91
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	100
การเก็บรวบรวมข้อมูล	102
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	103
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	105
ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	105
ขั้นตอนที่ 2 ผลการร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก	110
ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว	114

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ขั้นตอนที่ 4 ผลการติดตามประเมินผลหลังการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษา ให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว	118
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	120
ความมุ่งหมายของการวิจัย	120
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	120
เครื่องมือในการวิจัย	121
วิธีดำเนินการวิจัย	121
สรุปผลการวิจัย	122
อภิปรายผล	124
ข้อเสนอแนะ	129
บรรณานุกรม	130
ภาคผนวก	140
ภาคผนวก ก	141
ภาคผนวก ข	213
ภาคผนวก ค	226
ภาคผนวก ง	228
ภาคผนวก จ	245
ประวัติย่อผู้วิจัย	251

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตัวอย่างการออกแบบหน่วยการฝึกอบรม.....	92
2 แบบแผนการทดลอง.....	98
3 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว.....	99
4 ผลการวิเคราะห์จำนวน และคำร้อยละ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหา ทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก.....	106
5 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการเนื้อหาสาระใน การเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก.....	107
6 ผลการวิเคราะห์จำนวน และคำร้อยละ ระดับความต้องการเกี่ยวกับ เวลา และสถานที่ ในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก.....	108
7 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการในการเข้ารับ การฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก จำแนกตามโรงเรียน.....	109
8 ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษา ให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก.....	110
9 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษา ให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก.....	112
10 ผลการประเมินความสอดคล้องแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมเพื่อจัด การศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียน เทศบาลเมือง สระแก้ว.....	113
11 ผลการวิเคราะห์คะแนนการทดสอบความรู้ของผู้รับการฝึกอบรมก่อนและหลัง การฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ในโรงเรียน เทศบาลเมือง สระแก้ว.....	115

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
12 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ก่อน และหลังการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว	116
13 ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจในการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนในโรงเรียน เทศบาลเมือง สระแก้ว	117
14 ผลการวิเคราะห์คะแนนการทดสอบก่อนและหลังเรียนของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ที่สอนโดยครูที่ผ่านการฝึกอบรม	118

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ BCIT Curriculum Development Model.....	60
3 ทฤษฎีพัฒนาหลักสูตรของ ทาบา.....	62
4 ขั้นตอนการฝึกอบรม ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.....	67
5 ขั้นตอนการฝึกอบรม ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.....	70
6 กระบวนการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียน.....	77
7 ขั้นตอนการวิจัย.....	89

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาเป็นรากฐาน ที่มีความสำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์ ความเจริญก้าวหน้า และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คน ได้พัฒนาตนเอง ในด้านต่าง ๆ ของชีวิต เพื่อเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ การศึกษาช่วยสร้างคนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทาง เพื่อพัฒนาอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ ดังที่กรมวิชาการได้อัญเชิญพระราชดำริ ส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ได้พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียน ที่ได้รับรางวัลพระราชทานว่า การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความรู้ ความคิดความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล และสังคม บ้านเมืองใดที่คนมีการศึกษาดี บ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มี คุณภาพธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด (กรมวิชาการ. 2540: 17)

เด็กถือเป็นทรัพยากรที่มีค่า และเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ การพัฒนาประเทศ จะได้ผลมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของเยาวชนในประชาคมเป็นสำคัญ ถ้าเด็กและเยาวชน มีสุขภาพอนามัยที่ดี ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน เหมาะสมตามวัย และได้รับการพัฒนาอย่างถูก วิธี เมื่อเติบโตก็จะกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ เป็นประชากรที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติ สามารถ ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติต่อไป ในทางตรงกัน ข้ามถ้าเด็กเกิดมาแล้วมีความบกพร่อง และไม่ได้รับการพัฒนา ก็จะเป็นอุปสรรค ต่อการพัฒนา ประเทศโดยเป็นภาระต่อสังคม และรัฐบาลในการสงเคราะห์ดูแลช่วยเหลือต่อไป ดังนั้นเด็กพิเศษ จึงควรได้รับการช่วยเหลือ และฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา เพราะถ้าเด็กได้รับการส่งเสริม และฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาอย่างถูก วิธี และเต็มตามศักยภาพก็จะสามารถกลับกลายเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าแก่ชาติได้ ซึ่งในเรื่องดังกล่าว รัฐได้ให้ความสำคัญ เช่นกัน จะเห็นได้จาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 2 มาตรา 10 ที่กำหนดว่า ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย นอกจากนี้วรรคสอง ยังกำหนดไว้อีกว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 6 - 7)

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มหนึ่ง ที่พบอยู่ในชั้นเรียนปกติทั่วไปในลักษณะของเด็กที่มีความยุ่งยากในกา รเรียนวิชาต่าง ๆ เช่น การอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ เป็นต้น ซึ่งจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทั้ง ๆ ที่มีระดับสติปัญญาปกติหรือสูงกว่าปกติ ในบางราย เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ไม่มีลักษณะแตกต่างที่ปรากฏเด่นชัดแจน เช่น เด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่น ๆ เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ก็จะมี ความผิดปกติทางสายตา ตาบอดและตาบอดเลือกราง เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ก็จะมี ความผิดปกติทางการได้ยินเสียง หูหนวก หูตึง เป็นต้น เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มักจะพบ ความผิดปกติต่อเมื่อเข้าเรียน ในระบบ บโรงเรียน แล้วไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยที่ครู ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ เพราะขาดความรู้ความเข้าใจเด็ก และขาดเทคนิควิธีการที่จะ ช่วยเหลือเด็กได้ เด็กหลายคนต้องออก จากโรงเรียนกลางคัน หรือถูกกล่าวหาว่าเป็นเด็กเหลวไหล (ศรียา นิยมธรรม; และดารณี ศักดิ์ศิริผล. 2545: 1)

จากข้อมูลในกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เป็นกลุ่มเด็ก ที่มีจำนวนมากที่สุด และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นดังจะเห็นได้จากข้อมูล ของกระทรวงศึกษาธิการ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี ค.ศ. 1986 – 1987 พบว่าเด็กที่ผ่านการคัดแยกเรียบร้อยแล้ว เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษในวัยเรียน ร้อยละ 10 และเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ถึง ร้อยละ 5 ของประชากรในวัยเรียน สำหรับในประเทศไทย เมื่อพิจารณาในแต่ละปีการศึกษา พบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ดังนี้ ปีการศึกษา 2539 มีจำนวน 1,774 คน ปีการศึกษา 2540 มีจำนวน 5,444 คน ปีการศึกษา 2541 มีจำนวน 7,510 คน ปีการศึกษา 2542 มีจำนวน 23,760 คน และในปีการศึกษา 2543 ยังพบอีกว่ามีเด็กอยู่ในระดับประถมศึกษา ทั่วประเทศ 7,000,000 คน ในจำนวนนี้เป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ประมาณ 107,578 คน (ผดุง อารยะวิญญู. 2544: 60) ต่อมา ศรียา นิยมธรรม และดารณี ศักดิ์ศิริผล (2545: 55) ได้ศึกษา วิจัยเรื่องการสำรวจเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ของโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ในจำนวน เด็ก 942 คน พบว่า มีเด็กอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อยู่ จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 20.49 นอกจากนี้ผลการวิจัย ในประเทศสหรัฐอเมริกา (Geary. 2004: 4) ยังพบอีกว่า เด็กไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 มีปัญหาทางการเรียนรู้ ลักษณะใดลักษณะหนึ่ง แต่เมื่อมีกฎหมายสำหรับ เด็กพิเศษออกมา โดยให้สิทธิในการศึกษา ให้ความช่วยเหลือและให้บริการด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสม เด็กสามารถพัฒนาและประสบความสำเร็จได้ ส่งผลในระยะยาวให้รัฐสามารถลดค่าใช้จ่ายในเด็ก กลุ่มนี้ลงได้มาก สังคมไทยก็เช่นกันไม่ควรมองข้ามความสามารถของเด็กเหล่านี้ ถ้าเด็กเหล่านี้ได้รับการพัฒนาอย่างถูก วิธี และเต็มศักยภาพ เด็กที่มีปัญหาทาง การเรียนรู้ บางคนอาจทำได้ดีกว่า เด็กปกติบางคนด้วยซ้ำไป ซึ่งการช่วยเหลือที่สำคัญที่สุด คือ การจัด การศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสม และผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้เด็กพัฒนาได้เต็มศักยภาพ คือ ครู (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ. 2543: 2 - 4)

หากครูขาดความรู้ความสามารถแล้วจะทำให้การศึกษา มีประสิทธิภาพได้ยาก เพราะครูเป็นปัจจัยหลักอันสำคัญยิ่งในการจัดการกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ ครู เปรียบเสมือน ตัวชี้วัดความสำเร็จหรือความ มล้มเหลวของกระบวนการจัดการศึกษา กล่าวคือ หากครูมีความรู้ความสามารถ มีเทคนิควิธีการสอนที่ดี มีทักษะ และกระบวนการสอนที่ดี มีความเข้าใจเด็กจะทำให้การเรียน การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของประชากรในประเทศ ดังนั้นครูจึงเปรียบเสมือนผู้กำหนดคุณภาพของประชากรในสังคม และคุณภาพของประชากร ในสังคม จะเป็นตัวพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ได้อย่างดี ครู และบุคลากรทางการศึกษา ต้องได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง และมีคุณภาพ เนื่องจากครูมีหน้าที่หลักด้านการจัดการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการพัฒนาการศึกษาควรพัฒนาที่ตัวครูก่อน เพื่อครูจะได้นำไปพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนการสอน และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษา และการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ต่อไป ในทางกลับกันหากครูไม่ได้รับการพัฒนาก็จะทำให้การศึกษาไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ และผลที่ตามมาคือประชากรที่ขาดคุณภาพ (ดิเรก พรสีมา; และคณะ . ม.ป.ป.) แต่การพัฒนาครูที่ผ่านมายังไม่ได้กระทำอย่างจริงจัง ส่งผลให้ครูไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากรายงานผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาข้าราชการครู ในเรื่องปัญหาและความต้องการในการพัฒนาตนเองซึ่งพบว่า ครูมีความต้องการพัฒนาตนเองแทบทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการจัดการเรียนการสอน (สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์; และคณะ. 2543: 8)

สำหรับครูการศึกษาพิเศษนั้น จากรายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการกำลังคนในการพัฒนาการศึกษาพิเศษ พบว่า การผลิตครูการศึกษาพิเศษอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ต้องให้บริการ ในโรงเรียนต่าง ๆ มีครูที่เรียนสำเร็จมาทางด้านการศึกษาพิเศษที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ ก่อนข้างน้อย และการผลิตครูการศึกษาพิเศษนั้นผลิตได้บางสาขาเท่านั้น คือ สาขา การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สาขาการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สาขาการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศ และสาขาการศึกษาพิเศษทั่วไป (การเรียนร่วม) ในจำนวนสาขาย่อยดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละประเภท ที่กระทรวงการศึกษาศึกษา จำแนกไว้ อาทิเช่น สาขาการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น สาขาการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สาขาการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านพฤติกรรม สาขาการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายและสุขภาพ สาขาการศึกษาสำหรับเด็กสมาธิสั้น สาขาการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติก สาขาการศึกษาสำหรับเด็กพิการซ้ำซ้อน เป็นต้น ซึ่งครูผู้สอนเด็กเหล่านี้ยังขาดแคลนความรู้เฉพาะทาง ทำให้มีอุปสรรคในการพัฒนางานด้านการศึกษาพิเศษ แนวทางการแก้ปัญหาประการหนึ่งคือ การอบรมครูประจำการ ให้สามารถสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ หน่วยงาน ทุกหน่วยงาน ที่ทำงานด้านการศึกษาพิเศษ ควรวางแผนในการอบรมบุคลากรประจำการให้สามารถช่วยเหลือเด็กได้ (ผดุง อารยะวิญญู; และดารณี ศักดิ์ศิริผล. 2544)

การพัฒนาบุคลากรนอกจากการจัดการศึกษาแล้ว ยังสามารถที่จะพัฒนาบุคลากรได้ด้วยวิธีฝึกอบรม เพราะการฝึกอบรม จะก่อประโยชน์สูงสุดให้แก่องค์กรอย่างมากไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหรือการแก้ปัญหา การฝึกอบรมย่อมส่งผลต่อการเพิ่มคุณค่าของบุคลากรสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ ขจัดความล้าหลังของทักษะการปฏิบัติงาน อันส่งผลต่อการปรับปรุงสถานะการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ฉะนั้นการฝึกอบรมจึงจัดได้ว่าเป็นการศึกษาอย่างหนึ่งที่ดีให้กับผู้ซึ่งอยู่ในวัยทำงาน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้ เกิดความเรียนรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understanding) ทักษะ (Skills) และทัศนคติ (Attitude) ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะของผู้เข้ารับการอบรมไปในทางที่ต้องการ ซึ่งจะมีผลทำให้การปฏิบัติงานในองค์กรประสบความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ การฝึกอบรมถือได้ว่าเป็นกลยุทธ์ที่ดีที่สุดในการที่จะพยายามใช้ทรัพยากรมนุษย์ ให้คุ้มค่าต่อองค์กรมากที่สุด และประหยัดที่สุด ซึ่งจะนำไปสู่ผลสำเร็จในการปฏิบัติงานต่อไป (ชาญชัย อาจินสมาจาร . 2548: 36) ฉะนั้น การฝึกอบรมจึงเป็น ทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาครู ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อฝึกฝนให้เหมาะสมกับเป้าหมายในการปฏิบัติงาน เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมที่ได้รับไปใช้แก้ปัญหาในทันที ทำให้งานที่ปฏิบัติอยู่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อคุณภาพของงาน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้สำรวจความต้องการในการฝึกอบรมการจัดการศึกษา สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ของครูผู้สอนโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออกผลการสำรวจพบว่าครูผู้สอน โรงเรียนเทศบาล เมือง ภาคตะวันออกมีความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) โดยเฉพาะโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$)

โรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้วเป็นโรงเรียนขนาดกลางจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน จนถึงระดับมัธยมศึกษา มีโรงเรียนในสังกัด 2 แห่ง คือโรงเรียน เทศบาล 1 (หนองกระพ้ออนุสรณ์) และโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกระสัง) ซึ่งโรงเรียนทั้งสองแห่งได้ถ่ายโอนมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษาเขต 1 จังหวัดสระแก้วเมื่อปี พ.ศ. 2550 มีครู จำนวน 50 คน นักเรียน 826 คน ซึ่งโรงเรียน ทั้งสองแห่งอยู่ในเขตชุมชน การคมนาคมสะดวก มีอุปกรณ์การเรียนการสอนและห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากเทศบาล กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ลักษณะของ ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ น้อย จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ มีรายได้ค่อนข้างต่ำ ประกอบอาชีพค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ และทำนามีส่วนน้อยที่มีอาชีพรับราชการ ผู้ปกครอง มีปัญหาในการช่วยบุตรหลาน ในเรื่องการเรียนการสอน (โกวิทย์ ว่องทรงเจริญ. 2548: 3) ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ที่จะต้องพึ่งพิงครูเป็นส่วนใหญ่ ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ บรรทุทธ์ จันทวโร (2545: 3 - 4) เกี่ยวกับปัญหาการบริหารบุคลากร ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว พบว่า โรงเรียน ในจังหวัดสระแก้ว มีปัญหา ละอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน ดังนี้

- 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายทุกกลุ่มประสบการณ์ได้
- 2) ด้านอัตราการตกซ้ำชั้น ระดับชั้นประถมศึกษา ยังมีอัตราการตกซ้ำชั้นเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 2.66
- 3) ด้านอัตราการออกกลางคัน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีอัตราการออกกลางคัน เฉลี่ยร้อยละ 51
- และ 4) ด้านกระบวนการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลยังไม่เป็นไปตามหลักสูตร ครูส่วนใหญ่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนการวัดผลประเมินผลยังเป็นรูปแบบวัดความรู้และแข่งขันตนเองไม่ได้แข่งขันกับการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ครูต้องชวนช่วยในการพัฒนาประสิทธิภาพในการเรียนการสอน และเข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมาก ซึ่ง การฝึกอบรมจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาครู ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อฝึกฝน ให้เหมาะสมกับเป้าหมายในการปฏิบัติงาน เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งผู้เข้ารับการอบรม สามารถนำความรู้ในการอบรมที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ทันที ทำให้งานที่ปฏิบัติอยู่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นส่งผลต่อคุณภาพของงาน

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะนักการศึกษา จึงสนใจที่จะพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมครูเทศบาลเมือง เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพ และแก้ปัญหา เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ให้เด็กได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งจะเป็นตัวแทนโรงเรียนเทศบาลอื่น ๆ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือและขยายผลไปยังหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูผู้สอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ในหน่วยงาน ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว
4. เพื่อติดตามผลการนำความรู้ความเข้าใจในการฝึกอบรมของครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้วไปใช้ จัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้หลักสูตรฝึกอบรม การจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก ที่มีประสิทธิภาพ และเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาครูผู้สอน เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ซึ่งสามารถเป็นต้นแบบขยายไปสู่เทศบาลอื่น ๆ และการศึกษาพิเศษประเภทอื่นต่อไป
2. ผลการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงาน ด้านการจัดการศึกษา ให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ของครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาล เมืองภาคตะวันออก ที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และคุณภาพการศึกษาชาติต่อไป
3. ได้ทราบถึงความต้องการในการฝึกอบรม การจัดการศึกษาเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเขตภาคตะวันออกซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการฝึกอบรม การจัดการศึกษา ให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาล เมืองภาคตะวันออก ตรงตามความต้องการของครู สามารถนำไปแก้ปัญหามหากรรมการเรียนการสอนของครู ตรงจุดประสงค์ และมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว มีโรงเรียน จำนวน 44 โรงเรียน มีครูผู้สอน จำนวน 1,071 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม ได้แก่ ครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาล เมืองภาคตะวันออก 3 จังหวัด ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ดังนี้

1.1 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling) จังหวัดในเขตภาคตะวันออก ได้จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดระยอง มีโรงเรียน จำนวน 15 โรงเรียน

1.2 จับฉลากโรงเรียนเทศบาลเมือง ในจังหวัด ที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จังหวัดละ 2 โรงเรียน ได้จำนวน 6 โรงเรียน ซึ่งมีครูผู้สอน จำนวนทั้งสิ้น 164 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการฝึกอบรม ได้แก่ ครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก ที่ได้มาจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างในข้อ 1 ที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุด ซึ่งได้แก่โรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว จากนั้นคัดเลือกจาก ผู้ที่สนใจ และต้องการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนทักษะการสอน ไม่เคยฝึกอบรมเกี่ยวกับเด็ก ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มาก่อน มีความสมัครใจ และสามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้ตลอดระยะเวลาการฝึกอบรม ได้จำนวน 30 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ในครั้งนี้ ได้แก่

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

หลักสูตรการฝึกอบรม การจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 ผลของการฝึกอบรม การจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว

3.2.2 ความพึงพอใจในการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว

3.2.3 ผลการเรียนรู้ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ที่ได้รับการสอนจากครู ที่ผ่านการฝึกอบรม การจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การฝึกอบรม เพื่อการจัดการศึกษา ให้เด็กที่มี ปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่จัดทำขึ้นอย่างมีระบบเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมือง เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะ ที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้พัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยฝึกอบรม 5 หน่วยฝึกอบรม ดังนี้

หน่วยฝึกอบรมที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และการบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ

หน่วยฝึกอบรมที่ 2 การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

หน่วยฝึกอบรมที่ 3 การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

หน่วยฝึกอบรมที่ 4 เทคนิคการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

หน่วยฝึกอบรมที่ 5 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Educational

Program: IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implement Plan: IIP)

2. หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้โรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก

3. โรงเรียนเทศบาลเมือง หมายถึง โรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 1 (หนองกะพ้ออนุสรณ์) และโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง)

4. ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล1 (หนองกะพ้ออนุสรณ์) และโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง)

5. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หรือ เด็กแอลดี(LD) หมายถึง เด็กที่ระดับสติปัญญาปกติสูงกว่าปกติ มีความบกพร่องทางขบวนการทางจิตวิทยา ทำให้มีปัญหาในด้าน การอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ ปัญหาดังกล่าวมิได้มีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางร่างกาย แขน ขา ลำตัว สายตา การได้ยิน อารมณ์ และสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ
2. ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
3. แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการฝึกอบรม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ

1.1 ความหมายของการศึกษาพิเศษ

ศรียา นิยมธรรม (2540: 82) ได้ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษว่าการศึกษาพิเศษหมายถึง การให้การศึกษแก่ผู้เรียนเป็นพิเศษทั้ง ในด้าน การดำเนินการ จัดการเรียนการสอน และการให้บริการ ทั้งนี้เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ด้อยโอกาส และขาดความเสมอภาค ในการได้รับสิทธิตามที่รัฐจัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่เด็กในวัยเรียนทั่วไป ซึ่งสาเหตุแห่งความด้อยโอกาสนั้นเป็นผลมาจากสภาพความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ นอกจากนี้ยังรวมถึงการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปัญญาเลิศ ซึ่งเป็นเด็กที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่าเด็กปกติ

ชนะ โนนทวงษ์ (2541: 28) ได้ให้คำจำกัดความของการศึกษาพิเศษว่า หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ กระบวนการสอน และความช่วยเหลืออื่น ๆ โดยการวางแผนเป็นรายบุคคล และติดตามผลอย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งช่วยเหลือเด็กพิเศษให้สามารถพึ่งตนเองได้ และสามารถบรรลุความสำเร็จทางการศึกษาได้มากที่สุด

สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542: 5) ระบุใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 วรรคสอง กำหนดว่าการจัดการศึกษาสำหรับบุคคล ซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและ การเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาส ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ซึ่งการศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใด ทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผดุง อารยะวิญญู(2542: 13-14) ให้ความหมายการศึกษาพิเศษว่า หมายถึง การศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่บกพร่องทางสายตา เด็กที่บกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่บกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ เด็กที่บกพร่องทางอารมณ์ และพฤติกรรมเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ เด็กพิการซ้ำซ้อน รวมถึงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งเด็กเหล่านี้ไม่อาจได้รับประโยชน์เต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้ปกติ ดังนั้น การศึกษาพิเศษจึงแตกต่างไปจากการศึกษาสำหรับเด็กปกติในด้านที่เกี่ยวกับวิธี สอน ขบวนการ เนื้อหาวิชา หลักสูตร เครื่องมือ และอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น การศึกษาพิเศษควรจัดให้สนองความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล

พะโยม ชินวงศ์(2543: 59) ได้ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษว่าเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่ไม่สามารถเรียนได้ตามโปรแกรม การเรียนปกติ ทั้งนี้เนื่องมาจากความบกพร่องทางด้านร่างกาย สมองหรือจิตใจ จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือยืดหยุ่นโปรแกรมการศึกษาให้สามารถสนองความต้องการของเด็กได้ เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มความต้องการ

กรมสามัญศึกษา (2544: 2) ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษว่า การศึกษาพิเศษเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กผู้ขาดโอกาสอันเนื่องมาจากความพิการด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความพิการทางด้านหู ทางด้านตา ทางด้านสมอง และทางด้านร่างกาย รวมทั้งการให้การศึกษ แก่เด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ประสานความร่วมมือกับโรงเรียนในสังกัดกรมต่าง ๆ และองค์กรหรือมูลนิธิเอกชน

พิมพ์พรรณ วรชุตินทร(2545: 11) ให้ความหมายการศึกษาพิเศษว่า หมายถึง การรักษาและป้องกันที่มีลักษณะเป็นการบำบัดรักษาความบกพร่อง ความสำเร็จความสามารถในการเรียนรู้ออกไป จัดหาวิธีการเรียนแบบอื่น นมาทดแทนหรือชดเชย การป้องกันโดยการจัดบริ การเพื่อสนองความต้องการพิเศษของเด็ก ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน เพื่อป้องกัน การไร้ความสามารถไม่ให้ขยายมากขึ้นรุนแรงขึ้น

สรุป ความหมายของการศึกษาพิเศษ คือการจัดการศึกษาเพื่อฟื้นฟูบำบัด ชดเชยความบกพร่อง และส่งเสริมศักยภาพให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ รวมถึงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้วย

1.2 ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ผดุง อารยะวิญญู (2533: 2) ให้ความหมาย เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Children with Special Needs) ว่าหมายถึง เด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาแตกต่างไปจากเด็กปกติ การให้การศึกษสำหรับเด็กเหล่านี้จึงควรมีลักษณะแตกต่างไปจากเด็กปกติ ในด้านเนื้อหา วิธีการ และการประเมินผล

วารี ธีระจิตร (2537: 3) ให้ความหมายเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ว่าหมายถึง เด็กที่มีลักษณะทางกายภาพหรือพฤติกรรม เบี่ยงเบนไปจากสภาพปกติทาง กาย สติปัญญา อารมณ์ หรือสังคม ซึ่งความเบี่ยงเบนนี้รุนแรง ถึงขั้นกระทบกระเทือน ต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก เด็กพิเศษ จึงมีความต้องการ และจำเป็นที่จะต้องจัดบริการทางการแพทย์ และการศึกษาพิเศษ เพื่อให้เด็กเหล่านี้ได้สามารถพัฒนาร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม ไปในทางที่ดี โกล่เคียงปกติ เต็มกำลังความสามารถของแต่ละบุคคล

เบญญา ชลธานนท์ (2544: 34) กล่าวว่า องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้พยายามให้ คำจำกัดความหรือความหมายของคำว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับ ความเข้าใจ ว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องอยู่ในขอบเขต 3 ประการ คือ

1. บกพร่อง (Impairment) หมายถึง มีการสูญเสียหรือมีความผิดปกติของจิตใจ และสรีระ หรือโครงสร้างและหน้าที่ของร่างกาย
2. ไร้สมรรถภาพ (Disability) หมายถึง การมีข้อจำกัดใด ๆ หรือขาดความสามารถ อันเป็นผลมาจากความบกพร่องจนไม่สามารถกระทำกิจกรรมในลักษณะปกติ หรือภายในขอบเขต ที่ถือว่าปกติสำหรับมนุษย์ได้
3. ความเสียเปรียบ (Handicap) หมายถึง การมีความจำกัดหรืออุปสรรคกีดกันอัน เนื่องมาจากความบกพร่อง และการไร้สมรรถภาพที่จำกัดหรือขัดขวางจนทำให้บุคคลไม่สามารถ บรรลุการกระทำตามบทบาทปกติของมนุษย์ได้สำเร็จ

พิมพ์พรรณ วรชุตินทร (2545: 5) ให้ความหมาย เด็กพิเศษ ว่าหมายถึง เด็กที่มี ลักษณะนอกเหนือไปจากปกติวิสัย หรือเด็กที่มีลักษณะเบี่ยงเบนไปจากเด็กปกติทั่วไปทั้งในเชิงบวก และเชิงลบ จนถึงขั้นที่ไม่อาจได้รับประโยชน์จากการศึกษา ตามปกติได้อย่างเต็มที่จำเป็นต้อง จัดให้ได้รับการศึกษาหรือบริการพิเศษ เพื่อพัฒนาศักยภาพให้สูงสุด

แอสแมน และเอลกินส์ (Ashman; & Elkins. 1994: 2) ให้ความหมายเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ ว่าหมายถึง เด็กที่ไม่สามารถได้รับประโยชน์จากหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียนปกติ ด้วยเหตุผลบางประการ หรือหลายประการ จะต้องมีการจัด หรือปรับหลักสูตรให้สนองต่อ ความต้องการพิเศษ เพื่อให้เด็กเหล่านี้ได้รับโอกาส และประสบการณ์ที่ทำให้เกิด การเรียนรู้ และพัฒนา

เคิร์ก แกลแลงเจอร์ และอแนสทาซิโอ (Kirk; Gallagher; & Anastasiow. 1996: 4) ให้ความหมาย เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ว่าหมายถึง เด็กที่ต่างไปจากเด็กปกติทั่วไปในเรื่อง ลักษณะทางสติปัญญา ความสามารถในการรับรู้ ความสามารถในการสื่อความหมาย และพัฒนาการ ด้านพฤติกรรม และอารมณ์ ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้เกิดขึ้นจนเด็กต้องการการปรับปรุงแก้ไข เรื่อง การเรียนการสอน หรือบริการทางการศึกษาพิเศษ เพื่อพัฒนาศักยภาพ

เกียร์ฮาร์ท และ (Gearheart; & Weishahn. 1980: 2) ให้ความหมาย เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ว่าหมายถึง เด็กที่ต้องการการศึกษาที่ต่างไปจากเด็กปกติ และเด็กเหล่านี้ไม่สามารถศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพปราศจากโปรแกรมการศึกษาพิเศษซึ่งอำนวยความสะดวกบริการต่าง ๆ สื่อและอุปกรณ์พิเศษ

จากความหมายของเด็กพิเศษ ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีลักษณะเบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์ปกติทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางกาย อารมณ์ สังคม หรือสติปัญญา ซึ่งมีทั้งเบี่ยงเบนไปในเชิงบวก และเชิงลบ

1.3 ประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

กระทรวงศึกษาธิการ (2543: 41) ได้จำแนกเด็กที่มีความบกพร่องออกเป็น 9 ประเภท ดังนี้

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น หมายถึง เด็กที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1 เด็กตาบอด หมายถึง เด็กที่สูญเสียการเห็นมากจนต้องสอนให้อ่านอักษรเบรลล์ หรือใช้วิธีการฟังเทปหรือแผ่นเสียง หากตรวจวัดความชัดของสายตาส่งดีเมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ 6 ส่วน 60 (6/60) หรือ 20 ส่วน 200 (20/200) ลงมาจนถึงตาบอดสนิท หรือมีลานสายตาแคบกว่า 20 องศา (สามารถมองเห็นได้กว้างน้อยกว่า 20 องศา)

1.2 เด็กตาบอดเลือนราง หมายถึง เด็กที่สูญเสียการเห็นแต่ยังสามารถอ่านอักษรตัวพิมพ์ที่ขยายใหญ่ได้ หรือต้องใช้แว่นขยายอ่าน หากตรวจวัดความชัดของสายตาส่งดีเมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับระหว่าง 6 ส่วน 18 (6/18) หรือ 20 ส่วน 70 (20/70) ถึง 6 ส่วน 60 (6/60) หรือ 20 ส่วน 200 (20/200) หรือมีลานสายตาแคบกว่า 30 องศา (สามารถมองเห็นได้กว้างน้อยกว่า 30 องศา)

2. เด็กที่ความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับรุนแรงจนถึงระดับน้อย แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 เด็กหูหนวก หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถรับข้อมูลผ่านทาง การได้ยิน ไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟังก็ตาม โดยทั่วไปหากตรวจการได้ยินจะสูญเสียการได้ยินประมาณ 90 เดซิเบลขึ้นไป เมื่อเปรียบเทียบระดับเริ่มได้ยินเสียงของเด็กปกติ เมื่อเสียงดังไม่เกิน 25 เดซิเบล คนหูหนวกจะเริ่มได้ยินเสียงดังมากกว่า 90 เดซิเบล

2.2 เด็กหูตึง หมายถึง เด็กที่มีการได้ยินเหลืออยู่พอเพียงที่จะรับข้อมูลผ่านทาง การได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง และหากตรวจการได้ยินจะพบว่ามี การสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า 90 เดซิเบล ลงมาจนถึง 26 เดซิเบล คือ เมื่อเปรียบเทียบระดับเริ่มได้ยินเสียงของเด็กปกติ เมื่อเสียงดังไม่เกิน 25 เดซิเบล เด็กหูตึงจะเริ่มได้ยินเสียงที่ดังมากกว่า 26 เดซิเบล ขึ้นไปจนถึง 90 เดซิเบล

3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง เด็กที่มีพัฒนาการช้ากว่าคนปกติทั่วไป เมื่อวัดสติปัญญา โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานแล้ว มีสติปัญญาต่ำกว่าเด็กปีละความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่ำกว่าเกณฑ์ปกติอย่างน้อย 2 ทักษะหรือมากกว่า เช่น การสื่อความหมาย ทางสังคม การใช้สาธารณสมบัติ การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตในบ้าน การควบคุมตนเอง สุขอนามัย การเรียนวิชาการเพื่อชีวิตประจำวัน การใช้เวลาว่าง และการทำงาน ซึ่ง ลักษณะความบกพร่องทางสติปัญญา จะแสดงอาการก่อนอายุ 18 ปี

4. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ หมายถึง เด็กที่มีอวัยวะไม่สมส่วน อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหลายส่วนขาดหายไป กระดูกและกล้ามเนื้อพิการ เจ็บป่วยเรื้อรังรุนแรง มีความพิการของระบบประสาท มีความลำบากในการเคลื่อนไหวซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาในสภาพปกติ ทั้งนี้ไม่รวมคนที่มีความบกพร่องทางประสาทสัมผัส ได้แก่ ตาบอดหูหนวก ซึ่งแบ่งได้เป็น 4 ประเภทดังนี้

4.1 โรคของระบบประสาท เช่น ซีรีบรัล พัลซี (Cerebral Palsy) หรือโรคอัมพาตเนื่องจากสมองพิการ โรคลมชัก มัลติเพิล สเคลอโรซิส (Multiple Sclerosis)

4.2 โรคทางระบบกล้ามเนื้อและกระดูก เช่น ข้ออักเสบ เท้าปุก โรคกระดูกอ่อน โรคอัมพาต กล้ามเนื้อลีบ หรือมีสคิวลาร์ ดิสโทรफी (Muscular Dystrophy) กระดูกสันหลังคด

4.3 การไม่สมประกอบมาแต่กำเนิด เช่น ซีรีซะด สไปนา เบฟิิดา (Spina Bifida) แขนขาด้วนแต่กำเนิด เตี้ยแคระ

4.4 สภาพความพิการและความบกพร่องทางสุขภาพอื่น ๆ ได้แก่

4.4.1 สภาพความพิการ อันเนื่องมาจากอุบัติเหตุ และโรคติดต่อ เช่น ไฟไหม้ แขนขาขาด โรคโปลิโอ โรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบจากเชื้อไวรัส และอันตรายจากการคลอด

4.4.2 ความบกพร่องทางสุขภาพ เช่น หอบ หืด โรคหัวใจ วัณโรคปอดอักเสบ

5. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาที่เกี่ยวกับความเข้าใจ หรือการใช้ภาษา อาจเป็นภาษาพูดและ/หรือภาษาเขียน ซึ่งจะมีผลทำให้มีปัญหาในการฟัง การพูด การคิด การอ่าน การเขียน การสะกดคำ หรือการคิดคำนวณ รวมทั้งสภาพความบกพร่องในการรับรู้ สมองได้รับบาดเจ็บ การปฏิบัติงานของสมองสูญเสีย ซึ่งทำให้มีปัญหาในการอ่าน และปัญหาในการเข้าใจภาษา ทั้งนี้ ไม่รวมคนที่มีปัญหาทางการเรียนเนื่องจากสภาพบกพร่อง ทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว ปัญญาอ่อน ปัญหาทางอารมณ์ หรือความด้อยโอกาสเนื่องจากสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมหรือเศรษฐกิจ

6. เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในเรื่องของการออกเสียงพูด เช่น เสียงผิดปกติ อัตราความเร็วและจังหวะการพูดผิดปกติหรือเด็กที่มีความบกพร่องในเรื่องความเข้าใจและหรือการใช้ภาษาพูด การเขียน และหรือระบบสัญลักษณ์อื่นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งอาจเกี่ยวกับรูปแบบของภาษา เนื้อหาของภาษาและหน้าที่ของภาษา

7. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ทางอารมณ์ และสมาธิสั้น ไม่ใช่เด็กพิการหรือเด็กที่มีความบกพร่อง แต่จัดเป็นกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา สถานศึกษาต้องรับและจัดบริการการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของแต่ละบุคคล เช่นเดียวกับเด็กพิการแต่ละประเภท เด็กกลุ่มนี้อาจมีอาการหรือพฤติกรรมที่แสดงออกไม่ชัดเจน ต้องอาศัย การสังเกต การสำรวจอย่างเป็นระบบ และมีการวัดและประเมินผลทางจิตวิทยา หรือการวินิจฉัยทางการแพทย์

8. เด็กออทิสติก หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการด้านสังคม ภาษา และการสื่อความหมาย พฤติกรรม อารมณ์ และจินตนาการ ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากการทำงานในหน้าที่บางส่วนของสมองที่ผิดปกติไป และความผิดปกตินี้พบได้ก่อนวัย 30 เดือน

9. เด็กพิการซ้ำซ้อน หมายถึง เด็กที่มีสภาพความบกพร่องหรือความพิการมากกว่าหนึ่งประเภทในบุคคลเดียวกัน เช่น เด็กที่บกพร่องทางการได้ยินและตาบอด เป็นต้น

กรมสามัญศึกษา (2544: 17) กล่าวว่า คนพิการสามารถจำแนกได้ 9 ประเภท คือ

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น หมายถึง เด็กที่สูญเสียการเห็น ตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1.1 เด็กตาบอด หมายถึง เด็กที่สูญเสียการเห็นมากจนต้องสอนให้อ่านอักษรเบรลล์ หรือใช้วิธีการฟังเทปหรือแผ่นเสียง

1.2 เด็กที่สายตาลีเลือนลาง หมายถึง เด็กที่สูญเสียการเห็น แต่ยังสามารถอ่านอักษรตัวพิมพ์ที่ขยายใหญ่ได้ หรือต้องใช้แว่นขยายอ่าน

2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับรุนแรงจนถึงระดับน้อย แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 เด็กหูหนวก หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยิน ไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟังก็ไม่ได้ยิน

2.2 เด็กหูตึง หมายถึง เด็กที่มีการได้ยินหลงเหลืออยู่พอที่จะรับข้อมูล ผ่านทางการได้ยินได้

3. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ หมายถึง เด็กที่มีอวัยวะไม่สมส่วน อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหลายส่วนขาดหายไป กระดูกและกล้ามเนื้อพิการ เจ็บป่วยเรื้อรังรุนแรง มีความพิการของระบบประสาท มีความลำบากในการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาในสภาพปกติ ทั้งนี้ไม่รวมคนที่ ตาบอด หูหนวก

4. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง เด็กที่มีพัฒนาการช้ากว่าคนปกติทั่วไป เมื่อวัดสติปัญญาโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน แล้วมีสติปัญญาต่ำกว่าเด็กปกติ และความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่ำกว่าเกณฑ์ปกติอย่างน้อย 2 ทักษะ หรือมากกว่า

5. เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในเรื่องของการออกเสียงพูด เช่น เสียงผิดปกติ อัตราความเร็วและจังหวะการพูดผิดปกติ หรือเด็กที่มีความบกพร่องในเรื่องความเข้าใจและ/หรือการใช้ภาษาพูด การเขียนและ/หรือระบบสัญลักษณ์อื่นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร

6. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ หมายถึง เด็กที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากเด็กปกติเป็นอย่างมาก และปัญหาทางพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ไม่เป็นที่ยอมรับทางสังคมและวัฒนธรรม

7. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างในกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาเกี่ยวกับความเข้าใจหรือการใช้ภาษา อาจเป็นภาษาพูดและ/หรือภาษาเขียน ซึ่งมีผลทำให้มีปัญหาในการฟัง การพูด การคิด การอ่าน การเขียน การสะกดคำ หรือการคิดคำนวณ รวมทั้งสภาพความบกพร่องในการรับรู้ สมองได้รับบาดเจ็บ การปฏิบัติงานทางสมองสูญเสียไป

8. เด็กออทิสติก หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการด้านสังคม ภาษา และการสื่อความหมาย พฤติกรรม อารมณ์และจินตนาการ ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากการทำงานในหน้าที่บางส่วนของสมองผิดปกติ

9. เด็กพิการซ้ำซ้อน หมายถึง เด็กที่มีสภาพความบกพร่องหรือความพิการมากกว่าหนึ่งประเภทในบุคคลเดียวกัน เช่น เด็กปัญญาอ่อนที่สูญเสียการได้ยิน

เบญญา ชลธารินทร์ (เกยูร วงศ์ก้อม. 2548: 1; อ้างอิงจาก; เบญญา ชลธารินทร์. 2545: สัมภาษณ์) กล่าวว่า การจัดการศึกษาพิเศษในปัจจุบันจัดให้เด็ก 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเด็กพิการ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ส่วนเด็กด้อยโอกาส สามารถจัดในรูปแบบการศึกษาปกติแต่จัดบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้การดูแล และการให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด

เกยูร วงศ์ก้อม (2548: 8 – 10) กล่าวว่า ขอบข่ายงานการศึกษาพิเศษครอบคลุมเด็ก 3 กลุ่ม คือ

1. เด็กพิการ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านต่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 9 ประเภท ดังนี้

- 1.1 เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น
- 1.2 เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- 1.3 เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- 1.4 เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ
- 1.5 เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
- 1.6 เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์
- 1.7 เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- 1.8 เด็กออทิสติก
- 1.9 เด็กพิการซ้ำซ้อน

2. เด็กด้อยโอกาส หมายถึง เด็กที่ขาดโอกาสในการรับการศึกษา ซึ่งแบ่งเป็น 10 ประเภท ดังนี้

- 2.1 เด็กเร่ร่อน
- 2.2 เด็กชนกลุ่มน้อย

- 2.3 เด็กที่ถูกทอดทิ้ง/เด็กกำพร้า
- 2.4 เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ
- 2.5 เด็กยากจน (มากเป็นพิเศษ)
- 2.6 เด็กที่ถูกบังคับให้ขายแรงงานเด็ก
- 2.7 เด็กที่อยู่ในธุรกิจทางเพศหรือโสเภณีเด็ก
- 2.8 เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด
- 2.9 เด็กในสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- 2.10 เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือโรคติดต่อร้ายแรงที่สังคมรังเกียจ

3. เด็กที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึง เด็กที่แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่น ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน เช่น ด้านสติปัญญา ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการใช้ภาษา ด้านการเป็นผู้นำ ด้านการสร้างงานทางทัศนศิลป์ และศิลปการแสดง ด้านความสามารถทางวิชาการสาขาใดสาขาหนึ่งหรือหลายสาขา อย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กอื่นที่มีระดับอายุเท่ากัน สภาพแวดล้อมหรือประสบการณ์เดียวกัน ซึ่งแบ่งออกเป็นความสามารถพิเศษ 5 ด้าน ดังนี้

- 3.1 ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์
- 3.2 ด้านภาษา
- 3.3 ด้านกีฬา
- 3.4 ด้านดนตรี
- 3.5 ด้านทัศนศิลป์ และศิลปการแสดง

สรุป เด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้นมี 3 ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ 1) เด็กพิการ คือ เด็กที่มีความผิดปกติทางร่างกายหรือจิตใจ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 9 ประเภท คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและ ภาษา เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กออทิสติก และเด็กพิการ ซ้ำซ้อน 2) เด็กปัญญาเลิศหรือ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ คือ เด็กที่แสดงออกซึ่งความสามารถอัน โดดเด่น ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ได้แก่ ด้านสติปัญญา ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านคณิตศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านการใช้ภาษา ด้านการเป็นผู้นำ ด้านทัศนศิลป์ และศิลป การแสดง หรือด้านความสามารถทางวิชาการ ฯลฯ ใดๆ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง โดดเด่นอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กอื่นที่มีระดับอายุเท่ากัน และสภาพแวดล้อมเดียวกัน 3) เด็กด้อยโอกาส ได้แก่ เด็กที่ขาดโอกาสในการรับการศึกษา คือ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือโรคติดต่อร้ายแรงที่สังคมรังเกียจ เด็กเร่ร่อน เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เด็กชนกลุ่มน้อย เด็กที่ถูกทอดทิ้ง /เด็กกำพร้า เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ เด็กยากจนมากเป็นพิเศษ เด็กที่ถูกบังคับให้ขายแรงงานเด็ก เด็กที่อยู่ในธุรกิจทางเพศหรือโสเภณีเด็ก และเด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด

1.4 รูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ

กระทรวงศึกษาธิการ (2543: 40) กล่าวว่า ปัจจุบันสามารถจัดการศึกษา สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ดังนี้

1. การจัดแบบเรียนร่วม หมายถึง การจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าไปในระบบการศึกษาทั่วไป มีการร่วมกิจกรรมในช่วงเวลาช่วงใดช่วงหนึ่งในแต่ละวันระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ การเรียนร่วมเป็นความร่วมมือ และรับผิดชอบร่วมกัน ระหว่างครูทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียน เพื่อดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน และบริการต่าง ๆ ให้กับนักเรียนในความดูแล ซึ่งการเรียนร่วม อาจจัดได้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1.1 เรียนร่วมในชั้นปกติ เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนกับเด็กปกติ และเรียนเหมือนกับเด็กปกติทุกประการ เด็กที่จะเข้าเรียนในลักษณะนี้ควรเป็นเด็กที่มีความพิการน้อย มีความพร้อมในด้านการเรียน ตลอดจนมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และสังคมที่ดี

1.2 เรียนร่วมในชั้นปกติและมีครูพิเศษให้คำแนะนำปรึกษา การเรียนร่วมแบบนี้คล้ายคลึงกับวิธีแรก กล่าวคือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติเต็มเวลา แต่มีครูการศึกษาพิเศษคอยช่วยเหลือครูประจำชั้นและครูประจำวิชา ครูการศึกษาพิเศษจะเป็นครูที่ปรึกษา ไม่ทำการสอนโดยตรง แต่ให้คำแนะนำครูที่สอนเด็กพิเศษ

1.3 เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเวียนสอน เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งจะมีครูทางการศึกษาพิเศษเดินทางไปตามโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก เนื่องจากมีจำนวนเด็กในแต่ละโรงเรียนไม่มากนักอาจประมาณ 2 - 3 คนต่อโรงเรียนครูจึงเดินทางจากโรงเรียนหนึ่งไปยังอีกโรงเรียนหนึ่ง เมื่อครบสัปดาห์ ก็วนกลับมาสอนเด็กกลุ่มเดิมในโรงเรียนเดิมอีก จึงเรียกครูประเภทนี้ว่าครูเดินสอน หรือครูเวียนสอน

1.4 เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชา ครูเสริมวิชาการ คือครูการศึกษาพิเศษที่ปฏิบัติงานประจำอยู่ในห้องเสริมวิชาการ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะเข้ามาเรียนกับครูเสริมวิชาการวันละ 1 - 2 ชั่วโมง หรือมากกว่านี้ขึ้นอยู่กับความต้องการพิเศษของเด็ก เด็กทุกคนที่เข้ามาเรียนในห้องนี้จะต้องมีตารางเรียนที่กำหนดไว้แน่นอน ครูเสริมวิชาการอาจมีคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ ขึ้นอยู่กับความบกพร่องของเด็ก สอนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ก็ได้ และสอนในเนื้อหาที่เด็กไม่ได้รับการสอนในชั้นปกติ หรือเนื้อหาที่เด็กมีปัญหา นอกจากสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษแล้ว ครูเสริมวิชาการยังมีหน้าที่ในการให้คำแนะนำปรึกษา แก่ครูในการปฏิบัติต่อเด็กพิเศษด้วย

1.5 ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและเรียนร่วมบางเวลา เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ในชั้นเดียวกัน มีครูประจำชั้นสอนแทบทุกวิชา ยกเว้นบางวิชาที่เด็กต้องไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ เช่น พลศึกษา ศิลปะ หรือกิจกรรมนอกหลักสูตรอื่น ๆ

1.6 ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ เป็นการจัดเด็กพิเศษที่มีความบกพร่องประเภทเดียวกัน เรียนในห้องเดียวกันตลอดเวลา แต่จัดไว้ในโรงเรียนปกติ การเรียนร่วมลักษณะนี้ควรเป็นเด็กที่มีความพิการค่อนข้างมาก

2. การจัดโดยครอบครัว ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 12 ได้ให้สิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ โดยจัดในลักษณะศูนย์การเรียน ซึ่ง อาจจัดเป็นกลุ่มการเรียน สถานที่เรียน หรือในลักษณะบ้านโรงเรียน (Home School) ก็ได้ แนวการจัดการศึกษาพิเศษโดยครอบครัว เกิดจากการให้สิทธิแก่บุคคล และครอบครัวจัดการศึกษา นับเป็นทางเลือกสำหรับครอบครัวที่ต้องการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ ค่านิยม ทัศนคติ สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละครอบครัว ในต่างประเทศถือว่าสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิในการเลือก ครอบครัวที่มีเด็กพิเศษอาจจัดการศึกษาให้กับเด็กพิเศษได้ด้วยตนเอง

3. การจัดโดยชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชน องค์กรเอกชน หรือสถาบันพลังสามัคคี มีสิทธิในการจัดการศึกษา เกิดจากแนวคิดประชาธิปไตยหรือเสรีภาพในการจัดการศึกษา ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมรับประโยชน์ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รับแนวคิดดังกล่าวมากำหนดเป็นแนวปฏิบัติ ซึ่งรวมถึงการจัดหลักสูตรท้องถิ่นด้วย โดยให้ชุมชนหรือองค์กรที่มีเด็กพิเศษอยู่ ตั้งศูนย์การเรียนรู้อุปการะสำหรับเด็กพิเศษ หรือร่วมกับหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เด็กพิเศษ หรืออาจจัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และเตรียมความพร้อมเด็กพิเศษในชุมชน ในรูปแบบกลุ่มช่วยเหลือหรือศูนย์เด็กเล็ก โดยมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด โรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ โรงเรียนเรียนร่วม หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

4. การจัดในสถานพยาบาล ในสถานพยาบาลที่มีเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือสุขภาพ และเจ็บป่วยเรื้อรังต้องได้รับการดูแลรักษาในสถานพยาบาล สถานพยาบาลอาจจัดการศึกษาในสถานพยาบาลไปพร้อม ๆ กับการฟื้นฟูทางการแพทย์ ซึ่งอาจจัดได้ในรูปแบบดังต่อไปนี้

4.1 สอนเฉพาะบุคคลตามเตียงผู้ป่วย เป็นการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ป่วยที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวจากเตียงได้

4.2 สอนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละ 2 - 3 คน

4.3 สอนในห้องเรียน เป็นการจัดการศึกษาพิเศษที่ผู้เรียน เรียนร่วมกันในห้อง ประมาณ 5 - 10 คน เป็นชั้นเรียนพิเศษในสถานพยาบาล โดยมีครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้สอน และประสานงานกับโรงเรียนปกติที่เด็กเคยเรียนก่อนเข้ารับการรักษา

4.4 แนะนำผู้ปกครอง เป็นการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อให้นักเรียนได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองให้ถูกวิธี เมื่อเด็กได้รับอนุญาตให้กลับไปพักที่บ้าน

5. การจัดในศูนย์การศึกษาพิเศษสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ และศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม แก่เด็กพิเศษและครอบครัว เพื่อเตรียมความพร้อมแก่เด็กพิเศษวัยก่อนเข้าเรียน และให้บริการทางการศึกษาแก่เด็กพิเศษ ก่อนส่งไปเรียนร่วม

6. การจัดการศึกษานอกระบบ และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาดังต่อไปนี้

6.1 การจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้ที่มีความบกพร่อง เป็นการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการจัดการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขความสำเร็จการศึกษา ของผู้ที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาที่แตกต่างจากคนปกติ โดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล เนื้อหา หรือหลักสูตร จะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของผู้ที่มีความบกพร่อง

6.2 การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้ที่มีความบกพร่อง เป็นการศึกษาที่จัดให้ผู้ที่มีความบกพร่องได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ หรือตามศักยภาพ ความพร้อม และโอกาสของผู้ที่มีความบกพร่องเอง การจัดการศึกษาทั้ง 2 รูปแบบนี้มีหลักการรวมกัน คือ

1) ไม่กำหนดอายุ 2) หลักสูตรกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายเหมาะสมกับความแตกต่างของความบกพร่องแต่ละประเภท 3) ส่งเสริมระบบเครือข่ายในการจัดการศึกษาเพื่อเด็กพิเศษ

เกียร วรงค์ก้อม (2548: 3) กล่าวว่าจัดการศึกษาพิเศษสามารถจัดได้หลายวิธีดังนี้

1. การเรียนร่วม การเรียนร่วมเป็นการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าไปในระบบการศึกษาปกติ เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กปกติ โดยมีครูปกติ และครูการศึกษาพิเศษร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกัน (Collaboration) สามารถจัดได้ 6 รูปแบบ ดังนี้

1.1 การจัดแบบชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ เด็กจะเรียนในชั้นเรียนพิเศษเต็มเวลาและเรียนกับครูประจำชั้นทุกวิชา จะเข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติ เช่น กิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติ การรับประทานอาหาร การไปทัศนศึกษา กีฬา ช่างเทคนิคต่าง ๆ

1.2 การจัดแบบชั้นเรียนพิเศษและชั้นเรียนปกติ เด็กจะเรียนในชั้นเรียนพิเศษ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศาสนาและวัฒนธรรมภาษาต่างประเทศ และเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน พื้นฐานอาชีพ และเทคโนโลยี ศิลปะ สุขศึกษาและพลศึกษา

1.3 การจัดแบบชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการสอนเสริม เด็กจะเรียนในชั้นเรียนปกติเต็มวันและอยู่ในความรับผิดชอบของครูประจำชั้นแต่ได้รับการสอนเสริมจากครูการศึกษาพิเศษที่ประจำอยู่ห้องสอนเสริมทั้งบางเวลาและบางวิชา หรือทักษะที่เด็กมีความต้องการจำเป็นพิเศษ เช่น ทักษะการทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว (Orientation & Mobility: O & M) สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น หรือภาษามือสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นต้น

1.4 การจัดแบบชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการครูเดินสอน เด็กจะเรียนในชั้นเรียนปกติเต็มเวลาและอยู่ในความรับผิดชอบของครูปกติ แต่จะได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากครูเดินสอนตามตารางที่กำหนดหรือเมื่อมีความจำเป็น รวมถึงการให้บริการช่วยเหลือแก่ครูปกติที่ดำเนินการสอนและ/หรือการปรับพฤติกรรม

1.5 การจัดแบบชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการปรึกษา เด็กจะเรียนในชั้นเรียนปกติเต็มเวลาและอยู่ในความรับผิดชอบของครูประจำชั้น หรือครูปกติ แต่จะได้รับคำแนะนำหรือการบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในเรื่องการศึกษาพิเศษ เช่น นักจิตวิทยา ครูการศึกษาพิเศษ เป็นต้น

1.6 การจัดแบบชั้นเรียนปกติเต็มวัน เด็กจะเรียนในชั้นเรียนเต็มเวลา และอยู่ในความรับผิดชอบของครูประจำชั้นโดยไม่ได้รับการทางการศึกษาพิเศษ

2. การเรียนรวม หมายถึง การศึกษาสำหรับเด็กทุกคนโดยรับเด็กพิเศษเข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษ และจัดให้มีบริการพิเศษตามความต้องการของเด็กพิเศษแต่ละคน

3. โรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะความบกพร่อง เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษแต่ละประเภท โดยจัดในทุกระดับตั้งแต่เตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียน จนถึงระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีทั้งสายสามัญ และสายอาชีพ มีการปรับหลักสูตรเฉพาะประเภทความบกพร่องให้สอดคล้องกับความต้องการ และจำเป็นของแต่ละกลุ่มความบกพร่อง มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล มีสหวิทยาการ รวมทั้งมีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ เทคโนโลยี และบริการต่าง ๆ ที่เพียงพอและมีคุณภาพ

4. การจัดโดยครอบครัว เป็นการให้สิทธิแก่บุคคล และครอบครัวที่มีเด็กพิเศษอยู่ในครอบครัวจัดการศึกษา ซึ่งเป็นทางเลือกสำหรับครอบครัวที่ต้องการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ค่านิยม ทัศนคติ สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละครอบครัว

5. การจัดโดยชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชน องค์กรเอกชนหรือสถาบันทางสังคม มีสิทธิในการจัดการศึกษา เกิดจากแนวคิดแบบประชาธิปไตย มีเสรีภาพในการจัดการศึกษาที่ให้ชุมชนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมรับประโยชน์ การจัดโดยชุมชนหรือองค์กรที่มีเด็กพิเศษ อาจจัดตั้งศูนย์การเรียน รู้สำหรับเด็กพิเศษ หรือร่วมกับหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แก่เด็กพิเศษ หรืออาจจัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมเด็กพิเศษในชุมชนในรูปแบบกลุ่มช่วยเหลือ หรือศูนย์เด็กเล็ก โดยมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำเขตโรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะความบกพร่ององค์กรที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

6. การจัดในสถานพยาบาล เป็นการจัดให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสุขภาพและเจ็บป่วยเรื้อรังที่มารับการดูแลรักษาในสถานพยาบาล อาจจัดการศึกษาในสถานพยาบาลไปพร้อมๆ กับการฟื้นฟูทางการแพทย์

7. การจัดในศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นการจัดให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิเศษ และครอบครัว เพื่อเตรียมความพร้อมแก่เด็กพิเศษก่อนวัยเรียนก่อนส่งไปเรียนร่วม รวมถึงการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ เทคโนโลยี บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

8. การจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย การจัดการศึกษานอกระบบเป็นการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการจัดการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขความสำเร็จการศึกษา ของผู้ที่มีความต้องการพิเศษที่แตกต่างจากเด็กปกติ โดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล เนื้อหาสาระหรือหลักสูตรจะต้องมีความสอดคล้องกับความจำเป็น และสภาพความพิการ ส่วนการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดการศึกษาที่จัดให้เด็กหรือผู้ที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ตามศักยภาพและโอกาส รวมทั้งสำหรับเด็กหรือผู้ที่มีความต้องการพิเศษที่ไม่อาจเรียนรู้หรือได้รับประโยชน์จากวิธีการ เรียนในระบบได้ โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งความรู้ต่าง ๆ

สรุปรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ สามารถจัดได้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย โดยจัดในลักษณะการเรียนร่วม การเรียนรวม การแยกประเภทเฉพาะความบกพร่อง และจัดในลักษณะองค์กรแห่งการเรียนรู้ก็ได้ อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับครู อาจารย์ และบุคลากรในโรงเรียน ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษา การช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพ ขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่อง ได้มีโอกาสทางการศึกษาอย่างครอบคลุมทั่วถึง ได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีนโยบายให้ทุกโรงเรียนจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยรับบุคคลดังกล่าว เข้าเรียนในโรงเรียนปกติ เรียกว่า “การเรียนร่วม” หรือ “การเรียนรวม”

2. ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

2.1 ความเป็นมาของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ปัญหาทางการเรียนรู้ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Learning Disabilities ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล และแบบการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล โดยการศึกษาจุดเด่นจุดด้อยของสถานการณ์ ที่ทำให้เด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุดจะต้องให้ความสนใจไม่เฉพาะว่า เด็กทำสิ่งใดไม่ได้ แต่ต้องรู้ว่าเด็กทำสิ่งใดได้บ้าง และทำสิ่งใดได้ดีที่สุด เพื่อกระตุ้นลักษณะนั้น ๆ ให้มีการพัฒนาอย่างเต็มที่ แต่เดิมเด็กประเภทนี้ครูจะเข้าใจว่าเป็นเด็กปัญญาอ่อน เพราะเด็กมีปัญหาทางการเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ บางคนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ บางคนมีความยุ่งยากเกี่ยวกับตัวเลขเช่น การเรียงลำดับ การนับ เป็นต้น ครูจึงให้ความช่วยเหลือเช่นเดียวกับเด็กปัญญาอ่อน ต่อมาเมื่อมีการศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนจึงพบว่าความด้อยสมรรถภาพทางการเรียนนั้นเป็นผลเนื่องมาจากภาวะทางอารมณ์ และระบบประสาท ซึ่งแปรปรวนไป เช่น สมองได้รับ

ความกระทบกระเทือนทำให้การรับรู้บกพร่องไป เป็นต้น หรือภาวะทางบ้านหรือทางโรงเรียน ก่อให้เกิดความเครียด ทำให้เด็กเรียน อ่าน เขียน และคำนวณไม่สำเร็จ ทั้ง ๆ ที่มีสติปัญญาดี พอที่จะเรียนรู้ได้ (ศรียา นิยมธรรม. 2546: 143) โดยมีพัฒนาการเกี่ยวกับการศึกษาเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ดังนี้

ช่วงปี ค.ศ.1920 - 1960 เป็นช่วงเวลาของการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยศึกษาในเรื่องของภาษา ความบกพร่องในการอ่าน การรับรู้ และภาวะสมาธิสั้น ทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน และการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เช่น การฝึกประสาทสัมผัส (Multisensory Training) เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการอ่าน การริเริ่มประเด็นของความไม่สอดคล้องกัน (Discrepancy) ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านกับระดับสติปัญญา และการพัฒนาแบบประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามเด็กกลุ่มนี้ ยังไม่ได้ถูกระบุให้บริการทางการศึกษาพิเศษ (Hallahan; & Mercer. 2001: Online)

ต่อมาปี ค.ศ.1963 คำว่าปัญหาทางการเรียนรู้ (Learning Disabilities) ถูกตั้งขึ้น โดยแซมมวล เคร็ค ซึ่งต่อมาใช้เพื่อการระบุประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อรับบริการทางการศึกษาพิเศษ (Hallahan; & Mercer. 2001: Online)

ปี ค.ศ. 1964 หน่วยงานที่ศึกษาเกี่ยวกับความพิการใสมองของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ทำการรวบรวมเกี่ยวกับคำที่ใช้เรียกเด็ก ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ พบว่ามีจำนวน 38 คำ โดยกลุ่มที่สนใจเกี่ยวกับระบบสมองที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ก็จะเน้นเฉพาะความพิการทางสมอง เช่น Organic Brain Damage, Cerebral Dysfunction ส่วนกลุ่มที่สนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กก็จะเรียกตามพฤติกรรมที่ค้นพบ เช่น Hyperkinetic Behavior Syndrome, Character Impulse Disorder, Hyper Excitability Syndrome, Primary Reading Retardation, Clumsy Child Syndrome Learning Disabilities (Smith. 1994: 35)

ปี ค.ศ.1965 นักการศึกษายังไม่ให้การยอมรับว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เข้าข่ายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือต้องดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษให้ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เหล่านี้ได้รับการตัดสินให้เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพราะมีปัญหาบางอย่างคล้ายคลึงกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ต่อมาได้มีการศึกษาเด็กกลุ่มนี้ พบว่ามีลักษณะแตกต่างจากเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (สิริลักษณ์ โปร่งสันเทียะ. 2550: 14)

ปี ค.ศ.1968 แบบทดสอบIllinois Test of Psycholinguistic Abilities (ITPA) ได้พัฒนาขึ้นเพื่อการประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้Bender. 2004: 12; Hallahan; & Mercer. 2001: Online)

ปี ค.ศ. 1977 มีการทบทวนคำนิยามของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยเพิ่มประเด็นความไม่สอดคล้องกันของความสามารถทางสติปัญญากับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (Hallahan; & Mercer. 2001: Online)

ช่วงปี ค.ศ.1988– 2000 รัฐบาลสหรัฐอเมริกาประกาศใช้กฎหมายทางการศึกษาพิเศษใหม่ (Individual with Disabilities Education Act - IDEA) ทำให้นักการศึกษามุ่งประเด็นการศึกษาไปที่คำนิยามของปัญหาทางการเรียนรู้ เพราะการให้คำนิยามที่ไม่เหมาะสมทำให้การวินิจฉัยผิดพลาด และไม่สามารถให้บริการที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพได้ (Bender. 2004: 28)

ปี ค.ศ. 2001 คณะกรรมาธิการเพื่อความเป็นเลิศทางการศึกษาพิเศษ (Commission on Excellence in Special Education) ได้ปรับระบบการศึกษาพิเศษจากข้อค้นพบจากการบริหาร งานการศึกษาพิเศษในช่วงสิบปีจากการประกาศใช้กฎหมายทางการศึกษาพิเศษ(IDEA)โดยแบ่งประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษจาก13 ประเภท เป็น 3 ประเภท คือ 1) ความบกพร่องทางประสาทสัมผัส (Sensory disabilities) ได้แก่ ความบกพร่องทางการเห็น และความบกพร่องทางการได้ยิน 2) ความบกพร่องทางกายภาพและระบบประสาท(Physical/neurological disabilities) ได้แก่ ออทิสซึม การบาดเจ็บทางสมอง และปัญหาทางสุขภาพและ 3) ความบกพร่องทางพัฒนาการ(Developmental disabilities) ได้แก่ปัญหาทางการเรียนรู้ ความบกพร่องทางด้านภาษาและการพูด ปัญหาทางพฤติกรรม และอารมณ์ และความบกพร่องทางสติปัญญาเล็กน้อย

สำหรับในประเทศไทย คำว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ได้ปรากฏครั้งแรกในคู่มือการจัดการเรียนร่วม โครงการพัฒนาศึกษาอาเซียน (2529: 8) ที่ได้นิยามศัพท์ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ให้เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทหนึ่ง ที่สามารถจัดการเรียนร่วมได้ ทำให้เด็กกลุ่มนี้เป็นที่รู้จักของการศึกษาไทย และในพระราชบัญญัติ ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 จัดให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ อยู่ในกลุ่มพิการทางด้านสติปัญญาหรือการเรียนรู้ จึงเป็นการระบุประเภท และความช่วยเหลือทางการแพทย์ตามกฎหมายกำหนด เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้เข้าเรียนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535 - 2539) ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดแนวปฏิบัติของการเรียนร่วม รวมทั้ง การพัฒนาครูประจำการให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้วยการจัดทำชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง ในเล่มที่ 8 เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยเนื้อหาด้านความรู้ความเข้าใจ การคัดแยก และวินิจฉัย เทคนิควิธีการสอน (ประภฤติ พูลพัฒน์. 2546: 15)

ปี พ.ศ. 2537 ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม ดัดแปลงแบบทดสอบแมคคาร์ธี เพื่อประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ระดับ 4 - 6 ขวบครึ่ง และในปี พ.ศ. 2542 ศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู พัฒนาแบบสำรวจเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับเด็ก ระดับประถมศึกษา กลุ่มอายุ 6-12 ปี ปี พ.ศ.2543 เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้รับสิทธิทางการศึกษา ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2545) ว่าด้วยสื่อเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการสำหรับเด็กพิการ ปีพ.ศ. 2546 กรมวิชาการได้พัฒนาแบบทดสอบ และแบบวินิจฉัยความบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านการฟัง การอ่าน การเขียน และ การเรียนคณิตศาสตร์ พบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีการเรียนรู้แตกต่างจากเด็กปกติทั่วไป จึงมีการศึกษา

เกี่ยวกับเด็กกลุ่มนี้ทั้งทางการแพทย์ และทางจิตวิทยาการศึกษาเพื่อทำการประเมินและการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ซึ่งในประเทศไทยเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้รับความสนใจและได้รับการทางการศึกษาเพิ่มขึ้น

2.2 ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ตันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2543: 3) ให้ความหมาย เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ว่า หมายถึง เด็กทั่วไปที่มีสติปัญญา และ I.Q ปกติหรืออาจสูงกว่าปกติ แต่มีความบกพร่องในเรื่องบางอย่าง โดยเฉพาะเรื่อง การอ่านหนังสือ การเขียนหนังสือ และการคิดคำนวณ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จะมีความสามารถ ต่ำกว่าชั้นเรียนประมาณ 2 ชั้นปี คือ อาจเรียนอยู่ชั้น ป. 4 แต่ความสามารถด้านการอ่าน การเขียน หรือการคิดคำนวณอยู่ในระดับ ป. 1 - ป. 2 ซึ่งความบกพร่องดังกล่าวนี้ จากผลการวิจัยพบว่า เป็นเรื่องของวงจรการทำงานของสมองคล้ายวงจรไฟฟ้าติด ๆ ดับ ๆ

ผดุง อารยะวิญญู (2544: 3) ให้ความหมาย เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ว่า หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในกระบวนการทางจิตวิทยา ทำให้เด็กมีปัญหาในการใช้ภาษา ทั้งในการฟัง การอ่าน การพูด การเขียน และการสะกดคำ หรือมีปัญหา ในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ปัญหา ดังกล่าวมิ ได้มีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางร่างกาย เช่น ขา ลำตัว สายตา การได้ยิน และสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก

เบญจา ชลธาร์นนท์ (2545: 29) ให้ความหมาย เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ไว้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลาย อย่าง ในกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยา ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจหรือการใช้ภาษา อาจเป็นภาษาพูด และหรือภาษาเขียน ซึ่งจะมีผลทำให้มีปัญหาในการฟัง การพูด การคิด การอ่าน การเขียนหรือสะกดคำ และการคิดคำนวณ รวมทั้งสภาพความบกพร่องในการรับรู้ สมองได้รับบาดเจ็บ การปฏิบัติงานของ สมองสูญเสียไป ซึ่งทำให้มีปัญหาในการอ่าน และปัญหาในการเข้าใจภาษา ทั้งนี้ ไม่รวมเด็กที่มี ปัญหาทางการเรียนเนื่องจากสภาพความบกพร่อง ทางการเห็น การได้ยินหรือการเคลื่อนไหว ปัญญาอ่อน ปัญหาทางอารมณ์ หรือความด้อยโอกาสเนื่องจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมหรือเศรษฐกิจ

ศรียา นิยมธรรม (2546: 143) ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ไว้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องเกี่ยวกับกระบวนการทางจิตวิทยา ซึ่งทำให้เด็กมีปัญหาการเรียนด้านต่าง ๆ คือ การอ่าน การเขียน การฟัง การ คิดคำนวณ รวมถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางการรับรู้จากการ ได้รับความกระทบกระเทือนทางสมอง แต่ไม่รวมเด็ก ที่มีปัญหาอันเกิดจากความบกพร่องทางสายตา การได้ยิน การเคลื่อนไหวของร่างกาย หรือปัญญาอ่อน ตลอดจนความบกพร่องทางอารมณ์ และการเสียเปรียบทางสภาพแวดล้อม

สมทรัพย์ สุขอนันต์ (2546: 1 - 2) ให้ความหมาย เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความผิดปกติของกระบวนการทางจิตวิทยาตั้งแต่ หนึ่งอย่างขึ้นไป ที่แสดงออกมา โดยมีปัญหาในการเข้าใจถ้อยคำ การพูด การอ่าน การเขียน

การให้เหตุผล ตลอดจนการคิดคำนวณ ความผิดปกตินี้เกี่ยวข้องกับความบกพร่องของระบบประสาท และจะติดตัวไปตลอดชีวิต ด้วยเหตุนี้ เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้จึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ๆ ที่เด็กมีอยู่

ชาญวิทย์ พรนภดล (2547: 2) ให้ความหมาย เด็กที่มีปัญหาทางการเรียน ระบุว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีสติปัญญาปกติหรือสูงกว่าปกติ แต่มีปัญหากับการเรียนรู้ เฉพาะด้าน ซึ่งอาจจะเป็น เฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ได้แก่ ด้านการอ่าน ด้านการเขียน ด้านการคิดคำนวณ หรือหลายด้านผสมกัน ทำให้ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ ประมาณร้อยละ 6 – 10 ของเด็กวัยเรียนจะเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จะแสดงความบกพร่องให้เห็นตั้งแต่ชั้นประถม โดยเฉพาะในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อาจมีอาการอาจหายไปได้เมื่อโตขึ้น แต่ในเด็กส่วนใหญ่ อาการหรือความผิดปกติ มักจะยังคงอยู่หากไม่ทำการช่วยเหลือ จะทำให้เด็กมีความสับสน และยุ่งยากในการเรียนรู้ ซึ่ง มักนำไปสู่ความล้มเหลวในการเรียน และมีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์

ดารณี ศักดิ์ศิริผล (2549: 20) ให้ความหมาย เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องของขบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาการเรียนรู้ หรือเกิดจากความบกพร่องทางพันธุกรรม ทำให้เด็กมีปัญหายุ่งยากในการดำเนินชีวิตประจำวัน แสดงออกทางพฤติกรรมการรับรู้ทางสังคม และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งมีผลโยงไปถึงการมีปัญหาในการใช้ภาษา ทั้งด้านการฟัง การอ่าน การพูด การเขียน และการสะกดคำ หรือการ คิดคำนวณ ตลอดจนปัญหาในเรื่องของการเคลื่อนไหว และปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม โดยไม่ได้เกิดจากความบกพร่องทางสติปัญญา ความบกพร่องทางประสาทสัมผัส ปัญหาทางพฤติกรรม ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะส่งผลต่อการเรียนของเด็ก ทำให้เด็กไม่ประสบความสำเร็จทางการเรียน โดยวิธีเดียวกันกับเด็กปกติได้ จำเป็นต้องให้บริการทางการศึกษาที่แตกต่างไปจากเด็กปกติ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการศึกษาพิเศษ

เกียร์ฮาร์ท และ (Gearheart; & Weishahn. 1980: 12) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ว่าหมายถึง เด็กที่มีความเฉลียวฉลาดเท่าเด็กปกติทั่วไป หรือบางคนอาจฉลาดกว่าเด็กทั่วไป แต่เด็กเหล่านี้มีปัญหาในการเรียน ทำให้มีผลการเรียนต่ำเมื่อเทียบกับเด็กอื่นในวัยเดียวกัน จึงทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความเฉลียวฉลาดที่แท้จริงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมิท และริเวียรา (Smith; & Rivera. 1991: 101) ให้ความหมายเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ว่าหมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม ทำให้เด็กมีปัญหายุ่งยากในการดำเนินชีวิต ส่งผลกระทบต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมการรับรู้ทางสังคม และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งแสดงออกในลักษณะ ของการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ ปัญหาดังกล่าวเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละคน และไม่รวมถึงความบกพร่องทางสติปัญญา ความบกพร่องทางประสาทสัมผัส ปัญหาทางพฤติกรรม และความแตกต่างทางวัฒนธรรม

เอลสัน และสวอทซ์ (Allen; & Schwartz. 2001: 125) ให้ความหมายเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ว่า หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในกระบวนการทางจิตวิทยาเกี่ยวกับความสามารถทางการฟัง คิด พูด เขียน และคณิตศาสตร์ ทั้งนี้ไม่รวมถึงเด็กซึ่งมีปัญหาทางการเรียนรู้อันเนื่องมาจากความบกพร่องทางการเห็น ทางการได้ยิน ทางร่างกาย ทางสติปัญญา ทางอารมณ์ และทางสิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม

สรุป เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มี ปัญหาเฉพาะอย่าง โดยมีความบกพร่อง หรือปัญหา ด้านหนึ่งด้านใด หรือมากกว่าหนึ่งด้าน ในกระบวนการทางจิตวิทยา ทำให้เด็กมีปัญหาทางการใช้ภาษา การพูด การเขียน โดยจะแสดงออกมาในลักษณะของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้ไม่รวมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ความบกพร่องทางประสาทสัมผัส และเด็กที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม

2.3 สาเหตุของปัญหาทางการเรียนรู้

ผดุง อารยะวิญญู (2544: 7 - 8) กล่าวถึงสาเหตุของปัญหาทางการเรียนรู้ว่า สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. การได้รับบาดเจ็บทางสมอง แพทย์ผู้ให้ความสนใจศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในหลายประเทศมีความเชื่อว่า สาเหตุสำคัญที่ เด็กเหล่านี้ไม่สามารถเรียนรู้ได้นั้นเนื่องมาจากได้รับบาดเจ็บทางสมองเล็กน้อย อาจได้รับบาดเจ็บก่อนคลอด ระหว่างคลอด หรือหลังคลอดก็ได้ การได้รับบาดเจ็บนี้ทำให้ระบบประสาทส่วนกลางไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ อย่างไรก็ตามการได้รับบาดเจ็บอาจไม่รุนแรงนัก สมองและระบบประสาทส่วนกลางยังทำงานได้ดีเป็นส่วนใหญ่ มีบางส่วนเท่านั้นที่บกพร่องไปบ้างทำให้เด็กมีปัญหาในการรับรู้ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของเด็ก แต่สาเหตุนี้ยังไม่เป็นที่ยอมรับทั้งหมดเพราะเด็กบางรายอาจเป็นกรณี ยกเว้นได้
2. พันธุกรรม งานวิจัยเป็นจำนวนมากระบุตรงกันว่า ความบกพร่องทางการเรียนรู้ บางอย่างสามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาเป็นรายกรณีพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้บางคน อาจมีพ่อ แม่ พี่ น้อง หรือญาติใกล้ชิดมีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในการอ่าน การเขียน และความเข้าใจทางภาษา มีรายงานการวิจัยที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับเด็กฝาแฝดที่เกิดจากไข่ใบเดียวกัน (Identical twins) พบว่านักเรียนฝาแฝด คนหนึ่งมีปัญหาในการอ่าน ฝาแฝดอีกคนหนึ่ง ก็มีปัญหาในการอ่านด้วย แต่ปัญหานี้ไม่พบ สำหรับนักเรียนฝาแฝดที่เกิดจากไข่คนละใบ (Fraternal twins) จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าปัญหา ทางการเรียนรู้อาจสืบทอดทางพันธุกรรมได้
3. สิ่งแวดล้อม สาเหตุจากสภาพแวดล้อมในที่นี้หมายถึง สาเหตุอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การได้รับบาดเจ็บทางสมองและพันธุกรรม เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับนักเรียนภายหลังการคลอดนักเรียนเติบโตขึ้นมาในสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง เช่น กรณีนักเรียนมีพัฒนาการล่าช้าด้วยสาเหตุบางประการ เช่น ร่างกายได้รับสารอันเนื่องมาจากสภาพมลพิษสิ่งแวดล้อม การขาดสารอาหารในวัยทารกและในวัยเรียน ตลอดจนกรณีที่ ผู้ปกครองมีความบกพร่องทางภาษา หรือภาษาที่ผู้ปกครองใช้อาจ

ฉลาดเคลื่อนไหวไม่ถูกต้อง ในกรณีเช่นนี้ทำให้นักเรียนขาดต้นแบบที่ดี ในการพัฒนาทางภาษา ทำให้มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ รวมถึงการสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพของครู ตลอดจนการขาดโอกาสในการศึกษา เป็นต้น ซึ่งองค์ประกอบทาง สภาพแวดล้อมเหล่านี้ อาจทำให้การเรียนรู้ของเด็กมีความบกพร่องมากขึ้น

เบญจพร ปัญญา ยง (2545: 4 - 7) กล่าวว่า ความบกพร่องทางการเรียนรู้ อาจจะมีสาเหตุมาจากสมองทำงานผิดปกติ

1. พยาธิสภาพของสมอง การศึกษาเด็กที่มีบาดเจ็บสมอง เช่น การคลอดก่อนกำหนด ตัวเหลืองหลังคลอด ฯลฯ แต่มีสติปัญญาปกติ พบว่ามีปัญหาการอ่านร่วมด้วย

2. ความผิดปกติของสมองซีกซ้าย โดยสมองซีกซ้ายจะควบคุมการแสดงออกทางด้านภาษา และสมองซีกซ้ายจะมีขนาดโตกว่าซีกขวา แต่เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สมองซีกซ้ายและซีกขวามีขนาดเท่ากัน และมีความผิดปกติอื่น ๆ ที่สมองซีกซ้ายด้วย เช่น สมองซีกซ้ายมีคลื่นอัลฟาที่มากกว่าเด็กปกติ

3. กรรมพันธุ์ เด็กที่มีปัญหาการอ่านบางรายมีความผิดปกติของโครโมโซมคู่ที่ 15 และสมาชิกในครอบครัว มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยที่พ่อแม่มักเล่าว่าเมื่อตอนเด็ก ๆ ตนเคยมีลักษณะคล้ายกัน

4. พัฒนาการล่าช้า เดิมเชื่อว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีผลจากพัฒนาการล่าช้า แต่ปัจจุบันไม่เชื่อเช่นนั้น เพราะเมื่อโตขึ้นเด็กไม่ได้หายจากพฤติกรรมนี้

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545: 355 - 366) กล่าวถึงสาเหตุของความด้อยความสามารถในการเรียนมีสาเหตุสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. ระบบประสาทบกพร่อง เป็นเวลานานหลายปีมาแล้วทำให้ด้อยความสามารถในการเรียน (Learning Disabilities) ได้มีการพิสูจน์ว่าเกิดจากความผิดปกติทางระบบประสาท ซึ่งอาจเกิดจากการพัฒนาของระบบประสาท และสมองที่ผิดปกติ หรือความเสียหาย และบกพร่องที่เกิดขึ้นระหว่างการพัฒนาการในครรภ์ การขาดออกซิเจนในระหว่างคลอด และการติดเชื้อ เป็นต้น

2. พัฒนาการด้านต่าง ๆ ช้ากว่าวัย บางทฤษฎีเชื่อว่า ความด้อยความสามารถในการเรียนเกิดจากการพัฒนาที่ช้ากว่าวัยตามเกณฑ์ปกติอย่างมาก โดยเฉพาะสมองและระบบประสาทจากการศึกษาวิจัยมักพบว่านักเรียนเหล่านี้พัฒนาการล่าช้ากว่าวัยในตัวตน ๆ หลายด้านเช่น ภูมิภาวะทักษะพัฒนาการทางภาษา การทำงานประสานสัมพันธ์ของการเห็น และการเคลื่อนไหว เป็นต้น

3. สาเหตุจากพันธุกรรม มีการศึกษาจำนวนมากที่ได้พิสูจน์ว่าความสามารถในการเรียนเกิดจากปัจจัยทางพันธุกรรม

4. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับสาเหตุทางพันธุกรรม มีงานวิจัยหลายฉบับที่สรุปผลการศึกษาว่าความด้อยความสามารถทางการเรียนเกิดจากปัจจัยสิ่งแวดล้อม อาทิ ทูพโภชนาการ รังสีสารตะกั่ว ยา และการสอนที่ไร้ประสิทธิภาพ ซึ่งสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ส่งผลต่อความด้อยความสามารถในการเรียนได้

สรุป ความบกพร่องทางการเรียนรู้มีสาเหตุมาจาก ความผิดปกติทางสมอง พันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม ความบกพร่องดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาการเรียนเนื่องจากเด็กไม่สามารถเรียน ได้ดีเท่ากับเด็กปกติทั่วไป แต่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ได้ และส่งเสริม สนับสนุนเด็กตั้งแต่ที่พบว่าเด็กมีปัญหาทางการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กให้ดีขึ้น

2.4 ประเภทของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เป็นสภาวะที่ไม่สอดคล้องระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับความสามารถทางสติปัญญาของเด็กหรืออาจกล่าวได้ว่า เด็กไม่สามารถเรียนรู้ได้เช่นตามศักยภาพ ที่เป็นจริง ส่งผลให้ศักยภาพของเด็กลดลง ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และเกิดปัญหา การปรับตัว เข้ากับสังคมตามมา ลักษณะดังกล่าว นักการศึกษาได้จัดประเภทของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ แตกต่างกันไป ดังนี้

แมรี และฮันมิล (Myers; & Hammill. 1990: 47 - 61) จำแนกประเภทของเด็กที่มี ปัญหาทางการเรียนรู้เป็น 5 ประเภท คือ 1) เด็กที่มีปัญหาทางการฟัง และการพูด 2) เด็กที่มี ปัญหาทางการอ่านและเขียน 3) เด็กที่มีปัญหาทางการคิดคำนวณ 4) เด็กที่มีปัญหาทางการ คิดและใช้เหตุผล 5) เด็กที่มีปัญหาอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับ 4 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น อันได้แก่ ความบกพร่องเกี่ยวกับสมาธิ ความบกพร่องด้านการรับรู้ และความบกพร่องด้านการเคลื่อนไหว และเบนเดอร์ (Bender. 2004: 242) ได้จำแนกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านภาษา ซึ่งประกอบด้วย การพูด การอ่าน การเขียน และเด็กที่มี ปัญหาทางการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์ ส่วนทางด้าน เมอร์เซอร์ (Mercer. 1991: 412 - 635) ได้ จำแนกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยได้นำเอาปัญหาทางด้านอารมณ์มาจำแนกด้วย ซึ่งแบ่งเด็ก ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เป็น 5 ประเภท 1) เด็กที่มีปัญหาทางด้านภาษาและ การสื่อสาร 2) เด็กที่มี ปัญหาทางการอ่าน 3) เด็กที่มีปัญหาทางการคำนวณ 4) เด็กที่มีปัญหาทางการคิดคำนวณ 5) เด็กที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์และสังคม การจำแนกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้นั้น อาจจำแนก ได้หลายประเภท แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับผู้จำแนก ที่จะจัดประเภทของเด็กแตกต่างกันไป บางท่าน ใช้ภาษาในการตั้งชื่อประเภทไม่เหมือนกัน บางท่านรวมปัญหาหรือพฤติกรรมบางพฤติกรรมไว้ ด้วยกันเป็นประเภทเดียวกัน เพื่อให้เห็นรายละเอียดพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ แต่ละประเภทชัดเจนขึ้น ซึ่งสามารถจำแนกได้ 6 ประเภท ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (ผดุง อารยะวิญญู. 2544: 22 - 26)

1. เด็กที่มีปัญหาทางการอ่าน (Disorder of Reading) เด็กที่มีปัญหาทางการอ่านหรือมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ดิสเล็กเซีย (Dyslexia) เป็นปัญหาที่พบบ่อยที่สุดของเด็กที่มี ปัญหาทางการเรียนรู้ และส่งผลกระทบต่อนักเรียนในวัยประถมศึกษาถึงร้อยละ 2 - 8 เด็กที่อ่าน ไม่ได้ อาจมีสาเหตุมาจาก องค์ประกอบหลายประการ เด็กบางคนอาจขาดเรียนบ่อยเพราะต้องช่วย บิดามารดาในการประกอบอาชีพ บางคนต้องหาเลี้ยงครอบครัว บางคนต้องเดินทางไกลจากบ้าน มาโรงเรียน จึงทำให้ไม่อยากมาโรงเรียน บางคนใช้ภาษาถิ่นมาแต่กำเนิด จึงทำให้อ่านได้ไม่ดี

เมื่อมาเรียนภาษาไทยกลางที่โรงเรียนจึงทำให้เด็กเรียนได้ไม่ดี เพราะอิทธิพลของภาษาถิ่น มีโครงสร้างของเสียงพูด คำและประโยคต่าง จากปกติ เด็กบางคนขาดแรงจูงใจในการ เรียน เกียรติยศ ทำให้อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ เด็กเหล่านี้ไม่จัดเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ตามนิยามทางการศึกษาพิเศษ เพราะถ้าแก้ปัญหาดังกล่าวให้ลุล่วงไป เด็กก็สามารถอ่านออกเขียนได้ แต่เด็กที่มีปัญหาทางการอ่าน ตามนิยามทางการศึกษาพิเศษ แม้จะแก้ปัญหาดังกล่าว ได้แล้วเด็กก็ยังอ่านไม่ได้อยู่นั่นเอง เด็กที่มีปัญหาในการอ่าน อาจมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้มากมายแตกต่างกันไป (Myers; & Hammill. 1990: 52) 1) จำตัวอักษรไม่ได้ 2) จำตัวอักษรได้บ้าง แต่อ่านเป็นคำไม่ได้ 3) ความสามารถในการอ่านต่ำกว่านักเรียนในระดับชั้นเดียวกัน 4) ระดับสติปัญญา ของเด็กอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยปกติหรือสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยปกติ เมื่อวัดโดยใช้แบบทดสอบเชาว์ปัญญาที่ เชื่อถือได้ 5) เด็กบางคนอาจมีความไวในการใช้สายตา และมีความไวในการฟัง 6) พูดไม่เป็นประโยค 7) เด็กสามารถเข้าใจภาษาได้ดี หากเด็กได้ฟังหรือมีคนอ่านหนังสือให้ฟังหรือฟังจากเทป แต่ถ้าให้อ่านเองเด็กจะอ่านไม่ได้ 8) อ่านไม่เข้าใจหรือจับใจความไม่ได้ 9) อ่านคำโดยสลับตัวอักษร เช่น อ่าน กบ เป็น บก อ่าน มอง เป็น งอม อ่าน ยอด เป็น ดอย เป็นต้น 10) ไม่เข้าใจว่าตัวอักษรใดมาก่อน มาหลัง ตัวอักษรใดอยู่ทางซ้ายหรือขวา 11) ไม่สามารถแยกเสียงในคำได้ เช่น แมลง เด็กจะอ่าน คำว่า แมลง ว่า แม - ลง หรือ มะ - แลง - ลง เป็นต้น

2. เด็กที่มีปัญหาทางการฟังและพูด (Disorders of listening and speaking) การศึกษา เกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการฟังและพูด พัฒนาการ มาจากการศึกษาจากผู้ใหญ่ ที่ได้รับบาดเจ็บทางสมอง (Brain damage) ที่ก่อให้เกิดปัญหาทางการฟังและการพูด โดยเรียกผู้ที่มีปัญหาดังกล่าว อะเฟเซีย (Aphasia) เด็กที่มีปัญหาดังกล่าวบางคนมีปัญหาเพียง เล็กน้อย บางคนมีปัญหารุนแรงแตกต่างกันไป นอกจากนี้แล้วยังมีปัญหาคือร่วมกับ เช่น ปัญหา ด้านระบบการรับรู้ ไม่ว่าจะเป็นระบบการได้ยิน การเห็นและการสัมผัส เป็นต้น เด็กที่มีปัญหา ทางด้านการฟังและการพูดอาจแสดงพฤติกรรมในการพูด ดังต่อไปนี้ 1) มีพัฒนาการทางการพูด ที่ล่าช้า 2) ไม่เข้าใจสัญลักษณ์ทางภาษา 3) รู้คำศัพท์น้อย 4) จำแนกเสียงพูดไม่ได้ 5) ไม่เข้าใจคำพูด ของผู้อื่น 6) พูดไม่เป็นประโยค 7) พูดไม่ถูกหลักภาษาไทย 8) ใช้คำศัพท์ไม่ตรงกับความหมายที่พูด 9) พูดแล้วผู้อื่นฟังไม่รู้เรื่อง 10) ไม่เข้าใจโครงสร้างภาษา 11) ใช้วัชวะในการพูดไม่ถูกต้องทำให้ พูดไม่ชัด

3. เด็กที่มีปัญหาทางการเขียน (Disorder of writing) การเขียนถือได้ว่าเป็น ทักษะสูงสุดและมีความซับซ้อนมากที่สุดในการบวนการทางภาษาของมนุษย์ ผู้ที่มีทักษะการเขียน ที่ดีจะต้องมีความสามารถในการเรียบเรียงคำอย่างเป็นระบบและถูกต้องตามหลักภาษา เด็กที่มีปัญหา ทางการเรียนรู้เกี่ยวกับการพูดหรือการอ่าน จะมีความลำบากอย่างยิ่งต่อการเขียน ดังคำกล่าวที่ว่า “กระบวนการนำเข้าจะเป็นสิ่งกำหนดคุณภาพของผลผลิต” ทักษะด้านการเขียนมีความเกี่ยวข้องกับการ ทำงานต่าง ๆ ของสมองซึ่งเครือข่ายของสมองจะต้องประสานกันเป็นอย่างดีเพื่อที่จะใช้ในเรื่อง คำศัพท์หลักภาษาการเคลื่อนไหวมือ และความจำ ดังนั้น ความบกพร่องในการเขียนจึงอาจมีผลมาจากปัญหาด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ถ้าเด็กไม่สามารถแยกแยะลำดับเสียงในคำได้ ก็จะมีปัญหาในเรื่อง

การสะกดคำ เด็กที่มีปัญหาทางการเขียนก็อาจจะเป็นเด็กที่มีปัญหาทางด้านภาษา การแสดงออก โดยไม่สามารถแต่งหรือเติมประโยคให้ถูกต้องตามหลักภาษาได้ ปัญหาทางการเขียนนี้ ไม่รวมไปถึงปัญหาของเด็กที่เขียนคำยากไม่ได้ อันเนื่องมาจากเด็กที่ไม่ได้ตั้งใจเรียน เด็กขาดเรียนบ่อย หรือเกียจคร้านในการเรียน เป็นต้น ปัญหาทางการเขียนสามารถจำแนกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้ (Myers; & Hammill. 1990: 54 – 55)

- 1) ดิสกราเฟีย (Dysgraphia) หมายถึง การขาดความสามารถของเด็กทางด้าน การเขียน ปัญหาดังกล่าวทำให้เด็กจับดินสอไม่ได้ ลอกคำศัพท์หรือตัวอักษร ตัวเลข รูปทรงเลขาคณิต จากกระดานลงสมุดตนเองไม่ได้หรือเขียนได้แต่ลายมืออ่านยาก ปัญหาการเขียน จัดได้ว่าเป็นปัญหาขั้นสูงสุดของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ทุกคน นอกจากเด็กที่มีปัญหาการเขียน แล้ว มักจะพบปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การสวมรองเท้าไม่ถูกข้าง ปัญหา ในการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ หรือแม้แต่การเล่นเกมส์ ปฏิบัติตามคำสั่ง
- 2) ความบกพร่องในการจำ (Recall Deficits) หมายถึง การที่เด็ก ไม่สามารถจำสิ่งที่เห็นได้ เด็กอาจบอกชื่อสิ่งของได้ในขณะที่เด็กกำลังจ้องมองของสิ่งนั้น แต่เมื่อครูนำสิ่งนั้นพ้นสายตาของเด็กไปแล้วเด็กจำสิ่งนั้นไม่ได้ เด็กมีความสามารถในการจำด้วยสายตาไม่ดี และจะไม่สามารถเขียนสิ่งที่ได้ดูผ่านไปแล้ว ได้
- 3) ความบกพร่องทางโครงสร้างของภาษา (Syntax Deficits) เด็กที่มีปัญหาในการเขียนประเภทนี้ จะสามารถเรียนหนังสือได้ดี แต่หากครูให้เขียนรายงาน เขียนเรียงความ เด็กจะมีปัญหาและอาจจะบ่นว่า “ฉันรู้ว่าฉันจะพูดอะไร แต่ฉันเขียนลงในรายงานไม่ได้” เด็กอาจมีความคิดที่จะเขียนแต่ไม่สามารถระบายความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นอักษรได้ บางคนอาจจะเขียนได้บ้างแต่ผิดหลักไวยากรณ์ การเขียนเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนที่สุด เป็นกระบวนการทางภาษาขั้นสุดท้ายที่นักเรียนจะได้เรียน ในโรงเรียน เด็กบางคนอาจมีความบกพร่องในการเขียนอย่างเดียว บางคนมีความบกพร่อง ในการอ่านอย่างเดียว บางคนมีความบกพร่องทั้งการฟัง การอ่าน และการเขียน ความรุนแรงของเด็กแต่ละคนจะมีมากน้อยแตกต่างกันไป เด็กบางคนมีปัญหาไม่มากนักอาจสามารถฝึกให้อ่าน และเขียนได้ แต่บางคนมีปัญหารุนแรง จนกระทั่งไม่สามารถจับดินสอหรือปากกาขึ้นมาเขียนได้

4. เด็กที่มีปัญหาทางด้านคณิตศาสตร์ หรือการคิดคำนวณ (Disorders of Arithmetic)

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ประกอบขึ้นด้วยสัญลักษณ์เช่นเดียวกับวิชาภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของระยะทาง ความสัมพันธ์ในเชิงปริมาณ และการคิด คณิตศาสตร์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อบุคคล เมื่อเทียบกับเด็กที่มีปัญหาทางการพูด การอ่าน และการเขียนแล้ว อย่างไรก็ตาม ได้มีนักวิชาการต่าง ๆ พยายามศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาเหล่านี้เพิ่มเติม (Patricia & Donald. 1990: 56) พบว่าการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เป็นกระบวนการที่มีความสลับซับซ้อน แม้แต่การแก้ปัญหาเลขง่าย ๆ เช่น 25 หลบ 3 ก็ตาม การคิดคำนวณเลขเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักและจดจำ จำนวนและสัญลักษณ์ การจดจำข้อเท็จจริง เช่น การจำสูตรคูณ การเรียงลำดับตัวเลข และความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดรวบยอดเชิงนามธรรม สิ่งเหล่านี้อาจจะเป็นเรื่องยากมากสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ทางการคิดคำนวณหรือทางคณิตศาสตร์ ปัญหาทางด้านจำนวน ความคิดรวบยอดพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ มีแนวโน้มที่จะปรากฏในช่วงต้นๆ

ของการเรียน พอในระดับสูงขึ้นไปมักจะมีปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ (National Institute of Mental Health. 2004: Online) เด็กที่มีปัญหาทางด้านคณิตศาสตร์ และการคิดคำนวณ มีพฤติกรรมแสดงออกมาดังต่อไปนี้ (Myers; & Hammill. 1990: 56 – 57) 1) มีปัญหาในการบอกความสัมพันธ์แบบหนึ่งต่อหนึ่ง เช่น หากมีนักเรียนในชั้นอยู่ 30 คน เด็กทั่วไปมักจะเข้าใจว่าจำเป็นต้องจัดที่นั่งให้เด็ก 30 ที่ เพราะเด็ก 1 คน ต้องการที่นั่งเพียง 1 ที่เท่านั้น แต่เด็กที่มีปัญหาทางด้านคณิตศาสตร์ หรือการคิดคำนวณมักตอบไม่ได้ว่า เด็ก 30 คน ควรจัดที่นั่งกี่ที่ 2) ไม่เข้าใจในความหมายของจำนวน การนับเลขของเด็กเป็นการท่องจำไม่ได้เกิดจากความเข้าใจ เช่น เด็กอาจนับเลข 1,2,3,... ได้ แต่ถ้าครูสั่งให้หยิบสิ่งของมาวางไว้ สิ่ง เด็กจะปฏิบัติไม่ได้ 3) ไม่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ได้ยื่นกับสิ่งที่มองเห็น เด็กอาจจะออกเสียงนับเลข 1,2,3,... ได้ แต่ถ้าให้นับจำนวนนกในภาพบนกระดานเด็กจะนับไม่ได้ 4) มีปัญหาในการจัดเรียงลำดับ 5) ไม่สามารถจำแนกวัตถุที่มีขนาดต่างกันที่กองรวมกันอยู่ได้ เช่น เมื่อครูสั่งให้แยกไม้บล็อกที่กองรวมกันออกเป็น 2 กอง กองหนึ่งเป็นไม้บล็อกขนาดเล็ก อีกกองหนึ่ง เป็นไม้บล็อกที่มีขนาดใหญ่ เด็กปฏิบัติไม่ได้ 6) ไม่เข้าใจปริมาณเมื่อขนาดเปลี่ยนไป เช่น ธนบัตรใบละ 20 บาท 1 ใบ มีค่าเท่ากับเหรียญ 5 จำนวน 4 เหรียญ หรือเหรียญ 10 จำนวน 2 เหรียญ ก้อนเนื้อ 1 ชิ้น มีน้ำหนัก 1 กิโลกรัม กับก้อนเนื้อชิ้นเล็ก ๆ 10 ชิ้น มีน้ำหนักรวมกันได้ 1 กิโลกรัม เป็นต้น 7) ทำเลขไม่ได้ ไม่ว่าจะ เป็น บวก ลบ คูณ และหาร เพียงอย่างเดียวหรือทั้ง 4 อย่าง 8) ไม่เข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ เช่น ไม่เข้าใจว่าเครื่องหมาย + แปลว่า เพิ่มขึ้นมากขึ้น เครื่องหมาย - แปลว่า หักออกไป x แปลว่า ทวีคูณ และ ÷ การแบ่งออกเท่า ๆ กัน เป็นต้น เด็กบางคนสับสนกันระหว่างเครื่องหมาย + กับ x และ - กับ ÷ 9) ไม่เข้าใจตัวเลขที่นำมาเรียงกันในทางคณิตศาสตร์ การเรียงตัวเลขต่างกัน มีความหมายต่างกัน ดังนั้นเด็กประเภทนี้บางคนไม่เห็นความแตกต่างระหว่าง 20 กับ 02 และ 42 กับ 24 หรือ 81 กับ 18 ทำให้เด็กไม่สามารถคำนวณเลขได้ 10) ไม่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการคำนวณได้ เช่น ในการบวกเลข 2 หลัก จะต้องบวกหลักหน่วยก่อน ซึ่งได้แก่ตัวเลขที่อยู่ทางขวามือแล้วจึงบวกหลักสิบเป็นลำดับต่อไป ซึ่งได้แก่ ตัวเลขที่อยู่ทางซ้ายมือ ทำให้เด็กทำเลขไม่ได้ หากมีการทดเลขด้วยยิ่งทำให้เด็กมีปัญหามากขึ้น 11) ไม่เข้าใจ การชั่ง ตวง วัด เช่น ไม่เข้าใจว่าข้าวสารน้ำหนัก 4 กิโลกรัม กับฟองน้ำที่มีน้ำหนัก 4 กิโลกรัม จะเท่ากันในด้านน้ำหนักได้อย่างไร ในเมื่อขนาดทั้งสองแตกต่างกัน เป็นต้น 12) มีปัญหาในการอ่านแผนที่และกราฟ ถ้าเด็กคน ที่มีปัญหาเช่นนี้ นั่งรถไปต่างเมืองกับเพื่อนสองคน เพื่อนของเขาทำหน้าที่ขับรถ เพื่อนบอกให้เขาช่วยอ่านแผนที่ทั้งสองคนนี้หลงทางแน่นอน 13) มีปัญหาในการทำโจทย์เลขปัญหา เพราะเด็กไม่เข้าใจปัญหา โจทย์ จึงแปลความหมายไม่ได้ว่า เมื่อใดจะบวก ลบ คูณ หรือหาร ความรุนแรงของปัญหาในเด็กแต่ละคนอาจไม่เท่ากัน

5. เด็กที่มีปัญหาทางด้านกระบวนการคิดและการหาเหตุผล (Disorder of Thinking and Reasoning) เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เป็นจำนวนมากมีความลำบากในการคิดหาเหตุผลในกระบวนการหาเหตุผลของมนุษย์ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ การรวบรวมข้อมูล และการบูรณาการข้อมูล จุดเริ่มต้นแรกสุดคือการเก็บรวบรวมข้อมูล จากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ในขณะเดียวกัน ก็ทำการบูรณาการข้อมูลเหล่านี้ ในภาพรวม คนโดยปกติทั่วไปจะ

มองที่ภาพรวมของวัตถุก่อน จึงมองส่วนย่อย จะมองดูคนทั้งคนก่อนว่าเขาเป็นคน (ไม่ใช่หุ่น) แล้วจึงพิจารณารายละเอียดว่าเป็นชายหรือหญิง เป็นต้น แต่เด็กที่มีปัญหาทางด้านกระบวนการคิดและการหาเหตุผล ไม่ได้เป็นเช่นนั้น เด็กจะมีลักษณะการเรียนรู้ช้าและจะไม่สามารถคิดในสิ่งที่เป็นามธรรมง่าย ๆ ได้ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการคิดและการหาเหตุผลอาจสามารถลดลงได้ในวัยผู้ใหญ่ เด็กที่มีปัญหาทางด้านกระบวนการคิดและการหาเหตุผลอาจแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้ 1) ไม่สามารถบอกความแตกต่างของสิ่งที่มองเห็นและเสียงที่ได้ยินได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อวัตถุสองอย่างหรือมากกว่ามีขนาดคล้ายคลึงกัน หรือเสียงที่คล้ายคลึงกัน บางทีบอกได้แต่ไม่แน่นอน 2) ไม่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยกับส่วนใหญ่ 3) มีความจำไม่ดี ทั้งความจำระยะสั้น และความจำระยะยาวจึงทำให้เด็กบางคนได้รับการตัดสินว่าเป็นเด็กปัญญาอ่อน 4) ไม่มีความมานะอดทนในการประกอบกิจกรรมเลย 5) จำสิ่งที่กำลังมองเห็นได้แต่หากนำสิ่งเหล่านั้นให้พ้นสายตาแล้วเด็กจะจำสิ่งนั้นไม่ได้ มีพฤติกรรมเหมือนไม่เคยพบสิ่งนั้นมาก่อน 6) ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ทนไม่ได้ที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงกิจวัตรประจำวัน มีพฤติกรรมเหมือนถูกควบคุมโดยสิ่งอื่นที่อยู่ภายนอกตัว เด็กบางคนจึงไม่สามารถควบคุมตนเองได้ เสียสมาธิง่าย เพราะมีความสนใจสิ่งที่อยู่นอกห้องเรียนเสมอ 8) ไม่สนใจสิ่งที่อยู่รอบตัว หรือไม่ก็สนใจมากเกินไป จนยากแก่การดึงความสนใจของเด็กออกจากสิ่งเหล่านั้น 9) ไม่สามารถอยู่นิ่งเฉยได้นาน มีการเคลื่อนไหวและเคลื่อนไหวอยู่เสมอ

6. เด็กมีปัญห่อื่นที่ไม่สามารถจำเพาะเจาะจงได้ (Correlation of Learning Disabilities)

นอกเหนือจากประเภทของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ทั้ง 5 ประเภทนี้แล้ว ยังมีความบกพร่องหรือปัญหาด้านอื่น ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ที่สามารถจำแนกได้อีก 3 ด้าน คือ 1) ความบกพร่องทางด้านสมาธิ 2) ความบกพร่องทางการรับรู้ และ 3) ความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว ซึ่งนักจิตวิทยาพบว่าปัญหาทั้ง 3 ด้านนี้เป็นลักษณะที่มักเกิดร่วมกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เสมอ มากน้อยแตกต่างกันไป

จากประเภทของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ดังกล่าวสรุปได้ว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้นั้นมีทั้งหมด 6 ด้าน แต่จากทั้ง 6 ด้านที่มักพบว่าเป็นปัญหายุ่งยากในการเรียนมี 3 ด้านดังต่อไปนี้

1. ปัญหาทางการอ่าน (Disorder of Reading) ได้แก่เด็กที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1) อ่านช้า อ่านทีละคำ อ่าน ๆ หยุด ๆ 2) สะกดคำไม่ได้ 3) ผันเสียงวรรณยุกต์ไม่ถูก 4) อ่านสลับตัวอักษร หรือออกเสียงสลับกัน เช่น ม กับ น หรือ ด กับ ต 5) อ่านซ้ำคำ อ่านข้ามคำ อ่านเพิ่มคำ อ่านสลับคำ 6) ไม่รู้ความหมายของคำที่อ่าน 7) อ่านผิดประโยคหรือผิดตำแหน่ง 8) อ่านข้ามบรรทัด อ่านข้ามข้อความ 9) แสดงอาการเครียดเมื่อขณะอ่านหนังสือ 10) ความสามารถในการอ่านเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนในชั้นเดียวกันจะต่ำกว่าหรือช้ากว่า

2. ปัญหาทางด้านการเขียน (Disorder of Writing) ได้แก่เด็กที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) เขียนพยัญชนะหรือตัว เลขกลับด้าน
- 2) เขียนไม่ได้ใจความ
- 3) เขียนด้วยลายมือที่อ่านยาก
- 4) เรียงลำดับตัวอักษรผิด เช่น สถิติ เป็น ตติถิ
- 5) เขียนพยัญชนะหรือตัวเลขที่ลักษณะคล้ายกัน สลับกัน
- 6) ใช้เวลาในการเขียนแต่ละคำค่อนข้างนานมาก
- 7) เว้นช่องไฟไม่เท่ากัน เขียนนอกนอก เส้นบรรทัด
- 8) ลอกคำสั่งจากกระดานได้ไม่ถูกต้อง
- 9) เขียนตามคำบอกไม่ได้
- 10) เขียนประโยค ไม่ถูกต้องตามหลักภาษา

3. ปัญหาทางด้านคณิตศาสตร์ และการคิดคำนวณ (Disorders of Arithmetic) ได้แก่

- เด็กที่มีลักษณะดังต่อไปนี้
- 1) นับและเขียนจำนวนตามครูบอกไม่ได้ และไม่เข้าใจค่าประจำหลัก ของจำนวน
 - 2) ไม่เข้าใจการบวก ลบ คูณ หาร
 - 3) คำนวณเลขที่มีการทดหรือยืมไม่ได้
 - 4) ไม่เข้าใจ เรื่องทิศทาง เช่น ซ้าย ขวา
 - 5) ทำเลขโจทย์ปัญหาไม่ได้
 - 6) ไม่เข้าใจเรื่องการวัด
 - 7) ไม่เข้าใจเรื่อง รูปทรงเรขาคณิต
 - 8) ไม่เข้าใจเรื่องปริมาตร
 - 9) ไม่เข้าใจเรื่องการบอกเวลา
 - 10) ไม่เข้าใจเรื่องจำนวนเงิน
 - 11) ไม่เข้าใจเรื่อง การชั่ง ตวง วัด
 - 12) ไม่เข้าใจเรื่องแผนภูมิกราฟ
 - 13) ไม่เข้าใจสัญลักษณ์ เช่น $>$, $<$, $=$
 - 14) ไม่เข้าใจโจทย์ปัญหา

ปัญหาดังกล่าวมักแสดงออกด้วยการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสามารถทางสติปัญญาในเด็กวัยที่เริ่มเรียนเขียนอ่าน หรือมีความยากลำบากในการเรียนรู้ ทักษะทางด้านวิชาการ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จะมีพฤติกรรมมากน้อย ต่างกัน ขึ้นอยู่กับการได้รับการเอาใจใส่จากผู้ใกล้ชิด โดยเฉพาะคนในครอบครัว นอกจากนี้แล้วยังรวมถึงครู แพทย์ และนักวิชาการ รวมทั้งการได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกวิธีและเหมาะสมกับความต้องการในแต่ละประเภท ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ซึ่งก็จะสามารถช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จใช้ชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเช่นคนปกติทั่วไป

2.5 หลักการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ในอดีตที่ผ่านมาเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เป็นเด็กกลุ่มที่ถูกตีตราว่าเป็นเด็กโง่ หรือเด็กขี้เกียจ และเมื่อถูกว่าขี้เกียจหรือไม่เอาไหนนาน ๆ จากบุคคลรอบข้างทั้ง พ่อ แม่ ครู และเพื่อน ก็ทำให้เด็กหลายคนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เบี่ยงเบนไปตามสิ่งที่สังคมตีตรา เชื่อตามคำที่ตีตรา หมุดกำลังใจหรือเชื่อว่าตนเองไม่มีความสามารถในการเรียนจริง ๆ เด็กกลุ่มนี้มีจำนวนมาก และแอบแฝงอยู่ในโรงเรียน ต่อมาได้มีการศึกษาเรื่องนี้มากขึ้น จึงทำให้ทราบว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ไม่ใช่เด็กโง่ หรือเด็กขี้เกียจ แต่เด็กดังกล่าวมีความบกพร่องในเรื่องการรับรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้ส่งผลต่อการรับรู้บางเรื่อง สามารถช่วยเหลือให้เด็กประสบความสำเร็จได้ ซึ่งเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จได้ก็ด้วยการอบรมดูแล และการได้รับความช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น พ่อ แม่ ครู เพื่อน ๆ และด้วยความพยายามพากเพียรของตัวเด็กเอง ในการจัดการศึกษา ผู้สอนต้องเรียนรู้วิธีช่วยเหลือเด็ก เด็กแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันไป ครูต้องรู้จักเด็ก จัดการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม เพื่อให้เด็กสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กอื่นได้มากที่สุด โดยไม่ปล่อยให้เด็กใช้ความด้อยหรือความบกพร่องของตน

เป็นข้อแก้ตัวที่จะหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เขาควรจะทำ ข้อสำคัญครูต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้แบบค่อยเป็นค่อยไป ความเข้าใจและความอดทนของครูจะช่วยให้เด็กเหล่านี้มีกำลังใจที่จะเรียนรู้ และมีความสำเร็จมากขึ้น โดยที่ครูต้องสอนให้เด็กอื่น ๆ เรียนรู้ในเรื่องการช่วยเหลือเด็กดังกล่าวด้วย ครูต้องนำหลักการสอนที่ถูกต้องและเหมาะสมไปใช้จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มความสามารถ ดังนี้ (หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักการศึกษา. 2547: 23 - 24)

1. สอนจากสิ่งที่ง่ายไปหายาก เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าคุณเองสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ครูสอนได้ และสามารถประสบผลสำเร็จในการเรียนได้ ทำให้เด็กเกิดกำลังใจที่จะเรียนต่อไป
 2. สอนสิ่งที่เด็กคุ้นเคยไปหาสิ่งที่ไม่คุ้นเคย เพื่อให้เด็กเข้าใจง่าย เมื่อเด็กเข้าใจหรือเรียนรู้แล้วจึงสอนในสิ่งที่เด็กไม่คุ้นเคย
 3. สอนให้เด็กได้ประสบการณ์ตรง โดยการให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จะช่วยให้เด็กเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น รวมถึงการให้เด็กได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองด้วย
 4. ให้โอกาสเด็กเลือกเรียน หรือเลือกทำกิจกรรมการเรียนที่เน้นกระบวนการคิด
 5. กระตุ้นให้เด็กรู้จักคิด โดยจัดกิจกรรมที่เน้นกระบวนการคิด
 6. สอนโดยเน้น - ย้ำ เพื่อให้เด็กเข้าใจบทเรียนและจำได้แม่นยำยิ่งขึ้น
 7. ให้มีการทบทวนบทเรียนบ่อยๆ โดยปรับกิจกรรมเพื่อไม่ให้เด็กเบื่อที่จะเรียนบทเรียน
 8. ใช้คำที่สั้นและเข้าใจง่ายเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้
 9. ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตามขีดความสามารถของเด็ก เด็กแต่ละคนจะมีรูปแบบและขีดความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การสอนเด็กจึงต้องแตกต่างกันตามรูปแบบและความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน
 10. ค้นหาจุดเด่นจุดด้อยของเด็ก เพื่อส่งเสริมเด็กให้มีพัฒนาการตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน แล้วนำมาเขียนเป็นแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ต้องมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคลที่แตกต่างไปจากเด็กปกติตามปัญหาที่พบของเด็กแต่ละคน
 11. ให้แรงเสริมแก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีกำลังใจและเกิดความพยายามที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จ ครูควรให้แรงเสริมอย่างสม่ำเสมอ และงดแรงเสริมที่ละน้อย เมื่อเด็กมีพฤติกรรมคงที่แล้วครูจึงงดแรงเสริม
 12. ใช้สื่อการสอนที่เป็นรูปภาพให้มากที่สุด
 13. ให้เด็กรู้ผลการเรียนของตน เพื่อเด็กจะได้รู้ว่าทำงานอะไรสำเร็จได้บ้าง และเด็กจะได้เกิดกำลังใจที่จะเรียนต่อไป
 14. ใช้กิจกรรมที่ให้เด็กมีโอกาสเคลื่อนไหว ได้สัมผัส ได้ยิน ได้ฟังและมองเห็นจะทำให้เด็กสนุกในการเรียนรู้ และเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น
- และเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ครูควรจะทำสิ่งต่อไปนี้(ตันสนีย์ ฉัตรคุปต์. 2543: 114 - 118)

1. รู้จักลักษณะของเด็กที่เป็นสัญญาณเตือน (Warning signs) ถึงความบกพร่องในการเรียนรู้ กล่าวคือเด็กแสดงความยากลำบากในรูปของการใช้ภาษาพูด ภาษาเขียน ความจำ ความตั้งใจ สมาธิสั้น การทำงานประสานกันของร่างกายและพฤติกรรมทางสังคมออกมาในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง
2. เข้าร่วมในการฝึกอบรม หรืออบรมเชิงปฏิบัติการ ครูต้องมีการเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อพัฒนาทักษะทางการสอนและแลกเปลี่ยนความรู้กับครูด้วยกัน รวมทั้งขอความช่วยเหลือจากองค์กรที่มีผู้เชี่ยวชาญ และนักการศึกษาพิเศษ
3. วางแผนการจัดทำแฟ้มข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน สังเกตติดตามความสามารถ และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนของนักเรียนแต่ละคน เรื่องการเรียนรู้ ระดับการทำงาน ความสามารถทางเหตุผล การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ความเข้าใจ และความก้าวหน้าของเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้
4. พัฒนาเทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ครูควรใช้เทคนิคหรือนวัตกรรม เพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก ปรับปรุงและพัฒนาโอกาสในการเรียนรู้ของเด็ก การช่วยเหลือของครู จะช่วยให้เด็กมีปัญหาทางการเรียนรู้ สามารถปรับปรุงและพัฒนาได้ ซึ่งเด็กแต่ละคนมีความต้องการความช่วยเหลือที่แตกต่างกัน
5. การจัดเตรียมการสอนรายบุคคล เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มักจะมี ความยากลำบากในการดึงความคิดรวบยอด และการติดต่อสื่อสารในชั้นเรียนมากกว่าเด็กคนอื่น ๆ ครูควรปรับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับความสามารถของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
6. สร้างความภูมิใจในตนเอง ให้เกิดกับเด็ก โดยการให้เด็กรับรู้ข้อมูลความก้าวหน้าของตนเองอย่างต่อเนื่องที่ละเอียดถี่ถ้วน ให้เด็กได้ใช้เวลาในการทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจก่อนจะเปลี่ยนไปทำกิจกรรมที่ยากขึ้น ครูต้องช่วยให้เด็กเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของการสร้างสรรค์งานของตัวเอง
7. ประชุมผู้ปกครอง ครู ผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็กเข้าประชุมร่วมกัน เพื่ออภิปรายปัญหาของเด็กด้วยการเปิดใจ และสนับสนุนซึ่งกันและกัน
8. ร่วมมือกับผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็ก ในการให้การศึกษาพิเศษหรือการศึกษาเฉพาะบุคคลกับผู้ปกครอง และแนะนำกลยุทธ์ที่สามารถนำไปใช้ในการดูแล และให้การศึกษาแก่เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้กับผู้ปกครอง
9. ทำความเข้าใจกฎหมาย และขั้นตอนที่กำหนดสำหรับโปรแกรมการศึกษาพิเศษ หรือโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล
10. เป็นกระบอกเสียงให้กับเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ รักษาสิทธิของตน ช่วยเหลือเด็กเพื่อให้เด็กมีโอกาสเท่าเทียมกับเด็กอื่น ๆ

11. ปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดความยืดหยุ่นในกระบวนการสอนในชั้นเรียน เช่น อนุญาตให้ใช้เทปบันทึกเสียงสำหรับจดบันทึกคำบรรยาย และทำแบบทดสอบ เมื่อนักเรียนมีปัญหาในการเขียน และการทำแบบทดสอบ

12. ให้การเสริมแรงบวกต่อเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เมื่อเด็กแสดงทักษะทางสังคมที่เหมาะสมทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าหลักการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้นั้น เริ่มจากการอบรมดูแล และกำหนัดความช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น พ่อ แม่ ครู และด้วยความพยายาม ความพากเพียรของตัวเด็กเอง จัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้แบบค่อยเป็นค่อยไป ความเข้าใจและความอดทนของครูจะช่วยให้เด็กเหล่านี้มีกำลังใจที่จะเรียนรู้ ซึ่งความสำเร็จก็จะมีมากขึ้น รวมถึงการนำหลักการสอนที่ถูกต้องเหมาะสมไปใช้จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มความสามารถ เช่น สอนจากสิ่งที่ย่างไปหายาก สอนสิ่งที่เด็กคุ้นเคยไปหาสิ่งที่เด็กยังไม่คุ้นเคย ทำให้เด็กได้ประสบการณ์ ฝึกตรง ให้โอกาสในการเลือกเรียน กระตุ้นให้เด็กรู้จักคิด การเน้น - ย้ำ การทบทวนบทเรียนบ่อย ๆ การใช้คำที่สั้นและเข้าใจง่าย การส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตามขีดความสามารถของเด็กค้นหาจุดเด่นจุดด้อยของเด็ก ให้แรงเสริมแก่เด็กเพื่อให้เด็กมีกำลังใจ ใช้สื่อการสอนที่เป็นรูปภาพ ให้เด็กรู้ผลการเรียนของตน จัดกิจกรรม ที่ให้เด็กมีโอกาสเคลื่อนไหว ได้สัมผัส ได้ยิน ได้ฟัง บ่อย ๆ เด็กก็จะพัฒนาขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

3.1 หลักและทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

ในการฝึกอบรมต้องคำนึงถึงวัยของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อทราบพัฒนาการในการเรียนรู้และเป็นผลดีในการฝึกอบรม ให้เหมาะสมกับผู้รับการฝึกอบรมมากที่สุด การเรียนรู้ของบุคคล (How People Learn) นั้นเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง (Continuous Process) ประกอบไปด้วยการกระทำ และการตอบสนองอย่างต่อเนื่องกัน 4 ขั้นตอนด้วยกัน ดังนี้ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2547: 5 - 7)

1. ความต้องการในการเรียนรู้ (Wanting or Needing) เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะต้องทราบว่าบุคคลนั้นต้องการจะเรียนรู้อะไร ต้องการประสบความสำเร็จในสิ่งใด ต้องการแก้ปัญหาในเรื่องใด

2. การรวบรวมข้อมูล ข้อมูลสนเทศ (Information Gathering) สิ่งเหล่านี้บุคคลจะเก็บรวบรวมตั้งแต่ในโรงเรียน จากรายวิชาต่างๆ และบางส่วนได้รับจากการเรียนตามอัธยาศัย หรือการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ (Information Learning) ซึ่งอาจจะได้รับจากที่บ้านหรือจากสถานที่ทำงาน

3. การทดสอบและผลสะท้อน (Testing and Feedback) เป็นการตรวจสอบผลจากการทดลองพยายามเรียนเรื่องหนึ่งเรื่องใดในการเรียนของบุคคล

4. การประยุกต์และปฏิกิริยาตอบสนอง (Reflection and Applying) เป็นการประยุกต์ข้อความรู้ที่ผู้เรียนได้จากสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนอาจจะประเมินจากผลการทดสอบ หรือผลของการหาคำตอบ การประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้มาไปสู่สถานการณ์ใหม่ ๆ เป็นการนำทักษะที่ได้เรียนรู้มาไปเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการ ทำให้เกิดทักษะใหม่ ๆ ขึ้นมา เช่น การฝึกปฏิบัติการทำอาหารและสามารถทำอาหารได้ด้วยตนเอง

ซึ่งโนลส์ (Knowles: 1978: 55 - 59) ได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ ทฤษฎีนี้มีข้อตกลงเกี่ยวกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ดังนี้

1. มโนภาพแห่งตนเอง (Self - Concept) บุคคลเมื่อเจริญเติบโตขึ้นก็สามารถกำหนดชีวิตของตนเองได้มากขึ้น และมีวุฒิภาวะมโนภาพแห่งตนเองก็เปลี่ยนไป จากที่ต้องขึ้นอยู่กับผู้อื่น มาเป็นผู้ที่สามารถชี้นำตนเองได้ ผู้สอนจึงควรมีหน้าที่สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถชี้นำตนเองได้ตามความต้องการของผู้เรียน ดังนั้นการฝึกอบรมจึงควรให้ผู้ฝึกอบรมได้มีอิสระในการนำตนเอง

2. ประสบการณ์ (Experience) ผู้ใหญ่สะสมประสบการณ์ชีวิตมาตลอดชีวิต ทำให้มีประสบการณ์กว้างขวางมากขึ้น มีพื้นความรู้กว้างขวางที่จะรองรับการเรียนรู้ใหม่ ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้จะเป็นแหล่งความรู้สำหรับตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนจะเข้าใจและสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ได้มากกว่าการได้รับคำบอกกล่าวจากผู้สอน วิธีการเรียนรู้จึงอยู่บนพื้นฐานของการใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการฝึกอบรมควรดึงประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรมมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

3. ความพร้อม (Readiness) ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียนเมื่อเขารู้สึกว่าตนต้องการที่จะเรียน การเรียนรู้ควรตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการนำไปใช้แก้ไขปัญหาในชีวิตจริง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางบ้านหรือการทำงาน การเรียนรู้ควรจัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และจัดตามลำดับความสามารถและความพร้อมที่จะเรียนของผู้เรียนแต่ละคน ทำให้ผู้เรียนพยายามแสวงหาความรู้ความสามารถที่จะนำไปแก้ไขปัญหาได้ในทันทีทันใด การเรียนรู้จึงเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ประโยชน์อย่างทันทีทันใด

4. การนำการเรียนรู้ในปัจจุบันไปใช้ (Orientation to Learning) ผู้ใหญ่มีแนวโน้มที่จะยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และต้องการนำความรู้นั้นไปใช้ได้ทันทีในปัจจุบันไม่ชรอไปใช้ในอนาคต ดังนั้น การกำหนดหัวข้อที่จะใช้ในการฝึกอบรมจะต้องตรงกับปัญหา และความต้องการของผู้เข้าร่วมรับการอบรม

ส่วนทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาในวัยผู้ใหญ่ที่มาร์เรียน และคาเฟลล่า (Merriam; & Cafferella. 1991: 181) เห็นสอดคล้องกับ เพียเจท์ ที่ว่าลักษณะของผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ ประกอบไปด้วย รูปแบบการคิด การเปลี่ยนแปลงในช่วงวัย ซึ่งสัมพันธ์กับวุฒิภาวะ และสิ่งแวดล้อม ตามอายุ และกระบวนการทางปัญญา ที่จะพัฒนาจากปฏิกิริยาสะท้อนภายในมาสู่ความเป็นรูปธรรมในรูปสัญลักษณ์ ความเข้าใจในแนวคิด และความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความสามารถในการใช้เหตุผลตามข้อตกลงเบื้องต้น สมเหตุสมผล และเป็นระบบ

ความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม เป็นจุดเริ่มต้นของความเป็นผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะจะมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางปัญญาในด้านคุณภาพมากกว่าปริมาณ
2. เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้เรียนที่จะกระตือรือร้นในการสร้างความรู้ และได้นำความรู้ไปใช้ในกิจกรรม ที่มีความหมาย ไม่ใช่การเรียนรู้ที่รับเพียงอย่างเดียว

3. พัฒนาการทางปัญญา เป็นการสร้างแนวคิดของผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะ แนวคิดที่ยึดสถานการณ์ในชีวิตของผู้เรียน ของมาร์เรียน และคาเฟลล่า (Merriam; & Caffarella. 1991: 254) ที่กล่าวว่าภารกิจของชีวิตประกอบด้วยความต้องการที่เกิดจากตนเอง และสังคม ซึ่งล้วนเป็นผลที่เกิดขึ้นจากตัวแปรภายนอก ได้แก่ ภาระหน้าที่ ความจำเป็นของชีวิต ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ต่องาน ในหน้าที่ ตัวแปรภายใน ได้แก่ ความหวังของชีวิต ความอดทนต่อเป้าหมาย อุดมคติ และค่านิยมต่าง ๆ เป็นต้นดังนั้น วัยผู้ใหญ่ จึงเป็นวัยที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ทฤษฎีนี้ได้จัดระดับความต้องการ ที่อยู่ในตัวบุคคลเข้ากับความเป็นจริง เพื่อให้เกิดเป็นพลังงานชีวิต ส่งผลให้บุคคลสามารถเผชิญต่อหน้าที่ความรับผิดชอบในชีวิตประจำวันได้ โดยเรียกพลังงานที่เหลือจากการถูกดึงไปใช้ว่า “พลังงานสำรองของชีวิต”

ซึ่งการจัดฝึกอบรมจึงต้องศึกษาการเรียนรู้ของกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมในวัยผู้ใหญ่ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการฝึกอบรม ทำให้สามารถช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ ดังที่ มาร์เรียน และคาเฟลล่า (Merriam; & Cafferella. 1991: 249) ได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ที่จะช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ ทฤษฎีนี้มีเป็นลักษณะที่เกี่ยวข้องกับวัยผู้ใหญ่ ดังนี้

1. ผู้ใหญ่เป็นแหล่งส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้เพิ่มพูนสมบูรณ์ขึ้น
2. ความสามารถที่จะเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ต้องสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการพัฒนางาน และบทบาททางสังคมของผู้ใหญ่
3. ผู้มีวุฒิภาวะมุ่งนำความรู้ไปใช้ในปัจจุบัน ดังนั้นการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะเน้นปัญหา มากกว่าเน้นเนื้อหา

4. การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงใจได้ด้วยองค์ประกอบภายในมากกว่าองค์ประกอบภายนอก จากทฤษฎีสรุปได้ว่า ลักษณะเด่นที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่ต่างจากวัยเด็ก มี 4 ประการ คือ ความต้องการในการเรียนรู้ ความพร้อม ประสบการณ์ และการประยุกต์ใช้ ซึ่งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้ง 4 ประการ เป็นอย่างมาก ซึ่งในการจัดฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองครั้งนี้ เป็นการอบรมบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้ที่มีพัฒนาการ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ที่สมบูรณ์เต็มศักยภาพแล้ว ดังนั้นการฝึกอบรม ให้ความรู้กับครูครั้งนี้ จึงต้องตั้งอยู่บนหลัก และทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

3.2 ลักษณะของผู้เรียนวัยผู้ใหญ่

แคมป์ มอริสัน และรอส (Kemp; Morrison; & Ross. 1994: 47 - 48) นักการศึกษาสาขาการศึกษาผู้ใหญ่ได้ให้ข้อสรุป เกี่ยวกับลักษณะของผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ไว้ดังนี้

1. ผู้ใหญ่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมด้วยระดับแรงจูงใจในการเรียนรู้สูงพอเกี่ยวกับโครงการที่มีโครงสร้างเป็นระบบ มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน
 2. ผู้ใหญ่ต้องการทราบประโยชน์จากสิ่งที่จะเรียนรู้ต้องการสาระความรู้ที่ตนเกี่ยวข้อง และต้องการนำสาระนั้นไปใช้ปฏิบัติโดยเร็ว
 3. ผู้ใหญ่คาดหวังให้ชั้นเรียนเริ่มต้น และสิ้นสุดตามตารางไม่ต้องการเสียเวลาไปเปล่าประโยชน์
 4. ผู้ใหญ่จะนับถือผู้สอนที่มีภูมิรู้ในเนื้อหาวิชา และเสนอความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
 5. ผู้ใหญ่มีวุฒิภาวะพอจึงชอบให้ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ด้วยการแนะนำ และช่วยเหลือมากกว่าเป็นผู้คอยบงการ
 6. ผู้ใหญ่จะนำประสบการณ์ของตนเองจากชีวิตการทำงาน มาสู่ชั้นเรียน ประสบการณ์เหล่านี้จะใช้เป็นแหล่งข้อมูลหลักที่ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงกับเนื้อหาในชั้นเรียน
 7. ผู้ใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ต้องการร่วมมือกับผู้สอน ทั้งด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย กิจกรรมการเรียน ตลอดจนวิธีประเมินผลการเรียน
 8. ผู้ใหญ่มีความยืดหยุ่นน้อยกว่าเด็ก ลักษณะนิสัยค่อนข้างจะมีแบบแผน ไม่ชอบเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นก่อนจะยอมรับความแตกต่างจากสิ่งที่เป็นอยู่ เขาต้องแน่ใจในข้อดีของสิ่งนั้นก่อน
 9. ผู้ใหญ่ชอบที่จะให้ความร่วมมือกับกลุ่ม ชมรม หรือชอบสมาคมกัน ดังนั้นกิจกรรมกลุ่มย่อย และการสร้างสัมพันธ์ภาพกันจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง
- สรุปลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ จะเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยอาศัยความรู้เดิม และด้วยการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นการแนะนำมากกว่าการสอน ดังนั้นลักษณะการเรียนรู้จึง มีลักษณะที่ค้นหาข้อเท็จจริง นอกจากนี้ การเรียนการสอน ควรจะเป็นแบบการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3.3 ธรรมชาติการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่สามารถเรียนรู้ได้โดยไม่มีข้อจำกัดด้านอายุ ธรรมชาติของผู้ใหญ่จะแตกต่างจากเด็ก ดังนั้นในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ใหญ่จึงควรคำนึงถึง สิ่งต่อไปนี้ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2547: 254 – 258)

1. นักศึกษาควรมีความเข้าใจและเห็นด้วยกับจุดมุ่งหมายของวิชา ที่เรียน นั่นคือ ถ้าต้องการให้ผู้ใหญ่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว เขาควรจะได้ทราบถึงจุดมุ่งหมายทั่วไปของวิชานั้น โดยที่เขาต้องมองเห็นภาพรวมได้อย่างชัดเจน และทิศทางที่จะดำเนินไปในการเรียนรู้ ดังนั้น จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการอธิบายถึงรายละเอียดของวิชา เป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน ให้ผู้เรียนได้รับทราบในการพบกันครั้งแรก

2. ผู้เรียนควรจะมีความต้องการที่จะเรียนรู้ในการศึกษาผู้ใหญ่ เรามักคาดคะเนว่า นักศึกษาส่วนมากเข้าเรียนด้วยความต้องการที่จะเรียน เนื่องจากว่าโดยทั่ว ๆ ไป แล้วเขามาด้วยความสมัครใจ (Voluntarity) อย่างไรก็ตาม ในบางครั้งครูที่สอนผู้ใหญ่ก็อาจจะต้องเผชิญกับการให้กำลังใจ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความต้องการเรียน และความต้องการนี้ต้องเกิดจากความรู้สึกว่าคุณเองมีความสามารถที่จะบรรลุความสำเร็จได้ โดยการได้รับความเห็นใจ และเข้าใจจากครูผู้สอน

3. บรรยากาศในการเรียนและสถานการณ์ของการเรียนรู้ควรเป็นกันเอง เนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีความสำคัญยิ่ง ผู้สอนควรมีความรับผิดชอบในการสร้างบรรยากาศ และอำนวยความสะดวกสำหรับการอภิปรายกลุ่ม ทักษะการยอมรับและการยกย่องจะเป็นบุคลิกที่สำคัญของครูผู้สอนในการสร้างบรรยากาศ ความเป็นกันเอง นอกจากนี้แล้วครูผู้สอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยกันได้ โดยการให้ผู้เรียนแนะนำตัวเอง และให้อธิบายรายละเอียดย่อ ๆ เกี่ยวกับประสบการณ์และความสนใจ ผู้สอนควรแสดงบทบาทของตนเอง ในฐานะผู้อำนวยความสะดวกมากกว่าความเป็นครูผู้สอน จะได้รับความไว้วางใจ และเกิดการเรียนรู้ที่ดี ทำให้ได้รับความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

4. สภาพการณ์ทางกายภาพทั่ว ๆ ไป ควรเป็นที่พึงพอใจสำหรับผู้เรียน ได้แก่ การจัดโต๊ะเก้าอี้ และเครื่องมือเครื่องใช้ ควรจะได้รับการพิจารณาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้สึกสบายตามที่ผู้เรียนต้องการ ตัวอย่างเช่น ถ้าต้องการให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยเสรี แล้วควรจัดโต๊ะให้ผู้เรียนหันหน้าเข้าหากันเพื่อจะได้อภิปรายอย่างเต็มที่

5. ผู้เรียนควรจะได้มีส่วนร่วมในการเรียน และมีความรับผิดชอบต่อกระบวนการเรียนรู้ เพราะว่าวิธีการที่ดีที่สุดในการเรียนรู้ คือ การกระทำ (Learning by Doing) ถ้าหากผู้เรียนได้กระทำบางอย่างหรือพูดแสดงความคิดเห็นบางอย่าง ก็ย่อมจะดีกว่าการที่เพียงแต่นั่งมองดูคนอื่น ๆ หรือนั่งฟังคนอื่นพูดเฉย ๆ เท่านั้น โดยทั่วไปนั้นผู้เรียนที่กระตือรือร้นและมีชีวิตชีวาจะเรียนรู้ได้มากกว่าผู้เรียนที่เฉื่อยชาไม่มีชีวิตชีวา เพราะเขารู้สึกว่าตัวเขาต้องมีความรับผิดชอบต่อกระบวนการภายในกลุ่ม ด้วยเหตุนี้ผู้สอนที่ฉลาดควรจะใช้วิธีการหลาย ๆ วิธีเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม การจัดกิจกรรมกลุ่มที่สามารถให้ผู้เรียนจัดดำเนินการได้ด้วยตนเองจะทำให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ในการเรียนรู้มากกว่ากลุ่มที่อาศัยครูผู้สอน

6. การเรียนรู้ควรจะมีสัมพันธภาพเกี่ยวข้อง และใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนให้เป็นประโยชน์ในการเสนอแนวความคิด และความรู้ ให้มีความหมายต่อผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนควรจะมีการเรียนการสอนให้เข้ากับประสบการณ์ของผู้เรียน ซึ่งผู้ใหญ่โดยทั่ว ๆ ไป นั้นเรียนโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่าง ประสบการณ์ใหม่กับประสบการณ์เดิม หรือด้วยการโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่รู้แล้ว ไปหาสิ่งที่ยังไม่รู้ นอกจากนี้ประสบการณ์ของผู้เรียนที่เสนอในชั้นเรียนนับว่า เป็นแหล่งของความรู้ที่มีคุณค่ามาก สมาชิกในชั้นเรียนผู้ใหญ่ นั้น มักจะมีประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่างกันไปที่จะทำให้ทุก ๆ คน ได้รับประโยชน์ร่วมกันด้วย

7. ครูผู้สอนควรจะรู้เนื้อหาวิชาที่ตนเองสอนเป็นอย่างดี ถ้าหากครูจะช่วยแนะนำ การเรียนการสอนให้ได้ผลดี เขาจะต้องมีความรู้ในวิชาที่สอนอย่างเชี่ยวชาญ ต้องรู้ถึงเอกสารและ ตำราทางวิชาการในสาขานั้นอย่างดี เพื่อจะได้ช่วยแนะนำแหล่งความรู้ให้แก่ผู้เรียนที่จะค้นคว้าต่อไป รวมทั้งจะได้จัดการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างเหมาะสมด้วย

8. ผู้สอนควรมีความกระตือรือร้น เกี่ยวกับการสอนวิชานั้น ๆ และสามารถถ่ายทอด ไปยังผู้เรียนได้ด้วยการแสดงความพึงพอใจในการสอน จะมีผลทำให้ผู้เรียนเป็นผู้กระตือรือร้นและ เอาใจใส่ในการเรียน ด้วยความกระตือรือร้นนับได้ว่าเป็นแรงจูงใจที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนรู้

9. นักศึกษาผู้ใหญ่ควรจะได้เรียนรู้ตามลำดับความสามารถของตนเอง เนื่องจากการเรียน ในชั้นเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีความแตกต่างกันในด้านของประสบการณ์ การศึกษา ความถนัด ทางด้านการเรียน ความสนใจ และความสามารถ อย่างหลากหลาย

10. วิธีการสอนที่ใช้กับนักศึกษาผู้ใหญ่ควรแตกต่าง และแปรผันไปในแต่ละโอกาส หรือสถานการณ์ของการสอน ครูที่สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ สามารถเลือกใช้วิธีการสอนได้หลายรูปแบบ ตามความเหมาะสม ตัวอย่างเช่น การสอนเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หรือบ้านพักในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ครูผู้สอนอาจจะใช้วิธีการบรรยายเกี่ยวกับเรื่องราวเหล่านี้ ประกอบการฉายภาพยนตร์ การอภิปราย ปัญหาต่าง ๆ จากสมาชิกในกลุ่ม รวมทั้งการจัดทัศนศึกษาประกอบ ครูที่ดีและมีความชำนาญการสอน จะสามารถเลือกใช้วิธีการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามสถานการณ์ และความต้องการของผู้เรียน เพราะว่าการทำเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมตลอดเวลา และเป็นไปตามความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

11. ครูผู้สอนควรมีความรู้ลึกทางด้านภารกิจของงาน นับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ต่อทัศนคติของครู ที่จะยอมรับว่าประสบการณ์ในด้านการสอนนั้น ช่วยทำให้มีโอกาสในการพัฒนา ตัวเอง ถ้าหากครูกคิดว่าตัว ผู้สอนก็เป็นเสมือนผู้เรียนคนหนึ่งแล้ว ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อนักศึกษา จะเป็นการกระตุ้นมากกว่า การ สอนที่เขาคิดว่าตัวเองมีความรู้ดีที่สุดในขณะนี้แล้วทัศนคติ ยังเป็นพลังที่เข้มแข็ง ในการชี้ถึงบรรยากาศของการเรียนการสอนที่ดีด้วย

12. ครูผู้สอนควรมีแผนงานที่ยืดหยุ่นได้ เกี่ยวกับการสอน ซึ่งจะช่วยให้ทั้งครู และนักศึกษาได้มีแนวคิดที่เด่นชัดว่า กำลังทำอะไรอยู่ และจะทำอะไรต่อไป ถ้าหากสามารถ เปลี่ยนแปลงการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของกลุ่มที่ตกลงร่วมกัน วิชาที่เรียนส่วนใหญ่ เกี่ยวข้องกับปัญหาของผู้ใหญ่ การดำเนินการสอนที่ไม่ตายตัว และแผนการสอนเปลี่ยนไปได้ ตามความเหมาะสม แผนการสอนควรเป็นเพียงแนวคร่าว ๆ เท่านั้น

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจึงควรจะต้องคิดถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในแง่ต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว สำหรับนักศึกษาที่เรียนได้เร็วก็อาจกระตุ้นให้เรียนด้วยความก้าวหน้า เช่น ให้เรียน โดยโครงการเฉพาะตัว ส่วนนักศึกษาที่เรียนช้า ก็ควรได้รับความมั่นใจว่าการศึกษาผู้ใหญ่ไม่ใช่ การเรียนเพื่อการแข่งขันกับคนอื่น ๆ แต่ว่าเป็นการพัฒนาเพื่อความก้าวหน้าของตัวเอง

3.4 วิธีการสอนผู้ใหญ่

จาร์วิส Jarvis (สวัณน์ วัฒนวงศ์. 2547: 260 – 269; อ้างอิงจากJarvis. 1983. Adult and Continuing Education. Theory and Practice. pp. 130 – 156) ได้แบ่งวิธีการสอนผู้ใหญ่ ออกเป็น 3 วิธีด้วยกัน คือ

1. วิธีการสอนโดยใช้ครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher - Centered Methods) เป็นวิธีการที่มีครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำ และผู้ดำเนินการ จัดเป็นวิธีการสอนที่จะพยายามให้ความรู้ข้อมูล และข้อเท็จจริงแก่ผู้เรียน โดยอาจจะมีการใช้ศิลปะในการตั้งคำถามของครูเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตอบสนองในการเรียน อย่างไรก็ตาม ผู้สอนบางคนหรือในการสอนบางครั้งก็ไม่สามารถใช้เทคนิคในการตั้งคำถามได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าไม่มีเวลา หรือเป็นเพราะว่าผู้เรียนมีจำนวนมากจนไม่สามารถที่จะถามได้อย่างทั่วถึงทุกคน สำหรับวิธีการที่นำมาใช้กับการสอนผู้ใหญ่ อยู่บ่อย ๆ มี 5 วิธีการ คือ

1.1 วิธีการสาธิต (Demonstration) เป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมมากในการสอนผู้ใหญ่ โดยมีครูเป็นผู้ทำการแสดงวิธีการให้นักศึกษาเห็นกระบวนการเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งในการเรียน อย่างไรก็ตาม ผู้สาธิตจะต้องเป็นบุคคลที่มีความชำนาญเป็นอย่างดี ซึ่งในบางครั้งจะทำให้ผู้เรียนไม่สามารถทำตามได้ ซึ่งก็อาจจะทำให้ผู้เรียนหมดกำลังใจ และท้อแท้ได้บ้างจึงเป็นสิ่งที่ผู้สอนควรที่จะคำนึงถึงสิ่งนี้ไว้ด้วย มีข้อเสนอแนะในการสาธิตว่าควรจะมีการ สบย่อยเป็นการแสดงให้ผู้เรียนได้เห็นพัฒนาการความก้าวหน้าของตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจในการเรียนต่อไป

1.2 การอภิปรายด้วยการชี้แนะ (Guided Discussion) หรือการอภิปรายอย่างมีขั้นตอน (Step - by - step Discussion) ทั้งนี้โดยมีครูเป็นผู้กำหนดขั้นตอนของการสอนโดยตลอด ดังนั้นผู้สอนจะต้องเตรียมทั้งด้านเนื้อหาความรู้ และกระบวนการของการอภิปรายอย่างรอบคอบ

1.3 การอภิปรายด้วยการควบคุม (Controlled Discussion) เป็นการอภิปรายที่มีลักษณะของการสอนโดยครูเป็นผู้กระตุ้นโดยการตั้งคำถามส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมกันคิดหาคำตอบ ผู้เรียนทุกคนจะนั่งหันหน้าเข้าหากันในลักษณะของรูปวงกลม ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเห็นหน้าซึ่งกันและกัน (eye - contact) ทำให้บรรยากาศการเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น

1.4 การอภิปรายโดยการบรรยายนำ (Lecture Discussion) เป็นวิธีการสอนที่มีลักษณะคล้ายกับแบบ 1.3 สิ่งที่แตกต่างกันออกไปก็คือ ครูผู้สอนจะมีการบรรยายนำก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดในสิ่งที่จะเรียน อย่างไรก็ตาม ผู้สอนก็จะเป็นคนควบคุมทั้งกระบวนการเรียนรู้ และเนื้อหาวิชา วิธีการนี้จะช่วยทำให้เนื้อหาวิชาที่บรรยายในตอนต้นมีความกระจ่างชัดยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น และครูได้รับรู้ถึงความเข้าใจของผู้เรียนยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามทุกรูปแบบของการอภิปรายในแบบ 1.2 - 1.4 ครูต้องเตรียมตัวในการสอนอย่างรอบคอบ รวมทั้งจะต้องมีความอดทนต่อเสียงเงียบ (Silence) ในตอนต้น ๆ ของการอภิปรายหรือในทางตรงกันข้าม ลักษณะของนักศึกษาผู้ใหญ่บางคนที่พูดมากเกินไป (Talkative Adults) จนสมาชิกคนอื่น ๆ ไม่ค่อยจะได้แสดงความคิดเห็น ครูจึงต้องทำหน้าที่ประสานงานในการอภิปรายกลุ่มอย่างเหมาะสมในตอนต้น ๆ ของการสอนอาจจะรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ยุ่งยากแต่เมื่อครุมีประสบการณ์และความชำนาญในการสอนด้วยวิธีนี้มากขึ้น ก็จะลดปัญหาเหล่านี้ลงไปได้เอง

1.5 วิธีการบรรยาย (The Lecture) เป็นวิธีการที่ถูกนำมาใช้ในการสอนบ่อยที่สุด ทั้งนี้ไม่ว่าจะเรียกชื่อต่างกันออกไป ว่า การปาฐกถา (Speech) หรือการสนทนา (Talk) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการบรรยายว่า เป็นการเตรียมตัวอย่างรอบคอบในการนำเสนอความรู้ด้วยการพูดเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาโดยผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องนั้น อย่างไรก็ตามในการเรียนการสอนทางการศึกษาผู้ใหญ่ นั้น มักจะไม่ค่อยนิยมใช้วิธีการบรรยายมากนัก ถ้าไม่จำเป็นควรจะใช้วิธีการอื่น ๆ จะดีกว่า ทั้งนี้เพราะว่าจุดอ่อนที่สำคัญของวิธีการบรรยาย ก็คือ ผู้เรียนส่วนหนึ่งจะมีลักษณะเฉย ๆ (Passive Learners) สำหรับครูที่สอนใหม่ ๆ ถ้าใช้วิธีการนี้ก็อาจจะเกิดความไม่มั่นใจในการบรรยายได้เช่นกัน

2. วิธีการสอนโดยการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบกลุ่ม (Student Centered Group Methods) เป็นวิธีการที่ผู้เรียนสามารถจะเรียนรู้ร่วมกันในระหว่างผู้เรียนกันเองเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ก็จะเป็นการนำเอาความรู้จากประสบการณ์ของผู้เรียนมาสู่สถานการณ์การเรียนการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Teaching) แต่ก็มีบางคนกล่าวแย้งว่าวิธีการสอนแบบนี้มีลักษณะคล้ายกับคนตาบอดนำทางคนตาบอดด้วยกัน (The blind leading the blind) อย่างไรก็ตามความจริงแล้วก็มีความรู้หลายสิ่งหลายอย่าง ที่ผู้เรียนเองสามารถจะเป็นแหล่งความรู้ได้อย่างดี ซึ่งในกรณีนี้ครูผู้สอนก็จะทำหน้าที่ เป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) ด้วยวิธีการ ดังนี้

2.1 วิธีการสอนโดยการระดมสมอง (Brainstorming) นับว่าเป็นวิธีการในการสำรวจและตรวจสอบความคิดเห็น ช่วยให้เกิดแนวคิดต่าง ๆ ของผู้เข้าร่วมประชุมหรือเรียนด้วยกัน อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหา และเป็นการแสวงหาคำตอบ ทั้งนี้ในการระดมสมองนั้น ทุก ๆ ประเด็นที่สมาชิกเสนอมาจะได้รับการจดบันทึกไว้ โดยที่จะไม่มีการอภิปรายเพื่อแสดงความคิดเห็น ต่อข้อเสนอเหล่านั้น หลังจากนั้นก็จะมีการลงความเห็นร่วมกันระหว่างสมาชิก จึงถือได้ว่าเป็นวิธีการที่จะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาร่วมกัน

2.2 วิธีการสอนโดยการปรึกษาหารือในกลุ่ม (Buzz – Groups) โดยทั่วไปแล้วก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับแบบ 2.1 แต่จะมีขนาดของสมาชิกภายในกลุ่มเล็กกว่า คือ จะมีจำนวนสมาชิกอยู่ระหว่าง 2 - 6 คน การปรึกษาหารือกัน จะใช้เวลาในช่วงสั้น ๆ สลับกับการบรรยาย ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงบรรยากาศ ของการเรียนได้บ้างเป็นครั้งคราว ทั้งนี้ก็ยังคงความสนใจของผู้เรียนอยู่ในเนื้อหาและบทเรียนที่ผ่านมาแล้วด้วย

2.3 วิธีการสอนโดยการโต้เถียง (Debate) เป็นวิธีการสอนที่ค่อนข้างจะเป็นพิธีการ และมีรูปแบบมากในการเรียนการสอน นอกจากนี้แล้วในการเรียนการสอน สำหรับการศึกษาผู้ใหญ่ ก็ไม่ค่อยจะใช้วิธีการนี้บ่อยนัก อย่างไรก็ตามได้มีผู้กล่าวไว้ว่า การโต้เถียงเป็นวิธีการที่มีคุณค่าที่ นักศึกษาจะได้แสดงความเห็นคัดค้านความเห็นที่แตกต่างกัน ด้วยการหาเหตุผลหรือหลักวิชามา โต้เถียงกัน นอกจากนี้ผู้เรียนอื่น ๆ หรือผู้ฟังก็จะได้รับความรู้และความสนุกสนานไปด้วย

2.4 วิธีการสอนโดยการอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) จัดว่าเป็นวิธีการที่ ได้รับความนิยมนิยมสูงสุด และมีการนำมาใช้มากที่สุดในการสอนผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพราะมีความเหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ โดยอาจจะแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

2.4.1 วิธีการสอนโดยการอภิปรายกลุ่มโดยเสรี (Fee - group Discussion) เป็นการอภิปรายแนวทางในการดำเนินงานที่ควบคุมโดยกลุ่มผู้เรียนเองทั้งสิ้นครูผู้สอนจะสังเกตการณ์ ทำให้ผู้เรียนมีเสรีภาพเต็มที่ในการแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อจะได้แนวความคิดใหม่ ๆ อย่างไรก็ตาม ถ้าเกิดปัญหาหรือข้อขัดแย้งในกลุ่ม ครูก็ควรจะเข้าไปร่วมแก้ไขปัญหามาตามความเหมาะสม

2.4.2 วิธีการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มด้วยปัญหา (Problem Centered Discussion) เป็นวิธีการอภิปรายกลุ่มที่ผู้เรียนมีภาระหน้าที่ในการหาคำตอบ โดยที่ครูเป็นผู้กำหนดประเด็น ปัญหาให้สมาชิกช่วยกันคิดวิเคราะห์เพื่อหาผลลัพธ์ของคำตอบ และสามารถที่จะประเมินตัดสินใจได้ อย่างเหมาะสมจากการอภิปรายร่วมกัน

2.5 วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) หรือสถานการณ์จำลอง (Simulation) นับว่าเป็นวิธีการ ที่คล้ายคลึงกับการแสดงละคร แต่บทบาทสมมติมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ทาง การศึกษามากกว่าการแสดงละคร ครูจะใช้วิธีการนี้ เมื่อต้องการให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง ในด้านการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามบทบาทสมมติเป็นวิธีการที่ต้องอาศัยการเตรียมการอย่างดี เพื่อที่ ผู้เรียนจะได้รับความรู้ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยที่ผู้เรียนรู้สึกว่าได้แสดงบทบาทซึ่งกันเป็นธรรมชาติ สมเหตุสมผลที่ได้กำหนดไว้ ข้อดีของบทบาทสมมติ คือ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมอย่างจริงจัง ทำให้ปัญหาทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของบุคคล ได้นำมาแสดง อย่างเหมาะสม สำหรับข้อจำกัดของ วิธีการนี้ก็คือ 1) ผลการเรียนรู้จะแปรเปลี่ยนไปตามผู้แสดง แต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม 2) เป็นวิธีการที่ต้องใช้เวลาในการเตรียมการมาก (Time - Consuming) 3) เพื่อที่จะขจัดอุปสรรคเหล่านี้ ครูควรจะมีการกล่าวสรุปหลังจากแสดงบทบาทสมมติเสร็จแล้ว

2.6 วิธีการสอนโดยการสัมมนา (Seminar) เป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมมากวิธีหนึ่ง ในการเรียนการสอน สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีการนี้จะเริ่มต้นจากการบรรยายหรือ แนะนำเอกสาร จากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสามารถนำไปสู่กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งเป็นการกระตุ้นความพร้อมของ ผู้เรียนก่อนจะเริ่มการสัมมนาจริง และที่สำคัญจะอยู่ที่ผู้นำเสนอในการกระตุ้นให้เกิดการ อภิปราย เพื่อการแก้ปัญหาาร่วมกัน อันจะได้รับความรู้ในการเรียนรู้ที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง

2.7 วิธีการสอนโดยการทัศนศึกษา (Visits Tours and Field Trips) เป็นวิธีการที่ใช้กันมานานแล้วสำหรับกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นการทัศนศึกษาภายในประเทศ หรือ การไปต่างประเทศก็ตาม สำหรับวัตถุประสงค์ที่สำคัญก็เพื่อให้เกิดประสบการณ์โดยตรงกับผู้เรียน และให้เห็นสภาพจริงของสิ่งที่ต้องศึกษา รวมทั้งการได้ร่วมกิจกรรมระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง การจัดกิจกรรมทัศนศึกษานั้น จะจัดในช่วงเวลาใดของการเรียน ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การวางแผนของครูผู้สอน อย่างไรก็ตาม ในตอนท้ายหลังจากไปทัศนศึกษากลับมาแล้ว ควรจะมีการสรุปร่วมกัน (Debriefing Session) โดยอาจจะเป็นการอภิปรายรายกลุ่มเพื่อแสดงความคิดเห็นก็ได้ หรือจะจัดทำ เอกสารสรุปผลด้วยก็ยิ่งดี สำหรับข้อจำกัดและปัญหาในการไปทัศนศึกษาก็มีอยู่หลายประการ คือ

- 1) การทัศนศึกษาต้องใช้เวลาในการเตรียมตัวนาน รวมทั้งค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง
- 2) เป็นกิจกรรมที่ยุกยากถ้าหากผู้เรียนมีความพิการทางกาย หรือผู้เรียนหาเวลาว่างได้ยาก และ
- 3) การเตรียมการในเรื่องนี้ จะต้องมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้การทัศนศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2.8 วิธีการสอนโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การประชุมเชิงปฏิบัติการ นับว่าเป็นวิธีการกระตุ้น และส่งเสริมให้นักศึกษาผู้ใหญ่ได้มีโอกาสประยุกต์ความรู้ทางทฤษฎีไปสู่ การปฏิบัติ (Apply Theory to Practice) ทั้งนี้จะเป็นไปตามความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน โดยปรึกษากับผู้สอนว่าจะปฏิบัติงานอะไร วิธีการนี้นักศึกษาจะได้ทำงานออกมาเป็นผลสำเร็จของตนเอง (a piece of work) ทั้งในลักษณะที่อาจจะเป็นงานเดี่ยวหรืองานกลุ่มก็ได้ แต่วัตถุประสงค์ ที่สำคัญก็คือ จะทำให้ผู้เรียนมีความชำนาญมากยิ่งขึ้น เพราะผลงานที่ได้ปฏิบัติ จะเป็นการประเมินผล การฝึกอบรม หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เห็นได้ชัดเจน ซึ่งก็คือผลรวมของประสบการณ์ การเรียนรู้ทั้งหมด (Total Learning Experience) วิธีการนี้มีคุณค่าและได้รับความนิยมอย่างมาก ในวงการการศึกษาผู้ใหญ่ และการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ทั่วไป โดยเฉพาะในกลุ่มผู้เรียนที่มี ประสบการณ์เดิมอยู่บ้างแล้ว เมื่อได้รับการฝึกอบรมโดยวิธีการนี้จะมีความมั่นใจและทักษะเพิ่มมากขึ้น

3. วิธีการสอนโดยใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางรายบุคคล (Individual Student – Centered Methods) เป็นวิธีการที่มีทั้งส่วนคล้ายและส่วนที่แตกต่างจากแบบที่ 2 ทั้งนี้เป็นวิธีการสอนซึ่งเน้น เฉพาะผู้เรียนแต่ละคนเท่านั้น เพื่อผู้เรียนจะสามารถนำไปใช้ให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับ ตนเอง โดยมีลักษณะการสอนให้ผู้เรียนเลือกเรียนด้วยตนเอง (Self - selected Learning) ที่หลากหลาย วิธี ดังนี้

3.1 การกำหนดงานให้ปฏิบัติ (Assignments) จัดว่าเป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ในแทบทุกสาขาวิชา การกำหนดงานให้ปฏิบัตินี้มีอยู่หลายลักษณะด้วยกัน เช่น การเขียน บทความ ภาคนิพนธ์ การศึกษาเป็นรายกรณี โครงการวิจัย นอกจากนี้ แล้วงานที่กำหนดให้ยัง อาจอยู่ในลักษณะของการประดิษฐ์ คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ เช่น การผลิตอุปกรณ์การสอน การผลิต เครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่ง การ มอบหมายงานให้ผู้เรียนไปปฏิบัติ จะช่วยให้ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งขาดความชำนาญทางด้านวิชาการ สามารถจะเลือกปฏิบัติงานด้วยวิธีอื่น ๆ ได้ตามความสนใจ และประสบการณ์ที่มีอยู่ได้ สำหรับงานที่ให้ปฏิบัติในด้าน การเขียน (Writing) นั้น ก่อนข้างจะนำมาใช้

กับการสอนผู้ใหญ่อยู่มาก สมรรถภาพของผู้เรียนทางด้าน การเขียน เป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องมี ได้แก่ ศิลปะการเขียน ทักษะความสามารถด้านการเขียน และการใช้ภาษา นับว่าเป็นสิ่ง ที่จำเป็นอย่างมาก เช่นกัน บทความหรือภาคินิพนธ์ก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเช่นกัน ผู้สอนอาจกำหนด ชื่อเรื่อง (Title) โครงร่าง (Outline) บทความหรือภาคินิพนธ์นั้น ๆ ส่วนเนื้อหา(Content) จะดำเนินการไปอย่างไร ก็ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการเรียบเรียงและค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเองโดยครูผู้สอนคอยให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะเมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือ

3.2 คอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้ (Computer Assisted Learning) วิธีการนี้ คงจะเป็นวิธีการที่มีความสำคัญ ยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต ทั้งนี้เพราะว่าปัจจุบันคอมพิวเตอร์แบบไมโคร (Micro Computer or PC) กำลังได้รับความนิยมอย่างสูงสุดในทุก ๆ วงการ และเกือบแทบทุกประเทศ ก็เร่งจะศึกษาหาความรู้มากขึ้น ดังนั้น ผู้ใหญ่ยุคใหม่ก็จะมี ต้องความคุ้นเคยกับคอมพิวเตอร์ จนกระทั่งนำมาใช้ในการเรียนมากขึ้น และจะนำมาใช้ในลักษณะของบทเรียนสำเร็จรูป (Learning Package) ซึ่งจะสามารถนำมาใช้ได้อย่างสะดวกสบาย โดยมีลักษณะเป็น การเรียนรู้เป็นรายบุคคล ตามความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน ทัฟ (Tough. 1979) ได้กล่าวว่า การเรียนด้วยวิธีนี้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำลังได้รับความนิยมอย่างมากในประเศยุโรปตะวันตก และในสหรัฐอเมริกา ซึ่งในประเทศไทยของเรา วิธีการนี้นับได้ว่าเพิ่งจะอยู่ในช่วงเริ่มต้นเท่านั้น คงจะต้องใช้เวลาอีกระยะ หนึ่งที่จะพัฒนาเพิ่มขึ้น

3.3 การสอนทางไกล (Distance Teaching) เป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมอย่างมาก ในระยะแรกที่มีมหาวิทยาลัยเปิด (The Open University) ในประเทศอังกฤษ อย่างไรก็ตามวิธีการนี้ แต่เดิมรู้จักกันก็คือ การเรียนทางไปรษณีย์ (Correspondence Tuition) ที่ได้ดำเนินการมาเป็น เวลานานแล้ว สำหรับวิธีการสอนทางไกล ปัจจุบันนี้จะใช้การสอนที่หลากหลายมากกว่าการเรียน ทางไปรษณีย์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเป็นอิสระมากขึ้น (More Independent) ผู้เรียน สามารถเรียนได้ด้วยความสะดวกสบาย ในช่วงเวลาที่ตัวเองมีเวลาว่าง เป็นไปตามความสะดวกสบาย ของผู้เรียนโดยที่ผู้เรียนจะเรียนไปตามความสามารถของเขาเอง และสามารถจะเรียนได้ที่บ้านด้วย ตนเองด้วย ซึ่งจะเป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีอิสระ และเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการเรียน

สรุปได้ว่าวิธีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์และความรู้จาก อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีวิธีการที่หลากหลายประกอบด้วย การอภิปราย การสัมมนาวิชาการ การศึกษา ด้วยตนเอง รวมไปถึงการศึกษาจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งทำให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพต่อ ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

3.5 อุปสรรคในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

อุปสรรคที่เป็นปัญหาในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ที่ผู้สอนหรือผู้ฝึกอบรม บุคคลที่เป็นวัย ผู้ใหญ่ควรคำนึงถึง มีดังต่อไปนี้ (กานดา จรดล. 2542: 63 - 65)

1. ประสบการณ์เดิมของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่บางคนที่เคยมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่ไม่ดี เมื่อสมัยเรียนตอนเด็ก อาจจะมีผลต่อการเรียนขณะที่เป็นผู้ใหญ่ ทำให้ความรู้สึกที่ไม่ต้องการเรียน เกิดขึ้นและอาจเกิดความอายวิทยาการเรื่องเกี่ยวกับอดีตในการเรียนสมัยเป็นเด็ก

2. การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้ใหญ่ที่เคยประสบปัญหาการเรียนมาก่อนแล้ว จะมีความรู้สึกว่าการเรียนรู้นั้น ๆ ยากเกินความสามารถของตนเอง ด้วยเหตุนี้ ผู้ให้การฝึกอบรม จึงต้องแน่ใจว่า กระบวนการเรียนรู้และเนื้อหาที่จัดให้ผู้ใหญ่ ต้องได้รับการอธิบายอย่างชัดเจน ตลอดจนข้อสงสัย ปัญหาข้อข้องใจต่าง ๆ ควรได้รับแก้ไขโดยเร็ว

3. การขาดแรงจูงใจในการเรียน ผู้ใหญ่ที่มารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่แล้วจะมาพร้อมกับแรงจูงใจภายในที่แตกต่างกันออกไป และบางคนถูกบังคับมาเข้ารับการฝึกอบรม ในเรื่องที่ไม่ต้องการไม่สนใจ หรือเรื่องที่ตนเองทราบมาแล้ว ก็จะทำให้ขาดแรงจูงใจที่จะเข้าร่วมการฝึกอบรมนั้น ด้วยเหตุนี้ ผู้ให้การฝึกอบรมจึงควรเตรียมปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะส่งเสริมให้ผู้ใหญ่ สามารถจูงใจตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการอธิบายสาเหตุและประโยชน์ของการฝึกอบรมนั้น ให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม ได้เข้าใจอย่างละเอียดและชัดเจน ซึ่งจะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมองเห็น ความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากการฝึกอบรม และทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ เพิ่มขึ้น

4. ความกลัวต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้ใหญ่ส่วนมากจะกลัวเหตุการณ์ สถานการณ์ ที่ไม่คุ้นเคยหรือกลัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของการฝึกอบรม หรือ การพัฒนา ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะ เป็นการ ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในความรู้และเจตคติ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลที่ไม่พึงประสงค์ ด้วยเหตุนี้ผู้ให้การฝึกอบรมจึงควร จะช่วยให้ผู้ใหญ่ที่เข้ารับการฝึกอบรม คลายความกลัวต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง โดยการอธิบาย ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เข้าใจว่า การฝึกอบรมจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาอะไร และ อย่างไร

5. ความกลัวต่อการล้มเหลว ปัญหาความกลัวต่อการล้มเหลวในการเรียนเป็นปัญหา ที่ผู้ใหญ่ที่เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่มักจะเผชิญกับปัญหานี้ เนื่องจากเคยประสบกับปัญหา ดังกล่าวจากประสบการณ์ที่ผ่านมา ซึ่งผู้จัดฝึกอบรมเองก็ไม่สามารถจะประกันความสำเร็จให้กับ ผู้เข้ารับการอบรมได้อย่างเต็มที่ แต่ผู้จัดฝึกอบรมสามารถจัดฝึกอบรม ให้มีประสิทธิภาพ นำเสนอ การฝึกอบรมให้น่าสนใจ สร้างแรงจูงใจให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้อย่าง สมบูรณ์ ก็จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนั้น มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จได้มากขึ้น

6. ความเชื่อที่ว่าผู้ใหญ่ไม่สามารถเรียนได้ ส่วนใหญ่แล้วผู้ใหญ่มักจะเชื่อว่าตนเองแก่ เกินกว่าที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้ และนำมาเป็นข้ออ้างเมื่อไม่อยากเรียน ทั้ง ๆ ที่ตามความเป็นจริง แล้วหากผู้ใหญ่ มีความต้องการ ที่จะเรียน และกระตือรือร้นเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ย่อม สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ ตลอดจนหากผู้ใหญ่รู้จักนำประสบการณ์ที่ตนมีอยู่มาใช้ในการเรียนรู้ ของตนเอง ก็จะทำให้การเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

7. การขาดความสนใจ เมื่อผู้ใหญ่ถูกส่งเข้ารับการฝึกอบรม โดยที่ไม่ตรง และ ไม่สอดคล้องกับความต้องการหรือความสนใจของตนเองแล้ว จะมีผลต่อการเข้ารับการฝึกอบรมของผู้ใหญ่ กล่าวคือ อาจจะเข้าร่วมกิจกรรมไม่สม่ำเสมอ ขาดความกระตือรือร้นหรือไม่ใส่ใจในการฝึกอบรมเท่าที่ควร

โลเวล (สวัดน์ วัฒนวงศ์. 2547: 69 - 70; อ้างอิงจาก Lovell. 1980. Adult Learning. pp. 2 - 29) ได้สรุปองค์ประกอบที่มีอิทธิพล และส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ 5 ประการด้วยกัน คือ

1. ผู้ใหญ่ส่วนมากมักจะประเมินความสามารถของตนเอง ต่ำเกินกว่าความเป็นจริง (Underestimate the Ability to Learn) โดยเฉพาะกับการที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ทั้งนี้เพราะว่ามีความพะวงอยู่กับประสบการณ์เก่า ๆ สมัยเป็นเด็ก (School Experience) และมองข้ามความสำคัญของการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ซึ่งสามารถได้รับจากประสบการณ์ ความจริงถ้าจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมแล้ว ผู้ใหญ่ในช่วงอายุ 40 - 50 ปี จะมีความสามารถในการเรียนไม่แตกต่างไปจากในช่วงที่เขามีอายุระหว่าง 20 - 30 ปีเลย อย่างไรก็ตาม ผลลัพธ์ของการมีอายุมากขึ้นอาจจะมีอุปสรรคบ้างอันเนื่องมาจากความอดทนต่อการเรียน

2. ประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่ผ่านมาของผู้ใหญ่ (Previous Educational Experience) สามารถก่อให้เกิดผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้ ผู้ใหญ่ที่มีโอกาสเรียนในระบบโรงเรียนนาน จะสามารถแก้ไขปัญหาทางการเรียนในภาวะเป็นผู้ใหญ่ได้ดีขึ้น ทั้งนี้เพราะว่าจะมีการรอบความคิดในการแก้ปัญหา (Intellectual Framework) ค่อนข้างสมบูรณ์ และยังสามารถนำไปผสมผสานความรู้ใหม่ ๆ เข้ากับความรู้เดิมได้ดียิ่งขึ้น

3. พื้นฐานทางการศึกษาสังคมและเศรษฐกิจ (Socio - economic Background) นับว่าเป็นองค์ประกอบต่อทัศนคติ และแรงจูงใจของผู้ใหญ่ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ โดยเฉพาะถ้าการเรียนรู้นั้นเกิดขึ้นในสถานการณ์ของการเรียนแบบมีระบบ ผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จจากการเรียนสมัยเด็ก ๆ มีแนวโน้มที่ดีต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ รวมทั้งแรงจูงใจที่ดีด้วย ตรงกันข้ามผู้ที่ประสบความสำเร็จในสมัยเป็นเด็ก จะพยายามหลีกเลี่ยงและหลบหนี โอกาสที่ต้องเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ และถ้าหากถูกบังคับให้ต้องเรียนอีก ก็จะเกิดความวิตกกังวลเป็นปัญหาต่อการเรียน

4. การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ของผู้ใหญ่ (Self - perception) เป็นอิทธิพลที่สำคัญต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ การรับรู้เกี่ยวกับตนเองของผู้เรียน จะมีผลต่อการแปลความหมายไปยังบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่สอนผู้ใหญ่ จะมีอิทธิพลอย่าง ยิ่งถ้าสังเกตพบว่าผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้อะไรในบทเรียนที่เกินความสามารถได้ จะต้องให้ความช่วยเหลือทันที

5. เทคนิคและวิธีการสอนควรใช้วิธีการสอนที่แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ แบบมีชั้นเรียน ควรสอนด้วยเทคนิคหลาย ๆ แบบ จะทำให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น นอกจากการบรรยาย หรือวิธีการปาฐกถาแล้ว ยังสามารถใช้วิธีการสัมมนา การสอนเป็นรายบุคคล (Tutorial) การฝึกภาคปฏิบัติ การเรียนรู้โดยอิสระ (Independent Learning) และวิธีการอื่น ๆ ทั้งนี้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและความต้องการของผู้เรียน

สรุป อุปสรรคในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่นั้น ถือเป็นอุปสรรคที่แก้ไขค่อนข้างยาก เพราะเป็นผลสืบเนื่องจากในอดีต ไม่ว่าจะจากประสบการณ์ที่แตกต่างกันออกไปของแต่ละบุคคล ความเชื่อ หรือความรู้สึกนึกคิดที่ผิด ๆ ดังนั้นการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ผู้สอนจะต้องฟังพินิจพิเคราะห์เข้ามาแก้ไขปัญหาก็เกิดขึ้น เพื่อปรับทัศนคติ และเปิดโลกทัศน์ในการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใหญ่ต่อไป

3.6 การประยุกต์ใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ในการฝึกอบรม

จากทฤษฎีการเรียนการสอนผู้ใหญ่และหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ นักฝึกอบรม หรือผู้จัดการฝึกอบรมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรม ได้ดังนี้ พอนท์ (อาชัญญา รัตนอุบล. 2540: 37; อ้างอิงจาก Pont. 1991. Developing Effective Training Skills)

1. การสร้างแรงจูงใจเนื่องจากแรงจูงใจของบุคคลเป็นแรงผลักดันจากภายในที่เกิดขึ้น เพราะความต้องการที่จะเรียนรู้ และความประสงค์ที่จะเป็นผู้ที่สามารถชี้นำตนเองได้ ด้วยเหตุนี้ บทบาทของวิทยากร จึงควรทำหน้าที่เป็นผู้สร้างสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นกันเอง และไม่เป็นการมากจนทำให้เคร่งเครียดเกินไป
2. การให้การสนับสนุน การที่แต่ละคนจะสามารถเป็นผู้ชี้นำตนเองได้ในบางครั้งต้องอาศัยการสนับสนุนจากผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือวิทยากร ดังนั้นวิทยากร จึงควรตระหนักและเข้าใจถึงเรื่องดังกล่าว บทบาทของวิทยากร คือ การให้คำ รยอมรับ เมื่อผู้เข้ารับการอบรมต้องการที่จะนำ ตนเอง และให้การสนับสนุนผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างเหมาะสม ไม่ที่จะเป็นการสนับสนุนด้วยตนเอง หรือให้กลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นผู้สนับสนุน
3. การประสานสัมพันธ์เนื่องจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ ที่มีประสบการณ์สูง และมีความประสงค์ที่จะถือการเรียนรู้ของตนเอง ด้วยเหตุนี้ ผู้เข้ารับการอบรม จึงไม่ชอบให้วิทยากรเข้ามาควบคุมและมีอำนาจเหนือสถานการณ์การเรียนรู้ของตนเองมากเกินไป วิทยากรจึงควรที่จะจัดการฝึกอบรมให้อยู่ในสถานการณ์ที่สมดุลระหว่างผู้ให้ การฝึกอบรม และผู้รับ การฝึกอบรม โดยควรที่จะจัดการฝึกอบรมที่มีลักษณะประสานสัมพันธ์ให้ความร่วมมือระหว่างสองฝ่าย ไม่ให้อำนาจต่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมากเกินไป
4. การเชื่อมโยงเนื้อหากับประสบการณ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับการแนะนำในเรื่องความรู้ ทักษะ และเจตคติใหม่ ๆ วิทยากรจึงควรรู้จักวิธี ชักจูงเชื่อมโยงความรู้ใหม่ให้สัมพันธ์กับความรู้ และประสบการณ์เดิมที่ยืนยันในความรู้ ทักษะ และเจตคติใหม่ จะทำให้การฝึกอบรมมีประโยชน์ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
5. การจัดเนื้อหาในการฝึกอบรม ควรเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นจริง ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ไม่ว่าจะเป็นชีวิตการทำงานหรือชีวิตประจำวัน ถ้าเป็นไปได้ควรให้ผู้เข้า รับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับเนื้อหาในการฝึกอบรม นอกจากนี้การจัดกิจกรรม เสริมควรเป็นกิจกรรมในลักษณะที่สัมพันธ์ กับความจริงที่นำมาเป็นเนื้อหาในการฝึกอบรม แต่หาก กิจกรรมใดที่จัดขึ้นแล้วไม่สามารถจะสัมพันธ์กับความเป็นจริงได้ วิทยากรควรจะมีการทบทวนและ สรุปให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

6. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ปราศจากความกลัวหรือ อหาวตระแวง โดยเฉพาะต่อหน้าผู้เข้าร่วมกิจกรรม การฝึกอบรมควรจัดบรรยากาศให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม อยากมีส่วนร่วมในการซักถามเมื่อตนสงสัย หรือแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ปราศจากการบังคับจากผู้ฝึกอบรม

7. การจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม เนื้อหาและวิธีการของการฝึกอบรมที่เหมาะสม จะนำไปสู่การฝึกการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น หรือที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในชีวิตการทำงาน หรือปัญหา ในหน่วยงานตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเอง วิทยากรควร จะพิจารณานำประสบการณ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเปิด โอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำมา ใช้ในการฝึกอบรมนั้น ๆ

8. การเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่ แต่ละคน ได้มีโอกาสรับรู้ประสบการณ์ของผู้อื่น และวิทยากรในการอบรม จะเป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าใจกัน และกันเป็นอย่างดี ทำให้ขยายความสนใจได้กว้างขวางขึ้น เรียนรู้สิ่งใหม่ได้มากขึ้น ตลอดจนมีผลต่อ การพัฒนาการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และสามารถเข้าใจตนเอง และผู้อื่นได้มากขึ้นด้วย

นอกจากนี้ สิวัดน์ วัฒนวงศ์ (2547: 7 - 20) ยังกล่าวอีกว่า สิ่งสนับสนุนและส่งเสริม การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Adult Learning) ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่ช่วยให้การฝึกอบรมประสบความสำเร็จด้วยดี ประกอบไปด้วย

1. แรงจูงใจในการเรียนรู้ (Motivation Learn) ผู้เรียนวัยผู้ใหญ่อาจจะมีแรงจูงใจใน การเรียนรู้สิ่งใด ๆ ด้วยเหตุผลมากมาย เช่น เพื่อการเปลี่ยนแปลงอาชีพ เพื่อความก้าวหน้า ในหน้าที่การงาน หรืออยากจะ เรียนรู้เพื่อค้นหาความรู้ใหม่ ๆ ดังนั้น ในการฝึกอบรมจึงต้องให้ ความเอาใจใส่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียนรู้เพราะจะช่วยทำให้กิจกรรมการฝึกอบรมในโครงการนั้น ประสบความสำเร็จด้วยดี หรืออาจจะส่งผลทำให้การฝึกอบรมบางโครงการล้มเหลวได้

การประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรม ปัจจัยหลักในการจูงใจผู้เข้ารับการอบรม คือ แรงจูงใจ และความกระตือรือร้นของวิทยากร ซึ่งสามารถถ่ายทอดผ่านทางน้ำเสียง สายตา และภาษาท่าทาง ต่าง ๆ ถ้าวิทยากรไม่สร้างแรงจูงใจ และไม่มี ความกระตือรือร้น ก็ไม่สามารถทำให้ผู้เข้ารับการอบรม เกิดแรงจูงใจขึ้นได้ ดังนั้นวิทยากรต้องตรวจสอบการนำเสนอของตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการหรือกิจกรรมการฝึกอบรม

ซึ่งซิล (Sheal. 1994) ได้นำเสนอ ARCS Model ในการจัดกิจกรรมและเนื้อหาใน การฝึกอบรมให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดแรงจูงใจ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการฝึกอบรม ได้ดังนี้

1.1 ความสนใจ (Attention: A) การฝึกอบรมต้องสามารถปลุกเร้าความสนใจ ของผู้เข้าอบรม และทำให้ผู้เข้าอบรมสนใจการฝึกอบรมตลอดเวลา โดยอาจเริ่มด้วยการใช้คำถาม หรือกิจกรรม นำเข้าสู่บทเรียนเพื่อดึงดูดความสนใจ ใช้วิธีการและกิจกรรมที่หลากหลาย รวมถึง การใช้อุปกรณ์ที่ช่วยดึงดูดความสนใจ เช่น วีดีทัศน์ สไลด์ หรือ เครื่องฉายแผ่นใส

1.2 ความเกี่ยวข้อง (Relevance: R) การฝึกอบรมต้องเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับผู้เข้าอบรม จึงจะทำให้ผู้เข้าอบรมเห็นคุณค่าของการฝึกอบรม ดังนั้นจึงควรจัดฝึกอบรมโดยใช้สารสนเทศเพื่อหาคำตอบที่ชัดเจนแก่ผู้เข้าอบรมวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและเป้าหมายทั้งในปัจจุบันและอนาคตของผู้เข้ารับ การฝึกอบรม มีการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เก่า และประสบการณ์เดิมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จัดกิจกรรมที่ให้โอกาสผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ลงมือปฏิบัติ และถ้าเป็นไปได้ควรจะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เห็นว่าให้นำสารสนเทศและทักษะที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ในการทำงานได้อย่างไร

1.3 ความมั่นใจ (Confidence: C) แรงจูงใจในการเรียนรู้จะเพิ่มขึ้นหากผู้เข้าอบรมมีความมั่นใจว่า สามารถจะบรรลุถึงจุดมุ่งหมายในการอบรมได้ ด้วยเหตุนี้ วัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมจึงควรเป็นวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่สามารถบรรลุได้จริง และในการจัดกิจกรรมควรให้โอกาสผู้เข้าอบรมได้ปฏิบัติงานให้สำเร็จในช่วงแรกของการอบรม นอกจากนี้ ควรมีการเสริมแรงให้ผู้เข้าอบรมเห็นว่าเขาสามารถเรียนรู้ได้

1.4 ความพึงพอใจ(Satisfaction: S) ผู้เข้าอบรมจะมีแรงจูงใจ หากได้รับความพึงพอใจจากการฝึกอบรม และมีความรู้สึกว่าเขาได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งถือเป็นแรงจูงใจจากภายใน ดังนั้นการฝึกอบรมจึงควรให้โอกาสผู้เข้าอบรมได้แสดงออกถึงทักษะ หรือความสามารถส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จ โดยการยกย่องชมเชย มีการให้รางวัลและให้การยอมรับ

2. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เหมาะสม (Comfortable Learning Environments) ในการฝึกอบรมให้กับผู้ใหญ่พบว่า บางครั้งจะมีความกลัวจากประสบการณ์เก่า ๆ พวกเขาคิดว่า จะต้องกลับไปพบกับบรรยากาศเดิม ๆ เมื่อสมัยเป็นนักเรียนอีกครั้ง ส่วนมากมีประสบการณ์ทางด้านลบ มีความเจ้าระเบียบและมีความเป็นทางการ ระหว่างครูกับนักเรียน รวมทั้งการถูกทำโทษทั้งทางด้านร่างกายและอารมณ์ ในฐานะของนักศึกษาและจัดการฝึกอบรมจึงเห็นว่า ความกลัว(Fear) เป็นอุปสรรคหรือศัตรูสำคัญต่อการเรียน นอกจากนี้ นี้แล้วยังเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญา และสมองอีกด้วย ความกลัวและความวิตกกังวล (Anxiety) ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม อาจจะนำมาซึ่งปัญหาอื่น ๆ ในการจัดกิจกรรม 1) กลัววิทยากรจะนำข้อผิดพลาดของตนมาเปิดเผยหรือแสดงให้ผู้อื่นเห็น 2) กลัวว่าสมาชิกในกลุ่มจะหัวเราะเยาะในข้อผิดพลาดต่าง ๆ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความไม่มั่นใจ และขาดการยอมรับจากคนอื่น ๆ ได้ 3) กลัวความล้มเหลว หรือคิดว่าอาจจะไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ดีพอ วิทยากร และผู้รับผิดชอบด้านการฝึกอบรม จะต้องพยายามดำเนินงานให้มีบรรยากาศที่ปราศจากความกลัว และความวิตกกังวล โดยก่อให้เกิดบรรยากาศเป็นกันเอง และไม่เป็นพิธีการ เช่น ควรทำความรู้จักชื่อเล่นของผู้เข้าอบรมหรือความสนใจส่วนตัวอื่น ๆ เช่น กีฬา งานอดิเรกของผู้เข้าอบรมแล้วนำมากล่าวถึงในระหว่างการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมได้

การนำไปประยุกต์ใช้กับการฝึกอบรม การทำความสนิทสนม และสร้างบรรยากาศระหว่างวิทยากรกับผู้เข้าอบรมในวันแรก จะช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ (Learning Climate) นักจิตวิทยาได้ค้นพบว่า ในการสื่อสาร(Communication) นั้นมีคุณลักษณะ 2 ประการ คือ ด้านเนื้อหาของ การสื่อสาร และความสัมพันธ์ระหว่างผู้สื่อสารด้วยกัน นอกจากนี้ในการติดต่อสื่อสารกันของ

บุคคลจะมีภาวะเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันใน 2 ระดับ คือ ระดับความคิด (Intellectual Level) และระดับความรู้สึก หรืออารมณ์ (Emotional Level) ซึ่งนักจิตวิทยามีความเห็นว่ารระดับความรู้สึกหรืออารมณ์ (Emotional Level) จะมีความสำคัญมากกว่า ทั้งนี้เพราะว่าเมื่อคนเราได้พบกันครั้งแรก ความสัมพันธ์ (Relationship) จะเป็นตัวตัดสินสิ่งที่เป็นเนื้อหาสาระ (Content)

3. ความต้องการในการเรียนรู้และวิธีการเรียน (Learning Need and Styles) เหตุผลและความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรม หรือเข้าสู่วิทยาลัยการศึกษาระดับสูงของแต่ละคนย่อมจะไม่เหมือนกัน บางคนต้องการรับฟังแบบชั้นเรียน ในระบบ (Formal Class) บางคนอยากให้จัดการฝึกอบรมแบบตัวต่อตัว (Workshop) เช่น การฝึกอบรมในโรงงานอุตสาหกรรม ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่ากลุ่มผู้เข้ารับการอบรมจะมีความสนใจ และความต้องการที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น ถ้าหากแยกความสามารถ และความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมได้ก็จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับความสามารถ และความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ดีขึ้น

การนำไปประยุกต์ใช้กับการฝึกอบรม วิทยากรควรดำเนินกิจกรรมให้หลากหลาย และมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความต้องการในการเรียนรู้ ของบรรดาสมาชิกที่แตกต่างกันไป อาจจะต้องปรับเปลี่ยนวัสดุ อุปกรณ์ คู่มือในการฝึกอบรม ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม และต้องจัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้สัมพันธ์กับความต้องการของแต่ละบุคคล หรือความต้องการของกลุ่มสมาชิก ซึ่งอาจจะเริ่มจากการออกแบบสำรวจในรูปแบบของแบบสอบถามเพื่อสำรวจความต้องการ และนำมาปรับเป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plans) เพื่อให้โครงการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์กับการนำไปใช้ในการทำงานจริง (Job Relate Project)

4. ความรู้เดิมและประสบการณ์ (Previous Knowledge and Experience) ความแตกต่างในด้านความรู้เดิมและประสบการณ์ ในการเรียนรู้ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่นั้น จะเห็นข้อแตกต่างได้ชัดเจนอย่างน้อย 3 ประการ คือ

4.1 ผู้ใหญ่มีประสบการณ์มากกว่าเด็ก และสามารถนำมาสู่สถานการณ์ในการเรียนรู้ได้แทบทุกสถานการณ์ ของการเรียนและการฝึกอบรม ทั้งนี้ถือได้ว่าเป็นแหล่งความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง (Rich Resource)

4.2 ผู้ใหญ่มีประสบการณ์และพื้นฐานความรู้ที่มีคุณค่ามากกว่าเด็ก ฉะนั้นควรนำประสบการณ์ และพื้นฐานความรู้เดิม ไปเชื่อมโยงสัมพันธ์กับข้อมูลและความรู้ใหม่ ๆ จะทำให้การเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น

4.3 ผู้ใหญ่จะมีความรู้ที่ฝังแน่นจนเกิดเป็นนิสัยและรูปแบบความคิด ดังนั้นจึงมีแนวโน้ม ที่จะเปิดใจ ทางความคิดได้น้อย กว่าคนที่เป็นเด็ก หรือคนวัยหนุ่มสาว

การนำไปประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการฝึกอบรม วิทยากรควรจะระลึกเสมอว่าผู้ใหญ่ที่เข้าฝึกอบรมมิได้เข้ามาอย่างว่างเปล่าทางความรู้ ดังนั้นเราจะต้องให้การยอมรับ และนับถือในความรู้เดิมและประสบการณ์เดิมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในการฝึกอบรมควรต้องให้กิจกรรมการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับข้อมูลของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เก็บไว้ในระบบความจำ (Memory) สร้างเสริมจากสิ่งที่เขาเรียนรู้แล้ว ไปสู่สิ่งที่ยังไม่ได้เรียนรู้ จะเพิ่มพูนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. ปัญหาที่เป็นจริงและการประยุกต์ (Realistic Problems and Applying) การจัดการศึกษาที่จัดขึ้นในโรงเรียนมีแนวโน้มที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ และทักษะที่จะนำไปใช้ในอนาคต แต่ผู้ใหญ่ไม่ต้องการเรียนเฉพาะเนื้อหาวิชา (Subject) ผู้ใหญ่ต้องการเรียนรู้จากสภาพปัญหามากกว่า (Problem Centered) เขาต้องการทราบว่า เมื่อเกิดปัญหาในลักษณะเช่นนี้แล้ว ควรจะได้รับการแก้ไขอย่างไร

การนำไปประยุกต์ใช้กับการฝึกอบรม ด้วยการจัดฝึกอบรมให้เกี่ยวข้องกับปัญหาในการปฏิบัติงานที่มากกว่าจะเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสนใจกับผู้ใหญ่ได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม จึงควรประยุกต์ความรู้และทักษะให้เป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน (Day - To - Day Lives) ซึ่งสิ่งเหล่านี้เขาก็จะสามารถนำไปประยุกต์กับงานประจำที่รับผิดชอบอยู่ และจะเป็นประโยชน์โดยตรงกับองค์กรและหน่วยงาน

6. เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ (Sufficient Time for Learning) การเรียนรู้จะเพิ่มพูนขึ้น ถ้าหากสมอง (Brain) ได้รับการหยุดพักในระหว่างการเรียนและการฝึกอบรม เพื่อให้ข้อมูลและความรู้ใหม่ ได้ส่งผ่านเซลล์สมองไปเก็บไว้ในหน่วยความจำ หากมีการหยุดพักในระหว่างการเรียนรู้ หรือการหยุดพักกระยะสั้น ๆ (Short Breaks) ก็จะช่วยให้สมองซึมซับสิ่งที่เรียนไปแล้วดียิ่งขึ้น และมีความเข้าใจในสิ่งที่เรียน ได้ยิ่งขึ้น

การนำไปประยุกต์ใช้กับการฝึกอบรม การนำเสนอโครงการฝึกอบรม ควรแบ่งหัวข้อการฝึกอบรม หรือรายวิชาใหญ่ ๆ ออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ โดยไม่สอนและบรรยายในช่วงเวลานานเกินไป จะช่วยเร่งเร้าและกระตุ้นความสนใจ และดึงความตั้งใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการฟังให้ดีขึ้นด้วย การเตรียมหัวข้อในหลักสูตรการฝึกอบรม ควรกำหนดโครงร่าง (Outline) ที่คิดว่า จะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่เกิดความเหนื่อยล้าจนเกินไป หัวข้อบรรยายหนึ่งๆ ไม่ควรใช้เวลานานเกินไป เมื่อจบการบรรยายลงแล้วควรให้มีการซักถาม และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นบ้าง และหยุดพัก (Short Breaks) การหยุดพักสลับกับการบรรยาย จะช่วยลดภาวะความตึงเครียดทางสมองและมีเวลาให้ผู้เข้าอบรมได้คิดทบทวนในประเด็นที่บรรยายจบไปแล้วด้วย อย่างไรก็ตาม ข้อคำนึงถึงการหยุดพัก (Short Breaks) ก็คือต้องไม่ให้นานเกินกว่า 30 นาที เพราะจะทำให้แรงจูงใจในบทเรียนไม่ต่อเนื่อง และวิทยากรจะต้องปลุกความสนใจ และสมาธิ ในการเริ่มบทเรียนใหม่อีกครั้ง

7. การฝึกภาคปฏิบัติหรือการประยุกต์ใช้ (Practice or Apply Learning) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนมากต้องการจะทำการปฏิบัติและนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เมื่อเขาได้รับการฝึกอบรมไปแล้วย่อมมีความต้องการจะนำไปสู่สถานการณ์ที่เป็นจริงในชีวิต ดังนั้น จะต้องพยายามให้ความสำคัญกับการฝึกปฏิบัติตั้งแต่ต้น ๆ ผู้เข้ารับการอบรมจะได้นำสิ่งที่ได้รับมานั้น ไปสู่การปฏิบัติจริง ๆ

การนำไปประยุกต์ใช้กับการฝึกอบรม ในการฝึกอบรมควรมีภาคปฏิบัติด้วย โดยนำหลักการเรียนรู้แบบรู้แจ้ง มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมจะช่วยให้เกิดการตกผลึกของข้อความรู้ในทักษะต่าง ๆ และสามารถนำมาใช้ได้ทันทีที่ต้องการ จะไม่เกิดปัญหาที่ทำไม่ได้ เพราะการลืม

8. การวัดสมรรถภาพหรือผลงาน (Measures of Competence or Performance)

การวัดสมรรถภาพหรือผลงาน คือการวัดและประเมินผลงาน ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เป็นผู้ใหญ่ นักศึกษากลุ่มมนุษยนิยม กล่าวว่า การเรียนรู้ของบุคคลเป็นสิ่งที่มีความสลับซับซ้อนมาก ทำให้ยากแก่การวัดผลการเรียนรู้ ดังนั้นการวัดผลการเรียนรู้จึงต้องกำหนดจากวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยอาศัยจากพฤติกรรมปลายทาง ซึ่ง โนลล์ กล่าวว่า วัดวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมต้องไม่นำไปสู่ ลักษณะการเห็นตัววิทยาการเกินไป

การนำไปประยุกต์ใช้กับการฝึกอบรม ในการวัดสมรรถภาพหรือผลงาน ควรรวบรวม จากการประเมินด้วยวิธีการสังเกตจากพฤติกรรมในสถานที่ทำงาน การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ผสมผสานกับการตอบคำถาม หรือการซักถามในระหว่างการฝึกอบรม เป็นต้น

สรุป ผู้ใหญ่มีลักษณะที่แตกต่างไปจากเด็กทั้งทางด้านร่างกาย วุฒิภาวะ ประสบการณ์ และความพร้อม ดังนั้นการฝึกอบรมจึงควรจัดในลักษณะที่แตกต่างไปจากการเรียนที่อยู่ในวัยเด็ก ซึ่งผู้ดำเนินการจัดฝึกอบรม และวิทยากรควรจะต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาของผู้ใหญ่ในด้านเกี่ยวกับ ประสบการณ์ ความพร้อมในการเรียนรู้ และศักดิ์ศรีของผู้เข้ารับการอบรม โดยการให้เกียรติ และให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมอย่างเต็มที่

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

4.1 ความหมายของหลักสูตร

คำว่าหลักสูตร (Curriculum) เป็นคำที่นักวิชาการ และนักพัฒนาหลักสูตรหลายท่าน ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สุวิทย์ หิรัญยกานต์ และคณะ (2540: 60 - 61) ได้ให้ความหมายหลักสูตรไว้ว่า คือ รายวิชาที่กำหนดไว้ให้ศึกษา เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาจัดให้แก่ ผู้เรียนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของการศึกษา

สงบ ลักษณะ (2542: 29) ได้ให้ความหมายหลักสูตรไว้ในทำนองเดียวกันว่า หลักสูตร คือมวลงประสบการณ์ทั้งปวง ที่จัดให้ผู้เรียนได้รับรู้ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปใน แนวทางที่พึงปรารถนาทั้งพฤติกรรมความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และค่านิยมต่าง ๆ

บุญชม ศรีสะอาด (2546: 2) ได้ให้ความหมายหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ ข้อกำหนด แนวทาง จุดมุ่งหมาย โดยสร้างเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้โรงเรียนต่าง ๆ ปฏิบัติตาม

นิรมล ศตวุฒิ (2547: 54) ได้ให้ความหมายหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสาร แนวทางในการจัดการเรียนรู้ การนำแนวทางเอกสารไปจัด เนื้อหา สาระ กิจกรรม ประสบการณ์แก่ ผู้เรียน และผลที่เกิดในตัวผู้เรียน

ทาบ (Taba. 1962: 10 - 11) ได้ให้ความหมายหลักสูตรไว้ว่า คือ แผนจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีจุดมุ่งหมาย เนื้อหาการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล

เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์(Saylor; & Alexander. 1981: 6) ได้ให้ความหมายหลักสูตรไว้ว่า คือ แผนที่จัดการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มบุคคล โดยเฉพาะเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้โดยมีโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ

สมิธ (Smith. 2005: online) ได้ให้ความหมายหลักสูตรแยกไว้เป็นส่วนย่อยๆ ดังนี้
หลักสูตร คือ องค์ความรู้(The body of knowledge) ที่จะให้แก่ผู้เรียน เป็นกำหนดการของเนื้อหาที่จะต้องให้กับผู้เรียน

หลักสูตร คือ สิ่งที่จะมุ่งให้ผู้เรียนเกิดเมื่อสิ้นสุดการสอนแล้ว (Attempt)

หลักสูตร คือ กระบวนการ (Process) ที่จะต้องใช้ในการจัดการเรียนรู้

หลักสูตร คือ สิ่งที่ต้องยอมรับเพื่อไปปฏิบัติ (Praxis) ในการจัดการเรียนรู้

สรุปหลักสูตรคือ แผนมวลประสบการณ์หรือกระบวนการเรียนการสอน ที่จัดให้กับผู้เรียน

4.2 องค์ประกอบของหลักสูตร

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้

สุวิทย์ หิรัญยกานต์ และคณะ (2540: 60 - 61) กล่าวว่า หลักสูตรประกอบด้วยส่วนสำคัญ 5 ประการ คือ

1. Curriculum Objective คือ ความมุ่งหมายของหลักสูตร และการเรียนการสอน หลักสูตรจะต้องมีความมุ่งหมายเป็นอันดับแรก และต้องชัดเจนทั้งความมุ่งหมายทั่วไป และความมุ่งหมายเฉพาะ

2. Curriculum Structure คือ โครงสร้างของหลักสูตร เป็นส่วนที่กล่าวว่าหลักสูตรจะมีการแบ่งระบบการศึกษาอย่างไร

3. Curriculum Content คือ เนื้อหาของหลักสูตร เป็นส่วนสำคัญของหลักสูตร กล่าวคือ จะต้องกำหนดว่าจะต้องจัดสอนเนื้อหาอย่างไร มากน้อยเท่าไร ลำดับก่อนหลังอย่างไร จึงจะเหมาะสม และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

4. Curriculum Materials คือ วัสดุประกอบหลักสูตรเพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและสะดวกขึ้น

5. Curriculum Process คือ กระบวนการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร เริ่มด้วยวิธีสอน การจัดชั้นเรียน เทคนิคในการจัดกิจกรรมให้แก่นักเรียน รวมทั้งการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนซึ่งเป็นกระบวนการที่จำเป็นและสำคัญยิ่งของหลักสูตร

หลักสูตรที่ดีนั้นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ที่สัมพันธ์กัน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วนดังต่อไปนี้ (สำราญ คง ตะวัน. 2546: 15; สมศรี ทองนุช , 2542: 57 - 58; Taba. 1962: 10)

1. จุดมุ่งหมาย หมายถึง ความมุ่งหวังที่จะก่อให้เกิดผลแก่ผู้เรียนจากการใช้หลักสูตร หรือสิ่งกำหนดคุณลักษณะพึงปรารถนาที่จะเกิดแก่ผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมตามต้องการ

2. เนื้อหา หมายถึง สาระสำคัญของความรู้ที่นำมาใช้เป็นสิ่งเร้าเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียน พัฒนาไปถึงวัตถุประสงค์ เนื้อหาเป็นส่วนที่กำหนดประสบการณ์การเรียนรู้ทำหน้าที่เชื่อมโยงให้การ จัดประสบการณ์นั้นเกิดผลตามที่ต้องการ

3. กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์แก่ผู้เรียนโดยมีวัตถุประสงค์ เป็นจุดหมายปลายทาง โดยมี เนื้อหา และสื่อ เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาเป็นปัจจัย สำคัญ ที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บังเกิดผลตามที่ต้องการ

4. วิธีประเมินผล หมายถึง วิธีการตรวจสอบและติดตามผลกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดการศึกษาโดยส่วนรวมว่า บังเกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในระดับใด มีส่วนใดบ้างที่ควร มีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลดีขึ้นต่อไป

สอดคล้องกับไทเลอร์ เซย์เลอร์ และอเล็กซานเดอร์ Tyler. 1969: 1; Saylor & Alexander. 1981: 102) ที่กล่าวว่าหลักสูตรประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) จุดประสงค์ของหลักสูตร 2) เนื้อหาวิชาในหลักสูตร 3) การนำหลักสูตรไปใช้ และ 4) การวัดผลและประเมินของหลักสูตร แต่ละ องค์ประกอบไม่อาจกำหนดขึ้นได้โดยอิสระ จะต้องกำหนดให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน เพื่อให้การดำเนินงานทุกขั้นตอนสอดคล้องและบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกนกกร ปราชญ์นคร (2550: 13 - 15) ได้อธิบายเพิ่มเติมในแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. จุดประสงค์ (Objectives) เป็นเสมือนการกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปในลักษณะต่าง ๆ ที่พึงประสงค์อันก่อให้เกิด ประโยชน์ในสังคมนั้น การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต้องคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐานของสังคมเพื่อ ประโยชน์ในการแก้ปัญหา และสนองความต้องการของสังคมและผู้เรียน และต้องสอดคล้องสัมพันธ์ กับนโยบายการจัดการศึกษาของชาติด้วย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดองค์ประกอบ ของหลักสูตรส่วนนี้เป็น 2 ลักษณะ คือ “หลักการของหลักสูตร” หมายถึง แนวทางหรือทิศทางใน การจัดการศึกษา ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาระดับนั้น ๆ จะได้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ “จุดมุ่งหมายของหลักสูตร” หมายถึง พฤติกรรมต่าง ๆ หรือคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ ผู้เรียน เมื่อผ่านกระบวนการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนั้นแล้ว

2. เนื้อหาวิชา (Content) เป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียน ได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาไปสู่ความมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระที่กำหนด ในหลักสูตรต้องผนวกความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม แนวคิด และทัศนคติ เข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียน ได้พัฒนาทั้งในด้านความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ เนื้อหาสาระของหลักสูตร จะประกอบด้วยโครงสร้างหลักสูตร และเนื้อหาของหลักสูตร คือ

2.2.1 โครงสร้างของหลักสูตร หมายถึง การกำหนดรูปแบบของการจัดเนื้อหาสาระ ขอบเขต จำนวนความมากน้อยของสาระ รวมทั้งเวลาเรียน เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตร

2.2.2 เนื้อหาของหลักสูตร หมายถึง การกำหนด หัวข้อที่สำคัญในแต่ละรายวิชา แต่ละกลุ่มประสบการณ์ หรือแต่ละสาระการเรียนรู้ตามโครงสร้างของหลักสูตร ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ว่าต้องสอนเรื่องอะไรบ้าง โดยจัดลำดับการสอน ก่อน หลัง ไว้หรือที่เรียกว่าคำอธิบายรายวิชา

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นกิจกรรมการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ กิจกรรมนั้นมีหลายลักษณะ แต่กิจกรรมที่สำคัญ ที่สุด คือ กิจกรรมการเรียนการสอนหรืออาจกล่าวได้ว่า "การสอนเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้" ดังนั้นครูผู้สอนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นผู้จัดการเรียนรู้ หากครูได้ศึกษาหลักสูตร จนเข้าใจและสามารถนำไปดำเนินการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีแล้ว ย่อมทำให้หลักสูตรนั้นสัมฤทธิ์ นำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประกอบด้วย

3.3.1 วิธีการจัดการเรียนรู้ การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรจะเน้น แบบยึดครูเป็นสำคัญ หรือยึดผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปรัชญาการศึกษาหรือแนวความคิด ความเชื่อในการจัดการศึกษาที่พึงประสงค์ และขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้นเป็นสำคัญ สำหรับวิธีการจัดการเรียนรู้อิงหลักสูตรในปัจจุบัน เน้นแบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญหรือเน้น "การสอนคนมากกว่าการสอนหนังสือ" โดยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการเรียนหรือ วิธีการเรียนสำคัญพอ ๆ กับเนื้อหาวิชา ให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงเจตนาเป็นผู้กำกับการแสดง ซึ่งแนะแนวทาง ผู้เรียนค้นหาความรู้สรุป และตัดสินใจเอง สอนปฏิบัติควบคู่ไปกับทฤษฎี ใช้วิธีการสอนหลากหลาย เน้นกระบวนการกลุ่ม และการทำโครงการ

3.3.2 วัสดุประกอบหลักสูตร หมายถึง วัสดุ เอกสาร รวมทั้งสื่อการเรียนการสอน ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ครูใช้หลักสูตรได้ง่าย สะดวก และมีประสิทธิภาพสูงขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ วัสดุประกอบหลักสูตรสำหรับครู ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครู คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือการประเมินผล คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และวัสดุประกอบหลักสูตรสำหรับนักเรียน ได้แก่ หนังสือเรียน แบบฝึกหัด บัตรงาน หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นต้น

4. การประเมินผล (Evaluation) เป็นองค์ประกอบที่ชี้ให้เห็นว่าการนำหลักสูตร ไปสู่การปฏิบัตินั้นบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ หลักสูตรเกิดผลสัมฤทธิ์มากน้อยเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินผลนี้จะเป็นแนวทางไปสู่การปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรต่อไป

นอกจากองค์ประกอบ 4 ส่วนนี้แล้ว หลักสูตรอาจเพิ่มองค์ประกอบอื่นเข้าไปก็ได้ เช่น 1) หลักการ เป็นทิศทางหรือแนวทางซึ่งจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) โครงสร้างเป็นแนวทาง กำหนดกลุ่มวิชาหรือรายวิชา ต่าง ๆ ในหลักสูตร 3) มาตรฐานการเรียนรู้ เป็นส่วนที่กำหนดขึ้น สำหรับเป็นเกณฑ์ ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบหลักสูตร 4) การประกันคุณภาพ ของหลักสูตร และ 5) สื่อการจัดการเรียนรู้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2546: 12)

สรุป หลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และวิธีการวัดและประเมินผล

4.3 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

1. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของสถาบันเทคโนโลยีแห่ง บริชติส แวนคูเวอร์ โคลัมเบีย (King. 1996: 2) ได้เสนอรูปแบบในการพัฒนาหลักสูตรเอาไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาความต้องการ (Identification of Needs) ในขั้นนี้มีการวิเคราะห์ที่ ต้องดำเนินการ คือ การวิเคราะห์หาต้นเหตุหรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปอันจะส่งผลให้เกิดปัญหา ที่จะนำมาเป็นมูลเหตุของความต้องการในการแก้ปัญหา ว่าจะจะเป็นความต้องการของบุคคล สถานประกอบการ สังคม หรือประเทศ ผู้วิเคราะห์อาจจะศึกษาจากตลาดแรงงาน (Labor Market Analysis) ซึ่งมีการสำรวจแรงงาน (Surveying Employers) การวิเคราะห์ความต้องการแรงงาน ในอนาคต (Future Labor Supply) ความต้องการในการฝึกอบรมแรงงานใหม่ (Reviewing the need for Training new workers) นอกจากนี้อาจจะศึกษาจากการวิเคราะห์งานและอาชีพในอนาคต เป็นต้น เมื่อค้นพบประเด็นปัญหาแล้ว ก็จะกำหนดกระบวนการแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งอาจจะ ใช้รูปแบบของการฝึกอบรม 2 ลักษณะ คือ

1. การสร้างหลักสูตรขึ้นใหม่ (Develop a new program or Curriculum)
2. การปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้ว (Revise or Modify an existing training program or Curriculum)

ขั้นที่ 2 การออกแบบหลักสูตรฝึกอบรม (Design of Training) ในการออกแบบ หลักสูตรฝึกอบรม จะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลาย อย่าง เช่น การเงิน เวลา สิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์สถานที่ วิทยากร ผู้เข้ารับการศึกษา คุณลักษณะขององค์กร เพื่อมากำหนดความเป็นไปได้ ของการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรม หรือแนวทางการฝึกอบรม โดยจะต้องกำหนดหลักสูตร (Course Titles) ดังต่อไปนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. กำหนดเนื้อหารายวิชา (Course Description)
3. กำหนดวัตถุประสงค์รายวิชา
4. กำหนดกิจกรรมฝึกอบรม
5. กำหนดการวัดผลและประเมินผลการฝึกอบรม

นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการจัดเตรียมรายละเอียดเนื้อหาวิชา (Course syllabus) คู่มือครู (Instructor Guide) คู่มือผู้เรียน (Learning Guides) กำหนดสิ่งช่วยสอน (Instructional Aids) เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้ (Implementation of Training) การนำหลักสูตรไปใช้หลังจากที่สร้างหลักสูตรขึ้นมา และจัดเตรียมเอกสารหรือคู่มือหลักสูตรไว้พร้อมแล้ว ก่อนนำไปใช้จะต้องจัดปฐมนิเทศ ครูผู้สอน วิทยากรที่จะไปถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ เพื่อให้เข้าใจตรงกันในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม การวัดผล หรือการติดตามผลการฝึกอบรม เป็นต้น

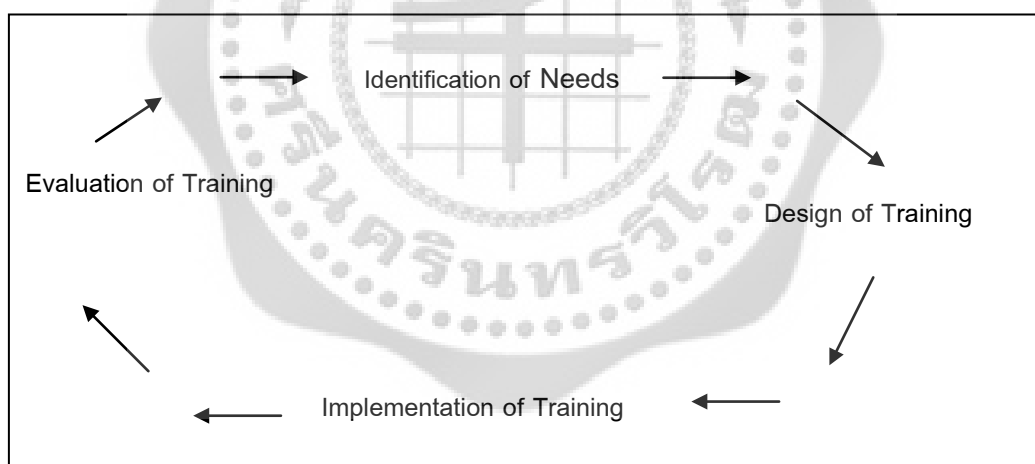
ขั้นที่ 4 การประเมินผลการฝึกอบรม (Evaluation of Training) ในการประเมินผลการฝึกอบรมจะต้องประเมิน 3 ด้าน (King, 1996: 13 - 14) ดังนี้

1. ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร(Evaluation of Program Effectiveness) การประเมินด้านนี้จะประเมินว่า ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยประเมินจาก 2 อย่างคือ

1) จำนวนผู้ที่จบหลักสูตร 2) จำนวนผู้ที่ใช้ผลผลิตของหลักสูตร

2. ประเมินการยอมรับ (Evaluation of Program Acceptability) การประเมินการยอมรับประเมินจาก 2 ด้าน คือ 1) ประเมินผู้เรียน ชอบไม่ชอบ ผู้เรียนมีความพึงพอใจแค่ไหน 2) ประเมินจากครู ผู้บริหาร ว่ามีความพึงพอใจในหลักสูตรเป็นมากน้อยแค่ไหน

3. ประเมินประสิทธิภาพ(Evaluation of Program Efficiency) เป็นการตรวจสอบความคุ้มค่ากับทรัพยากรที่ลงทุนไปในการฝึกอบรม ว่าให้ประโยชน์มากน้อยเพียงไรเป็นต้น ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ BCIT Curriculum Development Model

ที่มา: King Mongkut's Institute of Technology North Bangkok. (1996: 2).

2. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์

ไทเลอร์ (บุญชม ศรีสะอาด. 2546: 64; อ้างอิงจาก Tyler. 1969. Basic Principle of Curriculum and Instruction) กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ว่าประกอบไปด้วยคำถามต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Educational Purposes) ที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนบรรลุมีอะไรบ้าง
 2. การที่จะให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดนั้นจะต้องมีประสบการณ์ทางการศึกษา (Educational Experiences) อะไรบ้าง
 3. ประสบการณ์ทางการศึกษาที่กำหนดนั้น สามารถจัดให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
 4. จะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษานั้น ๆ แล้ว
- จากคำถามทั้ง 4 ประการนี้ ตรงกับองค์ประกอบที่สำคัญในการวางแผนหรือพัฒนาหลักสูตร 4 ด้าน ดังนี้ 1) การตั้งเป้าประสงค์ 2) การเลือกเนื้อหา 3) การสอน และ 4) การประเมินผล
- ตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ การพัฒนาหลักสูตรจะต้องเป็นไปตามลำดับขั้น ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร เริ่มด้วยการกำหนดจุดประสงค์ชั่วคราว โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสังคม ศึกษาผู้เรียน และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา กำหนดจุดประสงค์อย่างคร่าว ๆ ซึ่งอาจมีมากเกินไปที่จะจัดเข้าไว้ในหลักสูตรได้ทั้งหมด จึงควรกลั่นกรองให้เหลือเฉพาะจุดประสงค์ที่สำคัญ และสอดคล้องกัน เป็นจุดประสงค์ที่ใช้จริงในการพิจารณา กลั่นกรองจุดประสงค์ชั่วคราวนั้น จะใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และหลักปรัชญา มาประกอบการกลั่นกรอง

ขั้นที่ 2 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ หลังจากกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรแล้ว ขั้นต่อมา ทำการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ อันเป็นสิ่งที่จะทำให้บรรลุถึงจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ในการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้จะต้องคำนึงถึง ลำดับก่อนหลังความต่อเนื่อง และบูรณาการ (Integraty) ของประสบการณ์เหล่านั้น

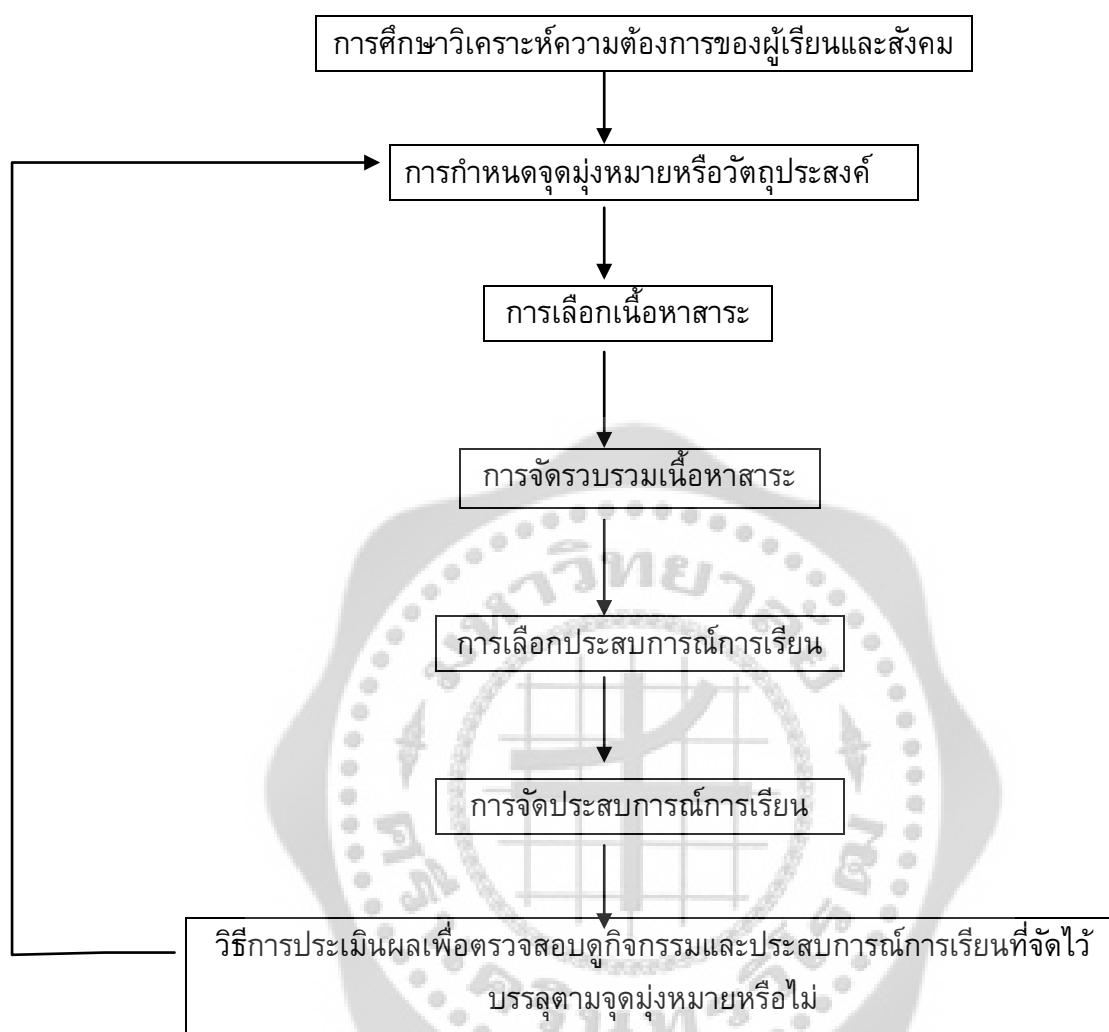
ขั้นที่ 3 การประเมินผล เป็นขั้นสุดท้ายซึ่งจะทำให้ทราบว่าประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้นนั้นบรรลุจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้เพียงใด

3. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ ทาบา

ทาบา (Taba. 1962: 267) กล่าวว่า หลักสูตรไม่ว่าจะมีรูปแบบอย่างไรก็ตามควรจะมีองค์ประกอบ 4 ประการคือ

1. วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
2. เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา
3. ขบวนการเรียนการสอน
4. การประเมินผลตามหลักสูตร

ซึ่งขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของ ทาบา สามารถสรุปได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 ทฤษฎีพัฒนาหลักสูตรของ ทาบา

ที่มา: Taba. (1962: 268).

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคมรวมทั้ง
ศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนธรรมชาติการเรียนรู้ เพื่อนำมาเป็นแนวทาง
ในการกำหนดวัตถุประสงค์

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 เป็นหลัก
และนำไปใช้เป็นแนวทางในการเลือก และจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหาสาระ จะต้องเลือกให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมในการที่จะให้ผู้เรียน ได้รับความรู้ใดก่อนหลัง ซึ่งอาจเรียงลำดับตามความยากง่าย หรือความเป็นพื้นฐานต่อกัน

ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการศึกษาถึงกระบวนการเรียนรู้และวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุ ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 7 การประเมินผล เป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตรประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาหรือข้อบกพร่องในขั้นตอนใด มากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขต่อไป

สรุปรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรนั้น เริ่มจากการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน และสังคม การกำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกเนื้อหาสาระ การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ การเลือก กิจกรรมการเรียน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตร ที่พัฒนาขึ้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ และนำกลับไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้ต่อไป

5. แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมและการพัฒนาหลักสูตร

5.1 ความหมายของการฝึกอบรม

รวีวัตร์ สิริภูบาล (2543: 7) ได้ให้ความหมาย การฝึกอบรมว่า หมายถึง กระบวนการ ที่จัดกระทำเพื่อสร้างเสริมพัฒนาบุคลากร ในด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน และเจตคติ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ โดยคาดหวังว่าผู้รับการฝึกอบรมจะนำความรู้ที่ได้รับจาก การอบรมไป พัฒนางานขององค์กร ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางสร้างสรรค์ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ได้รับความไว้วางใจในการปฏิบัติงาน และก่อให้เกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพ จากการนำสิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน ได้อย่างมีคุณภาพ

ณัฐพันธ์ เขจรนนท์ (2546: 137) ได้ให้ความหมาย การฝึกอบรมว่า หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เพื่อเพิ่มพูน หรือพัฒนาสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ตลอดจนการปรับปรุงพฤติกรรม อันจะนำมาซึ่งการแสดงออก ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2548: ออนไลน์) ได้ให้ความหมาย ของการฝึกอบรม ว่าหมายถึง กระบวนการในอันที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติ และความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การจัดโครงการฝึกอบรม เป็นเพียงหนึ่งในหลายวิธีการในการพัฒนาบุคลากรขององค์กร

และการฝึกอบรมจะบังเกิดผลดีต่อเมื่อ ผู้รับผิดชอบดำเนินการ อย่างมีระบบ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ หากผู้รับผิดชอบจัดฝึกอบรมมีความเข้าใจถึงกระบวนการฝึกอบรม และวิธีดำเนินการในแต่ละขั้นตอน อย่างชัดเจนจะทำให้สามารถจัดฝึกอบรมได้อย่างเหมาะสม

บีช (Beach. 1980: 193) ได้ให้ความหมายการฝึกอบรมว่า หมายถึง กระบวนการที่ จัดขึ้นเพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้และมีความชำนาญ เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ และ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลไปในทางที่ต้องการ

โกลด์สไตน์ (Goldstein. 1993: 3) ได้ให้ความหมายการฝึกอบรมว่า หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Ability) และเจตคติ (Attitude) ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แฮริสัน (Harison. 1997: 24) ได้ให้ความหมายการฝึกอบรมว่า หมายถึง กระบวนการ ส่งเสริมความรู้ (Knowledge) ทักษะในการทำงาน (Skill) และความสามารถ (Capacity) ของบุคคลในสังคม

สรุป การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการที่จัดทำขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ที่เข้ารับการ ฝึกอบรม ได้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ทักษะใหม่ ๆ หรือเกิดการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมใหม่ และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ขึ้น โดยจุดประสงค์เพื่อให้เกิดการพัฒนา หรือเพิ่ม ประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์กรนั้น ๆ และองค์กรสามารถพัฒนาความก้าวหน้าไป ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

จากที่มีผู้ให้ความหมายของการฝึกอบรมมาแล้ว จะพบว่า การฝึกอบรมมีความสำคัญ ในการพัฒนาองค์กรและบุคคล การจัดฝึกอบรมจะเกิดขึ้น เมื่อเกิดภาวะไม่พึงปรารถนาในหน่วยงาน มีจุดอ่อน มีปัญหาหรือมีสิ่งบกพร่องอันไม่พึงปรารถนาในการทำงาน และในองค์กรปัจจุบันไม่ว่าทั้ง ภาครัฐ และภาคเอกชน มีการตื่นตัว ต่อการพัฒนา และการเจริญเติบโต ของโลกในยุคสังคมแห่ง การเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งมีผู้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมไว้ต่างกันดังนี้

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2539: 18) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่ มุ่งให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ในตัวผู้เข้ารับการอบรม ดังนี้

1. เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ (Knowledge) ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยการใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการฝึกอบรม ได้แก่ การบรรยาย การอภิปรายการประชุม การทัศนศึกษา โครงการศึกษา การสอนแผนงาน การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ บทเรียนสำเร็จรูป การระดมสมอง และการสัมมนา

2. เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านทักษะ (Skill) ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการฝึกอบรม ได้แก่ การสาธิต การทำงานในฐานะผู้ช่วยหรือลูกมือ การฝึกปฏิบัติ โครงการศึกษา การฝึกปฏิบัติในเวลาจำกัด การฝึกอบรมพร้อมการปฏิบัติงาน เกมการศึกษา การสอนแผนงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการสร้างสถานการณ์

3. เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านเจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการฝึกอบรม ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมุติ กรณีศึกษา การอภิปรายกลุ่ม การสร้างสถานการณ์จำลอง เกมการศึกษา การฝึกปฏิบัติ และการสังเกตพฤติกรรม

พัฒนา สุขประเสริฐ (2541: 57) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการฝึกอบรมว่าประกอบไปด้วย 3 ประการ ด้วยกันคือ

1. เพื่อเพิ่มความรู้ (Knowledge) เสริมสติปัญญาหรือเพื่อปรับปรุงแก้ไขความรู้ เพื่อให้การปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลในแต่ละระดับเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ หน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ นอกจากนี้แล้ว การฝึกอบรมยังช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถ วิเคราะห์แยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ เป็นลำดับขั้นมีความสัมพันธ์กันได้ สามารถสังเคราะห์จัดเรียงและรวบรวมองค์ประกอบต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายกันอยู่เข้าเป็นแบบแผนหรือโครงสร้างใหม่ได้ และที่สำคัญ คือ สามารถประเมินค่าตัดสินคุณค่า ของสิ่งใดตามเกณฑ์ ที่กำหนดได้

2. เพื่อพัฒนาทักษะ (Skill) การพัฒนาทักษะความชำนาญ เป็นจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมและพัฒนาวิชาชีพ รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญของงาน การแก้ไขสถานการณ์ เฉพาะหน้าการเพิ่มความมั่นใจในการตัดสินใจ ทำให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง และคล่องตัว จนมีความเชื่อมั่นว่าจะสามารถทำได้เองในสถานการณ์จริง ทำให้มีประสบการณ์ และทักษะในการทำงานสูงขึ้นนั้นก่อให้เกิดความมั่นใจได้เป็นอย่างดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องโดยใช้เวลาน้อยลง

3. เพื่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude) สร้างเจตคติที่ดีที่ เหมาะสมแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำให้มีขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน สามารถทำงานของตนได้ด้วยดี และพอใจสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยความสบายใจ การฝึกอบรมโดยทั่วไปมักจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงแก้ไขความรู้เพื่อการปฏิบัติงาน และเพิ่มทักษะความชำนาญการ แต่ละเลเยอร์ของบุคลากรให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีขึ้น ทั้งที่การจูงใจบุคลากรเป็นเรื่องสำคัญ อีกเรื่องหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึง เพราะหากบุคลากรมีความรู้และทักษะในการทำงาน แต่ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอาจเป็นสาเหตุให้บุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรม และพัฒนาไม่นำความรู้ และทักษะที่ได้รับมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ทำให้การฝึกอบรมไม่เกิดผลตามที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่าวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาบุคลากรในองค์กร ให้มีความรู้ ความสามารถในการทำงานหรือพัฒนาตนเองได้ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบ 3 ด้าน ของบุคลากรคือ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะ และ 3) ด้านเจตคติ เมื่อบุคลากรได้รับการฝึกอบรมแล้ว จะเกิดการเปลี่ยนแปลง ทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน เพื่อให้กลับไปปฏิบัติงาน และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน ทำให้การปฏิบัติงานได้ผลดีขึ้น ซึ่งวัตถุประสงค์ของการพัฒนาดังกล่าวล้วนแต่เป็นการพัฒนาองค์กรให้ มีประสิทธิภาพ

5.3 ขั้นตอนการฝึกอบรม

ขั้นตอนการฝึกอบรม หมายถึง ขั้นตอนการทำงานหรือ ขั้นตอนการปฏิบัติ ที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึก อบรม เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติ ทักษะ หรือความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมไปตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นขั้นตอนในการฝึกอบรมจึงเป็นสิ่งที่ผู้จัดฝึกอบรมควรศึกษาและทำความเข้าใจ ซึ่งมีผู้เสนอแนะขั้นตอนในการฝึกอบรมไว้ดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544: 30 - 35) กล่าวไว้ว่า ในการจัดการฝึกอบรม ต้องดำเนินตามขั้นตอนของการฝึกอบรมซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น หาความจำเป็นในการฝึกอบรม ซึ่งเกิดขึ้นจากปัญหาของการทำงาน การจะได้ปัญหาที่แท้จริงนั้นต้องมีข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวกับปัญหานั้น ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มบุคคลเป้าหมาย ได้แก่ ความต้องการ ความสนใจ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ของการทำงาน เจตคติที่เกี่ยวกับการทำงาน สิ่งเหล่านี้ได้จากการศึกษาประวัติในทะเบียน หรือออกแบบสอบถามให้ตอบหรือสัมภาษณ์ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลของสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลกลุ่มเป้าหมาย เช่น ทัศนคติความคิดเห็นของหัวหน้างานหรือผู้รับผิดชอบอื่น ๆ

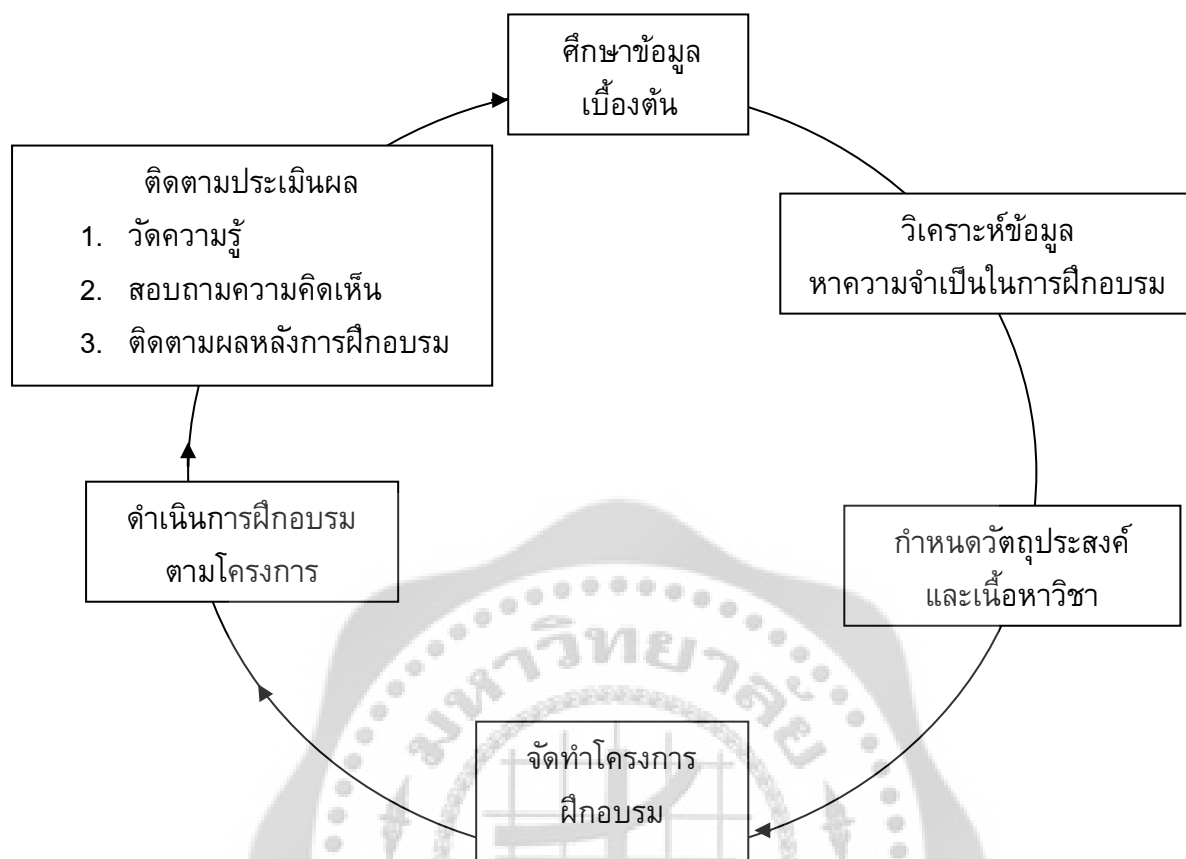
2. วิเคราะห์ข้อมูลหาความจำเป็นในการฝึกอบรม ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้มาทั้งหมดต้องนำมาวิเคราะห์ว่าอะไรคือปัญหาที่เกิดจากเครื่องมือ เครื่องใช้ อะไรคือปัญหาที่เกิดจากคน และปัญหานั้นสามารถแก้ไขด้วยการฝึกอบรมได้หรือไม่

3. กำหนดวัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา เมื่อพบปัญหาที่แน่ชัดว่าเกิดจากการขาดความรู้ของบุคลากร ก็ตั้งวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องที่ขาดให้กับบุคลากรได้รู้ได้เข้าใจสามารถนำไปแก้ปัญหาในการทำงานได้ เรื่องที่จำเป็นต้องรู้คือ เนื้อหาวิชา

4. จัดทำโครงการฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมจะทำได้ ก็ต่อเมื่อรู้วัตถุประสงค์ที่แน่ชัดและมีเนื้อหาวิชาแล้ว เพราะขั้นตอนการทำโครงการจะต้องระบุวิทยากร วันเวลา สถานที่ฝึกอบรมให้กับกลุ่มเป้าหมายให้แน่นอน

5. ดำเนินการฝึกอบรมตามโครงการ เป็นขั้นที่นำขั้นตอนที่ 4 ไปปฏิบัติ มีคณะบุคคลที่รับผิดชอบดำเนินการ มีหัวหน้าโครงการซึ่งต้องตรวจสอบ ควบคุม ดำเนินการฝึกอบรมตามโครงการ

6. ติดตามประเมินผล เป็นขั้นตอนสุดท้ายของโครงการ ฝ่ายดำเนินการต้องจัดทำสรุปรายงานผลทั้งก่อนฝึกอบรม กำลังดำเนินการฝึกอบรม และหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรมการประเมินผล การฝึกอบรมนั้น ต้องนำผลมาพัฒนาโครงการฝึกอบรมต่อไป ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนการฝึกอบรม ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ที่มา: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. (2544: 35).

ณัฐพันธ์ เขจรนนท์ (2546: 151 - 154) เสนอแนะว่าขั้นตอนการฝึกอบรมประกอบไปด้วย 8 ขั้นตอนด้วยกันคือ

1. การวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม (Needs Analysis) ในการวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม ผู้ที่จะจัดทำโครงการฝึกอบรมจะต้องทำการศึกษา และวิเคราะห์ถึงความต้องการในการฝึกอบรมของกลุ่มเป้าหมาย โดยความต้องการนี้อาจจะมีสาเหตุมาจากปัญหาในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นกุญแจหรือตัวบ่งชี้ถึงความจำเป็นในการฝึกอบรม

2. การตรวจสอบความต้องการ (Examine Each Needs) ในการตรวจสอบ ความต้องการ ผู้จัดทำโครงการฝึกอบรมจะต้องพิจารณาเปรียบเทียบความต้องการ ลำดับความจำเป็นในแต่ละกิจกรรมที่ต้องจัดฝึกอบรม โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้แล้วผู้จัดฝึกอบรมควรที่จะพิจารณาถึงความเป็นไปได้ที่การฝึกอบรม จะสามารถนำมาใช้ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมประสิทธิภาพของกิจกรรมนั้นได้ เนื่องจากว่าการฝึกอบรมไม่สามารถจะถูกนำมาประยุกต์ใช้ในทุกกิจกรรมที่ประสบปัญหาหรือมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงเสมอไปได้ ดังนั้นผู้จัดทำโครงการฝึกอบรมจึงต้องมีการวิเคราะห์และพิจารณาให้ถี่ถ้วน เพราะการฝึกอบรมที่ไม่มีความจำเป็น หรือความเหมาะสม ย่อมจะทำให้เกิดความสูญเปล่า อย่างไม่จำเป็น

3. การออกแบบโครงการฝึกอบรม (Design Training Program) ในการออกแบบโครงการฝึกอบรม ผู้จัดโครงการฝึกอบรมจะต้องวางแผนการฝึกอบรมที่จะจัดขึ้นจากข้อมูลที่ได้ในขั้นตอน ที่หนึ่งและสอง โดยผู้มีหน้าที่วางแผนจะต้องคำนึงถึง ประเภทของการฝึกอบรม หัวข้อการฝึกอบรม จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม สถานที่ ผู้บรรยาย หรือวิทยากร อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ งบประมาณ เพื่อให้โครงการการฝึกอบรม มีความพร้อม และเหมาะสมกับความต้องการ ตลอดจนป้องกัน ปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้น

4. การนำเสนอโครงการต่อผู้บริหาร (Propose Program to Upper Management) ในการนำเสนอโครงการ เมื่อผู้จัดโครงการฝึกอบรมได้ทำการสำรวจความจำเป็น และวางแผนการฝึกอบรมแล้ว หน้าที่ต่อไปคือต้องเสนอโครงการฝึกอบรม เพื่อรับความเห็นชอบจากผู้บริหารระดับสูง โดยที่ขั้นตอนนี้ผู้จัดโครงการฝึกอบรม จะต้องเตรียมตัวโดยเฉพาะ ข้อมูลสนับสนุนโครงการ เพื่อที่จะตอบข้อซักถามต่าง ๆ จากผู้บริหาร หลังจากพิจารณาอาจจะต้องมีการปรับปรุงโครงการ

5. การจัดวางระเบียบในการดำเนินงาน (Issue Regulations on Training) เมื่อฝ่ายบริหารให้ความเห็นชอบต่อโครงการ ผู้จัดโครงการฝึกอบรมจะต้องจัดวางระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติงานให้เหมาะสมถูกต้อง เช่น การฝึกอบรมควรมีลักษณะอย่างไร มีระเบียบข้อบังคับในการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถอย่างไร

6. การฝึกอบรม (Training) จะดำเนินการหลังจากการวางแผนงานอย่างละเอียดรอบคอบแล้วผู้จัดโครงการจะเริ่มทำการเปิดโครงการฝึกอบรม จะคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายตามความเหมาะสม เพื่อเข้ารับการฝึกอบรม ติดต่อวิทยากร ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่เหมาะสมกับการฝึกอบรม จัดการสถานที่และรายละเอียดการดำเนินงานให้เรียบร้อย และเริ่มดำเนินการฝึกอบรม ในขั้นตอนนี้ทางคณะผู้จัดจะต้องมีการเตรียมตัวต่อการเปลี่ยนแปลง หรือสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจจะเกิดขึ้นอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนเวลา สถานที่ และวิทยากร ให้เป็นไปตามความเหมาะสม เพื่อให้การฝึกอบรมดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างราบรื่นที่สุด

7. การประเมินผล (Evaluation) ในขั้นนี้ ผู้จัดการฝึกอบรมจะทำการเก็บข้อมูล และประเมินผล เพื่อตรวจสอบดูว่าการฝึกอบรมที่จัดขึ้น บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ มีอุปสรรคหรือปัญหาใดเกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ เพื่อที่จะได้ทำการปรับปรุงแก้ไข ในครั้งต่อไป

8. การติดตามผล (Follow up) เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากขั้นตอนหนึ่งของการฝึกอบรมเนื่องจากผู้จัดการฝึกอบรม จะต้องติดตามผลของการฝึกอบรมว่าประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีการเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาจากอดีตอย่างไรบ้าง โดยอาจจะใช้วิธีการต่าง ๆ ในการประเมิน เช่น ติดตามผลการทำงาน ให้ผู้บังคับบัญชากรอกแบบสอบถาม (Questionnaire) หรือการสัมภาษณ์ เพื่อที่จะได้นำผลลัพท์มาใช้ประกอบการพัฒนาโครงการฝึกอบรม และผู้เข้ารับการฝึกอบรมในครั้งต่อไป โดยการประเมินผลอาจทำได้ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ตามความเหมาะสมของแต่ละโครงการ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2548: ออนไลน์) ได้เสนอแนะ ขั้นตอนในการฝึกอบรมไว้ 5 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

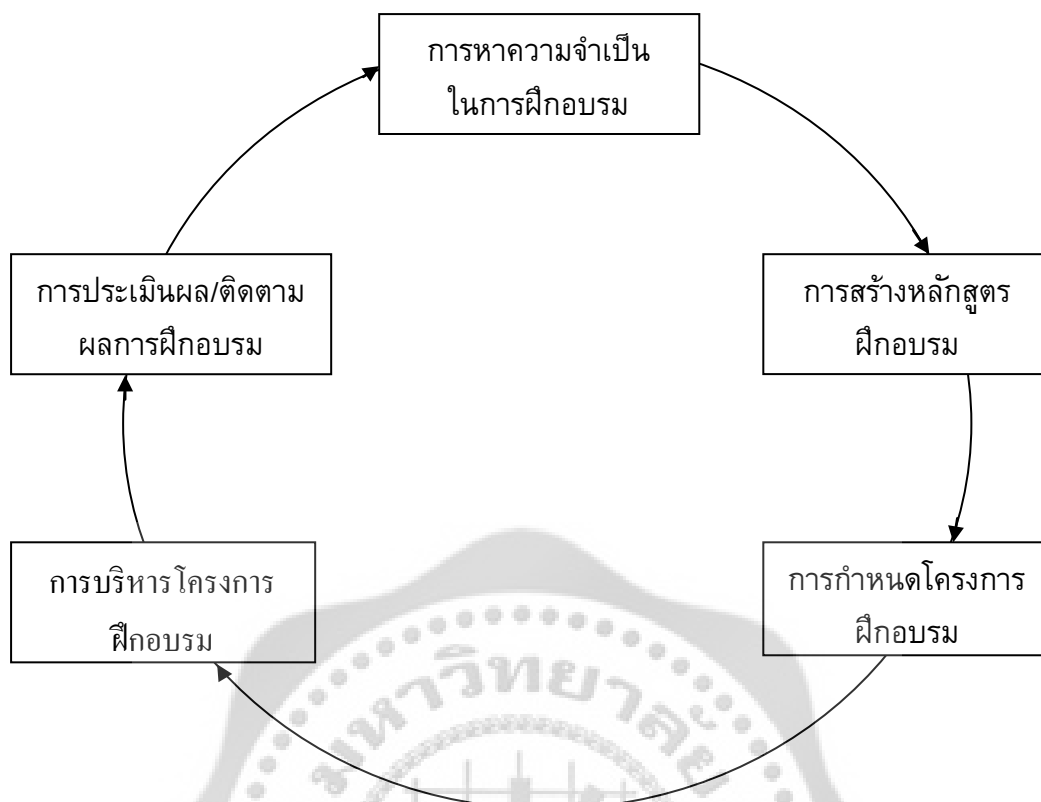
1. การหาความจำเป็นในการฝึกอบรม เป็นการค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรหรือในหน่วยงาน ว่ามีปัญหาด้านใดบ้าง ที่จะสามารถแก้ไขให้หมดไปหรืออาจทำให้ทุเลาลงได้ด้วยการฝึกอบรม

2. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เป็นการนำเอา ความจำเป็นในการฝึกอบรมซึ่งได้จากข้อ 1 ว่ามีปัญหาด้านใดบ้างที่สามารถแก้ไขได้ด้วยการฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมายเป็นใครและพฤติกรรม การเรียนรู้ที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงเป็นด้านใด มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นหลักสูตรฝึกอบรม

3. การกำหนดโครงการฝึกอบรม เป็นการวางแผนการดำเนินการฝึกอบรมอย่างเป็นขั้นตอน ด้วยการเขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร ดังที่เรียกว่า “โครงการฝึกอบรม” เป็นการระบุรายละเอียด ที่เกี่ยวข้องกับทั้งหมดตั้งแต่เหตุผลความเป็นมา หรือความจำเป็นในการฝึกอบรมหลักสูตร หัวข้อการอบรมต่าง ๆ วิทยากร คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับการอบรม วันเวลา สถานที่งบประมาณ การใช้จ่าย เป็นต้น

4. การบริหารโครงการฝึกอบรม ผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรมจะต้องร่วมกันวางแผนดำเนินการฝึกอบรม ที่มีลักษณะเป็นแผนปฏิบัติการที่เรียกว่า Action Plan ซึ่งระบุถึงกิจกรรมต่าง ๆ ขั้นตอนและแนวทางที่จะดำเนินการอย่างละเอียด พร้อมทั้งระบุระดับการทำกิจกรรม ด้วยว่าจะดำเนินการอะไรก่อนหลัง ตลอดจนกำหนดตัวบุคคลผู้รับผิดชอบดำเนินการสำหรับแต่ละกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ และลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นระหว่างดำเนินโครงการ

5. การประเมินและติดตามผลการฝึกอบรม เป็นขั้นตอนของกา รกำหนดว่าจะใช้เครื่องมืออะไร และจะดำเนินการติดตามเมื่อใด เมื่อการฝึกอบรมเสร็จสิ้นลง ควรจะต้องมีการพัฒนาหรือปรับปรุง หลักสูตรหรือดำเนินการในการบริหารงานฝึกอบรมอย่างไรบ้าง เพื่อจะทำให้การฝึกอบรมเกิดสัมฤทธิ์ผลตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังแสดงภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการฝึกอบรม ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ที่มา: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2548: ออนไลน์).

ชูชัย สมितिไกร (2549: 29 - 34) กล่าวว่ากระบวนการ หรือขั้นตอนการฝึกอบรมสามารถแบ่งเป็นขั้นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม (Needs Assessment) เป็นขั้นต้นแรกของการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์ดังกล่าวจะช่วยให้ทราบข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการออกแบบและพัฒนาโครงการฝึกอบรม เพื่อให้การฝึกอบรมสอดคล้องกับความต้องการขององค์กรและเกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตามในความเป็นจริง นักจัดการฝึกอบรมบางคน มุ่งสนใจแต่จะจัดการฝึกอบรม โดยละเลยการวิเคราะห์ความต้องการขององค์กร ดังนั้น การฝึกอบรมหลายโครงการจึงมิได้สร้างสรรคประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่องค์กรแต่ประการใด การวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม ประกอบด้วยการวิเคราะห์ 3 ประการ คือ การวิเคราะห์ห้องค์กร การวิเคราะห์ภารกิจขององค์กร และการวิเคราะห์คุณสมบัติของบุคลากร

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการใน ข้อ 1 จะเป็นสิ่งที่จะนำมาใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ การฝึกอบรม ซึ่งเป็นเสมือนเข็มทิศสำหรับการออกแบบ และพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมต่อไป และใช้เป็นสิ่งกำหนดแนวทางการประเมินผลโครงการฝึกอบรมด้วย วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่ดีนั้นควรเป็นแบบที่เรียกว่าวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objectives)

3. การคัดเลือกและการออกแบบโครงการฝึกอบรม เมื่อทราบแล้วว่าวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมคืออะไร ขั้นตอนต่อไปก็จะเป็นการคัดเลือก และออกแบบโครงการฝึกอบรม ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ กระบวนการฝึกอบรมในขั้นนี้ นับได้ว่ามีความละเอียดอ่อนต้องอาศัยการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเป็นอย่างมาก นักจัดการฝึกอบรมจะต้องมีความรู้ทั้งในด้านหลักการเรียนรู้ และการเลือกสรรสื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ทักษะ หรือความสามารถตามที่มุ่งหวังไว้ ดังนั้น จึงมีความสำคัญยิ่งที่นักจัดการฝึกอบรมจะต้องทราบว่า ความรู้ ทักษะ และความสามารถสำหรับการฝึกอบรมนั้นคืออะไร การฝึกอบรมแบบใดที่จะช่วยให้ผู้รับการฝึกอบรม มีความรู้ และพัฒนาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การออกแบบและพัฒนาโครงการฝึกอบรมจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็นหัวข้อวิชา เนื้อหาวิชา รูปแบบการฝึกอบรมวิธีการสอน สื่อการสอน วิทยากร และเวลาสำหรับการฝึกอบรม เป็นต้น

4. การสร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินผล(Criteria) ควรที่จะกระทำควบคู่กับการคัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม โดยเกณฑ์ที่สร้างขึ้นจะต้องอิงหรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากเกณฑ์สำหรับการประเมินผล คือ มาตรฐานที่ใช้วัดพฤติกรรม ดังนั้น เกณฑ์จึงควรระบุว่า พฤติกรรมอะไรที่ผู้รับการอบรมจะต้องมีการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นความรู้ ทักษะ หรือ ความสามารถระดับต่ำที่สุดของพฤติกรรมที่ วัดว่า ผ่านเกณฑ์อยู่ที่ตรงไหน และพฤติกรรมนั้นต้องแสดงออกมาภายใต้สภาวะการณ์อย่างไร

5. การจัดการฝึกอบรม หลังจากการวางแผนและเตรียมการฝึกอบรมเรียบร้อยแล้วขั้นต่อมา คือการดำเนินการฝึกอบรมตามแผนที่กำหนดไว้ นักจัดการฝึกอบรมต้องดำเนินการเกี่ยวกับสถานที่ในการฝึกอบรมให้เรียบร้อย ไม่ว่าจะเป็นในด้านของโต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์และสื่อการสอนต่าง ๆ แสงสว่าง อุณหภูมิ อาหาร หรือที่พักสำหรับผู้ เข้ารับการฝึกอบรม นอกจากนี้ นี้ยังต้องคอยดูแลและประสานงานกับวิทยากรในการฝึกอบรมด้วย ในระหว่างการการฝึกอบรม นักจัดการฝึกอบรมจะต้องเผชิญปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นเฉพาะหน้า ดังนั้นจึงควรที่จะตระหนัก ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไว้ด้วยเช่นกัน

6. การประเมินผลการฝึกอบรม กระบวนการประเมินผลการฝึกอบรม ประกอบด้วย กระบวนการ 2 ชนิดด้วยกัน คือ การสร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินผล (อยู่ในขั้นตอนที่ 4) และการวัดผลอาจใช้วิธีการทดลอง (Experimental) หรือวิธีการที่ไม่ใช่การทดลอง (Non - Experimental) เพื่อตรวจสอบว่ามีความเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นหรือไม่หลังจากการฝึกอบรมไปแล้ว การประเมินจะบ่งชี้ว่าผลที่ได้รับนั้นตรงกับความต้องการและวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมหรือไม่ การฝึกอบรม

ที่จัดว่าประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องให้ประโยชน์และคุณค่าตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หากผลที่ได้รับไม่ตรงตามวัตถุประสงค์หรือต่ำกว่าความคาดหวังผู้จัดฝึกอบรมจะต้องนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับการประเมินผล ไปใช้ประกอบการวิเคราะห์ และวางแผนฝึกอบรมในอนาคตต่อไป ผลของการประเมินจึงเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ซึ่งจะนำไปปรับเปลี่ยนการฝึกอบรม (Input) ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

สรุป ขั้นตอนในการฝึกอบรมนั้น มีหลายขั้นตอน ตามแต่ผู้จัดฝึกอบรมจะกำหนด ซึ่งโดยหลักแล้วจะมีอยู่ 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ ขั้นตอนเตรียมการก่อนการฝึกอบรม ซึ่งเป็นการวางแผนและเตรียมงานทั้งหมด ขั้นที่สองคือขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรม และขั้นสุดท้ายคือ การประเมินผล การฝึกอบรม และติดตามผลการฝึกอบรม

5.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

ในการฝึกอบรมจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ประกอบไปด้วยปัจจัยหลายประการด้วยกัน ปัจจัยดังกล่าว ได้แก่ (กิตติกาญจน์ เกษมสุขจรสแสง. 2550: 88)

1. เจ้าหน้าที่จัดฝึกอบรม (Training Officer) เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่รับผิดชอบ ในด้านการบริหารงานการฝึกอบรม ภารกิจของเจ้าหน้าที่จะมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับขนาดขององค์กร และปริมาณของกิจกรรมทางด้านการฝึกอบรมที่องค์กรต้องการ โดยปกติเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดฝึกอบรม และการพัฒนาหลักสูตรการจัดการฝึกอบรม ตลอดจนการประเมินผลการฝึกอบรมด้วย นอกจากความรู้ความสามารถ ที่เจ้าหน้าที่จัดฝึกอบรมต้องมีแล้ว เจ้าหน้าที่จัดฝึกอบรมยังต้องมีความคล่องตัว และมีมนุษยสัมพันธ์สูง ทั้งนี้เนื่องมาจากงานด้านการฝึกอบรมนั้นเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก ทั้งผู้เข้ารับการอบรม ผู้บังคับบัญชา และวิทยากร เป็นต้น

2. ผู้รับการฝึกอบรม (Trainee) เป็นผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามความต้องการขององค์กร ผู้รับการฝึกอบรมจะต้องมีความพร้อม และมีความสามารถที่จะรับความรู้ใหม่ ๆ จากการฝึกอบรม จำนวนผู้รับการอบรมจะมีมากน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะของการฝึกอบรมนั้น ๆ และเรื่อง ที่จัดการฝึกอบรม

3. วิทยากร (Guest Speaker) วิทยากรที่ดีควรมีคุณลักษณะดังนี้

3.1 มีความสามารถและประสบการณ์ในหัวข้อที่บรรยาย

3.2 มีทัศนคติที่ดีต่องานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

3.3 มีเทคนิคที่ดีในการถ่ายทอดความรู้

3.4 รู้เทคนิคการจัดกิจกรรมประกอบกาฝึกอบรมที่เหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

3.5 มีความจริงใจในการให้ความรู้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

3.6 มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาแนวคิด และสอดแทรกสาระ ประโยชน์ที่เชื่อมโยงการ

นำหลักการมาผสมผสานกับการปฏิบัติได้อย่างดี

3.7 มีคุณลักษณะที่พัฒนาความรู้ให้ทันกับเหตุการณ์ใหม่ ๆ เสมอ

3.8 มีขั้นตอนในการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ

3.9 มีความรู้และสามารถประยุกต์กับหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ นำไปใช้

ในการฝึกอบรมได้

3.10 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ประกอบการฝึกอบรมได้

3.11 มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

4. อุปกรณ์ในการฝึกอบรม (Training Facilities) อุปกรณ์ในการฝึกอบรมนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้การฝึกอบรมบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพราะอุปกรณ์จะเป็นสิ่งกระตุ้นใจให้ผู้รับการฝึกอบรม สนใจตั้งใจที่จะเข้ารับการฝึกอบรม ตามวันเวลาที่กำหนดไว้จะนั้น การเตรียมอุปกรณ์อย่างพร้อมเพียงและเหมาะสม จะช่วยให้การฝึกอบรมประสบความสำเร็จได้ อุปกรณ์ในที่นี้ยังรวมไปถึงสภาพห้องฝึกอบรมที่มี โต๊ะ เก้าอี้ แสงสว่าง รวมทั้งบรรยากาศรอบ ๆ ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความสนใจในการฝึกอบรม

5. งบประมาณในการฝึกอบรม (Training Budget) ในการจัดการฝึกอบรมสิ่งที่ควรตระหนักถึง คือ งบประมาณที่ใช้ในการฝึกอบรม เพราะการจัดฝึกอบรมครั้งหนึ่ง ๆ ต้องมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการฝึกอบรม เช่น ค่านำพนักงานมาฝึกอบรม ค่าอุปกรณ์ ค่าเอกสารต่าง ๆ ค่าตอบแทนวิทยากร ค่าอาหาร และค่าอาหารว่าง เป็นต้น ดังนั้นการจัดการฝึกอบรมแต่ละครั้ง จะต้องเสนอโครงการและสิ่งที่สำคัญในโครงการ คือ การขอของบประมาณเพื่อการฝึกอบรม

6. สถานที่ (Place) สถานที่ ที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความสำคัญ ควรเป็นห้องเก็บเสียงอย่างดีถ้าจะทำการบรรยายหรือทำกิจกรรมในห้อง ถ้าต้องใช้สถานที่เป็นภาคสนาม ควรพิจารณาถึงความปลอดภัย ความร่มรื่น เพราะสถานที่จะเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้การฝึกอบรมประสบผลสำเร็จด้วยเหมือนกัน

สรุปปัจจัยในการฝึกอบรม ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จัดฝึกอบรม ผู้เข้ารับการอบรม วิทยากร อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม งบประมาณ และสถานที่ ที่ใช้ในการฝึกอบรม ล้วนเป็นปัจจัยที่สำคัญ และสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน นับตั้งแต่ผู้บริหาร หัวหน้างาน ดังนั้น เพื่อให้การฝึกอบรมดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้จัดฝึกอบรมควรจัดเตรียมปัจจัยต่าง ๆ ให้เพียงพอและเหมาะสม

5.5 เทคนิควิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรม

ซูซีย์ สมิตทิกเกอร์ (2549: 173 -193) กล่าวว่า การจำแนกเทคนิควิธีการฝึกอบรมนั้น จำแนกโดยยึดถือเกณฑ์สองประการ คือ การฝึกอบรมที่เน้นบทบาทของผู้ฝึกอบรม และการฝึกอบรมที่เน้นบทบาทผู้รับการฝึกอบรม ดังนี้

1. การฝึกอบรมที่เน้นบทบาทของผู้ฝึกอบรม เป็นการฝึกอบรมที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 เป็นวิธีการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ (knowledge) คือ วิธีการที่มุ่งให้ผู้รับการอบรมมีความรู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง

1.2 เป็นวิธีการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะ และความสามารถ (kill and abilities) คือวิธีการที่มุ่งให้ผู้รับการฝึกอบรมมีทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

1.3 เป็นวิธีการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ (Attitude) คือวิธีการที่มุ่งให้ผู้รับการฝึกอบรมมีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในทางที่เหมาะสม และเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน

2. การฝึกอบรมที่เน้นบทบาทผู้รับการฝึกอบรม ในบางกรณีการเรียนรู้อาจจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น หากผู้รับการอบรม ได้เรียนรู้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล ตามความสามารถ ความถนัด และสติปัญญาของแต่ละคน แต่ในบางกรณี การเรียนรู้เป็นกลุ่มตั้งแต่สองคนขึ้นไป อาจจะทำให้ประโยชน์มากกว่าการเรียนรู้เป็นรายบุคคล เช่น ในกรณีที่ต้องการให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ เป็นต้น ดังนั้น การฝึกอบรมที่เน้นบทบาทผู้รับ การฝึกอบรม จึงแบ่งได้เป็นสองประเภท คือ

2.1 วิธีการมุ่งเน้นการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Individual Learning) คือ วิธีการซึ่งจัดให้ผู้รับการอบรมได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล โดยอาศัยเครื่องมืออุปกรณ์ การเรียนต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2.2 วิธีการที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เป็นกลุ่ม (Group Learning) คือ วิธีการซึ่งจัดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ตั้งแต่สองคนขึ้นไป

กรีซ อัมโกซัน (ม.ป.ป: 56) อธิบายว่า เทคนิคการฝึกอบรม หมายถึง วิธีการที่จะทำ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติ และความสามารถอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งเทคนิคการฝึกอบรมออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. เทคนิคการฝึกอบรมประเภทที่เน้นวิทยากรเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ (Leader Centered Techniques) ซึ่งเกิดจากแนวคิดที่วิทยากรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ในเรื่องที่ฝึกอบรมมากกว่าผู้อื่น เทคนิคการอบรมประเภทนี้ เช่น การบรรยาย (Lecture) การอภิปรายเป็นคณะ (Panel Discussion) และการประชุมสัมมนา (Symposium) เป็นต้น

2. เทคนิคการฝึกอบรมประเภทที่เน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลาง ของการเรียนรู้ (Group - Centered Techniques) เทคนิคเหล่านี้จะมาจากแนวคิดที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ต่างก็มีความรู้ ความสามารถ และจะต้องช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดเห็น ระหว่างกันเอง หรือเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง มากกว่าที่จะได้มาจาก วิทยากรเท่านั้น เทคนิคการอบรมประเภทนี้ เช่น การสัมมนากลุ่ม (Group Seminar) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) กิจกรรม Walk - Rally การระดมสมอง (Brainstorming) การฝึกปฏิบัติงาน ในเวลาที่จำกัด (In Basket Training) เกมการบริหาร (Management Games) การแสดงบทบาทสมมติ (Role - Playing) กรณีศึกษา (Case Studies) การสาธิต (Demonstration) เป็นต้น

3. เทคนิคการฝึกอบรม ประเภทที่เน้นการเรียนรู้เป็นรายบุคคล โดยการใช้สื่อต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญ ที่ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ จุดเน้นที่สำคัญของการฝึกอบรมแบบนี้ คือ การที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเรียนรู้ได้ด้วยจังหวะเวลา (Speed) ของตนเอง เช่น การเสนอแนะ (Coaching) การใช้บทเรียนสำเร็จรูป (Programmed Instruction) และการศึกษาทางไปรษณีย์ (Correspondence Study) ซึ่งเป็นการฝึกอบรมทางไกล (Long Distance Training) แบบหนึ่ง เป็นต้น

4. เทคนิคการฝึกอบรมประเภทที่เน้นการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ได้แก่ การนำเสนอโดยใช้สไลด์หรือเทป (Slide / Tape Presentation) โทรทัศน์การสอน (Instructional television) การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer - Aided Instruction) เป็นต้น

รอดเวล (Rodwell. 1996: 40 - 41) แบ่งเทคนิคการฝึกอบรมออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. เทคนิคการฝึกอบรมที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้รับการฝึกอบรมเป็นผู้รับการถ่ายทอดวิชาการ และการปฏิบัติ (Expositive Methods) ได้แก่ การฟังบรรยาย การเรียนรู้ด้วย บทเรียนสำเร็จรูป การสาธิต การฝึกปฏิบัติ การทัศนศึกษา การใช้ระบบพี่เลี้ยงหรือระบบสอนงาน และการเรียนจาก เครื่องช่วยสอน เป็นต้น

2. เทคนิคการฝึกอบรมที่มุ่งให้ผู้รับการฝึกอบรมแก้ปัญหา คิดค้นทั้งด้านวิชาการ และการปฏิบัติ (Discovery Methods) ได้แก่ การอภิปราย การใช้กรณีศึกษา การวิจัยค้นคว้า การทดลองปฏิบัติ การสัมมนา เชิงปฏิบัติการ การใช้บทบาทสมมุติหรือเกม การจำลองความจริง และการระดมสมอง เป็นต้น

สำหรับการฝึกอบรมครุ นั้น สปาร์ค และฮอล์สเลย์ (Spark; & Horsley. 1998: 124) ได้จำแนกเทคนิค และวิธีการฝึกอบรมครุตามบทบาท ของผู้รับการฝึกอบรม เป็น 4 ประเภทด้วยกัน คือ

1. การฝึกอบรมแบบนำตนเอง เป็นการฝึกอบรมที่ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนด เป้าหมายของการฝึกอบรม และวางแผนการฝึกอบรมด้วยตนเอง เช่น การเข้าร่วมสัมมนา เรื่องที่ตนเองสนใจ การเยี่ยมชมชั้นเรียน การวิจัยในชั้นเรียน

2. การฝึกอบรมแบบสังเกตและประเมินผล เป็นการฝึกอบรมที่ครูสังเกตการสอน และให้ข้อมูลป้อนกลับซึ่งกันและกัน เพื่อนำข้อมูลมาเป็นฐานในการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น กิจกรรม รูปแบบนี้ คือ การสอนแนะโดยเพื่อนครู

3. การฝึกอบรม แบบกระบวนการฝึกอบรมที่มีผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ และฝึกปฏิบัติ จนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติจริงได้อย่างถูกต้อง กิจกรรมในการฝึกอบรมรูปแบบนี้ คือ การให้ความรู้ การฝึกปฏิบัติ และการให้ข้อมูลป้อนกลับ

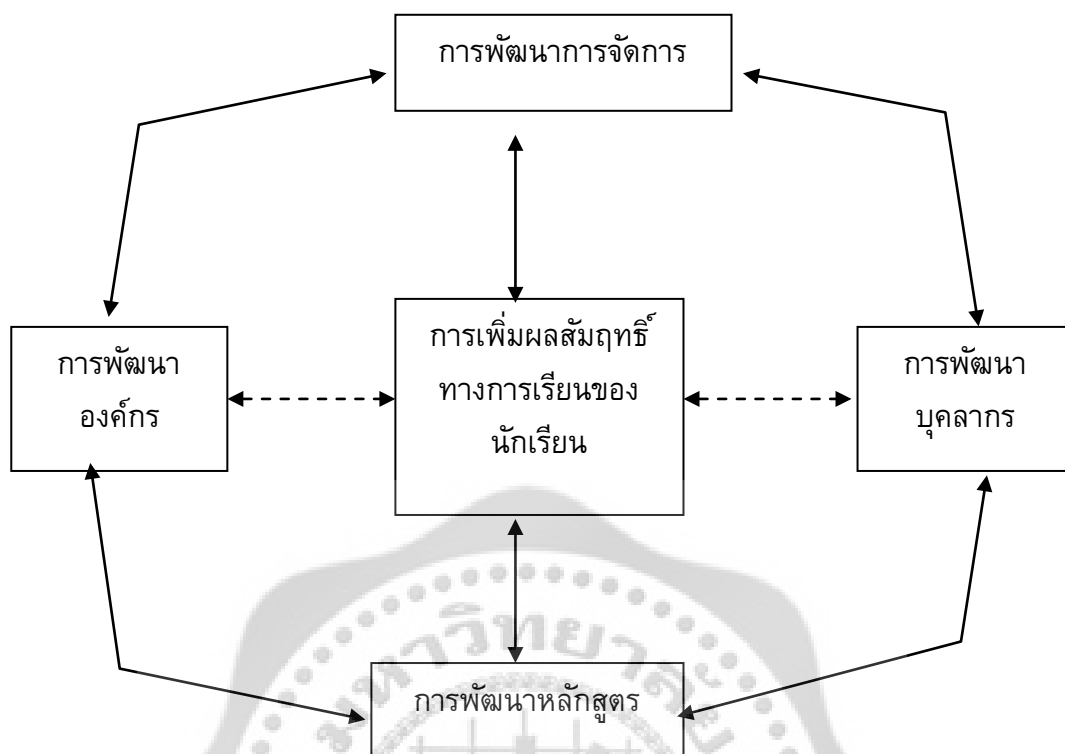
4. ฝึกอบรมแบบสืบสวนสอบสวน เป็นกระบวนการฝึกอบรมที่เริ่มโดยการรวบรวม กลุ่มครูอาจารย์ที่สนใจปัญหาเดียวกันเก็บข้อมูล และตรวจสอบทฤษฎี วิเคราะห์ข้อมูล และนำ จุดบกพร่องไปปรับปรุง

สรุป จากเทคนิคการฝึกอบรมที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การฝึกอบรมมีหลายวิธีด้วยกัน คือ การฝึกอบรมที่เน้นวิทยากรเป็นศูนย์กลาง การฝึกอบรมที่เน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลาง การฝึกอบรมที่เน้นการเรียนรู้เป็นรายบุคคลและการฝึกอบรมที่เน้นการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์เป็นศูนย์กลาง

5.6 การฝึกอบรมครู

ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนรู้อันของผู้เรียน ในอดีตได้มีความพยายามแก้ไขปัญหาคูณภาพครูมาโดยตลอด ดังเช่น แผนการศึกษาแห่งชาติ พ .ศ. 2535 ได้กำหนดไว้ว่า “ให้ปฏิรูปการฝึกหัดครูและพัฒนาครูประจำการ” กระทรวงศึกษาธิการ จึงมีนโยบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการฝึกอบรมครูหลายลักษณะ งบประมาณในการอบรมแต่ละปีก็ใช้เป็นจำนวนมาก แต่ไม่สามารถอบรมครูได้อย่างทั่วถึง ส่วนใหญ่ ผู้เข้าอบรมมักเป็นครูในระดับผู้บริหารและผู้ใกล้ชิดผู้บริหาร นอกจากนี้หลักสูตรการฝึกอบรมไม่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่เข้าอบรม หลักสูตรเน้นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติขาดการประเมินและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เรื่องที่อบรมไม่ตรงกับความต้องการและความ สนใจ และส่วนใหญ่หน่วยงานส่วนกลางเป็นผู้จัดอบรมให้ โดยแต่ละครั้งมีผู้เข้าอบรมเป็นจำนวนมาก ทำให้ครูไม่ไม่กระจำในเรื่องที่ฝึกอบรม จึงไม่สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การอบรมที่ผ่านมา จึงแทบจะถือเป็นการลงทุนที่สูญเปล่า คือ ครูไม่สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติการสอนจริงได้ อย่างไรก็ตามการฝึกอบรมก็ยังคงเป็นหนทางหนึ่ง ในการพัฒนาคุณภาพครูที่ดี แต่รูปแบบและหลักสูตรการอบรมควรได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสม ครูที่เข้ารับการฝึกอบรมควรมีความพร้อมความต้องการ และศรัทธาในการพัฒนาตนเองและพัฒนาผู้เรียน ควรจัดเป็นกลุ่มเล็ก เน้นการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องโดยให้นำไปปฏิบัติในชั้นเรียน ได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม (ไพฑูริย์ สิริสุนทร; และคณะ. 2542: 30 - 33)

ซึ่งการฝึกอบรมครู ถือเป็นกิจกรรมหนึ่งของกระบวนการพัฒนาบุคคลทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังที่โอลรอยด์ และฮอลล์ (Oldroyd; & Hall. 1991: 5) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนจะต้องพัฒนา 4 ด้าน และแต่ละด้านจะมีความสัมพันธ์กัน และส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 กระบวนการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ที่มา: Oldroyd; & Hall. (1991: 5).

จากภาพประกอบ 6 จะเห็นว่าไม่ว่าจะมีการพัฒนาระบบใดจะต้องส่งผลกระทบต่อระบบอื่น เช่น เมื่อมีการพัฒนาหลักสูตร จะต้องมีการพัฒนาบุคลากรด้วย เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องมีการปรับโครงสร้างขององค์กรด้วย การพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงระบบเป้าหมายก็คือ การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังนั้น การอบรมครูซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งของการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน จึงมีเป้าหมายหลักในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยมีหลักการและวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมครู ดังต่อไปนี้

1. เพื่อปรับปรุงคุณภาพการทำงานของครู ให้ดีขึ้น การเข้ารับการฝึกอบรมจะทำให้เกิดความคิดริเริ่ม และมองแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพ การปฏิบัติงานของตน
2. เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครู ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบของโรงเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ ในการปรับปรุงคุณภาพในการปฏิบัติงาน และการพัฒนาตนเอง

3. เพื่อช่วยให้ครูเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม วิทยาการ และเทคโนโลยีที่กำลังเปลี่ยนแปลง เพื่อนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

4. เพื่อช่วยให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยกันวางแผนปรับปรุงวิธีการสอน และวิธีการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. เพื่อพัฒนาความรู้ทักษะในด้านการนำหลักสูตรไปใช้ การเพิ่มพูนความรู้เนื้อหาวิชา การวางแผนและการจัดการ ด้านการดำเนินการเรียนการสอน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสอนให้สอดคล้องกับเจตนาของหลักสูตร แสพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542

6. เพื่อให้ครูเกิดเจตคติ ขวัญ และกำลังใจที่ดี เกิดความเชื่อมั่นในตนเองที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพ

7. เพื่อพัฒนาบรรยากาศ การทำงานของครูภายในสถานศึกษาให้ดีขึ้น เพราะการฝึกอบรมเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้สมาชิกในสถานศึกษา มารวมตัวกัน เพื่อศึกษาแนว ทางแก้ไขปัญหา การปฏิบัติงาน ช่วยพัฒนากระบวนการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

สรุป การฝึกอบรมครูนั้นเป็นไป เพื่อพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานของครูให้มีสมรรถภาพสูงขึ้น เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เป็นการ กระตุ้นให้ครูเกิดความ รู้ มีความ กระตือรือร้น และมีความสนใจที่จะปรับปรุงการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น

หลักการฝึกอบรมครู

ไลเบอร์แมน และมิลลิ (Lieberman; & Milier. 1994: 132) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับหลักการของการฝึกอบรมครู ดังนี้

1. โครงการฝึกอบรมครู จะต้องเริ่มต้นที่ตัวครู โดยเริ่มจากจุดที่ครูควรรู้ ครูมองเห็นว่าเป็นปัญหา ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ หรือ ผู้บริหารมองว่าเป็นปัญหา

2. การฝึกอบรมครูอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องทำแนวคิดใหม่ในการฝึกอบรมให้เป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชั้นเรียน และอยู่ในลักษณะที่ครูสามารถเรียนรู้ได้

3. การจัดการฝึกอบรมควรมุ่งเน้นเทคนิคเฉพาะอย่าง หรือเนื้อหาวิชาเฉพาะ ซึ่งจะทำให้ครูมีความสนใจกับกิจกรรมที่จัดขึ้น

4. ในการฝึกอบรมควรให้ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีส่วนร่วม และเกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมนั้นอย่างเต็มที่ โดยให้มีส่วนร่วมในการคิด และการวางแผนการฝึกอบรมตั้งแต่ต้น

5. การจัดการฝึกอบรมควรกำหนดเรื่องในการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการ และความจำเป็นของครู เพื่อนำไปแก้ไขปัญหาในการเรียนการสอนต่อไป

6. การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมควรจะเป็นการสอนมากกว่าสั่ง (Preach) และพยายามให้ครูเรียนรู้วิธีการขั้นตอนของนวัตกรรมการฝึกอบรมนั้น ๆ ให้เข้าใจก่อนที่นำไปสู่การปฏิบัติ

7. บรรยากาศของการฝึกอบรม ไม่ควรเป็นทางการมากนัก ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถโต้ตอบ และมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ ควรคำนึงถึงความสำคัญของคนมากกว่าเทคนิควิธีการ

8. บุคคลจะเรียนรู้ได้โดยให้ผู้อื่นบอก หรือแสดงวิธีปฏิบัติเป็นตัวอย่างให้ดูก่อน แต่วิธีที่จะให้ผลดีที่สุด คือ จะต้องให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ลงมือปฏิบัติ ภายใต้การแนะนำ การให้ข้อมูล ป้อนกลับ และการเสริมแรงจากวิทยากร

9. ควรมีการจัดกลุ่มย่อย เพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และวิทยากรให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนเมื่อสมาชิกในกลุ่มต้องการความช่วยเหลือ

สปาร์ค และ ฮอล์สเลย์ (Spark; & Horsley. 1998: 157) ได้เสนอแนะแนวคิด และหลักการในการอบรมครูไว้ดังนี้

1. โปรแกรมการฝึกอบรมครู จะต้องให้สัมพันธ์กับเป้าหมายในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน
 2. ในการฝึกอบรม ครูจะต้องมีบทบาทช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และควรมีโอกาสวางแผนกิจกรรมการฝึกอบรมร่วมกับผู้จัดฝึกอบรมหรือผู้บริหารโครงการฝึกอบรม
 3. กระบวนการฝึกอบรมควรเน้นการศึกษาด้วยตนเอง และการฝึกฝนในรูปแบบที่แตกต่างกัน
 4. ครูจะต้องมีโอกาสเลือกและกำหนดเป้าหมาย และกิจกรรมการฝึกอบรมด้วยตนเอง
 5. กระบวนการฝึกอบรมควรเน้นกิจกรรมการสาธิต การทดลอง การปฏิบัติ ภายใต้การให้ข้อเสนอแนะ และการให้ข้อมูลป้อนกลับของวิทยากร
 6. กระบวนการฝึกอบรมจะต้องเป็นรูปธรรม และเป็นกระบวนการต่อเนื่อง
 7. จะต้องมีการติดตามผลเพื่อให้ความช่วยเหลือครูหลังจากการฝึกอบรมไปแล้ว
- สรุป การฝึกอบรมครู เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ครูได้เรียนรู้ เข้าใจหลักการวิธีการปฏิบัติงาน ที่ถูกต้อง ทักษะการเปลี่ยนแปลง ช่วยเพิ่มพูนทักษะและเทคนิคที่เหมาะสมในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ช่วยให้ครูเห็นคุณค่า และศักยภาพแห่งตน ช่วยสร้างความเป็นเอกภาพให้กับวงการศึกษาให้ครู มีความเชื่อมั่น มีขวัญกำลังใจ อีกทั้งยังช่วยสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและองค์กร แต่การฝึกอบรมจะสร้างคุณประโยชน์ได้มากหรือน้อยนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยประกอบกัน ทั้งนี้การฝึกอบรมจะต้องสอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของครู โดยให้ครูมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการฝึกปฏิบัติ และเพื่อให้การฝึกอบรมได้ผลดียิ่งขึ้น ควรมีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วย

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

สรรเพ็ชฌ์ อินทะพันธ์ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรอบรมบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรการอบรมบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา ที่จัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีประสิทธิภาพ 2) ความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาพิเศษกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการฝึกอบรม มีความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ส่วนกลุ่มควบคุมมีความรู้ก่อน และหลังการฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน และ 3) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาพิเศษกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการฝึกอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนก่อน และหลังฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน

ธีรพล เวียงวลัย (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา เรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามรูปแบบวงจรการเรียนรู้ของ Kolb ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดฝึกอบรมครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา เรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามรูปแบบวงจรการเรียนรู้ของ Kolb มีประสิทธิภาพ 82.50/86.70 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมครูผู้สอนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อกระบวนการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

สุรกานต์ จังหาร (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานพัฒนาชุดฝึกอบรมครู ดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้ คือ ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ จัดลำดับความสำคัญ จัดทำเค้าโครงวิจัยเสนอขออนุมัติงบประมาณสนับสนุนวางแผนการวิจัย จัดทำหลักสูตร สื่อ กิจกรรม แผนการอบรม เสนอผู้เชี่ยวชาญประเมิน ดำเนินการอบรมและพัฒนาครู ประเมินผลการอบรม นำหลักสูตรไปใช้ สรุปผลการวิจัย 2) กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร มี 9 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องการกำหนดหรือทบทวนวิสัยทัศน์ การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การกำหนดสัดส่วน เวลาเรียน การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาค การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี หรือรายภาค การจัดทำคำอธิบายรายวิชา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และการจัดทำแผนการเรียนรู้ 3) ผลการใช้ชุดฝึกอบรมครู ช่วยให้สถานศึกษา และครูมีโอกาสนในการสร้างความชัดเจน ของสาระการเรียนรู้ ที่มาจากปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น โดยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามกระบวนการทศวรรษการศึกษา โดยเน้นที่การจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบตามหลักประกันคุณภาพ

ดารณี ศักดิ์ศิริผล (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางการเรียนรู้อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การคัดแยกเด็กปฐมวัยที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางการเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือคัดแยกที่สร้างขึ้น ขั้นตอนที่ 2 การเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ โดยใช้ชุดเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ขั้นตอนที่ 3 การประเมินทักษะการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 แบบคัดแยกเด็กปฐมวัยที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบ ใช้ทดสอบเด็กเป็นรายบุคคล ประกอบด้วยแบบคัดแยกจำนวน 6 ชุดคือ ชุดที่ 1 ด้านทิศทาง มีจำนวน 8 ข้อ ชุดที่ 2 ด้านการจำจากการฟัง มีจำนวน 13 ข้อ ชุดที่ 3 ด้านการจำจากการเห็น มีจำนวน 10 ข้อ ชุดที่ 4 ด้านการเขียน มีจำนวน 8 ข้อ ชุดที่ 5 ด้านการเคลื่อนไหว มีจำนวน 7 ข้อ และ ชุดที่ 6 ด้านการจัดกลุ่มสัมพันธ์มีจำนวน 6 ข้อ

1.2 ชุดเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นกิจกรรมการเล่นและแบบฝึกหัด ประกอบด้วย 6 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 ด้านทิศทาง มีจำนวน 16 กิจกรรม ฉบับที่ 2 ด้านการจำจากการฟัง มีจำนวน 13 กิจกรรม ฉบับที่ 3 ด้านการจำจากการเห็น มีจำนวน 18 กิจกรรม ฉบับที่ 4 ด้านการเขียน มีจำนวน 16 กิจกรรม ฉบับที่ 5 ด้านการเคลื่อนไหว มีจำนวน 13 กิจกรรม และ ฉบับที่ 6 ด้านการจัดกลุ่มสัมพันธ์มีจำนวน 17 กิจกรรม

1.3 แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบปรนัยและแบบให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่ง ประกอบด้วยแบบประเมินจำนวน 6 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 ด้านทิศทาง แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่ง จำนวน 6 ข้อ ฉบับที่ 2 ด้านการจำจากการฟัง เป็นแบบให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่ง จำนวน 13 ข้อ ฉบับที่ 3 ด้านการจำจากการเห็น เป็นแบบปรนัย จำนวน 10 ข้อ ฉบับที่ 4 ด้านการเขียน เป็นแบบให้นักเรียนปฏิบัติ จำนวน 8 ข้อ ฉบับที่ 5 ด้านการเคลื่อนไหว เป็นแบบให้นักเรียนปฏิบัติ จำนวน 7 ข้อ และฉบับที่ 6 ด้านการจัดกลุ่มสัมพันธ์ เป็นแบบปรนัย จำนวน 19 ข้อ

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางการเรียนรู้ จากการศึกษาพบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก โดย

2.1 แบบคัดแยกเด็กปฐมวัยที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางการเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดแยกทั้งฉบับเท่ากับ 0.83 มีเกณฑ์ปกติและเกณฑ์การตัดสินภาวะ “เสี่ยง” ณ ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 10 ทุกชุดของแบบคัดแยก

2.2 แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้าน มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.57-1.00 มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.30 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.68

2.3 ความสามารถทางการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้านของเด็กปฐมวัยที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาการเรียนรู้หลังจากได้จัดการฝึกด้วยชุดเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ดีขึ้น โดยความสามารถด้านทิศทาง การจำจากการฟัง การจำจากการเห็น และการเคลื่อนไหว อยู่ในระดับดีมาก ส่วนความสามารถด้านการเขียน และด้านการจัดกลุ่มสัมพันธ์ อยู่ในระดับดี เมื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาการเรียนรู้ ก่อน และหลังการใช้ชุดเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ พบว่าความสามารถทั้ง 6 ด้านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชุมศรี ไพบุลย์กุลกร (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดฝึกอบรบครูเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการมีประสิทธิภาพ 85.30/84.38 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80
2. ผลการทดสอบของผู้เข้ารับการฝึกอบรบ หลังจากการศึกษาชุดฝึกอบรบครู เรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ สูงกว่าก่อนการฝึกอบรบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
3. ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรบที่มีต่อชุดฝึกอบรบครู เรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการอยู่ในระดับดี
4. ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรบสร้างขึ้นในระดับดี

ชาติชาย สมศักดิ์ (2549: บทคัดย่อ) แนวทางการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อการวางแผนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า

1. บุคลากร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต3 มีความต้องการรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยให้ผู้เข้าร่วมการประชุมเรียนรู้ด้านทฤษฎีและปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ มีความต้องการรูปแบบการสาธิต และการจัดอบรมในสถานที่ปฏิบัติจริง เพื่อให้บุคลากรเกิดประสบการณ์ตรง
2. มีความต้องการในด้านเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการวางแผนงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ความรู้เกี่ยวกับการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และความรู้เกี่ยวกับการกำหนดกลยุทธ์พัฒนาองค์กร
3. มีความต้องการด้านกระบวนการในการฝึกอบรม คือต้องการเข้ารับการฝึกอบรมในช่วงระยะเวลา 5 วันขึ้นไป รองลงมาระยะเวลา 3 วัน ความต้องการช่วงระยะเวลาในการฝึกอบรมพบว่า ช่วงภาคฤดูร้อน ที่ทางราชการจัดขึ้น รองลงมาคือช่วงวันหยุดราชการในช่วงเปิดภาคเรียน การใช้สถานที่ประชุม ต้องการห้องประชุมในโรงแรมต่างจังหวัด รองลงมาคือ ห้องประชุมในหน่วยงานราชการต่างจังหวัด ส่วนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดฝึกอบรมต้องการให้หน่วยงานต้นสังกัดระดับเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ รองลงมาคือให้ทางราชการจ่ายเฉพาะค่าพาหนะ

4. มีความต้องการในด้านการประเมินผลเกี่ยวกับการฝึกอบรม คือ มีความต้องการร่วมวางแผนการประเมินผลการฝึกอบรม รองลงมา คือ การให้ข้อมูลที่เป็นจริงในการประเมิน และติดตามผลการฝึกอบรม

5. มีความต้องการด้านผลตอบแทนจากการฝึกอบรม คือ ต้องการนำความรู้จากเรื่อง การวางแผนไปพัฒนาองค์กร รองลงมา คือ ได้รับเกียรติบัตรจากการอบรม และมีข้อเสนอแนะ คือ ควรฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่คำนึงถึง รูปแบบการฝึกอบรม เนื้อหาวิชา และกระบวนการดำเนินการฝึกอบรม ให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรในเขตพื้นที่

แสงอุษา แสนสวย (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอน ต้องการเรียนรู้ และฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ผลการประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า หลักสูตรที่นำไปฝึกอบรมครูผู้สอนให้ความรู้ ได้ฝึกปฏิบัติจริง ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า การประเมินก่อนและหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้หลังฝึกอบรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลักสูตรการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ 83.75/81.43

อนันต์ ขวัญจันทร์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม: กรณีโรงเรียนบ้านช้างคลอด ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม: กรณีโรงเรียนบ้านช้างคลอด สามารถเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนร่วมได้ 2) ความรู้ของครูกลุ่มทดลองก่อน และหลังการฝึกอบรมมีความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม และ 3) หลักสูตรการเตรียมความพร้อมครูโรงเรียนเรียนร่วม: กรณีโรงเรียนบ้านช้างคลอด สามารถเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม: กรณีศึกษาโรงเรียนอื่น ๆ ได้

กิตติภาณุ จันท์ เกษมสุขจรัสแสง (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ในปัจจุบันยังไม่มียุทธศาสตร์การบริหารส่วนตำบลใดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก จึงขาดความพร้อมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีหน่วยงานด้านการศึกษารองรับไว้ซึ่งตรงกับขอบเขตการศึกษาที่วางไว้ในกา รวิจัยครั้งนี้ 3) องค์การบริหารส่วนตำบลร้อยละ 100 ต้องการได้รับการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการถ่ายโอนอำนาจการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) ผลการประเมินโครงสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านมีความเหมาะสม

อยู่ในระดับมาก และผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรการฝึกอบรม พบว่า มีคุณภาพ และมีความเที่ยงตรงพอที่จะนำไปทดลองใช้ฝึกอบรมได้ และ 5) ผลการทดลองการใช้หลักสูตรทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้นกว่าเดิม ผลการวิเคราะห์การจัดฝึกอบรม สามารถสรุปได้ว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด

ศักรินทร์ ชนประชา (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม การศึกษานอกระบบ สำหรับครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการตรวจสอบหา ประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนแบบรายบุคคล และแบบกลุ่ม แต่ละหน่วยการเรียนรู้ผ่านตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ผลการตรวจสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ผ่านการทดลองสรุปได้ว่า คะแนนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการฝึกอบรม จากการใช้ชุดฝึกอบรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมการศึกษานอกระบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ส่วนการติดตามผลการฝึกอบรมหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียน พบว่ามีแนวโน้มที่จะพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นในทุกด้าน คือ ด้านบริหารทั่วไป ด้านกระบวนการเรียนการสอน และด้านการนำไปใช้ โดยครูผู้สอนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น และสามารถขยายความคิดให้แก่ผู้บริหาร และเพื่อนร่วมงาน ซึ่งเป็นการนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สิริลักษณ์ โปร่งสันเทียะ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาโปรแกรมซ่อมเสริมคณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า 1) โปรแกรมซ่อมเสริมคณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 (2) แผนการจัดกิจกรรมซ่อมเสริมคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ด้านการจำแนกทางสายตา การนับ การแทนค่าประจำหลัก การบวก การลบ และการแก้โจทย์ปัญหา (3) แบบประเมินความสามารถทางคณิตศาสตร์ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินรายด้าน อยู่ระหว่าง 0.54 ถึง 0.86 มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.34 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22 ถึง 0.88 และ (4) แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนด้านคณิตศาสตร์ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 โปรแกรมซ่อมเสริมคณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีความเหมาะสมในระดับดีมาก 2) ประสิทธิภาพของโปรแกรมซ่อมเสริมคณิตศาสตร์ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (๕) ความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังการจัดกิจกรรมซ่อมเสริมคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับดีมาก และ (2) การรับรู้ความสามารถของตนด้านคณิตศาสตร์ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังการจัดกิจกรรมซ่อมเสริมคณิตศาสตร์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

วิชาญ พันธุ์ประเสริฐ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูวิทยาศาสตร์เพื่อออกแบบบทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับปฏิญญาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า

- 1) หลักสูตรฝึกอบรมครูวิทยาศาสตร์เพื่อออกแบบบทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับปฏิญญาท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75
- 2) ความรู้ความคิดเกี่ยวกับปฏิญญาท้องถิ่น และการออกแบบบทปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ของครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม หลังการเข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่า ก่อนการเข้ารับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 3) ความสามารถด้านการออกแบบ และจัดทำบทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับปฏิญญาท้องถิ่นของครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม หลังการเข้ารับการฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการเข้ารับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 4) ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับปฏิญญาท้องถิ่นของครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 5) เจตคติของครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อการออกแบบบทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับปฏิญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับดีมาก
- 6) ความคิดเห็นของครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูวิทยาศาสตร์เพื่อออกแบบบทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับปฏิญญาท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุด
- 7) นักเรียนที่เรียนโดยใช้บทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับปฏิญญาท้องถิ่นมีความสามารถในการใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ อธิบายปฏิญญาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 8) นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนโดยใช้บทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับปฏิญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับดี

สรุป จากการศึกษาการวิจัยภายในประเทศพบว่า การฝึกอบรมนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาองค์กรให้เกิดความเจริญก้าวหน้า และผลของการฝึกอบรมล้วนส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางที่ดีขึ้น เกิดการพัฒนาไปใน ทิศทางที่ดีตามความคาดหวัง ทำให้บุคลากรเกิดการพัฒนามตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม และทำให้องค์กร เกิดการพัฒนาไปใน ทิศทางที่ดีขึ้นด้วย

7.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

นิโคลสัน (Nicholson. 1998: A - 4101) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมครูประจำการ โดยเสนอรูปแบบของการฝึกอบรมครูประจำการที่ประกอบด้วย โปรแกรมย่อย ๓ 6 โปรแกรม คือ การประเมินความต้องการในการฝึกอบรม การตระหนักในความจำเป็นและการให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำไปใช้ การประเมินผล และการเผยแพร่ สำหรับการประเมินความต้องการฝึกอบรม นิโคลสัน ได้พัฒนาขึ้นมาจากความคิดเห็นครูประจำการระดับประถมศึกษาในเมืองดีคานัน รัฐจอร์เจีย จำนวน 438 คน โดยใช้แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่าที่สร้างขึ้นตามแบบของลิเคอร์ท์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของครูผู้ตอบแบบสอบถาม เจตคติต่อการฝึกอบรมครูประจำการ วิธีที่ใช้ในการฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า เพศและประสบการณ์ในการทำงาน ไม่มีผลต่อการฝึกอบรม ครูประจำการ

คาลเวิร์ท (Calvert. 2004: 144) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการฝึกอบรมคณะกรรมการบริหารโรงเรียนตามข้อบังคับของมลรัฐอิลลินอยส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การจัดฝึกอบรมที่จัดอยู่ใน 16 มลรัฐ เพื่อประเมินความคิดเห็นของตัวแทนคณะกรรมการบริหารโรงเรียนใน 16 มลรัฐเกี่ยวกับการฝึกอบรมและประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการบริหารโรงเรียนไม่เพียงแต่เห็นประโยชน์ ของการฝึกอบรมเท่านั้นแต่ผลจากการฝึกอบรมยังช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดีและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนซึ่งจากผลการ วิจัยสรุปได้ว่า การฝึกอบรม ครั้งนี้ มีประโยชน์อย่างน้อย 3 ประการ คือ 1) ทำให้เกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ 2) ยกระดับทักษะในการดำเนินงานตามหน้าที่ และ 3) ช่วยเพิ่มระดับความสามารถของผู้เรียน

เจฟฟ์ (Jaffe. 2004: 176) ได้ศึกษาผลกระทบของโครงการฝึกอบรมปฏิบัติการของครูในวิทยาลัยชุมชน ด้านวิชาการเขียนเบื้องต้น เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้เรียน และที่มาของปัญหาพบว่า ในวิทยาลัยชุมชนมีปัญหานักเรียนผลการเรียนต่ำ ในวิชาการเขียนเบื้องต้น และมีปัญหาด้านการปรับตัว เป็นผลให้ลาออกกลางคัน จึงได้จัดให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมในโครงการฝึกอบรมต่อเนื่อง 5 โครงการ ๆ ละ 2 สัปดาห์ในรูปของการประชุมปฏิบัติการ วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาเพิ่มพูนทักษะครูในการสอนเนื้อหา ด้านทักษะชีวิตให้กับผู้เรียน ในวิชาที่รับผิดชอบอยู่ การเก็บรวบรวมข้อมูล ของการวิจัยทำโดยการสัมภาษณ์ครู สังเกตการณ์เรียนการสอนในชั้นเรียน และการประชุมกลุ่มผู้เรียนผลการวิจัยพบว่าหลังจากครูได้ฝึกอบรมครบทั้ง 5 โครงการครูมีความมั่นใจ และมีประสิทธิภาพในการสอนสูงขึ้น ซึ่งประเมินได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สูงขึ้นด้วย

โจนส์ (Jones. 2004: 207) ได้ทำการศึกษาประเมินโครงการอบรมครูช่วยสอนซึ่งพัฒนาโดยมหาวิทยาลัยยูทาห์ สหรัฐอเมริกา การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณลักษณะของโครงการฝึกอบรม เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพ ของการฝึกอบรมในการนำมาใช้ในการสอนจริง และประสิทธิผลของโครงการที่จะมีผลต่อครูในสวนอื่น ๆ ที่ตามมา เช่น การยอมรับ ของครู การศึกษาครั้งนี้ทำโดยการทดลองนำเอาโครงการอบรมนี้มาใช้ที่โรงเรียนในรัฐเนวาดา ซึ่งมีลักษณะเป็นการประชุมปฏิบัติการ 8 สัปดาห์ กับกลุ่มครูช่วยสอน ผลการประเมินหลังการทดลองพบว่า ครูผู้อบรมเห็นว่าการอบรมช่วยทำให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ นำไปใช้สอนจริง ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูด้วยกัน และก่อให้เกิดการช่วยเหลือระหว่างครูผู้สอนด้วยกันในทางที่ดีขึ้น ซึ่งส่งผลเจตคติที่ดีต่อการสอน และโรงเรียนอีกด้วย ซึ่งผลดังกล่าวนี้สอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่าด้วยการพัฒนาบุคลากรด้วยการฝึกอบรมอีกด้วย

พีเบิล (Peebles. 2004: 173) ได้ทำการศึกษารูปแบบการฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาการสอนของครูตามแนวของPDS วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการสอนของครูเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาล ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และเพื่อเป็นการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการทำงานของครู โดยการศึกษาความคิดเห็นของทั้งครูผู้สอน และครูใหญ่ การเก็บข้อมูลการวิจัยทำทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งใช้ทั้งแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์กับ

ครูผู้สอน และครูใหญ่ในโรงเรียน 5 แห่ง ผลการวิจัยพบว่าการฝึกอบรมตามรูปแบบของ PDS บรรลุตามเป้าหมายสามารถยกระดับคุณภาพการสอนของครูได้ และครูมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมและการปฏิบัติการ

คลาร์ก (Clark. 2004: 2767 - A) ได้ทำการประเมินผลวิธีการฝึกอบรมครูประจำการ โดยกำหนดวิธีการฝึกอบรมครูประจำการ 3 วิธี และตั้งวัตถุประสงค์ไว้ 5 ประการ โดยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนในรัฐโอกลาโฮมา ผลการวิจัยพบว่า วิธีการฝึกอบรมครูประจำการที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ และโครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม และยังได้เสนอแนะว่าการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมครูประจำการนั้น ควรเริ่มจากปัญหาและความต้องการของครูที่มาจากปัญหาและความต้องการของตนเอง มีจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมที่แน่นอน และต้องมีการวางแผนในการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนที่เกี่ยวกับภาคปฏิบัติต้องตรงตามหน้าที่ ที่ครูรับผิดชอบ ซึ่งจะทำให้ครูประจำการมีความสนใจ และเต็มใจที่จะเข้ารับการอบรม และนำความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของครูเหล่านั้นอีกด้วย

เซา (Shao. 2005: 130) ได้ทำการศึกษาการฝึกอบรมครูของโรงเรียนเกษตรกรรมของจีน วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการจัดฝึกอบรม และความต้องการพัฒนาตนเองด้านความรู้ทางวิชาการ ประชากรในการศึกษา ได้แก่ ครูโรงเรียนเกษตรกรรม 12 แห่ง ในประเทศจีน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่มีความต้องการฝึกอบรมทางวิชาการอย่างน้อยปีละครั้ง มีความเห็นด้วยและสนับสนุนการปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน กำลังปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน และเห็นว่า การฝึกอบรมจะเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นว่าการปฏิรูปการเรียนการสอน มีความเป็นไปได้ยาก เนื่องจากครูมีภาระงานสอนมาก ได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารน้อย และยังมีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในการสอน แต่ครูมีความต้องการมีความรู้ และทักษะในระดับสูงเกี่ยวกับการเรียนการสอน แบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะว่าจำเป็นต้องจัดการพัฒนาครูเชิงวิชาการ ด้วยการฝึกอบรม เพื่อให้ครูได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง มีความรู้ และทักษะพอที่จะดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอนได้ และเนื้อหาที่จำเป็นต้องมีในการฝึกอบรม ได้แก่ เทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรและนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งเป็นเนื้อหาความรู้ที่ครูอยากได้มากที่สุด

เวสต์บิวรี่ (Westbury. 2005: A - 661) ได้ศึกษารูปแบบของการฝึกอบรมครู ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อปรับปรุงสมรรถภาพของครูกระบวนการวิจัยเริ่มจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของครู เวสต์บิวรี่ สรุปว่าครูสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าครูมีความรู้ และทักษะใน 4 ด้าน คือ ด้านความต้องการของนักเรียน ด้านการเขียนจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ด้านพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการเรียนการสอน หลังจากพัฒนารูปแบบการฝึกอบรม เวสต์บิวรี่ ได้เลือกผู้นำครู 16 คน จาก 16 โรงเรียน ในเมืองแอ็ดมอนตัน และเมืองอัลเบอร์ตา มาพิจารณาประเมินโครงการนี้ โดยใช้การประชุมกลุ่ม พิจารณา 6 ครั้ง หลังจากได้พิจารณาปรับปรุงโครงการเป็นที่พอใจแล้วผู้นำทั้งหมดได้นำโครงการนี้ไปทดลองใช้กับ

ครูในโรงเรียนของตน โดยมีครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ผลจากการทดลองพบว่า โครงการนี้สามารถปรับปรุงสมรรถภาพด้านการสอน ของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้กับโรงเรียนอื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในการทดลอง ครั้งนี้ได้ด้วย

จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มีขั้นตอนการวิจัยคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ การแบ่ง ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเป็น 4 ขั้นตอนได้แก่ การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน การสร้างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร การประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร มีบางงานวิจัยที่ได้เพิ่มขั้นตอนการติดตามผลหลักสูตร ซึ่งการฝึกอบรมนี้จะช่วยทำให้บุคลากรมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน และช่วยทำให้ผลสัมฤทธิ์ของงานดีขึ้น ถือได้ว่าการฝึกอบรมเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ สามารถยกระดับการทำงาน และช่วยปรับเปลี่ยนทัศนคติในการทำงานได้เป็นอย่างดี ที่สำคัญการฝึกอบรมจะช่วยให้ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมนำไปปฏิบัติได้ทันที

ขั้นตอนการวิจัย

ภาพประกอบ 7 ขั้นตอนการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา(Research and Development) ตามความต้องการของครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 5 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว มีโรงเรียน จำนวน 44 โรงเรียน มีครูผู้สอน จำนวน 1,071 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม ได้แก่ ครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาล เมืองภาคตะวันออก 3 จังหวัด ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ดังนี้

1.1 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling) จังหวัดในเขตภาคตะวันออก ได้จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดระยอง มีโรงเรียน จำนวน 15 โรงเรียน

1.2 จับฉลากโรงเรียนเทศบาลเมืองในจังหวัด ที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จังหวัดละ 2 โรงเรียน ได้จำนวน 6 โรงเรียน ซึ่งมีครูผู้สอน จำนวนทั้งสิ้น 164 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการฝึกอบรม ได้แก่ ครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก ที่ได้มาจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างในข้อ 1 ที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุด ซึ่งได้แก่โรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้วจากนั้นคัดเลือกจากผู้ที่น่าสนใจ และต้องการพัฒนาตนเอง เพื่อเพิ่มพูนทักษะการสอน ไม่เคยฝึกอบรมเกี่ยวกับเด็ก ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มาก่อน มีความสมัครใจ และสามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้ตลอดระยะเวลาการฝึกอบรม ได้จำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วยขั้นตอนในการวิจัย ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม 2) การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม 3) การประเมินเอกสารหลักสูตรฝึกอบรม 4) การทดลองใช้หลักสูตร และ 5) การติดตามประเมินผลการฝึกอบรม

ขั้นที่ 1 การสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้สำรวจความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรม ของครูโรงเรียนเทศบาลในเขตภาคตะวันออก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 164 คน ครูส่วนใหญ่มีความต้องการเข้ารับการฝึกอบรม ร้อยละ 94.56 จากนั้น นำผลการสำรวจความต้องการเนื้อหาสาระ ในการฝึกอบรมมาจัดลำดับความต้องการ แล้วปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เพื่อกำหนดหน่วยการฝึกอบรมและระยะเวลาในการฝึกอบรม ได้หน่วยฝึกอบรม 5 หน่วย ดังนี้

หน่วยฝึกอบรมที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และการบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ (3 ชั่วโมง)

หน่วยฝึกอบรมที่ 2 การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (9 ชั่วโมง)

หน่วยฝึกอบรมที่ 3 การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (6 ชั่วโมง)

หน่วยฝึกอบรมที่ 4 เทคนิคการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (6 ชั่วโมง)

หน่วยฝึกอบรมที่ 5 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Educational Program: IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implement Plan: IIP) (6 ชั่วโมง)

ขั้นที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ 1) การร่างหลักสูตร 2) การตรวจสอบร่างหลักสูตร และ 3) การปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตร

2.1 การร่างหลักสูตร ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นที่ 1 มากำหนดโครงสร้างหลักสูตรในการฝึกอบรมตามแนวคิดของ ทาบา(Taba. 1962) เกี่ยวกับองค์ประกอบและกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร มาเป็นหลักในการกำหนดรายละเอียดองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม และใช้เป็นแนวทางในการเขียนหลักสูตรการฝึกอบรมต่อไป ดังนี้

2.1.1 การกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบไปด้วย

2.1.1.1 ปัญหาและความสำคัญของการฝึกอบรม

2.1.1.2 หลักการของการฝึกอบรม

2.1.1.3 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

2.1.1.4 โครงสร้างเนื้อหาสาระการฝึกอบรม ได้แก่ จุดประสงค์การฝึกอบรม เนื้อหาสาระ กิจกรรม สื่อ ระยะเวลา และการประเมินผล

2.1.2 การกำหนดเนื้อหาสาระแต่ละส่วน ของหลักสูตรการฝึกอบรม ดังนี้

2.1.2.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักการ ปัญหา และความสำคัญของปัญหา โดยคาดหวังว่าเมื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแล้ว สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก มีความรู้ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.2.2 กำหนดเนื้อหาสาระการฝึกอบรมในแต่ละหน่วยฝึกอบรม ประกอบไปด้วย

2.1.2.2.1 จุดประสงค์การฝึกอบรม กำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2.1.2.2.2 กิจกรรมการฝึกอบรมกำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การฝึกอบรม และเนื้อหาสาระของการฝึกอบรม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวิธีการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

2.1.2.2.3 วิธีการประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้วิจัยพิจารณา กำหนดให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับจุดประสงค์การฝึกอบรม เนื้อหาสาระ กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อและการวัดผลประเมินผลการฝึกอบรม โดยคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2.1.2.3 การออกแบบการฝึกอบรม แต่ละหน่วยการฝึกอบรม ดังนี้

ตาราง 1 ตัวอย่างการออกแบบหน่วยการฝึกอบรม

หน่วยฝึกอบรมที่ 1 เรื่อง: ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และการบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ (3 ชั่วโมง)				
จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
1. บอกความหมาย ประเภท และลักษณะพฤติกรรมเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้	1. ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทำแบบทดสอบก่อนฝึกอบรม	1. แบบทดสอบก่อนฝึกอบรม พร้อมเฉลย จำนวน 1 ชุด	1. วัดความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้นโดยใช้แบบทดสอบก่อนการฝึกอบรม
2. ทราบถึงวิธีการในการจัดการศึกษาและให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้	2. ประเภทและลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	2. วิทยากร บรรยายเนื้อหาสาระ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ	2. เอกสาร ประกอบการฝึกอบรม	2. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมระหว่างฝึกอบรม
3. สามารถบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษได้	3. การบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ	3. ทถาม - ตอบ ปัญหาข้อสงสัยต่าง ๆ	3. Power Point ประกอบการบรรยาย	3. สังเกตจากการซักถามวิทยากร
		4. อภิปราย สรุปสาระสำคัญร่วมกัน		4. ตรวจใบงาน
		5. ตอบคำถามในใบงาน		

ตาราง 1 (ต่อ)

หน่วยฝึกอบรมที่ 2 การตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (9 ชั่วโมง)				
จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
1. อธิบาย ถึงวิธีการและขบวนการในการตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้	1. ความสำคัญในการตัดแยก	1. วิทยากรบรรยายเนื้อหาสาระ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ	1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม	1. ตรวจสอบงาน
2. รู้จักและสามารถเลือกใช้เครื่องมือที่ใช้ในการตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	2. วิธีการในการตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	2. ฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องมือตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	2. Power Point ประกอบการบรรยาย	2. สังเกตจากการซักถามวิทยากร
3. สามารถตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	3. เครื่องมือในการตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	3. สมาชิกแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างกัน	3. เครื่องมือตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ของศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู	3. สังเกตพฤติกรรมขณะฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องมือตัดแยก
	4. การเลือกเครื่องมือในการตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	4. วิทยากรให้คำแนะนำและสรุป		
		5. ตอบคำถามในใบงาน		

ตาราง 1 (ต่อ)

หน่วยฝึกอบรมที่ 3 การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (6 ชั่วโมง)				
จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
1. อธิบาย ถึงวิธีการประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้แต่ละประเภทได้	1. การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	1. วิทยากรบรรยายเนื้อหาสาระ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ	1. ใบความรู้สำหรับผู้เข้ารับ การฝึกอบรม	1. สังเกตจากการซักถามวิทยากร
2. สามารถสร้างแบบประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้	2. การสร้างแบบประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	2. ฝึกปฏิบัติการสร้างแบบประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	2. Power Point ประกอบการบรรยาย	2. สังเกตพฤติกรรมขณะฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องมือคัดแยก
		3. สมาชิกแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างกัน		3. ตรวจใบงาน
		4. วิทยากรให้คำแนะนำและสรุป		
		5. ตอบคำถามในใบงาน		

ตาราง 1 (ต่อ)

หน่วยฝึกอบรมที่ 4 เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (6 ชั่วโมง)				
จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
เมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมหน่วยฝึกอบรมที่ 4 แล้วสามารถนำเทคนิคการสอนไปประยุกต์ใช้ในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้	1. เทคนิคในการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ 2. เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน 3. เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการเขียน 4. เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการเรียนคณิตศาสตร์	1. วิทยากรบรรยายเนื้อหาสาระ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ 2. ทถาม – ตอบปัญหาข้อสงสัยเกี่ยวกับเทคนิคการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ 3. อภิปรายสรุปสาระสำคัญร่วมกัน 4. วิทยากรให้ข้อเสนอแนะและสรุป 5. ตอบคำถามในใบงาน	1. เอกสารประกอบการศึกษา 2. Power Point ประกอบการบรรยาย	1. สังเกตจากการซักถามวิทยากร 2. ตรวจสอบผลงานจากใบงาน

ตาราง 1 (ต่อ)

หน่วยฝึกอบรมที่ 5 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (6 ชั่วโมง)				
จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
เมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมหน่วยฝึกอบรมที่ 5 แล้วสามารถจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคลได้	1. ความหมาย 2. เหตุผลสำคัญที่ต้องจัดทำ 3. การนำ แผนการจัด การศึกษา เฉพาะบุคคล ไปสู่การปฏิบัติ 4. องค์ประกอบ ในแผนการจัด การศึกษา เฉพาะบุคคล 5. ตัวอย่าง แผนการจัด การศึกษา เฉพาะบุคคล 6. ตัวอย่าง แผนการสอน เฉพาะบุคคล	1. วิทยากร บรรยายเนื้อหา สาระ พร้อม ยกตัวอย่าง ประกอบ 2. ฝึกปฏิบัติการ จัดทำแผนการ จัดการศึกษา เฉพาะบุคคล ตามขั้นตอนใน ใบงานที่แจกให้ 3. นำเสนอ แผนการจัด การศึกษา เฉพาะบุคคล กลุ่มละ 20 นาที 4. วิทยากรให้ ข้อเสนอแนะ และสรุป	1. เอกสาร ประกอบการ ฝึกอบรม 2. Power Point ประกอบการ บรรยาย 3. ใบงาน	1. สังเกตพฤติกรรม การทำงาน 2. สังเกตจากการ ซักถามวิทยากร 3. ตรวจสอบผลงานจาก ใบงาน

ขั้นที่ 3 การประเมินเอกสารหลักสูตรฝึกอบรม

3.1 การตรวจประเมินเอกสารหลักสูตรฝึกอบรมดำเนินการโดย การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและการฝึกอบรมจำนวน 5 ท่าน ประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ของหลักสูตรฝึกอบรม และประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบ ก่อน และหลัง การฝึกอบรม

วิธีการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม

ในการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม ดำเนินการโดยใช้แบบประเมิน ดังต่อไปนี้

1. แบบประเมินความสอดคล้อง ของหลักสูตร ฝึกอบรม ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ สอดคล้อง ไม่น่าใจ และไม่สอดคล้อง ส่วนประกอบที่ประเมิน ได้แก่ ความสำคัญและปัญหา วัตถุประสงค์ จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรม สื่อ และวิธีการประเมินผล การฝึกอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตัดสินว่าองค์ประกอบของหลักสูตรแต่ละส่วนสอดคล้องกันหรือไม่

การพิจารณาความสอดคล้องใช้ดัชนีความสอดคล้อง โดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่ตอบมาพิจารณาดังนี้

มีความเห็นว่า	สอดคล้อง	กำหนดคะแนนเป็น	+1
มีความเห็นว่า	ไม่น่าใจ	กำหนดคะแนนเป็น	0
มีความเห็นว่า	ไม่สอดคล้อง	กำหนดคะแนนเป็น	-1

จากนั้นนำมาวิเคราะห์แทนค่าในสูตรดัชนีความสอดคล้อง โดยพิจารณาดัชนีความสอดคล้อง ถ้ามากกว่า หรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้ ไม่ต้องปรับปรุง แต่ถ้าข้อใดมีค่าดัชนีความสอดคล้อง น้อยกว่า 0.5 ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรม

2. แบบประเมินความเหมาะสม ของหลักสูตรฝึกอบรม ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มีความเหมาะสมมากที่สุด มีความเหมาะสมมาก มีความเหมาะสมปานกลาง มีความเหมาะสมน้อย และ มีความเหมาะสมน้อยที่สุด ส่วนประกอบที่ประเมิน ได้แก่ ความสำคัญและปัญหา วัตถุประสงค์ จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรม สื่อ ระยะเวลา และวิธีการประเมินผล การฝึกอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตัดสินว่าองค์ประกอบของหลักสูตรแต่ละส่วนมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

การให้คะแนนในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

เกณฑ์การกำหนดค่าเฉลี่ยความเหมาะสม ของหลักสูตร ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

การพิจารณาค่าเฉลี่ยความเหมาะสม ในการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ถือว่าหลักสูตรมีคุณภาพเหมาะสมสามารถนำไปใช้ต่อไปได้ ไม่ต้องปรับปรุง แต่ข้อใดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 3.51 ผู้วิจัยนำไปสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตร

การทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัยนำหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประเมินความรู้ ก่อนการฝึกอบรม (Pre – test) ด้วยแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรม
2. ดำเนินการทดลอง เพื่อหาคุณภาพหลักสูตรการฝึกอบรม ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อน - หลัง (One - Group Pretest - Posttest Design) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 60) ดังตาราง

ตาราง 2 แบบแผนการทดลอง

ทดสอบก่อนฝึกอบรม	ทำการทดลอง	ทดสอบหลังฝึกอบรม
T1	X	T2

ความหมายของสัญลักษณ์

X	แทน	ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
T1	แทน	การทดสอบก่อนเรียน
T2	แทน	การทดสอบหลังเรียน

3. ประเมินความรู้ หลังการฝึกอบรม (Post – test) ด้วยแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม
4. ระยะเวลาในการทดลอง หลักสูตรการฝึกอบรม ครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรมภาคทฤษฎี 5 วัน (30 ชั่วโมง) และภาคปฏิบัติ 40 วัน ดังตารางการฝึกอบรม

ตาราง 3 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว

เวลา วัน เดือน ปี	8.00 - 9.00 น.	9.00 - 12.00 น.	12.00 - 13.00 น.	13.00 -15.00 น.
วันที่ 11 ก.ย. 53	- ลงทะเบียน - พิธีเปิด - ทดสอบก่อนการ ฝึกอบรม	ความรู้เบื้องต้น และการ จัดการจัดการศึกษาเด็กที่มี ปัญหาทางการเรียนรู้เรียน ร่วมเด็กปกติ	พักรับประทานอาหาร กลางวัน	การคัดแยกเด็ก LD ด้านการ คิดคำนวณ
วันที่ 19 ก.ย. 53	การคัดแยกเด็ก LD ด้านการอ่าน			การคัดแยกเด็ก LD ด้านการเขียน และการคัดแยกเด็กกลุ่ม เสี่ยง
วันที่ 20 - 24 ก.ย. 53	ฝึกปฏิบัติการคัดแยกเด็ก LD ในชั้นเรียน			
วันที่ 26 ก.ย. 53	การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้		พักรับประทานอาหาร กลางวัน	ฝึกปฏิบัติการสร้างแบบประเมินเด็กที่มีปัญหาทาง การเรียนรู้ที่คัดแยกมา
วันที่ 27 ก.ย.- 1 ต.ค. 53	นำแบบประเมินไปประเมินเด็ก LD ที่คัดแยกที่คัดแยกไว้			
2 ต.ค. 53	เทคนิคการสอนเด็ก LD ด้านการอ่าน การเขียน และการ คิดคำนวณ		พักรับประทานอาหาร กลางวัน	เทคนิคการสอนเด็ก LD ด้านการอ่าน การเขียน และการ คิดคำนวณ
3 ต.ค. 53	การจัดทำ IEP และ IIP			ฝึกปฏิบัติการเขียน IEP และ IIP วิทยากรสรุป และ แนะนำการฝึกปฏิบัติ - ทดสอบหลังการ ฝึกอบรม - ปิดการฝึกอบรม
วันที่ 1 – 30 พ.ย. 53	ฝึกปฏิบัติการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ตาม IEP และ IIP ในชั้นเรียน			

หมายเหตุ เวลา 10.30 -10.45 น. และ 14.30 -14.45 น.พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม

ขั้นที่ 5 การติดตามผลการฝึกอบรม

หลังจากอบรมไปแล้ว 30 วัน ติดตามผลการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยตรวจผลงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จากพัฒนาการของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จากวิธีการทดสอบก่อนสอน (Pre – test) และทดสอบหลังสอน (Post – test)

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ในขั้นตอนนี้ เป็นการนำข้อมูลพื้นฐานทั้งหมดในขั้นตอนที่ 1 มาพิจารณาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการศึกษาเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก จำนวน 3 ฉบับ แต่ละฉบับมีขั้นตอนในการสร้างและการประเมิน ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม สร้างตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษา เอกสาร งานวิจัย แนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ และจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เพื่อนำมากำหนดเป็นขอบเขต ในการสร้างแบบสอบถามความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรม การจัดการศึกษาเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และนำมาเป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม การจัดการศึกษาเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

2. ศึกษา เอกสาร งานวิจัย แนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรม

3. นำข้อมูลที่ได้ มาสร้างแบบสอบถาม ความต้องการในการ เข้ารับการฝึกอบรม แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการด้านเนื้อหาสาระในการเข้ารับการฝึกอบรม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับ วัน เวลา และสถานที่ในการจัดการฝึกอบรม

แบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices)

ให้ผู้ตอบเลือกตอบ

แบบสอบถาม ตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert Scale) ดังนี้ มีความต้องการมากที่สุด มีความต้องการมาก มีความต้องการปานกลาง มีความต้องการน้อย และมีความต้องการน้อยที่สุด จำนวน 14 ข้อ

การให้คะแนนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความต้องการมาก
- 3 หมายถึง มีความต้องการปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความต้องการน้อย
- 1 หมายถึง มีความต้องการน้อยที่สุด

เกณฑ์การพิจารณาความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรม ใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	มีความต้องการมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	มีความต้องการมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	มีความต้องการปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	มีความต้องการน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	มีความต้องการน้อยที่สุด

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอประธานกรรมการและกรรมการควบคุม
ปริญญาโทฯ ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1

ฉบับที่ 2 แบบประเมินความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สร้างตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 ศึกษาจุดมุ่งหมายการฝึกอบรมแต่ละหน่วยการฝึกอบรม ทำการวิเคราะห์ลำดับ
ความสำคัญของเนื้อหา

2.2 สร้างแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ตามเนื้อหาที่ได้จากการวิเคราะห์
ทั้ง 5 หน่วยการฝึกอบรม กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบถูกให้ 1 คะแนนผิดให้ 0 คะแนน
เป็นแบบทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน

2.3 นำแบบทดสอบที่สร้างเสร็จแล้วไปขอคำแนะนำจากประธาน กรรมการผู้ควบคุม
วิทยานิพนธ์

2.4 นำแบบทดสอบ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิง
เนื้อหาของแบบทดสอบ เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงทางภาษา จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง

2.5 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ กับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก
ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย (p)
ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

ฉบับที่ 3 แบบประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรม การจัดการศึกษาสำหรับเด็ก
ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว เพื่อประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง
จากปัจจัยนำเข้า และกระบวนการ นการต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเพื่อให้ทราบระดับความพึงพอใจ
ของผู้ฝึกอบรม ที่มีต่อกระบวนการ จัดฝึกอบรมซึ่ง ได้แก่ เนื้อหา สาระ วิธีการ กิจกรรม วิทยากร
ระยะเวลา สื่อและอุปกรณ์ รวมถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม แบบประเมินมีลักษณะเป็น
มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) ดังนี้ มีความพึงพอใจมากที่สุด
มีความพึงพอใจมาก มีความพึงพอใจปานกลาง มีความพึงพอใจน้อย มีความพึงพอใจน้อยที่สุด
และข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่จัดอยู่ในส่วนของข้อคำถามที่เป็นปลายเปิด

การให้คะแนนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

เกณฑ์การพิจารณาความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรม ใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

การพิจารณาค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรม ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ถือว่าการฝึกอบรมในครั้งนี้อยู่ในเกณฑ์ดี

1. นำแบบประเมินความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรม ที่สร้างขึ้นไปขอคำแนะนำจากประธานและกรรมการ ควบคุมปริญญาพันธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไข และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข
2. นำแบบประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรมไปสอบถาม ผู้เข้ารับการฝึกอบรม หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย ขอหนังสือแนะนำตัว เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการแจกแบบสอบถามความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรม กับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และนัดวัน เวลาในการรับกลับคืน ด้วยตนเอง
2. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย ขอหนังสือแนะนำตัว เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการจัดฝึกอบรมให้กับกลุ่มตัวอย่าง และรวบรวมข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 การจัดการกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรม ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC)

3. วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านความเหมาะสม ของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. วิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน จำนวน 20 ข้อ และได้ทำการปรับปรุงจนมีคุณภาพตามมาตรฐานทุกข้อ โดยมีค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง .23 ถึง .80 ข้อสอบส่วนใหญ่มีความยากง่ายปานกลาง และอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .22 ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ ใช้งานได้ คือ ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .20 ถึง .80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

5. การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ได้ค่าความเชื่อมั่น .77

6. วิเคราะห์ความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เพื่อหาค่าความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ในการทดสอบก่อน (Pre - test) และหลังการฝึกอบรม (Pot - test) โดยใช้สูตรที่แบบสองกลุ่มไม่อิสระกัน (Dependent Sample t-test)

7. วิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจในการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ใน โรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จัดการกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมา หาค่าดัชนีความสอดคล้อง มากกว่า หรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 124)

3. ค่าความเหมาะสมโดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ถือว่าหลักสูตรมีคุณภาพเหมาะสมสามารถนำไปใช้ต่อไปได้

4. วิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ ด้วยการหาค่าความยากง่าย (p) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ ใช้วิธีการจำแนกกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ ร้อยละ 27 ตามวิธีของ จุง เต ฟาน (Chung Teh Fan) โดยใช้สูตรคำนวณของ Kuder Richardson - 20 (KR - 20) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 123)
5. ค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบทั้งฉบับ (Reliability) ใช้วิธีแอลฟาของครอนบาค (Cronbach. 1991: 202 - 204)
6. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยการทดสอบแบบสองกลุ่ม ไม่อิสระกัน (Dependent Sample t - test) โดยพิจารณานัยสำคัญที่ระดับ .05 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 60)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการ วิจัยเรื่อง การฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 ผลการร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว

ขั้นตอนที่ 4 ผลการติดตามประเมินผลหลังการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

การวิเคราะห์ความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก จากการแจกแบบสอบถามจำนวน 164 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 147 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.20 ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 4 – 7

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์จำนวน และค่าร้อยละ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามความต้องการในการเข้ารับการศึกษาเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โรงเรียนที่สังกัด		
โรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา	37	25.20
โรงเรียนเทศบาลเมืองระยอง	70	42.10
โรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว	40	32.70
รวม	147	100.00
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี	133	90.50
สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	14	9.50
รวม	147	100.00
สาขาที่จบการศึกษา		
การศึกษาพิเศษ	1	0.70
อื่นๆ	146	99.30
รวม	147	100.00
ประสบการณ์ในการสอน		
น้อยกว่า 5 ปี	50	34.00
5 – 10 ปี	43	29.30
11 ปี ขึ้นไป	54	36.70
รวม	147	100.00
เคยฝึกอบรมเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้		
เคย	32	21.80
ไม่เคย	115	78.20
รวม	147	100.00

จากตาราง 4 พบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามจากโรงเรียนเทศบาลเมืองระยอง คิดเป็นร้อยละ 42.10 มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี ร้อยละ 90.50 จบการศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สาขาวิชาการศึกษาพิเศษร้อยละ 99.30 มีประสบการณ์ในการสอน 11 ปีขึ้นไป ร้อยละ 36.70 ไม่เคยรับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ร้อยละ 78.20

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการเนื้อหาสาระ
ในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน
ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก

เรื่องที่ต้องการเข้ารับการฝึกอบรม	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	4.35	0.48	มาก
2. ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	4.35	0.48	มาก
3. ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	4.35	0.49	มาก
4. ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	4.63	0.50	มากที่สุด
5. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	4.56	0.50	มากที่สุด
6. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทางด้านการอ่าน การเขียน	4.78	0.42	มากที่สุด
7. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ทางด้านการคิดคำนวณ	4.76	0.43	มากที่สุด
8. ความรู้เกี่ยวกับการประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	4.74	0.44	มากที่สุด
9. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	3.49	0.92	ปานกลาง
10. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	3.18	1.10	ปานกลาง
11. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา	3.10	1.10	ปานกลาง
12. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนสาระการเรียนรู้ศิลปะ	3.14	1.16	ปานกลาง
13. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพและเทคโนโลยี	3.14	1.12	ปานกลาง
14. ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ	3.45	0.97	ปานกลาง
รวม	4.00	0.49	มาก

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนมีความความต้องการในการฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) และเมื่อพิจารณาความต้องการในประเด็นข้อความรู้ในการฝึกอบรม พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาล เมือง ภาคตะวันออก มีความต้องการข้อความรู้ มากที่สุดมี 5 ข้อ ($\bar{X} = 4.56 - 4.78$) มีความต้องการมาก 3 ข้อ ($\bar{X} = 4.35$) และมีความต้องการปานกลาง 6 ข้อ ($\bar{X} = 3.10 - 3.49$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทยทางด้าน การอ่าน การเขียน ($\bar{X} = 4.78$) รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอน สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ทางด้าน การคิดคำนวณ ($\bar{X} = 4.76$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ($\bar{X} = 3.10$)

สรุปจากประเด็น ความต้องการดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาเป็นโครงสร้างหน่วยฝึกอบรม แต่ละหน่วย คือ หน่วยฝึกอบรมที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และการบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ หน่วยฝึกอบรมที่ 2 การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หน่วยฝึกอบรมที่ 3 การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หน่วยฝึกอบรมที่ 4 เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หน่วยฝึกอบรมที่ 5 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) และพัฒนาเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ต่อไป

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์จำนวน และค่าร้อยละ ระดับความต้องการเกี่ยวกับ เวลา และสถานที่ ในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก

ความต้องการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต้องการให้จัดฝึกอบรมที่		
ห้องประชุมของโรงเรียน	137	93.20
ห้องประชุมสำนักงานเทศบาล	10	6.80
รวม	147	100.00
ต้องการฝึกอบรมในช่วง		
วันและเวลาทำการราชการ	100	68.00
วันหยุดราชการ (เสาร์-อาทิตย์)	133	90.50
รวม	147	100.00
ต้องการให้จัดฝึกอบรม		
1 - 2 วัน	12	8.20
3 - 5 วัน	135	91.80
รวม	147	100.00

ตาราง 6 (ต่อ)

หากมีการจัดฝึกอบรม		
เข้ารับการฝึกอบรม	139	94.56
ไม่เข้ารับการฝึกอบรม	8	5.44
รวม	147	100.00

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ครู ในโรงเรียนเทศบาล เมือง ภาคตะวันออกส่วนใหญ่ มีความต้องการให้จัดฝึกอบรมในห้องประชุมโรงเรียน ร้อยละ 93.20 ต้องการฝึกอบรมวันหยุดราชการ (เสาร์ - อาทิตย์) ร้อยละ 68.00 ต้องการให้จัดฝึกอบรม 3 – 5 วัน ร้อยละ 91.80 และหากมีการจัดฝึกอบรมจะเข้ารับการฝึกอบรม ร้อยละ 94.56

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก จำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
โรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา	3.91	0.32	มาก
โรงเรียนเทศบาลเมืองระยอง	3.69	0.36	มาก
โรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว	4.62	0.13	มากที่สุด
รวม	4.00	0.49	มาก

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า ครูโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว มีความต้องการ ในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมา คือ โรงเรียนเทศบาลเมือง ฉะเชิงเทรา ($\bar{X} = 3.91$) และโรงเรียนเทศบาลเมือง ระยอง ($\bar{X} = 3.69$)

สรุปจากผลศึกษาความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่าโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้วมีความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมในระดับมากที่สุด มากกว่าสองโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกทดลอง ใช้หลักสูตร การฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว

ขั้นตอนที่ 2 ผลการร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก

จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมของครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก ได้ข้อมูลความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมของครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก มาพัฒนาเป็นหน่วยฝึกอบรม 5 หน่วย ใช้เวลาการฝึกอบรม 45 วัน และข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ในการจัดฝึกอบรม ช่วงเวลาและระยะเวลาในการเข้ารับการฝึกอบรม จากนั้นผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินหลักสูตรได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษา ให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก

รายการประเมิน	ความถี่ของความคิดเห็น (N=5)			ดัชนีความสอดคล้อง
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
1. ความสำคัญและปัญหาการฝึกอบรมกับจุดประสงค์การฝึกอบรม	5	0	0	1.00
2. ความสำคัญและปัญหาการฝึกอบรมกับโครงสร้างในการฝึกอบรม	4	1	0	0.80
3. จุดประสงค์การฝึกอบรมกับโครงสร้างในการฝึกอบรม	5	0	0	1.00
4. จุดประสงค์การฝึกอบรมกับจุดประสงค์แต่ละหน่วยการฝึกอบรม	5	0	0	1.00
5. จุดประสงค์แต่ละหน่วยการฝึกอบรมกับเนื้อหาการฝึกอบรม	5	0	0	1.00
6. จุดประสงค์แต่ละหน่วยการฝึกอบรมกับกิจกรรมการฝึกอบรม	5	0	0	1.00
7. จุดประสงค์แต่ละหน่วยการฝึกอบรมกับการวัดและประเมินผลการฝึกอบรม	4	1	0	0.80

ตาราง 8 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความถี่ของความคิดเห็น (N=5)			ดัชนีความ สอดคล้อง
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
8. การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมกับสื่อการ ฝึกอบรม	4	1	0	0.80
9. การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมกับการวัด และประเมินผล	3	2	0	0.60
10. จุดประสงค์การฝึกอบรมกับการวัดและ ประเมินผล	3	2	0	0.60
รวม	43	7	0	0.86

จากตาราง 8 พบว่าผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประเมินความสอดคล้อง ของหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษา ให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ใน โรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก ในภาพรวมมีความสอดคล้องกัน โดยมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.86 พิจารณา ความสอดคล้องของแต่ละประเด็นมีความสอดคล้องกัน โดยมีดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษา ให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ใน โรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก ว่ามีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 ผู้วิจัยจึงคงสาระเดิม และนำไปใช้ต่อไป

2. การวิเคราะห์ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 ผลการประเมินความเหมาะสม ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D	ระดับความเหมาะสม
1. ความสำคัญและปัญหาในการฝึกอบรม	4.60	0.55	มากที่สุด
2. ความชัดเจนวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม	4.60	0.55	มากที่สุด
3. โครงสร้างในการฝึกอบรม	4.60	0.55	มากที่สุด
4. วัตถุประสงค์ในแต่ละหน่วยการฝึกอบรม	4.60	0.55	มากที่สุด
5. การเรียงลำดับเนื้อหาในการฝึกอบรม	4.40	0.90	มาก
6. ระยะเวลาในการฝึกอบรม	4.60	0.55	มากที่สุด
7. กิจกรรมการฝึกอบรมแต่ละหน่วยการฝึกอบรม	4.40	0.90	มาก
8. สื่อในการฝึกอบรม	4.40	0.90	มาก
9. การประเมินผลการฝึกอบรม	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม	4.53	0.65	มากที่สุด

จากตาราง 9 ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประเมินความเหมาะสม ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษา ให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นความเหมาะสม พบว่ามีระดับความเหมาะสมของหลักสูตรอยู่ที่ระดับมากที่สุด 6 ประเด็น ($\bar{X} = 4.60$) และระดับความเหมาะสมของหลักสูตรอยู่ที่ระดับมาก 3 ประเด็น ($\bar{X} = 4.40$) เมื่อพิจารณาความเหมาะสมตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ความสำคัญและปัญหาในการฝึกอบรม ความชัดเจนวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม โครงสร้างในการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ในแต่ละหน่วยการฝึกอบรมระยะเวลาในการฝึกอบรมและการประเมินผลการฝึกอบรม รองลงมา คือ การเรียงลำดับเนื้อหาในการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรมแต่ละหน่วยการฝึกอบรม และสื่อในการฝึกอบรม

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสม ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ จัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ใน โรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก โดยมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.51 ขึ้นไป ผู้วิจัยจึงคงสาระเดิมและนำไปใช้ต่อไป

3. การวิเคราะห์ความสอดคล้องของแบบทดสอบก่อนและหลังกาฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษา ให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ใน โรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 ผลการประเมินความสอดคล้องแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษา ให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว

รายการประเมิน	ความถี่ของความคิดเห็น (N=5)			ดัชนีความ สอดคล้อง
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
1. แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การฝึกอบรม	5	0	0	1.00
2. แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม มีความสอดคล้องกับเนื้อหาการฝึกอบรม	5	0	0	1.00
3. แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม มีความสอดคล้องกับความสามารถของผู้เข้า ฝึกอบรม	4	1	0	0.80
4. คำถามมีคำตอบที่ชัดเจนถูกต้องทุกข้อ	5	0	0	1.00
5. ความยากง่ายของแบบทดสอบก่อนและหลัง การฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับลักษณะ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4	1	0	0.80
6. คำถามของแบบทดสอบก่อนและหลังการ ฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับความสามารถ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4	1	0	0.80
7. การใช้ภาษาในแบบทดสอบง่ายชัดเจนเข้าใจ ตรงกัน ในการถามสอดคล้องกับลักษณะของ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	5	0	0	1.00
8. การจัดลำดับเนื้อหาของแบบทดสอบมีความ สอดคล้องความกับขอบข่ายของเนื้อหา	5	0	0	1.00
9. ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำแบบทดสอบ ก่อนและหลังการฝึกอบรมสอดคล้องความ กับเกณฑ์การประเมินผลการฝึกอบรม	5	0	0	1.00
รวม	42	3	0	0.89

จากตาราง 10 พบว่าผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประเมินความสอดคล้อง ของแบบทดสอบก่อน และหลังการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว ในภาพรวมมีความสอดคล้องกัน โดยมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.86 พิจารณาความสอดคล้องของแต่ละประเด็นมีความสอดคล้องกัน โดยมีดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อความสอดคล้องของแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว ดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 ผู้วิจัยจึงคงสาระเดิมและนำไปใช้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว

ผู้วิจัยนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว จำนวน 30 คน ได้ผลดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบความรู้ของผู้รับการฝึกอบรมก่อน และหลังการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์คะแนนการทดสอบความรู้ของผู้รับการฝึกอบรมก่อนและหลัง
การฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ในโรงเรียนเทศบาลเมือง
สระแก้ว

คนที่	คะแนนก่อนการฝึกอบรม	คะแนนหลังการฝึกอบรม	ผลการพัฒนา
	คะแนนเต็ม 20	คะแนนเต็ม 20	
1	10	16	6
2	8	18	10
3	5	16	11
4	8	16	8
5	7	18	11
6	5	17	12
7	9	16	7
8	8	17	9
9	9	16	7
10	7	18	11
11	6	17	11
12	9	16	7
13	9	17	8
14	7	16	9
15	8	17	9
16	9	18	9
17	7	16	9
18	8	16	8
19	9	16	7
20	9	18	9
21	9	16	7
22	9	18	9
23	5	17	12
24	9	18	9
25	9	16	8
26	8	16	8
27	9	16	7

ตาราง 11 (ต่อ)

คนที่	คะแนนก่อนการฝึกอบรม	คะแนนหลังการฝึกอบรม	ผลการพัฒนา
	คะแนนเต็ม 20	คะแนนเต็ม 20	
28	10	17	7
29	9	16	7
30	9	19	10
รวม	243	504	261
\bar{X}	8.10	16.80	8.70

จากตาราง 11 พบว่าคะแนนการทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้รับการฝึกอบรม ก่อนและหลังการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว หลังฝึกอบรมสูงกว่า ก่อนฝึกอบรม ที่ค่าเฉลี่ย 8.70

2. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบนัยสำคัญ ของผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับ การฝึกอบรมก่อนและหลังการทดลองการทดลองใช้หลักสูตร ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ก่อนและหลังการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการ เรียนรู้ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว

ผลการทดลอง	N	\bar{X}	S.D.	df	t	P
คะแนนก่อนเรียน	30	8.10	0.93	29	28.29*	.000
คะแนนหลังเรียน	30	16.80	1.40			

*p < .05

จากตาราง 12 พบว่า คะแนนความรู้ของผู้รับการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว หลังจากที่เข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่า คะแนนก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว จำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 ผลการการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจในการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1. เนื้อหาสาระของการฝึกอบรม	4.43	0.57	มาก
2. การนำเสนอของวิทยากร	4.70	0.47	มากที่สุด
3. ระยะเวลาในการฝึกอบรม	3.67	0.66	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	3.67	0.55	มาก
5. สถานที่ในการฝึกอบรม	3.80	0.61	มาก
6. สื่อในการฝึกอบรม	4.00	0.83	มาก
7. กิจกรรมในการฝึกอบรม	3.80	0.61	มาก
8. การประเมินการฝึกอบรม	3.87	0.51	มาก
9. ความต่อเนื่องแต่ละหน่วยการฝึกอบรม	3.93	0.52	มาก
10. ความรู้ที่ได้รับในครั้งนี้	4.33	0.61	มาก
11. ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมในครั้งนี้	4.50	0.63	มากที่สุด
รวม	4.06	0.40	มาก

จากตาราง 13 พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมืองที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจในการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมือง มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ($\bar{X} = 4.50 - 4.70$) และมีความพึงพอใจในระดับ มาก 9 ข้อ ($\bar{X} = 3.67 - 4.43$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ การนำเสนอของวิทยากร ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมา คือ ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมในครั้งนี้ ($\bar{X} = 4.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระยะเวลาในการฝึกอบรม และการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.67$)

ขั้นตอนที่ 4 ผลการติดตามประเมินผลหลังการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว

หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว แล้วประมาณ 30 วัน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้สอนเด็กที่ได้คัดแยก เขียนแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) และแผน การสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) ซึ่งครู 1 คน รับผิดชอบเด็ก ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ 1 คน ผลจากการสอน พบว่า เด็กทุกคนผ่านเกณฑ์การประเมิน ดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์คะแนนการทดสอบก่อนและหลังเรียนของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ที่สอนโดยครูที่ผ่านการฝึกอบรม

คนที่	ผลการประเมิน ก่อนการสอน	ผลการประเมิน หลังการสอน
1	ไม่ผ่าน	ผ่าน
2	ไม่ผ่าน	ผ่าน
3	ไม่ผ่าน	ผ่าน
4	ไม่ผ่าน	ผ่าน
5	ไม่ผ่าน	ผ่าน
6	ไม่ผ่าน	ผ่าน
7	ไม่ผ่าน	ผ่าน
8	ไม่ผ่าน	ผ่าน
9	ไม่ผ่าน	ผ่าน
10	ไม่ผ่าน	ผ่าน
11	ไม่ผ่าน	ผ่าน
12	ไม่ผ่าน	ผ่าน
13	ไม่ผ่าน	ผ่าน
14	ไม่ผ่าน	ผ่าน
15	ไม่ผ่าน	ผ่าน
16	ไม่ผ่าน	ผ่าน
17	ไม่ผ่าน	ผ่าน
18	ไม่ผ่าน	ผ่าน
19	ไม่ผ่าน	ผ่าน

ตาราง 14 (ต่อ)

คนที่	ผลการประเมิน	
	ก่อนการสอน	หลังการสอน
20	ไม่ผ่าน	ผ่าน
21	ไม่ผ่าน	ผ่าน
22	ไม่ผ่าน	ผ่าน
23	ไม่ผ่าน	ผ่าน
24	ไม่ผ่าน	ผ่าน
25	ไม่ผ่าน	ผ่าน
26	ไม่ผ่าน	ผ่าน
27	ไม่ผ่าน	ผ่าน
28	ไม่ผ่าน	ผ่าน
29	ไม่ผ่าน	ผ่าน
30	ไม่ผ่าน	ผ่าน
รวม	ไม่ผ่าน 30 คน	ผ่าน 30 คน

จากตาราง 14 พบว่า ก่อนสอนเด็กทุกคนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมีคะแนนเป็น 0 ทุกคน แต่เมื่อมีการสอนโดยเทคนิค และกระบวนการในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) โดยครูที่ผ่านการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้แล้ว เด็กทุกคนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น ผลการประเมินเด็ก ทุกคนผ่านเกณฑ์การประเมินคิดเป็นร้อยละ 100 นับได้ว่าเด็กมีพัฒนาการจากการสอนของครูที่ผ่านการฝึกอบรมอย่างเห็นได้ชัด (ตัวอย่างผลงานของเด็กอยู่ในภาคผนวก ง)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก
2. เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว
4. เพื่อติดตามผลการนำความรู้ความเข้าใจในการฝึกอบรมของครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว ไปใช้ จัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว มีโรงเรียน จำนวน 44 โรงเรียน มีครูผู้สอน จำนวน 1,071 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม ได้แก่ ครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาล เมืองภาคตะวันออก 3 จังหวัด ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ดังนี้

1.1 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จังหวัดในเขตภาคตะวันออก ได้จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดระยอง มีโรงเรียน จำนวน 15 โรงเรียน

1.2 จับฉลากโรงเรียนเทศบาลเมืองในจังหวัด ที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จังหวัดละ 2 โรงเรียน ได้จำนวน 6 โรงเรียน ซึ่งมีครูผู้สอน จำนวนทั้งสิ้น 164 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการฝึกอบรม ได้แก่ ครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก ที่ได้มาจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างในข้อ 1 ที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุด ซึ่งได้แก่โรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว จากนั้นคัดเลือกจาก ผู้ที่สนใจ และต้องการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนทักษะการสอน ไม่เคยฝึกอบรมเกี่ยวกับเด็ก ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มาก่อน มีความสมัครใจ และสามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้ตลอดระยะเวลา การฝึกอบรม ได้จำนวน 30 คน

เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม
2. หลักสูตรการฝึกอบรม
3. แบบทดสอบ ความรู้ ความเข้าใจ ก่อนและหลังการฝึกอบรม
4. แบบประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 การสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม

สำรวจหัวข้อความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ของครูโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 164 คน เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด โครงสร้างเนื้อหาสาระแต่ละหน่วยฝึกอบรม

ขั้นที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

นำข้อมูลจากการสำรวจความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรม ของครูโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก มาสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ได้หน่วยฝึกอบรม 5 หน่วย ใช้เวลาการฝึกอบรม ภาคทฤษฎี 5 วัน (30 ชั่วโมง) ดังนี้

หน่วยฝึกอบรมที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และการบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ (3 ชั่วโมง)

หน่วยฝึกอบรมที่ 2 การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (9 ชั่วโมง)

หน่วยฝึกอบรมที่ 3 การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (6 ชั่วโมง)

หน่วยฝึกอบรมที่ 4 เทคนิคการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (6 ชั่วโมง)

หน่วยฝึกอบรมที่ 5 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Educational Program: IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implement Plan: IIP) (6 ชั่วโมง)

ขั้นที่ 3 การประเมินเอกสารหลักสูตรฝึกอบรม

3.1 ประเมินความสอดคล้อง และความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม ทั้งในด้านเนื้อหา โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม และแบบทดสอบ ความรู้ ความเข้าใจ ก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

3.2 วิเคราะห์หา ความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และความเชื่อมั่น ทั้งฉบับของแบบทดสอบ ความรู้ ความเข้าใจ ก่อนและหลังการฝึกอบรมไม้ตัดค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง .23 ถึง .80 ข้อสอบส่วนใหญ่มีความยากง่ายปานกลาง และอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .22 ขึ้นไปซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ และมีค่าความเชื่อมั่น .77

ขั้นที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตร

4.1 นำหลักสูตรที่สร้าง และผ่านเกณฑ์การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ไปทดลองใช้ฝึกอบรมกับครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว โดยใช้แผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อน – หลัง การฝึกอบรม (One - Group Pretest – Posttest Design) โดยใช้เวลาดำเนินการฝึกอบรม ภาคทฤษฎี 5 วัน (30 ชั่วโมง) และภาคปฏิบัติ 40 วัน

4.2 ประเมินความรู้ความเข้าใจ จากการฝึกอบรม ด้วยแบบวัดความรู้ก่อน และหลังการฝึกอบรม

4.3 ประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรม ด้วยแบบประเมินความพึงพอใจ ในการเข้ารับการฝึกอบรม

ขั้นที่ 5 การติดตามผลการฝึกอบรม

ติดตามประเมินผลผลการนำความรู้ ความเข้าใจในการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปใช้ในการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ — หลังจาก ฝึกอบรมไปแล้ว 30 วัน โดยวัดพัฒนาการ การเรียนรู้ของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ที่ได้รับการสอนจากครูที่เข้ารับการฝึกอบรมด้วยวิธีทดสอบก่อนสอน (Pre - test) และทดสอบหลังสอน (Post - test) เพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าของพัฒนาการ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน จากการศึกษา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการ ของครูในการเข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ครูโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก มีความต้องการที่จะเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ เพื่อนำไป ปฏิบัติการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยการวางแผนเตรียมการฝึกอบรม ด้วยการกำหนดปัญหา และความสำคัญของปัญหา หลัก การในการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม เป้าหมายในการฝึกอบรม ทั้งทางด้านปริมาณ และคุณภาพ ระยะเวลาในการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผลการฝึกอบรม ทำให้ได้โครงสร้าง เนื้อหาสาระของการฝึกอบรม 5 หน่วยฝึกอบรม การฝึกอบรมได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีแรงจูงใจในการเข้ารับการฝึกอบรม ทำให้การฝึกอบรมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

2. การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน นำมาจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางสติปัญญา สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก ได้หน่วยฝึกอบรม 5 หน่วยฝึกอบรม ประกอบด้วยประเด็นเนื้อหาสาระที่สำคัญ และระยะเวลาในการฝึกอบรมดังนี้ หน่วยฝึกอบรมที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และการบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ (3 ชั่วโมง) หน่วยฝึกอบรมที่ 2 การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (9 ชั่วโมง) หน่วยฝึกอบรมที่ 3 การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (6 ชั่วโมง) หน่วยฝึกอบรมที่ 4 เทคนิคการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (6 ชั่วโมง) หน่วยฝึกอบรมที่ 5 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Educational Program: IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implement Plan: IIP) (6 ชั่วโมง) และแต่ละหน่วยฝึกอบรมมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อการฝึกอบรม ระยะเวลาการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล ซึ่งแต่ละองค์ประกอบ และแต่ละหน่วยฝึกอบรมมีความสัมพันธ์ และต่อเนื่องกัน

3. ผลการประเมินโครงร่างหลักสูตรการฝึกอบรม

3.1 ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า มีความสอดคล้องระหว่าง 1.00 - 0.6 ทุกประเด็น

3.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.53$) และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ถึง มากที่สุดทุกประเด็น ($\bar{X} = 4.60 - 4.40$)

3.3 ผลการประเมินการทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม การนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ใช้เวลาดำเนินการทดลอง ภาคทฤษฎี 5 วัน (30 ชั่วโมง) และภาคปฏิบัติ 40 วัน โดยใช้แผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนการฝึกอบรม - และหลังการฝึกอบรม (One - Group Pretest - Posttest Design) ผลการทดสอบ พบว่า ผลการเรียนรู้ของครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว ก่อนการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาล เมือง สระแก้ว โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การนำเสนอของวิทยา กร และประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.70, 4.50$) และอยู่ในระดับมาก คือ เนื้อหาสาระของการฝึกอบรม ความรู้ที่ได้รับในครั้งนี้ สื่อในการฝึกอบรม ความต่อเนื่องแต่ละหน่วยการฝึกอบรม การประเมินการฝึกอบรม สถานที่ในการฝึกอบรม ระยะเวลาในการฝึกอบรม และการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.67 - 4.43$)

5. ผลการติดตามประเมินผล หลังการฝึกอบรมไปแล้ว 30 วัน ครูที่ผ่านการฝึกอบรมได้นำความรู้ไปจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ทุกคนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นเด็กทุกคนผ่านการประเมิน คิดเป็นร้อยละ 100 นับได้ว่าเด็กมีพัฒนาการจากการสอน ของครูที่ผ่านการฝึกอบรมอย่างเห็นได้ชัด

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน จากการศึกษา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการ ของครูในการเข้ารับการฝึกอบรม พบว่าครูโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก มีความต้องการที่จะเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้เพื่อนำไป ปฏิบัติการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการ เรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยการวางแผนเตรียมการฝึกอบรม ด้วยการกำหนดปัญหา และความสำคัญของปัญหา หลักการในการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของ การฝึกอบรม เป้าหมายในการฝึกอบรม ทั้งทาง ด้านปริมาณ และคุณภาพระยะเวลาในการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล การฝึกอบรม ทำให้ได้โครงสร้างเนื้อหาสาระของการฝึกอบรม 5 หน่วยฝึกอบรม การฝึกอบรมได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ผู้เข้ารับการอบรมมีแรงจูงใจในการเข้ารับการอบรมทำให้การฝึกอบรมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสร้างหลักสูตรนี้เกิดจากความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งความต้องการนี้อาจเกิดขึ้นจาก ความต้องการในสิ่งที่ขาด หรือบกพร่องคือการขาดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน และต้องการพัฒนาตนเอง หรือเพิ่มศักยภาพในการทำงานเป็นการพัฒนาความสามารถเพื่อผลของงานที่มีคุณภาพมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ โอดีออร์เน (Odiorne. 1970: 80) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมเพื่อแก้ปัญหา (Problem - Solving Training Program) เป็นการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิ ภาพในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น และการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนา (Innovative Training Program) เป็นการฝึกอบรมที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถพัฒนางานให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ประกอบกับการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของทาบ (Taba. 1962: 12) มาใช้เป็นหลักในการกำหนดรายละเอียด ที่เป็นองค์ประกอบของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดปัญหา และความสำคัญของปัญหา จุดประสงค์ การคัดเลือกและการรวบรวมเนื้อหา สาระในการฝึกอบรม การคัดเลือกประสบการณ์ หรือกิจกรรมการฝึกอบรม วิธีการและแนวทางในการประเมินผล ส่วนการกำหนดกิจกรรม ในการฝึกอบรมผู้วิจัยได้ประยุกต์รูปแบบการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การฝึกอบรมแต่ละหน่วยฝึกอบรม ซึ่งได้กำหนดกิจกรรมการฝึกอบรมที่ประกอบไปด้วย การบรรยาย การซักถามข้อสงสัยจากวิทยากร การฝึกปฏิบัติ แต่ละช่วงการจัดกิจกรรมฝึกอบรม เช่นนี้ เป็นการดำเนินการในลักษณะที่เน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลาง วิทยากรทำหน้าที่

บรรยาย อำนวยความสะดวก ในการแก้ปัญหาจัดสถานการณ์ อภิปรายและสนทนาวิพากษ์
ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการสอนผู้ใหญ่ของ เปาโลแฟร์ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537: 48 - 50; อ้างอิงจาก Paulo Freire. n.d.) ที่กล่าวว่า การสอนผู้ใหญ่จะต้องให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ จะต้องกระตุ้นด้วยการบรรยาย การร่วมสนทนา การนำเสนอเนื้อหาสาระ จากสถานการณ์จริง โดยใช้วิธีการสนทนาให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ตามเนื้อหาสาระ จะทำให้ผู้ใหญ่เกิดแรงจูงใจในการเรียน ทำให้การเรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

2. การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน นำมาจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก ได้หน่วยฝึกอบรม 5 หน่วยฝึกอบรม ประกอบด้วยประเด็นเนื้อหาสาระที่สำคัญ และระยะเวลาในการฝึกอบรม ดังนี้ หน่วยฝึกอบรมที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และการบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ (3 ชั่วโมง) หน่วยฝึกอบรมที่ 2 การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (9 ชั่วโมง) หน่วยฝึกอบรมที่ 3 การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (6 ชั่วโมง) หน่วยฝึกอบรมที่ 4 เทคนิคการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (6 ชั่วโมง) หน่วยฝึกอบรมที่ 5 แผนการจัดการ ศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Educational Program: IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implement Plan: IIP) (6 ชั่วโมง) และแต่ละหน่วยฝึกอบรม มีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อการฝึกอบรม ระยะเวลาการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล ซึ่งแต่ละองค์ประกอบ และแต่ละหน่วยฝึกอบรมมีความสัมพันธ์ และต่อเนื่องกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้ผู้วิจัย ได้พัฒนาหลักสูตรขึ้นตามขั้นตอน และกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ ทาบา (Taba. 1962: 267) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรจะต้องประกอบไปด้วย การวิเคราะห์สภาพ ปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม รวมทั้ง ความต้องการของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนธรรมชาติการเรียนรู้ ของผู้เรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางการกำหนด วัตถุประสงค์ โดยอาศัยข้อมูล ดังกล่าวข้างต้นเป็นหลัก ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการเลือก และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดังนี้ เลือกเนื้อหาสาระ โดยเลือกให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ เพื่อนำมาทำหนดรวบรวมเป็นเนื้อหาสาระในการฝึกอบรม โดยพิจารณาถึงความเหมาะสม ในการที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ได้ก่อนหลังโดยเรียงลำดับจากง่าย ไปหายาก และความเป็นพื้นฐาน ต่อกันอย่างต่อเนื่อง แล้วเลือกประสบการณ์การเรียนรู้เป็นทางเลือกกระบวนการเรียนรู้และวิธีการสอน แบบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ที่กำหนดไว้ เสร็จแล้ว จึงเลือกวิธีการ ประเมินผล เพื่อตรวจสอบว่า หลักสูตรประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาหรือข้อบกพร่องในขั้นตอนใดมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้บรรลุตามจุดประสงค์ ที่กำหนดไว้ต่อไป ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ แนวคิดของ เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor; & Alexander. 1981: 102) ที่กล่าวว่าหลักสูตรที่ดี ต้องประกอบไปด้วยสิ่งสำคัญ 4 ประการ คือ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล ซึ่งแต่ละองค์ประกอบนี้ไม่อาจกำหนดขึ้นเองได้โดยอิสระจะต้องกำหนดให้มี

ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสอดคล้องซึ่งกันและกัน เพื่อให้การดำเนินงานในทุกขั้นตอนของหลักสูตรบรรลุผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำหลักสูตรที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของศักรินทร์ ชนประชา (2550 : 162) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การศึกษานอกระบบสำหรับครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การนำข้อมูลพื้นฐานความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมมา กำหนดเป็นโครงสร้างหลักสูตร โดยมีองค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย ความเป็นมาของหลักสูตร แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร จุดมุ่งหมาย เป้าหมาย เนื้อหาวิชา วิธีการฝึกอบรม รูปแบบการฝึกอบรม วิธีดำเนินกิจกรรมในการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และการวัด ประเมินผล มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรในขั้นตอนการร่างหลักสูตร ทำให้ได้หลักสูตรในเชิงวิชาการ โดยสมบูรณ์

3. ผลการประเมินหลักสูตรการฝึกอบรม

3.1 ผลจากการประเมินหลักสูตรการฝึกอบรม ด้านความสำคัญและปัญหา จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาสาระ สื่อ การวัดและประเมินผล ของ โครงร่างหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. 2539: 87) และมีความเหมาะสมตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 117) การได้ผลเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแนวคิดต่างๆ ในการพัฒนาหลักสูตร แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรม และแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม และทำความเข้าใจในขั้นตอนต่าง ๆ แล้วจึงพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว ขึ้น ตามหลักการแนวคิดและกระบวนการที่มีนักวิชาการได้ศึกษาไว้และประสบผลสำเร็จ จากนั้นนำไป ปรึกษากับผู้ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตร และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกขั้นตอน จากการกระทำดังกล่าว จึงทำให้หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว มีความสอดคล้อง และเหมาะสม สามารถที่จะนำไปทดลองใช้ได้ ตามจุดมุ่งหมายอย่างมีคุณภาพตามขั้นตอนกระบวนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม (วิชัย วงษ์ใหญ่ . 2537 : 16) ผลการ วิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ งานวิจัยของ กัมปนาท บริบูรณ์ (2550 : 107) ที่ศึกษา เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง และวิธีคิดตาม ตามแนวคิดเป็นโดยวิธีกระบวนการ การกลุ่มของนักเรียนโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ผลการวิจัย พบว่า การประเมินโครงสร้างหลักสูตร ตามความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ หลักสูตร มีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ มีความสอดคล้อง มากกว่า หรือเท่ากับ 0.5 ทุกประเด็น และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุด คือ มากกว่า หรือเท่ากับ 3.51

3.2 ผลการประเมินการทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม จากการเปรียบเทียบการเรียนรู้ของครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว ก่อน และหลังการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม หลังการเข้ารับการฝึกอบรม สูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรมครั้งนี้ได้ดำเนินการอย่างมีระบบ มีข้อมูลความต้องการของ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร โดยการศึกษาความต้องการ ในการเข้ารับการฝึกอบรม และกำหนดเนื้อหาสาระในการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทาบ่า (Taba. 1962: 78) ที่กล่าวว่าหลักสูตรควรออกแบบโดยกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเอง จึงจะ ได้หลักสูตรที่ตรงต่อความต้องการ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งจะเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้และด้านเจตคติ โดยเน้นการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับแนวคิด ของจงกลณี ชุตินาเทวินทร์ (2544: 126) ที่กล่าวว่า การส่วน มีร่วม ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมตั้งแต่การวางแผน การเตรียมการออกแบบหลักสูตร การดำเนินการฝึกอบรม จนกระทั่งการติดตามประเมินผล เป็นการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อประโยชน์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม อย่างแท้จริงผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ทำให้เกิดความกระตือรือร้น เพิ่มความมุ่งมั่น (Commitment) ให้กับผู้รับการฝึกอบรม ที่จะกระทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น นอกจากนี้การฝึกอบรมอย่างมีส่วนร่วมยังเป็นกระบวนการเรียนรู้จากพื้นฐานประสบการณ์ (Experiential Learning) ที่ดึงเอาประสบการณ์และปัญหาในการปฏิบัติงานในชีวิตของผู้เรียนมาใช้ มาสังเคราะห์ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอด และสามารถที่จะบูรณาการผสมผสานให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของอมรา เขียวรักษา (2548: บทคัดย่อ) ที่ศึกษา เรื่องการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่องการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับครูวิทยาศาสตร์ประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพจริง หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของกิตติกาญจน์ เกษมสุขจรัสแสง(2550: บทคัดย่อ) ที่ศึกษา เรื่องการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัย พบว่า หลังการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการอบรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชาญ พันธุ์ประเสริฐ (2551: บทคัดย่อ) ที่ศึกษา เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูวิทยาศาสตร์เพื่อออกแบบบทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลการวิจัย พบว่า ความรู้ความคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และการออกแบบบทปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ของครูผู้เข้ารับการอบรมหลังการเข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่าก่อน การเข้ารับการฝึกอบรม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เตือนเพ็ญพร ชัยภักดี (2553: บทคัดย่อ) ที่ศึกษา เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการย้อมเส้นไหมสีธรรมชาติของกลุ่มทอผ้าสีธรรมชาติ ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า หลังการฝึกอบรมกลุ่มทดลอง มีความรู้ ความสามารถ และการปฏิบัติตนตามวัตถุประสงค์ ของการฝึกอบรมได้มากกว่า ก่อนการฝึกอบรม

4. ผลการประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของ สภาพความต้องการ และจำเป็นในการฝึกอบรม มาแล้วเป็นอย่างดี อีกทั้งการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมก็ได้จัดกระทำอย่างถูกต้องตามกระบวนการจัดฝึกอบรมโดยการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จนได้กรอบสาระของหลักสูตรการฝึกอบรม ที่สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว ซึ่งเป็นการนำเข้าปัจจัย (Input) ต่าง ๆ ได้แก่ เนื้อหาวิชา วิธีการฝึก กิจกรรมการฝึกอบรม การประเมินผล และจัดกระบวนการ (Process) ในการฝึกอบรมเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ (Output) เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้ผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ และพบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ด้านจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ และด้านเจตคติ มีความเที่ยงตรงมากเพียงพอต่อการนำไปทดลองใช้ได้ จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผลการประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว อยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับศักรินทร์ ชนประชา (2550: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการศึกษานอกระบบสำหรับครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า พบว่า ผู้รับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจในการจัดการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการสอนงานอยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุด

5. ผลการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ผลการติดตามประเมินผล หลังการฝึกอบรมไปแล้ว 30 วัน ครูที่ผ่านการฝึกอบรมได้นำความรู้ไปจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กทุกคนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น เด็กทุกคนผ่านการประเมิน คิดเป็นร้อยละ 100 นับได้ว่าเด็กมีพัฒนาการจากการสอน ของครูที่ผ่านการฝึกอบรมอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่เข้ารับการฝึกอบรมได้รับการพัฒนาความรู้ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อย่างถูกวิธี มีความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปใช้สอนเด็กด้วยความมั่นใจและดำเนินการตามวิธี ต่าง ๆ ที่ได้รับการฝึกอบรมมา เข้าใจถึงปัญหาของเด็กมีเจตคติที่ดีต่อเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ตามศักยภาพ ของตัวเด็กเองแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่เร่งรีบ และไม่ปล่อยปละละเลย จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับศักยภาพของเด็ก แก้ปัญหาได้ตรงจุด แก้ไขข้อบกพร่องได้ถูกวิธี ทำให้เด็กเกิดความไว้วางใจในตัวครู พร้อมทั้งจะเรียนรู้ คลายความซับซ้อนใจที่เกิดจากปัญหาทางการเรียนรู้ที่มีอยู่ในตนเอง มีความพร้อมในการเรียนรู้ พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเอง มีความเข้าใจและสามารถเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ได้จากเหตุผล ดังกล่าวจึงทำให้ ครูที่ผ่านการฝึกอบรมสามารถ นำความรู้ไปจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีพัฒนาการหลังเรียนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด สอดคล้องกับหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักการศึกษา (2547: 23 - 24) ที่กล่าวว่าในการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้นั้น หากครูผู้สอนนำหลักการสอนที่ถูกต้องและเหมาะสมไปใช้จะช่วยทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มความสามารถ

และผดุง อารยะวิญญู (2545: 28) ที่กล่าวว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้สามารถแก้ไขได้ หากครูผู้สอนใช้วิธีสอนที่ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของเด็ก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาร์ธอร์ด (ผดุง อารยะวิญญู. 2545: 27; อ้างอิงจาก Arthaud. 1999) ที่ได้ศึกษาผลการใช้วิธีสอนแบบ Story Mapping ที่มีต่อความสามารถในการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง ขนาดเล็ก จำนวน 5 คน ผลการวิจัย พบว่า หลังทดลองกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการอ่านสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยมีประเด็นในการเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากการสำรวจความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ครูโรงเรียนเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียง 78.20 ยังไม่เคยผ่านการฝึกอบรมในเรื่องการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และจากคะแนนผลการทดสอบความรู้เรื่องการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ก่อนการเข้ารับฝึกอบรมครูมีคะแนนค่อนข้างต่ำ ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการพัฒนาครู โดยการจัดการฝึกอบรมด้านการจัดการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ต่อไป

2. สถานศึกษาควรมีนโยบายให้ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ และช่วยเหลือในด้านการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้วย

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรการฝึกอบรมไปใช้

1. ก่อนนำหลักสูตรการฝึกอบรมไปใช้ควรศึกษารายละเอียด ขั้นตอนต่าง ๆ ของหลักสูตร และปรับเนื้อหากิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

2. วิทยากรที่ใช้ในการฝึกอบรมตามหลักสูตรนี้ควรเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้โดยเฉพาะ

3. การคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรมควรเป็นผู้ที่มีความสมัครใจ กระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง เพื่อจะได้นำความรู้ไปพัฒนาการเรียนรู้อุปกรณ์ของเด็กต่อไป

ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษประเภทอื่น ๆ เช่น เด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กออทิสติก เด็กบกพร่องทางสติปัญญา ฯลฯ

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมกับครูในสังกัด อื่น ๆ เช่น ครูสังกัดสำนักงานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นต้น

3. ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ในระบบการฝึกอบรมไกล (E - Learning)

บรรณานุกรม

- กนกกร ปราชญ์นคร. (2550). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะข้าราชการประจำ ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เอาชนะยาเสพติดจังหวัด. ปริญญาโท กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ. (2540). รวมพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมสามัญศึกษา. (2544). เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสังกัดกองการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: กองการศึกษาพิเศษ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). คู่มือการคัดเลือกและส่งต่อคนพิการเพื่อรับการศึกษา (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กัมปนาท บริบูรณ์. (2550). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง และวิธีคิดตามตามแนวคิดเป็นโดยวิธีกระบวนการ กลุ่มของนักเรียนโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ปริญญาโท กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กานดา จรดล. (2542). ผลของการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคมแบบดูราที่มีต่อการเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนสำหรับครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ค.ม. (หลักสูตรและการสอน) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กรีช อัมโภชน. (ม.ป.ป.). การสร้างหลักสูตรและโครงการฝึกอบรม. เอกสารประกอบการบรรยาย ในการฝึกอบรมหลักสูตรการบริหารงานฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: สำนักฝึกอบรม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กิตติกาญจน์ เกษมสุขจรัสแสง. (2550). การฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปริญญาโท กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เกยูร วงศ์ก้อม. (2548). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- โกวิท ว่องทรงเจริญ. (2548). ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ คศ.ม (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- โครงการพัฒนาศึกษาอาเซียน. (2529). คู่มือการจัดการเรียนร่วม โครงการการศึกษาพิเศษ. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- จงกลณี ชุตติมาเทวินทร์. (2544). *การฝึกอบรมเชิงพัฒนา (Training and Development)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนะ โนนทรวงษ์. (2541). *การศึกษาปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนสอนเด็กที่บกพร่องทางการได้ยิน สังกัดกองการศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2548). *การฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ชาญวิทย์ พรนภดล. (2547). "ภาวะ การเรียนรู้บกพร่อง (Learning Disorders - LD)." เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ชาติชาย สมศักดิ์. (2549). *แนวทางการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อการวางแผนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต ๑*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลำปาง: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. ถ่ายเอกสาร.
- ชมศรี ไพบุญย์กุลกร. (2549). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมครู เรื่อง การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชัย สมितिไกร. (2549). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพันธุ์ เขจรนนท์. (2546). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ดิเรก พรสีมา; และคณะ. (ม.ป.ป.). *รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาวิชาชีพครู เสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ*. สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2553, จาก <http://www.onec.go.th/publication/4012001/index.html>.
- ดารณี ศักดิ์ศิริผล. (2549). *การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางการเรียนรู้*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เดือนเพ็ญพร ชัยภักดี. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการย้อมเส้นไหมสีธรรมชาติของกลุ่มทอผ้าสีธรรมชาติ ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรพล เวียงวาลัย. (2547). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามรูปแบบวงจรการเรียนรู้ของ Kolb*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). นครราชสีมา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. ถ่ายเอกสาร.

- นิรมล ศตวุฒิ. (2547, 16 มกราคม). การพัฒนาหลักสูตรครูทำได้ไม่ใช่เรื่องยาก.
วารสารการพัฒนาหลักสูตร. 1(1): 53-56.
- บรรพทูลย์ จันทวโร. (2545). การศึกษาปัญหาการบริหารบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ กศม. (การบริหารการศึกษา).
ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสาส์น.
- เบญจมา ชลธารินทร์. (2544). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนร่วม. เอกสารการสอน
รายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม รหัสวิชา 108601 ตามหลักสูตรสถาบันราชภัฏ
พ.ศ. 2543. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- (2545). สรุปการดำเนินงานโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม. กรุงเทพฯ:
กระทรวงศึกษาธิการ.
- เบญจพร ปัญญาขง. (2545). คู่มือช่วยเหลือเด็กบกพร่องด้านการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ชุมชุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ประภฤติ พูลพัฒน์. (2546). การเรียนร่วมของเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2533). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- (2542). การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ:
ไร่ไทยเพลส.
- (2544). เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แวนแก้ว.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2545). รายงานวิจัย เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมสำหรับสอนเด็กที่อ่าน
ไม่ออกเขียนไม่ได้. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผดุง อารยะวิญญู; และ ดารณี ศักดิ์ศิริผล. (2544). รายงานการวิจัยการศึกษาความต้องการกำลังคน
ในการพัฒนาการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพฑูริ ลิขิตสุนทร; และคณะ. (2542, พฤศจิกายน). บทสำรวจการฝึกอบรมครูจากอดีต-ปัจจุบัน.
สานปฏิรูป. 2(20: 30-33).
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พะโยม ชินวงศ์. (2543). พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ
การปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ. สังกัดกองการศึกษาเพื่อคนพิการ.
กรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

- พัฒนา สุขประเสริฐ. (2541). *กลยุทธ์ในการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิมพ์พรรณ วรชุตินทร. (2545). *เอกสารคำสอนรายวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ (10811001)*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- แพรวพรรณ บุญฤทธิ์มนตรี. (2550). *การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนงานให้กับหัวหน้างานในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ : ศึกษากรณี บริษัท แคล – คอมพ์ อีเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)*. ปริญญาโท กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2548). *การฝึกอบรม*. สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2552, จาก <http://www.tu.ac.th/org/ofrefector/person/train/index.htm>.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2544). *เอกสารชุดการเรียนรู้และฝึกอบรมครู*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- รวีวัตร สิริภูบาล. (2543). *การพัฒนาแบบจำลองฝึกอบรมครูเชิงทักษะปฏิบัติ*. ปริญญาโท กศ.ด. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2539). *การพัฒนาบุคลากรและการฝึกอบรม*. เอกสารการสอนชุดวิชา องค์การและการจัดการบุคคล. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วารี ธีระจิตร. (2537). *การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิชาญ พันธุ์ประเสริฐ. (2551). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูวิทยาศาสตร์เพื่อออกแบบบทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับปัญหาท้องถิ่น*. ปริญญาโท กศ.ด. (วิทยาศาสตร์ศึกษา), กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิญญู จริยาอุฎติกุล. (2544). *แนวโน้มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้วในทศวรรษหน้า*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- วิยดา เหล่มตระกูล. (2546). *การพัฒนาวิธีการประเมินความสำเร็จของโครงการฝึกอบรมครูตามแนวคิดการประเมินที่ใช้ทฤษฎีเป็นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (หลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศักรินทร์ ชนประชา. (2550). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการศึกษานอกระบบสำหรับครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 2*. ปริญญาโท กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2543). *ความบกพร่องในการเรียนรู้หรือแอลดี ปัญหาการเรียนที่แก้ไขได้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2545). *จิตวิทยาเด็กพิเศษแนวใหม่*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรียา นียมธรรม. (2540). *การเรียนรู้ร่วมสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์เลิฟเพรส.
- (2546). *การสอนซ่อมเสริม*. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับรวมเล่มเฉพาะเรื่อง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- ศรียา นียมธรรม; และ ดารณี ศักดิ์ศิริผล. (2545). *รายงานการวิจัยการสำรวจเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ของโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สงบ ลักษณะ. (2542, พฤษภาคม – 2543, มีนาคม). ปฏิรูปหลักสูตรที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ วารสารกองการศึกษาเพื่อคนพิการ. 1(1): 29 – 32.
- สรรเพ็ชญ์ อินทะพันธ์. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรอบรมบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อจัดการเรียนรวมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดพิษณุโลก*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมทรัพย์ สุขอนันต์. (2546). *ภาวะบกพร่องในการเรียนรู้ (Learning Disabilities)*. เอกสารประกอบวิชา 463430 พื้นฐานของภาวะบกพร่อง ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- สมศรี ทองนุช. (2542). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นคนทันสมัยด้านจิตใจสำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ของสถาบันราชภัฏ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์; และคณะ. (2543). *รายงานการสังเคราะห์งานวิจัย เรื่อง สรุปผลงานวิจัยและสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาข้าราชการครู*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สิริลักษณ์ โปรงสันเทียะ. (2550). *การพัฒนาโปรแกรมซ่อมเสริมคณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำราญ คงตะวัน. (2546, มกราคม-มิถุนายน). *การพัฒนาหลักสูตรกับการวิจัยและพัฒนาการศึกษา*. วารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ. 2(2): 13 – 20.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- (2543). *ความบกพร่องในการเรียนรู้สามารถพัฒนาได้ไม่ยากสายงานปฏิรูปการศึกษาไทย*. (2.27).

- สำนักงานจังหวัดสระแก้ว. (2552). *จังหวัดสระแก้ว*. สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2552, จาก http://www.sakaeo.go.th/sakaeo_php
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2539). *ทฤษฎีการวัดและประเมินผลการศึกษา*. (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: สยามศึกษา.
- สุวิทย์ หิรัญยกานนท์; และคณะ. (2540). *พจนานุกรมศัพท์การศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไอ.คิว. บุ๊คเซ็นเตอร์
- สุรกานต์ จังหาร. (2547). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2547). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงอุษา แสนสวย. (2549). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. ถ่ายเอกสาร.
- หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการศึกษา. (2547). *แนวทางการจัดการเรียนร่วมเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้*. หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการศึกษา. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อนันต์ ขวัญจันทร์. (2549). *การพัฒนาหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วมกรณีโรงเรียนบ้านข้างคลองต. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อมรา เขียวรักษา. (2548). *การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับครูวิทยาศาสตร์ประถมศึกษา*. ปริญญาโท กศ.ด. (วิทยาศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2540). *กระบวนการฝึกอบรมสำหรับการศึกษานอกโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ประชาชน จำกัด.
- Arthaud, Tamara J. (1999). *Effects of Story Mapping upon Oral Reading Fluency of Adolescents with Learning Disabilities (Curriculum Based Measurement)*. *Dissertation Abstracts International*. DAI-A 59108, P. 2922.Feb.
- Beach, Dale S. (1980). *Personnel: The Management of People at Work*. 3rd ed. New York: Macmillan Publishing Co.
- Bender, William N. (2004). *Learning Disabilities: Characteristics, Identification, and Teaching Strategies*. New York: Pearson.
- Calvert, Brenda. (2004). *Mandate Training for Public Board Members*. Illinois: Southern Illinois University .

- Clark, Allen R. (1970 December 2004). A Teacher Evaluation of Selected Method of In service Education. *Dissertation Abstracts International*. 6 (31): 2767 - A.
- Cronbach, Lee J.; & Richard E. Snow. (1991). *Aptitudes and Instructional Methods*. New York: John Wiley.
- Eileen, Allen K.; & Schwartz, Ilene S. (2001). *The Exceptional Child Inclusion in Early Childhood Education*. United States of America.
- Gearheart, Bill R.; & Mel W. Weismann. (1980). *The Handicapped Study in the Regular Classroom*. London: C.V. Mosby.
- Geary, David C.; et al. (2004). Strategy Choices in Simple and Computer Addition: Contributions of Working Memory and Counting Knowledge For Children with Mathematical Disability. *Journal of Experimental Child Psychology*. 88: 121-151.
- Goldstein, I.L. (1993). *Training in Organizations Needs Assessment, Development, and Education*. 3rd ed. Pacific Grove,CA: Brooks/Cole.
- Hallahan, Darnell P.; & Cells D. P. Mercer. (2001). *Learning Disabilities: Historical Perspectives*. (Online). Available: <http://www.air.org/ids Summit/>. Retrieved May 24, 2009.
- Harrison, Rosemary. (1997). *Applied Human Resource Management*. New York: Addison - Wesley Publishing Company.
- Jaffe, Barbara Ann. (2004). *The Impact of Series of Training Workshops, Emphasizing Social and Personal skills, on Community College Writing Instructors*. California: University of California.
- Jarvis, P. (1983). *Adult and Continuing Education*. Theory and Practice. Kent: Croom Helm Ltd.
- Jones, Kevin R. (2004). *Substitute Teacher Training: A Qualitative Study* Utah: Utah State University.
- Kauffman, James M.; & Hallahan, Darnell P. (1981). *Handbook of Special Education*. New Jersey: Englewood Cliffs.
- Kemp, Jerrold E.; Garu R. Morrison.; & Steven, M. Ross. (1994). *Designing Effective Instruction*. New York: Macmilian College Publishing Company.
- King Mongkut S. (1996). Institute of Technology North Bangkok. *BCIT Curriculum Development*. Bangkok: Institute
- Kirk, S.A.; Gallagher, J.J.; & Anastasiow, N.J. (1996). *Education Exceptional Children*. 7th ed. Boston: Houghton Mifflin.

- Knowles, M.S. (1978). *Adult Learner : Neglected Species*. 2nd ed. Houston: Gulf Publishing Co.
- Lewin, K. (1964, March). Action Research and Minority Problems. *Journal of Social Issues*. 2(10): 34 – 36.
- Lieberman, A.; & Milier, L. (1994). *Teachers Their World and Their Work; Implications for School Improvement*. Alexandria, VA : Association for Supervision and Curriculum Development.
- Lovell, R.B. (1980). *Adult Learning*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Merriam, Sharan B.; & Rosemary S. Caffarella. (1991). *Learning as a Self-directed Activity : Learning in Adulthood*. Sanfrancisco: Jossey-Bass Publishers.
- Mercer, Cecil D. (1991). *Student with Leraning Disabilities*. New York: Larry Hamill.
- Myers, Patricia I.; & Donald, D. Hammill. (1990). *Learning Disabilities Basic Concepts, Assessment Practices, and Instructional Strategies*. 4th ed. Texas: John Wiley and Sons.
- National Institute of Mental Health (2004). Learning Disabilities. (Online). Available; <http://rrr.kidsource.com/kidsource/content/learningdis.html> Retrieved April 10,
- Nicholson, Barbara Jane Woolf (1998). Design for an In service Education : Model for General Education and Special Elementary Teachers An Assessment of Their Perceived Needs Service Education. *Dissertation Abstracts August*. 4101 - A.
- Odiorne, G. (1970). *Training by Objectives: An Economic Approach to Management Training*. New York: Macmillan.
- Oldroyd, D.; & V. Hall. (1991). *Managing Staff Development a Handbook for Secondary Schools*. London: Paul Chapman Publishing Ltd.
- Pont,T. (1991). *Developing Effective Training Skills*. London: McGraw - Hill Book.
- Pratt, David. (1980). *Curriculum and Development*. New York: Harcourt Brace Javanovich
- Rodwell, S. (1996). *Education Administrator Training Model*. London: University of London Institute of Education.
- Saylor, J.G.; & Alexander L. (1981). *Planning Curriculum for Schools*. New York: Holt Rinenart and Winston.
- Shao, Xiaorong. (2005, January). Teacher Training and Curriculum Reform in Chinese Agricultural Schools. *Dissertation Abstracts International DAI - A (65) 7*: 2461.
- Sheal Peter, R. (1994). *How to Develop and Sfaff Training Courses*. 2nd ed. Loon Don: Kogan Page Limited.

- Smith, Deboorah D.; & Diane P. Rivera. (1991). *Mathematics in Learning about Learning Disabilities*. p.345. Chicago: Academic Press.
- Smith, Corinne Roth. (1994). *Learning Disabilities the Interaction of Learner, Task, and Setting*. Boston: Allyn & Bacon.
- Smith, M.K. (2005). Curriculum Theory and Practice. The Encyclopedia of Informal Education. Retrieved January 30, 2006, From [http:// www.infed.org/biblio/bcurric.htm](http://www.infed.org/biblio/bcurric.htm)
- Spark, G.; & Locus Horsley, S. (1998). Five Models of Staff Development for Teachers. *Journal of Staff Development*. 10 (February 1989): 40 – 47.
- Taba, Hilda. (1962). *Curriculum Development; Theory and Practice*. New York: Harcourt Brace, and World, Inc.
- Tough, Allen (1979). *The Adult's Learning Projects*, Toronto Ontario: The Ontario: Institute for Studies in Education.
- Tyler, Ralph W. (1969). *Basic Principle of Curriculum and Instruction*. Chicago: The University of Chicago.
- UNESCO. (2005). *Guideline for Inclusion:Ensuring Access to Education for all*. Paris: Printed in the Workshop of UNESCO.2005.
- Westbury, Robert. (2005). To Design Field Test an In Service Education Curriculum Development. *Model Dissertation Abstracts*. 36(2): 661 – A.

ภาคผนวก ก

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน
ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
สำหรับครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก

นิติตปริญาเอก สาขาวิชาการศึกษานักใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำนำ

หลักสูตรฝึกอบรมนี้ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการฝึกอบรม การจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง เพื่อส่งเสริมให้ครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ และเจตคติที่ดีในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง และเต็มตามศักยภาพของเด็ก หลักสูตรฝึกอบรมนี้มีจำนวน 5 หน่วยฝึกอบรม ได้แก่ หน่วยฝึกอบรมที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และการบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ หน่วยฝึกอบรมที่ 2 การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หน่วยฝึกอบรมที่ 3 การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หน่วยฝึกอบรมที่ 4 เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และหน่วยฝึกอบรมที่ 5 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล

ผู้วิจัย หวังว่าหลักสูตรฝึกอบรมนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ประกอบการฝึกอบรมได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม ทำให้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษโดยเฉพาะเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

สุวพิชชา ประสิทธิ์ชัยกิจ

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	145
ปัญหาและความสำคัญ	145
หลักการของการฝึกอบรม	147
วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	148
เป้าหมายของการฝึกอบรม	148
ระยะเวลาของการฝึกอบรม	148
ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	149
สื่อการฝึกอบรม	149
กิจกรรมการฝึกอบรม	149
การประเมินผลการฝึกอบรม.....	149
บทที่ 2 แนวทางการฝึกอบรม	150
คำแนะนำสำหรับวิทยากร	150
กระบวนการฝึกอบรม	150
โครงสร้างเนื้อหาสาระของการฝึกอบรม.....	151
ขั้นตอนในการฝึกอบรม	152
ตารางการฝึกอบรม	154
บทที่ 3 แผนการฝึกอบรม	155
หน่วยฝึกอบรมที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และการบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมระหว่างเด็กปกติ กับเด็กพิเศษ.....	155
หน่วยฝึกอบรมที่ 2 การตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	161
หน่วยฝึกอบรมที่ 3 การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	170
หน่วยฝึกอบรมที่ 4 เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้.....	181
หน่วยฝึกอบรมที่ 5 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนการสอนเฉพาะบุคคล	194
บรรณานุกรม	211

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความสำคัญ

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มหนึ่ง ที่พบอยู่ในชั้นเรียนปกติทั่วไปในลักษณะของเด็กที่มีความยุ่งยากในการเรียนวิชาต่าง ๆ เช่น การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ เป็นต้น และจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทั้ง ๆ ที่มีระดับสติปัญญาปกติ หรือสูงกว่าปกติ ในบางรายเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ไม่มีลักษณะแตกต่างที่ปรากฏเด่นชัด เจกเช่น เด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่น ๆ เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ก็จะมีคามผิดปกติทางสายตาตาบอด และตาบอดเลื่อนราง เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ก็จะมีคามผิดปกติทางการได้ยินเสียง หูหนวก หูตึง เป็นต้น เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มักจะพบคามผิดปกติต่อเมื่อเข้าเรียนในระบบโรงเรียน แล้วไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยที่ครูไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ เพราะขาดความรู้ความเข้าใจเด็ก และขาดเทคนิควิธีการที่จะช่วยเหลือเด็กได้ เด็กหลายคนต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน หรือถูกกล่าวหาว่าเป็นเด็กเหลวไหล (ศรียา นิยมธรรม และดารณี ศักดิ์ศิริผล. 2545: 1)

จากข้อมูลในกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เป็นกลุ่มเด็กที่มีจำนวนมากที่สุด และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นดังจะเห็นได้จากข้อมูล ของกระทรวงศึกษาธิการในประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี ค.ศ. 1986 - 1987 พบว่าเด็กที่ผ่านการคัดแยกเรียนร้อยแล้วเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษในวัยเรียนร้อยละ 10 และเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ถึงร้อยละ 5 ของประชากรในวัยเรียน สำหรับในประเทศไทย เมื่อพิจารณาในแต่ละปีการศึกษา พบว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ดังนี้ ปีการศึกษา 2539 มีจำนวน 1,774 คน ปีการศึกษา 2540 มีจำนวน 5,444 คน ปีการศึกษา 2541 มีจำนวน 7,510 คน ปีการศึกษา 2542 มีจำนวน 23,760 คน และในปีการศึกษา 2543 ยังพบอีกว่ามีเด็กอยู่ในระดับประถมศึกษาทั่วประเทศ 7,000,000 คน ในจำนวนนี้เป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ประมาณ 107,578 คน (ผดุง อารยะวิญญู. 2544: 60) ต่อมา ศรียา นิยมธรรม และดารณี ศักดิ์ศิริผล (2545: 55) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสำรวจเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ของโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ในจำนวนเด็ก 942 คน พบว่า มีเด็กอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อยู่ จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 20.49

จะเห็นได้ว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เป็นเด็กที่มีจำนวนมากที่สุดในบรรดาเด็กพิเศษประเภทอื่น ๆ ซึ่งจากรายงานการวิจัยเรื่อง “ความบกพร่องทางการเรียนรู้ หรือ LD: ปัญหาการเรียนรู้อันที่แก้ไขได้” พบว่า จากสถิติประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าเด็กไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 5 มีปัญหาทางการเรียนรู้ ลักษณะใดลักษณะหนึ่งแต่เมื่อมีกฎหมายสำหรับเด็กพิเศษออกมา โดยให้สิทธิในการศึกษา ให้ความช่วยเหลือและการบริการด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสม เด็กสามารถพัฒนา และประสบความสำเร็จได้ ส่งผลในระยะยาวให้รัฐสามารถลดค่าใช้จ่ายในเด็กกลุ่มนี้ลงได้มาก สังคมไทย ก็เช่นกันไม่ควรมองข้ามความสามารถของเด็กเหล่านี้ ถ้าเด็กเหล่านี้ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้อง และถูกวิธี พร้อมทั้งพัฒนา

ศักยภาพได้อย่างเต็มที่ เด็กบางคนอาจเรียนได้ดีกว่าเด็กปกติบางคนด้วยซ้ำไป และการช่วยเหลือที่สำคัญที่สุดคือการจัดการศึกษา ในรูปแบบที่เหมาะสม และผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ที่จะช่วยให้เด็กพัฒนาได้เต็มศักยภาพ คือครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543: 2 - 4)

ครูที่มีความรู้ความสามารถจะทำให้การศึกษานั้นมีประสิทธิภาพ เพราะครูเป็นปัจจัยหลักในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ ครูจึงเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของกระบวนการศึกษา กล่าวคือ หากครูมีความรู้ความสามารถ มีเทคนิควิธีการสอนที่ดี มีทักษะกระบวนการสอนที่ดี และมีความเข้าใจในตัวเด็ก จะทำให้กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของประชากรในประเทศ ดังนั้นครูจึงเปรียบเสมือนผู้กำหนดคุณภาพประชากรในสังคม และคุณภาพประชากรในสังคม จะเป็นตัวพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ได้เป็นอย่างดี ในทางกลับกัน หากครูไม่ได้รับการพัฒนา ก็จะทำให้การศึกษาไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ และผลที่ตามมาก็คือ ประชากรที่ขาดคุณภาพ (ดิเรก พรสีมา และคณะ. ม.ป.ป.)

ปัญหาในการจัดการศึกษาในจังหวัดสระแก้วนั้น จากผลการวิจัย ของบรรพบุรุษย์ จันทวโร (2545: 3 - 4) เรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระแก้ว พบว่าโรงเรียนในจังหวัดสระแก้ว พบว่า มีปัญหาและอุปสรรค ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน ดังนี้ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวม ไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายทุกกลุ่มประสบการณ์ได้ 2) ด้านอัตราการตกซ้ำชั้นระดับชั้นประถมศึกษา ยังมีอัตรา การตกซ้ำชั้นเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 2.66 3) ด้านอัตราการออกกลางคัน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีอัตราการออกกลางคัน เฉลี่ยร้อยละ 0.51 และ 4) ด้านกระบวนการเรียน การสอน การวัดผลประเมินผลยังไม่เป็นไปตามหลักสูตร ครูส่วนใหญ่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสอนการวัดผลประเมินผลยังเป็นรูปแบบวัดความรู้ และแข่งขันกัน ไม่ได้แข่งขันกับการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ฉะนั้นการฝึกอบรมจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาครู ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อฝึกฝนให้เหมาะสมกับเป้าหมายในการปฏิบัติงาน เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งผู้เข้ารับการอบรม สามารถนำความรู้ในการอบรมที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ทันที ทำให้งานที่ปฏิบัติอยู่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นส่งผลต่อคุณภาพของงาน ซึ่งในการพัฒนานั้นต้องพัฒนาที่ครูก่อน เพื่อครูจะได้นำไปพัฒนา การจัดกระบวนการเรียนการสอน และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษา และการพัฒนา ในด้านอื่น ๆ ต่อไป

การฝึกอบรม เป็นกระบวนการที่ดำเนินโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ คือ ความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understanding) ทักษะ (Skills) และทัศนคติ (Attitude) ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปในทางที่ต้องการ ซึ่งจะมีผลทำให้ การปฏิบัติงานในองค์กรประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การฝึกอบรมถือได้ว่าเป็นกลยุทธ์ที่ดีที่สุด ในการที่จะพยายามใช้ทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อองค์กรมากที่สุด และประหยัดที่สุด (ชาญชัย อาจินสมจาร. 2548: 36) จะเห็นได้ว่า นอกจากการจัดการศึกษาแล้ว ยังสามารถที่จะพัฒนา

บุคลากรได้ด้วยวิธีการฝึกอบรม เพราะการฝึกอบรมจะก่อประโยชน์สูงสุดให้แก่องค์กรในการทำงาน หรือการแก้ปัญหาในการทำงาน ส่งผลต่อการเพิ่มคุณภาพของบุคลากร และสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ ขจัดความล้าหลังของทักษะการปฏิบัติงาน อันส่งผลต่อ การปรับปรุงสถานะให้ดีขึ้น ฉะนั้นการฝึกอบรม จึงจัดได้ว่าเป็นการศึกษาอย่างหนึ่งที่จัดให้กับผู้ซึ่งอยู่ในวัยทำงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา บุคลากรในองค์กรให้เกิดความรู้ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านความรู้ และเจตคติ ที่ดีในทิศทาง ที่ถูกต้องนำไปสู่ผลสำเร็จ ในการปฏิบัติงานต่อไป (สมชาติ กิจยรรยง. 2546: 47)

การฝึกอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจเทคนิค และวิธีการสอนที่ทันสมัยเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะครูทางด้านการศึกษาพิเศษ เพราะจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอน ให้กับเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ซึ่งเด็กมีลักษณะที่ยุ่งยากในการเรียนรู้ ได้พัฒนา ศักยภาพได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพของเด็ก รวมถึงครูจะได้มีความรู้ ความเข้าใจ ห่วงใย และมีเจตคติที่ดีต่อเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สมดังเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ที่ว่า “ในการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอภาคกันในการรับการศึกษา” ซึ่งในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่อง ทางสติปัญญา ทางจิตใจ อารมณ์ สังคม และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายทุพพลภาพ ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้น พื้นฐานเป็นพิเศษ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547: 4)

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถด้านการศึกษา พิเศษโดยเร่งด่วน เพื่อช่วยให้การจัดการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหา ทางการเรียนรู้ ให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพเต็มประสิทธิภาพ ผู้วิจัยในฐานะนักการศึกษาพิเศษ จึงสนใจ จัดการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาล เมืองสระแก้ว

หลักการของการฝึกอบรม

ปัญหาทางการเรียนรู้ (Learning Disabilities) ที่เกิดขึ้นกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางการเรียนรู้ และการประกอบกิจกรรมในการดำเนินชีวิตของ เด็กอย่างยิ่ง ซึ่งมักจะสะท้อนออกมาในลักษณะของความสามารถทางด้านภาษา การสื่อสาร และการคิด คำนวณ ที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเมื่อเด็กเข้าสู่วัยเรียน ปัญหาจะเริ่มเด่นชัดขึ้น จนเด็กไม่สามารถ เรียนด้วยกระบวนการ และรูปแบบ การเรียนรู้เช่นเดียวกันเด็กปกติได้ การให้ความช่วยเหลือสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องมีความเข้าใจ และทำงานร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครองเด็ก ทุกรายก็ตามประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นได้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรได้รับทราบถึงบทบาท และแนวทาง การให้ความช่วยเหลืออย่างถูกวิธี จึงจะทำให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ และเต็มศักยภาพ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงควรจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ การจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว

วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยก และสามารถคัดแยกและเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้
3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การสร้างแบบประเมิน สามารถสร้างและประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้
4. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) และสามารถทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลได้
5. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) และสามารถทำแผนการสอนเฉพาะบุคคลได้
6. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนร่วม และสามารถจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เรียนร่วมกับเด็กปกติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายของการฝึกอบรม

ด้านคุณภาพ

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ด้านปริมาณ

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว จำนวน 30 คน นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระยะเวลาของการฝึกอบรม

ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคทฤษฎี 5 วัน วันละ 6 ชั่วโมง รวม 30 ชั่วโมง ดังนี้

- หน่วยฝึกอบรมที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และการบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ (3 ชั่วโมง)
- หน่วยฝึกอบรมที่ 2 การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (เวลา 9 ชั่วโมง)
- หน่วยฝึกอบรมที่ 3 การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (เวลา 6 ชั่วโมง)
- หน่วยฝึกอบรมที่ 4 เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (6 ชั่วโมง)

หน่วยฝึกอบรมที่ 5 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) (6 ชั่วโมง)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แก่ครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาล 1 (หนองกะพ้ออนุสรณ์) และโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกระสัง) จำนวน 30 คน

สื่อการฝึกอบรม

1. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว ประกอบด้วย
 - 1.1 ใบความรู้ประกอบหน่วยการฝึกอบรมแต่ละหน่วยฝึกอบรม จำนวน 5 หน่วยฝึกอบรม
 - 1.2 ใบบันทึกการเรียนรู้แต่ละหน่วยฝึกอบรม
 - 1.3 เอกสารประกอบการบรรยาย
2. Power Point ประกอบการบรรยาย

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ฟังบรรยาย
2. ชักถามปัญหา ข้อสงสัย
3. ฝึกปฏิบัติการคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
4. ฝึกปฏิบัติการสร้างแบบประเมิน และการประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
5. ฝึกปฏิบัติการเขียน แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP)
6. ฝึกปฏิบัติการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP)

การประเมินผลการฝึกอบรม

1. ทดสอบความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม
2. สังเกตจากการซักถามวิทยากร
3. ตรวจใบงาน
4. แบบประเมินความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรม
5. ประเมินการสอนของครูที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้ว 30 วัน

บทที่ 2

แนวทางการฝึกอบรม

คำแนะนำสำหรับวิทยากร

วิทยากร เป็นปัจจัยสำคัญในการนำเสนอเนื้อหาสาระความรู้ มาถ่ายทอดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว เกิดการเรียนรู้ตามขอบเขตเนื้อหาสาระของหน่วยการฝึกอบรม ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นเพื่อให้การฝึกอบรมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ วิทยากรควรปฏิบัติดังนี้

1. ศึกษา ทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ความสำคัญ ขอบเขต หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรม การวัดผลประเมินผล และเงื่อนไขต่าง ๆ ของการฝึกอบรม ที่กำหนดไว้ให้ชัดเจน ก่อนการฝึกอบรม
2. ศึกษาธรรมชาติพื้นฐาน เกี่ยวกับความต้องการของผู้เข้าอบรม และทำความเข้าใจกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ก่อนการฝึกอบรม
3. วางแผนการฝึกอบรมให้มีความเหมาะสม และครอบคลุม ดังนี้
 - 3.1 กำหนดบทบาท ภารกิจของผู้ช่วยวิทยากร
 - 3.2 แบ่งเวลาการฝึกอบรมแต่ละกิจกรรม ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา
 - 3.3 เตรียมสื่อ อุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรมให้มีความพร้อม และเหมาะสมกับเนื้อหา
 - 3.4 สำรวจสถานที่ฝึกอบรม ทดลองใช้เครื่องมือ และอุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรม

กระบวนการฝึกอบรม

การฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว มีแนวทางในการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ มีเทคนิคการสอน และเกิดการเรียนรู้ ในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ให้พัฒนา ศักยภาพ เต็มตามความสามารถ ดังนี้

1. สำรวจความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมของครูผู้สอน โรงเรียนเทศบาล ในเขตภาคตะวันออก ด้วยแบบสอบถามความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรม
2. นำผลการสำรวจมาวิเคราะห์จัดลำดับความต้องการ เพื่อสร้างเป็นเนื้อหาสาระในการฝึกอบรม
3. สร้างหลักสูตรการฝึกอบรม โดยนำข้อสรุปที่ได้จากการสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม มากำหนดหน่วยการฝึกอบรม
4. นำหลักสูตรการฝึกอบรมที่สร้างขึ้น เสนอประธานกรรมการควบคุมปริญญาโท และกรรมการควบคุมปริญญาโท

5. นำหลักสูตรฝึกอบรมให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประเมินความสอดคล้อง เหมาะสมของหลักสูตร และแบบทดสอบก่อน และหลัง การฝึกอบรม
6. หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบก่อน และหลัง การฝึกอบรม
7. ติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลทั้งสองแห่ง เพื่อวางแผนร่วมกัน ในการฝึกอบรม
8. จัดฝึกอบรมให้กับครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว

โครงสร้างเนื้อหาสาระของการฝึกอบรม

เนื้อหาสาระที่ใช้ในการฝึกอบรมครั้งนี้มี 5 หน่วยฝึกอบรม คือ

หน่วยฝึกอบรมที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และการบริหารจัดการ เรียนรู้แบบเรียนรวมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ (เวลา 3 ชั่วโมง)

- 1.1 ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- 1.2 ประเภทและลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- 1.3 การบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ

หน่วยฝึกอบรมที่ 2 การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (เวลา 9 ชั่วโมง)

- 2.1 ความสำคัญของการคัดแยก
- 2.2 วิธีการในการคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- 2.3 เครื่องมือในการคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- 2.4 การเลือกเครื่องมือในการคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

หน่วยฝึกอบรมที่ 3 การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (เวลา 6 ชั่วโมง)

- 3.1 การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- 3.2 การสร้างแบบประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

หน่วยฝึกอบรมที่ 4 เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (เวลา 6 ชั่วโมง)

- 4.1 เทคนิคในการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- 4.2 เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน
- 4.3 เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการเขียน
- 4.4 เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการเรียนคณิตศาสตร์

หน่วยฝึกอบรมที่ 5 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) (เวลา 6 ชั่วโมง)

- 5.1 ความหมาย
- 5.2 เหตุผลสำคัญที่ต้องจัดทำ
- 5.3 การนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลไปสู่การปฏิบัติ

5.4 องค์ประกอบในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

5.5 ตัวอย่างแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

5.6 ตัวอย่างแผนการสอนเฉพาะบุคคล

ขั้นตอนในการฝึกอบรม

ขั้นตอนในการฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอน 1 เตรียมการก่อนการฝึกอบรม

1. คัดเลือกวิทยากร โดยพิจารณากำหนดตัวบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมในแต่ละหน่วยฝึกอบรม โดยพิจารณาจากผู้ซึ่งมีความรู้ทางวิชาการ และประสบการณ์ เกี่ยวกับหน่วยฝึกอบรมนั้น ๆ ดังนี้

1.1 มีความรู้ทางวิชาการหรือประสบการณ์ในเรื่องที่จะฝึกอบรม

1.2 คุณสมบัติส่วนตัว การยอมรับของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2. สร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างวิทยากรและผู้วิจัย เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

3. วางแผนงานร่วมกัน กำหนดบทบาท ภารกิจวิทยากร เพื่อเตรียมการฝึกอบรมให้

ความเหมาะสมและครอบคลุม ดังนี้

3.1 กำหนดเวลาการอบรมแต่ละหน่วยฝึกอบรม ให้เหมาะสมกับเนื้อหา

3.2 เตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การฝึกอบรมให้มีความพร้อม ตรวจสอบสภาพเครื่องมือให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี

3.3 สืบเสาะสถานที่ฝึกอบรม ทดลองใช้สื่อ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์การฝึกอบรม

ขั้นตอน 2 ระหว่างการฝึกอบรม

1. ชี้แจงความสำคัญของการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ ระเบียบการปฏิบัติ บทบาท หน้าที่ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบ

2. เสริมแรง สร้างแรงจูงใจ อำนวยความสะดวก และกระตุ้น ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติตามกิจกรรมตามขั้นตอน แต่ละขั้นตอนให้บรรลุวัตถุประสงค์

3. สร้างบรรยากาศ ให้การยอมรับ ให้เกียรติผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

4. ฝึกอบรมแต่ละหน่วยฝึกอบรม ตามลำดับดังนี้

หน่วยฝึกอบรมที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และการบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ

หน่วยฝึกอบรมที่ 2 การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

หน่วยฝึกอบรมที่ 3 การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

หน่วยฝึกอบรมที่ 4 เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

หน่วยฝึกอบรมที่ 5 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education

Program: IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP)

5. ฝึกปฏิบัติ การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ การสร้างแบบประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) และการเขียนแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP)

6. วัดผลและการประเมินผลการฝึกอบรม

6.1 ทดสอบความรู้ก่อนฝึกอบรม และทดสอบความรู้หลังฝึกอบรม

6.2 สังเกตจากการซักถามวิทยากร

6.3 ตรวจใบงาน

6.4 ประเมินความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรม

ขั้นตอน 3 หลังการฝึกอบรม

หลังจากฝึกอบรมผ่านไปแล้ว 30 วัน ติดตามและประเมินผล การนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยตรวจผลงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จากผลการประเมิน ก่อนเรียน และหลังเรียน ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการความก้าวหน้า

**ตารางการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว
วันที่ 11 กันยายน 2553 – วันที่ 30 พฤศจิกายน 2553**

เวลา วัน เดือน ปี	8.00 - 9.00 น.	9.00 - 12.00 น.	12.00 - 13.00 น.	13.00 -15.00 น.
วันที่ 11 ก.ย. 53	- ลงทะเบียน - พิธีเปิด - ทดสอบก่อนการ ฝึกอบรม	ความรู้เบื้องต้น และการ จัดการจัดการศึกษาเด็กที่มี ปัญหาทางการเรียนรู้เรียน ร่วมเด็กปกติ	พักรับประทานอาหาร กลางวัน	การคัดแยกเด็ก LD ด้านการ คิดคำนวณ
วันที่ 19 ก.ย. 53	การคัดแยกเด็ก LD ด้านการอ่าน			การคัดแยกเด็ก LD ด้านการเขียน และการคัดแยก เด็กกลุ่มเสี่ยง
วันที่ 20 - 24 ก.ย. 53	ฝึกปฏิบัติการคัดแยกเด็ก LD ในชั้นเรียน			
วันที่ 26 ก.ย. 53	การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้		พักรับประทานอาหาร กลางวัน	ฝึกปฏิบัติการสร้างแบบประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการ เรียนรู้ที่คัดแยกมา
วันที่ 27 ก.ย.- 1 ต.ค. 53	นำแบบประเมินไปประเมินเด็ก LD ที่คัดแยกที่คัดแยกไว้			
2 ต.ค. 53	เทคนิคการสอนเด็ก LD ด้านการอ่าน การเขียน และการ คิดคำนวณ		พักรับประทานอาหาร	เทคนิคการสอนเด็ก LD ด้านการอ่าน การเขียน และ การคิดคำนวณ
3 ต.ค. 53	การจัดทำ IEP และ IIP		กลางวัน	ฝึกปฏิบัติการเขียน IEP และ IIP วิเคราะห์สรุปรูป และ แนะนำการฝึกปฏิบัติ - ทดสอบหลังการ ฝึกอบรม - ปิดการฝึกอบรม
วันที่ 1 – 30 พ.ย. 53	ฝึกปฏิบัติการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ตาม IEP และ IIP ในชั้นเรียน			

หมายเหตุ เวลา 10.30 -10.45 น. และ 14.30 -14.45 น.พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม

บทที่ 3

แผนการฝึกอบรม

หน่วยฝึกอบรมที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และการบริหารจัดการ
เรียนรู้แบบเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ (3 ชั่วโมง)

จุดประสงค์การฝึกอบรม

เมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมหน่วยฝึกอบรมที่ 1 แล้วสามารถ

1. บอกความหมาย ประเภทและลักษณะพฤติกรรมเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้
2. สามารถบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษได้

เนื้อหาสาระที่สำคัญ

1. ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
2. ประเภทและลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
3. การบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ

กิจกรรมการฝึกอบรม

วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียน นำเสนอเนื้อหาสาระ ดังต่อไปนี้

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทำแบบทดสอบก่อนฝึกอบรม
2. วิทยากรบรรยายเนื้อหา สาระ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ
3. ถาม - ตอบ ปัญหาข้อสงสัยต่าง ๆ
4. อภิปราย สรุปสาระสำคัญร่วมกัน
5. ตอบคำถามในใบงาน

สื่อการฝึกอบรม

1. แบบทดสอบก่อนฝึกอบรม พร้อมเฉลย จำนวน 1 ชุด
2. เอกสารประกอบการฝึกอบรม
3. Power Point ประกอบการบรรยาย

การประเมินผล

1. วัดความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้น โดยใช้แบบทดสอบก่อนการฝึกอบรม
2. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมระหว่างฝึกอบรม
3. สังเกตจากการซักถามวิทยากร
4. ตรวจใบงาน

ใบความรู้ที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และการบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียน ร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ

1.1 ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2543: 3) ให้ความหมาย เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ว่า หมายถึง เด็กทั่วไปที่มีสติปัญญา และ I.Q ปกติหรืออาจสูงกว่าปกติ แต่มีความบกพร่องในเรื่องบางอย่าง โดยเฉพาะเรื่อง การอ่านหนังสือ การเขียนหนังสือ และการคิดคำนวณ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จะมีความสามารถ ต่ำกว่าชั้นเรียนประมาณ 2 ชั้นปีคือ อาจเรียนอยู่ชั้น ป. 4 แต่ความสามารถ ด้านการอ่าน การเขียน หรือการคิดคำนวณอยู่ในระดับ ป. 1 - ป. 2 มีการวิจัยกันว่ามีสาเหตุมาจาก เรื่องของวงจรการทำงานของสมองคล้ายวงจรไฟฟ้าติด ๆ ดับ ๆ

เบญจา ชลธารันนท์ (2545: 29) ให้ความหมาย เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ว่า เด็กที่มีปัญหา ทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างในกระบวนการ พื้นฐานทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจหรือการใช้ภาษา อาจเป็นภาษาพูด และ/หรือภาษา เขียน ซึ่งจะมีผลทำให้มีปัญหาในการฟัง การพูด การคิด การอ่าน การเขียน การสะกดคำ หรือการคิด คำนวณ รวมทั้งสภาพความบกพร่องในการรับรู้ สมองได้รับบาดเจ็บ การปฏิบัติงานของสมองสูญเสียไป ซึ่งทำให้มีปัญหาในการอ่าน และปัญหาในการเข้าใจภาษา ทั้งนี้ไม่รวมเด็กที่มีปัญหา ทางการเรียน เนื่องจากสภาพความบกพร่อง ทางการเห็น ทางการได้ยินทางการเคลื่อนไหว ทางสติปัญญา ปัญหา ทางอารมณ์ หรือความด้อยโอกาสเนื่องจากสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมหรือเศรษฐกิจ

ศรียา นิยมธรรม (2546: 143) ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ว่า เด็กที่มีปัญหา ทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องเกี่ยวกับกระบวนการทางจิตวิทยาซึ่งทำให้เด็กมีปัญหา การเรียนด้านต่าง ๆ คือ การอ่าน การเขียน การฟัง การคิด หรือการคำนวณ รวมถึงเด็กที่มีความบกพร่อง ทางการรับรู้จากการได้รับความกระทบกระเทือนทางสมอง แต่ไม่รวมเด็กที่มีปัญหาอันเกิดจาก ความบกพร่องทางสายตา การได้ยิน การเคลื่อนไหวของร่างกาย หรือบกพร่องทางสติปัญญา ตลอดจนความบกพร่องทางอารมณ์ และการเสียเปรียบทางสภาพแวดล้อม

ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์ (2551: 1) ให้ความหมาย เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ว่า หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในกระบวนการทางจิตวิทยา ทำให้เด็กมีปัญหาในการใช้ภาษา ทั้งในการฟัง การอ่าน การพูด การเขียนและการสะกดคำ หรือมีปัญหา ในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ปัญหาดังกล่าวมิได้มีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางร่างกาย แขน ขา ลำตัว สายตา การได้ยิน และ สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก

สรุป เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่บกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ ที่แสดง ออกมาในรูปของปัญหา ทางด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงาน ที่ผิดปกติของสมอง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าที่ควรจะเป็นเมื่อเปรียบเทียบกับระดับ สติปัญญา

1.2 ประเภทและลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

เด็กที่อยู่ในวัยเริ่มเข้ารับการศึกษา มักมีพัฒนาการทางภาษา และการคิดคำนวณต่ำ ทำให้มีความบกพร่อง ดังต่อไปนี้

1. เด็กที่มีปัญหาด้านการอ่าน

- หลงบรรทัด อ่านซ้ำคำ
- อ่านซ้ำและตะกุกตะกัก
- จำข้อเท็จจริงพื้นฐานไม่ได้
- อ่านคำในตำแหน่งที่ไม่ถูกต้อง
- ไม่สามารถบอกลำดับของเรื่องราวได้
- สับสนระหว่างอักษรหรือคำที่คล้ายคลึงกัน
- ไม่สามารถจำประเด็นสำคัญของเรื่องราวได้
- อ่านตกล่น อ่านเพิ่มคำ หาคำมาแทนที่ อ่านกลับคำ

2. เด็กที่มีปัญหาด้านการเขียน

- เขียนตัวอักษรกลับเขียนหนังสือซ้ำมาก
- เขียนไม่อยู่ในบรรทัด
- เขียนหนังสือไม่เป็นตัว
- เขียนอักษรหลายแบบปะปนกัน
- เว้นระยะตัวอักษรหรือคำไม่ถูกต้อง
- เขียนตัวอักษรตัวเล็กตัวใหญ่ปะปนกัน
- เขียนตัวหนังสือแบบที่ปรากฏในกระจกเงา
- มีปัญหาในการคัดลอกจากกระดานดำหรือหนังสือ
- เขียนตัวหนังสือตัวอักษรไม่เท่ากันและไม่สม่ำเสมอ
- จำไม่ได้ว่าจะเขียนตัวหนังสือหรือตัวเลขบางตัวอย่างไร
- เขียนตัวอักษรผิดทิศทาง กลับซ้าย – ขวา หน้า – หลัง บน – ล่าง

3. เด็กที่มีปัญหาด้านการสะกดคำ

- เรียงตัวอักษรในคำผิด
- สลับตัวอักษรและสลับคำ
- สะกดข้ามตัวอักษรหลายตัว
- สร้างการสะกดคำแบบใหม่
- มีปัญหาในการเชื่อมโยงเสียงที่ถูกต้องกับตัวอักษร

4. เด็กที่มีปัญหาด้านการคิดคำนวณ

- เขียนเลขจากซ้ายไปขวา
- ทำผิดเพราะสะเพร่าบ่อยๆ

- ลืมตำแหน่งบนหน้ากระดาษ
- มีปัญหาในการลากเส้นตัวเลข
- มีปัญหาในการทำโจทย์ปัญหา
- มีปัญหาในการอ่านเลขหมายหลัก
- จำข้อเท็จจริงทางคณิตศาสตร์ไม่ได้
- ทำงานไม่สำเร็จใน 1 หน้า ที่กำหนดให้
- มีปัญหาในการเรียนรู้ข้อเท็จจริงบางเรื่อง
- สับสนเรื่องข้อมูลแนวตั้งและการเว้นระยะ
- ไม่เข้าใจความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์
- มีปัญหาในการเชื่อมโยงจำนวนกับสัญลักษณ์
- มีปัญหาในการลอกกรุปรางต่างๆ และโจทย์ปัญหา
- เขียนตัวเลขจากข้างหลังมาข้างหน้า หลังจากเรียนมาหลายปี
- มีปัญหาในการจำแนกตัวเลขบางตัว เช่น 6 กับ 9 2 กับ 5 หรือ 17 กับ 71 เป็นต้น

1.3 การบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ

การบริหารจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติเกิดปฏิสัมพันธ์ และส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ในทุก ๆ ด้าน ทั้ง ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยคำนึงถึงความแตกต่าง และศักยภาพของแต่ละบุคคล ที่สามารถปรับปรุงและพัฒนาได้ ให้มีโอกาสการเรียนรู้และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

1. ผู้บริหารประชุมชี้แจงผู้ปกครอง ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงนโยบายและแนวทางในการดำเนินการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษา

2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษา และจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กพิเศษเรียนร่วมปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้

3. แจ้งให้ครูประจำชั้นที่มีเด็กพิเศษเรียนร่วม ปฏิบัติดังต่อไปนี้

3.1 สังเกตนักเรียนในชั้นที่มีพฤติกรรมแตกต่างจากเพื่อนในชั้นเรียน จัดบันทึกพฤติกรรม การแสดงออกของนักเรียน ใช้เวลา 1 เดือน เริ่มตั้งแต่เปิดภาคเรียนที่ 1

3.2 ทำการคัดแยกนักเรียนโดยการใช้เครื่องมือที่มาตรฐานร่วมกันกับการสังเกต การสอบถาม เพื่อจัดประเภทความต้องการพิเศษ

3.3 ครูประจำชั้น ต้องจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนที่เรียนในชั้นเรียนปกติสำหรับการจัดทำแผน IEP ในชั้นเรียนปกติ ครูผู้สอนต้องจัดทำให้ครบทุกกลุ่มสาระที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือจัดทำเฉพาะสาระที่เด็กบกพร่อง

3.4 ครูต้องจัดทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผน IEP และ IIP ที่ได้จัดทำขึ้น พร้อมกับให้วัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีการบันทึกผลการพัฒนานักเรียนอย่างละเอียด

หน่วยฝึกอบรมที่ 2 การตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (9 ชั่วโมง)

จุดประสงค์การฝึกอบรม

เมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมหน่วยฝึกอบรมที่ 2 แล้วสามารถ

1. อธิบาย ถึงวิธีการและขบวนการในการตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้
2. รู้จักและสามารถเลือกใช้เครื่องมือที่ใช้ในการตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้อย่าง

เหมาะสม

3. สามารถตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้

เนื้อหาสาระที่สำคัญ

1. ความสำคัญในการตัดแยก
2. วิธีการในการตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
3. เครื่องมือในการตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
4. การเลือกเครื่องมือในการตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

กิจกรรมการฝึกอบรม

วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียน นำเสนอเนื้อหาสาระ ดังต่อไปนี้

1. วิทยากรบรรยายเนื้อหา สาระ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ
2. ฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องมือตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
3. สมาชิกแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างกัน
4. วิทยากรให้คำแนะนำและสรุป
5. ตอบคำถามในใบงาน

สื่อการฝึกอบรม

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม
2. Power Point ประกอบการบรรยาย
3. เครื่องมือตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ของศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู

การประเมินผล

1. ตรวจใบงาน
2. สังเกตจากการซักถามวิทยากร
3. สังเกตพฤติกรรมขณะฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องมือตัดแยก

ใบความรู้ที่ 2 การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

2.1 ความสำคัญในการคัดแยก

ก่อนดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ จะต้องบอกให้ได้ก่อนว่าเด็กมีความบกพร่องด้านใดจึงจะสามารถช่วยเหลือได้ การคัดแยกเด็กที่มีความบกพร่องที่สังเกตได้ชัดเจน จากลักษณะภายนอกได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว ครูจะสามารถคัดแยกได้ง่ายส่วนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ครูจะสังเกตและหาข้อแตกต่างของเด็กกลุ่มนี้กับเด็กปกติได้ยาก ต้องอาศัยการสังเกต การสัมภาษณ์ รวมทั้งใช้เครื่องมือทดสอบเพื่อให้ทราบแน่ชัดว่าเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านใด ซึ่งผลจากการคัดแยกจะเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของเด็ก

การคัดแยก (Identification) เป็นขั้นตอนหนึ่งในการจัดการศึกษาพิเศษ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดประเภทของเด็กที่มีความบกพร่อง เพื่อเข้ารับบริการฟื้นฟูทางการศึกษาพิเศษ สำหรับเด็กที่ได้รับการตัดสินว่าเป็นเด็กพิเศษ จะได้รับการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ และวิธีสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ และปัญหาของเด็ก ซึ่งเป็นวิธีแก้ปัญหา การเรียนรู้ของเด็กให้ลดน้อยลง และสามารถเรียนได้ดีขึ้น

2.2 วิธีการในการคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ในการคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้นั้นมีด้วยกันหลายวิธี อาจเลือกวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

1. การหาจุดตัดของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. การพิจารณาความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับระดับสติปัญญาของเด็ก หมายถึง เด็กที่มีระดับสติปัญญาปกติหรือสูงกว่าปกติ แต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถ
3. สังเกตความแตกต่าง
4. การใช้แบบคัดแยกที่มีมาตรฐาน

2.3 เครื่องมือในการคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

เครื่องมือในการคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีอยู่ด้วยกันหลายชนิด แต่ที่มีมาตรฐานเชื่อถือได้ มีคุณภาพ เป็นที่รู้จัก และนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการการศึกษาพิเศษในประเทศไทยในปัจจุบันนี้ ได้แก่

1. แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ของศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรมเป็นเครื่องมือที่ปรับปรุงมาจาก เครื่องมือของแมคคาร์ธี (Mc. Carthy Screening Test) แบบคัดแยกนี้ใช้สำหรับเด็กที่มีอายุ ระหว่าง 4 - 6½ ปี ใช้เวลาประมาณ 25 นาที ทดสอบเป็นรายบุคคล

2. KUS-SI Rating Scales: ADHD/ LD/ Autism (PDDs) ของผู้ช่วยศาสตราจารย์

ดร. ดารณี อุทัยรัตนกิจ เป็นแบบคัดกรองที่สร้างขึ้นโดยความร่วมมือกันของ 2 หน่วยงาน คือ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา (Kasetsart University Laboratory School, Center for Educational Research and Development – KUS) และสาขาวิชาจิตเวชเด็กและวัยรุ่น ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล (Faculty of Medicine Siriraj Hospital – S) เพื่อใช้ในการคัดกรองนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactivity Disorder – ADHD) บกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disorders – LD) และออทิซึม (Autism and Pervasive Developmental Disorders – PDDs) ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 อายุระหว่าง 6 - 13 ปี 11 เดือน

3. แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์ ของอาจารย์ ดร.สิริลักษณ์ โปร่งสันเทียะ ใช้สำหรับเด็กประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3

4. แบบสำรวจปัญหาการเรียนรู้เฉพาะด้าน (ปรต) ของศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู เป็นแบบสำรวจปัญหาในการเรียนของเด็กใน 3 ด้าน คือ ด้านการอ่าน การเขียน สะกดคำ และด้านคณิตศาสตร์ แบบสำรวจมีลักษณะการใช้ ดังนี้ (ผดุง อารยะวิญญู. ม.ป.ป.: 8 -13)

คำแนะนำ

ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินเด็ก ครูผู้สอนจะต้องรู้จักเด็กเป็นอย่างดี ทำหน้าที่สอนเด็กมาแล้วเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 3 เดือน ครูผู้ประเมินจะประเมินโดยการใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องของความรุนแรงของปัญหาให้ตรงกับพฤติกรรมของเด็ก แล้วนำไปกรอกลงในกระดาษคำตอบ หลังจากนั้นจึงรวมคะแนน และหาค่าเฉลี่ยของปัญหาเด็กแต่ละคนในแต่ละด้าน แล้วจึงนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติต่อไป

ให้ครูผู้ประเมินอ่านข้อความในข้อ 1 - 80 โดยละเอียด แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับปัญหา

5	หมายถึง	มีปัญหาในระดับมากที่สุด/รุนแรงที่สุด
4	หมายถึง	มีปัญหาในระดับมาก
3	หมายถึง	มีปัญหาในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีปัญหาในระดับค่อนข้างน้อย
1	หมายถึง	มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

1. ปัญหาด้านการอ่าน		ระดับของปัญหา				
ข้อ	พฤติกรรมกรรมการอ่านของเด็ก	5	4	3	2	1
1	ออกเสียงพยัญชนะไม่ได้หรือออกเสียงผิด					
2	ออกเสียงสระไม่ได้หรือออกเสียงผิด					
3	อ่านหลงบรรทัด					
4	อ่านซ้ำคำ					
5	อ่านเพิ่มคำ					
6	อ่านข้ามคำ					
7	อ่านตกหล่นไม่ครบทุกคำ					
8	อ่านออกเสียงไม่ชัดเจน					
9	อ่านไม่ได้เลย ไม่ออกเสียง					
10	อ่านกลับคำ สลับที่กัน					
11	อ่านสลับที่พยัญชนะหรือสระ					
12	สับสนในการอ่านอักษร หรือคำที่คล้ายกัน					
13	อ่านซ้ำ					
14	อ่านตะกุกตะกัก					
15	ผันเสียงวรรณยุกต์ไม่ได้					
16	ไม่สามารถบอกลำดับของเรื่องได้					
17	จำข้อเท็จจริงในเรื่องที่อ่านไม่ได้					
18	ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน					
19	อ่านแล้วจับใจความไม่ได้					
20	แสดงอาการเครียดขณะอ่าน					
2. ด้านการเขียนและการสะกดคำ						
ข้อ	พฤติกรรมกรรมการเขียนของเด็ก					
21	เขียนหนังสือตัวโตกว่าบรรทัด					
22	เขียนหนังสือตัวเล็กกว่าบรรทัด					
23	เขียนข้อความไม่ตรงตามแนวเส้นบรรทัด					
24	ลายเส้นของตัวหนังสือขยุกขยิกไม่สม่ำเสมอ					
25	คัดลอกข้อความจากกระดานหรือหนังสือข้อความเปลี่ยน					
26	คัดลอกจากกระดานหรือหนังสือตกหล่นไม่ครบ					
27	คัดลอกจากกระดานหรือหนังสือไม่ได้					
28	เขียนหนังสือไม่เป็นตัว					

2. ด้านการเขียนและการสะกดคำ		ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
ข้อ	พฤติกรรมกรรมการเขียนของเด็ก					
29	เขียนตัวอักษรขนาดเล็กใหญ่ปะปนกันทำให้มีตัวอักษรหลายขนาด					
30	เขียนตัวอักษรหลายลักษณะปะปนกัน					
31	ขมวดหัวอักษรหลายครั้ง					
32	ในการเขียนพยัญชนะ เด็กจะลากเส้น วน ๆ ซ้ำ ๆ หลายครั้ง					
33	จับดินสอหรือปากกาแน่นมาก					
34	เขียนแล้วลบ ลบบ่อย ซ้ำ ๆ หลายครั้ง					
35	เขียนตัวอักษรกลับหลัง (ใช้กระจกส่องแล้วอ่านได้)					
36	เขียนหนังสือซ้ำมาก (ซ้ำกว่าเด็กอื่นในชั้นเรียน)					
37	เว้นระยะตัวอักษรหรือคำไม่ถูกต้อง					
38	เขียนตัวอักษรเอียงมากเกินไป					
39	เขียนตัวอักษรผิดช่องทาง เช่น จากขวามาซ้าย					
40	เขียนแล้วอ่านไม่รู้เรื่อง					
41	เขียนตามคำบอกไม่ได้					
42	เขียนตามคำบอกได้บ้างแต่สะกดผิดมาก					
43	จำไม่ได้ว่าจะเขียนตัวอักษรอย่างไร					
44	เขียนตัวอักษร สระ ซ้ำ ๆ กัน					
45	เขียนตัวอักษร สระ เรียงในบรรทัดเดียวกัน					
46	สะกดคำผิดมาก					
47	เขียนคำตามเสียงที่อ่าน					
48	เขียนตัวอักษรบางตัวไม่ได้					
49	เขียนเพิ่ม เขียนเกิน					
50	เขียนสับสนระหว่างพยัญชนะ สระ ที่คล้ายกัน					
3. ด้านคณิตศาสตร์						
ข้อ	พฤติกรรมด้านคณิตศาสตร์ของเด็ก					
51	นับเลขตามครูได้ แต่นับเองไม่ได้					
52	ไม่เข้าใจความหมายของจำนวน					
53	ไม่เข้าใจขนาดของสิ่งของ					
54	ไม่เข้าใจรูปทรงทางเรขาคณิต					

3. ด้านคณิตศาสตร์		ระดับของปัญหา				
ข้อ	พฤติกรรมด้านคณิตศาสตร์ของเด็ก	5	4	3	2	1
55	ไม่เข้าใจความหมายของเงินตรา					
56	ไม่เข้าใจมาตราชั่ง ตวง วัด					
57	ไม่เข้าใจความหมายของกราฟและแผนที่					
58	ทำเลขบวก ลบ คูณ หรือหาร ไม่ได้					
59	ไม่เข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ เช่น $<$ $>$ $+$ $-$ เป็นต้น					
60	มีปัญหาในการจำแนกตัวเลขบางตัวที่คล้ายกัน เช่น 6 กับ 9 หรือ 1 กับ 7 เป็นต้น					
61	มีปัญหาในการอ่านเลขหลายหลัก					
62	จำหลักเลขไม่ได้					
63	จำสัญลักษณ์ไม่ได้					
64	ไม่เข้าใจความคิดรวบยอด (Concept) ทางคณิตศาสตร์					
65	จำข้อเท็จจริง (Fact) ทางคณิตศาสตร์ไม่ได้					
66	ไม่สามารถจัดหมวดหมู่ของสิ่งของได้					
67	เรียงจำนวนตามลำดับไม่ได้					
68	ทำเลขผิดเพราะสะเพร่าบ่อยๆ					
69	ทำเลขโจทย์ปัญหาไม่ได้					
70	ทำงานไม่เสร็จตามที่ได้รับมอบหมาย (เช่น ไม่ส่งการบ้าน)					
71	เขียนตัวเลขโตกว่าบรรทัด					
72	เขียนตัวเลขเล็กกว่าบรรทัด					
73	เขียนตัวเลขไม่เป็นตัว					
74	เขียนตัวเลขกลับหลัง					
75	เขียนตัวเลขกลับหัว					
76	เขียนตัวเลขไม่ถูกวิธี					
77	เขียนตัวเลขสลับที่					
78	เขียนหัวตัวเลขซ้ำ ๆ อยู่กับที่					
79	เขียนตัวเลขตกหล่นหรือเขียนเกิน					
80	สับสนในการเขียนตัวเลขที่คล้ายกัน					

กระดาษคำตอบ

แบบสำรวจปัญหาในการเรียนรู้เฉพาะด้าน (ปรด.)

ชื่อ..... เพศ.....อายุ.... ปี ชั้น.....วันที่.....

โรงเรียน.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ข้อ	ระดับของปัญหา					ข้อ	ระดับของปัญหา					ข้อ	ระดับของปัญหา					ข้อ	ระดับของปัญหา				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1		5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
1						21					41					61							
2						22					42					62							
3						23					43					63							
4						24					44					64							
5						25					45					65							
6						26					46					66							
7						27					47					67							
8						28					48					68							
9						29					49					69							
10						30					50					70							
11						31					51					71							
12						32					52					72							
13						33					53					73							
14						34					54					74							
15						35					55					75							
16						36					56					76							
17						37					57					77							
18						38					58					78							
19						39					59					79							
20						40					60					80							

รวมคะแนนตามรหัสสี

ด้านการอ่าน	
รวมคะแนน	=
จุดตัด	= 55

ด้านการเขียนและสะกดคำ	
รวมคะแนน	=
จุดตัด	= 59

ด้านคณิตศาสตร์	
รวมคะแนน	=
จุดตัด	= 74

รวม 3 ด้าน 199 คะแนน

ได้คะแนนรวม.....คะแนน

(ผดุง อารยะวิญญู. ม.ป.ป.)

2.4 การเลือกเครื่องมือในการตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ในการที่จะเลือกใช้เครื่องมือ ในการตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ชนิดใดนั้นสิ่งที่ควรพิจารณาคือ

1. ความเหมาะสมกับวัยของเด็ก และพฤติกรรมที่จะตัดแยก
2. คุณภาพของเครื่องมือที่จะใช้
3. ศึกษาทำความเข้าใจวิธีการใช้ การอ่านค่า และแปลผลของแบบตัดแยก ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อนนำไปใช้ (ควรฝึกการใช้ให้ชำนาญจากผู้เชี่ยวชาญก่อน)

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการตัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ในการฝึกอบรมในครั้งนี้ ใช้แบบสำรวจปัญหาทางการเรียนรู้ ของศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู เนื่องจากการฝึกอบรมครั้งนี้ เป็นการฝึกอบรมให้กับครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา ที่จะนำไปใช้ศึกษากับเด็กที่กำลังศึกษาในระดับประถมศึกษา และเครื่องมือผ่านการตรวจสอบคุณภาพมาแล้วมีความเชื่อถือได้และเป็นเครื่องมือที่ใช้กับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้โดยเฉพาะ

หน่วยฝึกอบรมที่ 3 การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (6 ชั่วโมง)

จุดประสงค์การฝึกอบรม

เมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมหน่วยฝึกอบรมที่ 3 แล้วสามารถ

1. อธิบาย ถึงวิธีการประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้แต่ละประเภทได้
2. สามารถสร้างแบบประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้

เนื้อหาสาระที่สำคัญ

1. การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
2. การสร้างแบบประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

กิจกรรมการฝึกอบรม

วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียน นำเสนอเนื้อหาสาระ ดังต่อไปนี้

1. วิทยากรบรรยายเนื้อหาสาระ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ
2. ฝึกปฏิบัติการสร้างแบบประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
3. สมาชิกแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างกัน
4. วิทยากรให้คำแนะนำและสรุป
5. ตอบคำถามในใบงาน

สื่อการฝึกอบรม

1. ใบความรู้สำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม
2. Power Point ประกอบการบรรยาย

การประเมินผล

1. สังเกตจากการซักถามวิทยากร
2. สังเกตพฤติกรรมขณะฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องมือคัดแยก
3. ตรวจใบงาน

ใบความรู้ที่ 3 การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

3.1 การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

การประเมิน (Assessment หรือ evaluation) คือ กระบวนการแก้ปัญหาที่ต้องใช้หลายๆ วิธี ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนเพื่อการประเมิน ได้แก่

1. การสังเกตปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครู และ เพื่อนๆ
2. การสัมภาษณ์บุคคลอื่นๆ ที่มีความสำคัญต่อชีวิตของนักเรียน
3. การตรวจสอบบันทึกของโรงเรียน ระเบียบ รายงาน และผลการประเมินในอดีต
4. การประเมินประวัติทางด้านพัฒนาการ และสุขภาพของนักเรียน
5. การใช้ข้อมูลจากการตอบแบบประเมินของผู้ปกครอง ครู หรือ นักเรียน
6. การประเมินความจำเป็น หรือข้อกำหนดหรือทางเลือกต่างๆ ของหลักสูตร
7. การประเมินประเภท และอัตราการเรียนรู้ของนักเรียนในระหว่างช่วงทดลองสอน
8. การใช้การวิเคราะห์งาน หรือการแต่งงานเป็นส่วนย่อยๆ เพื่อที่จะบ่งชี้ว่าองค์ประกอบของงานอะไรบ้างที่นักเรียนรู้แล้ว และมีทักษะอะไรอีกที่นักเรียนยังไม่ได้เรียนรู้ และจำเป็นต้องได้รับการสอน
9. การประเมินการจัดอันดับเกี่ยวกับเจตคติของครูที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การยอมรับของเพื่อน และการบรรยายในชั้นเรียน

ดังนั้น การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก โดยใช้เทคนิคและแหล่งข้อมูลที่หลากหลายจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เห็นภาพ จุดเด่นหรือความถนัด ความต้องการ และความจำเป็นของเด็กภาพธรรมชาติหรือลักษณะความบกพร่องของเด็ก ผลกระทบของความบกพร่องต่อการเรียนตลอดจนจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ในการสอน ที่ควรกำหนดให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ก็ใช้หลักการเดียวกับการประเมินเด็กพิเศษประเภทอื่น ๆ คือมุ่งเน้นการประเมินเพื่อนำมาใช้ ในด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของครู ตามความต้องการ และความสามารถของเด็กที่แตกต่างกัน ทำให้การเรียนรู้ของเด็ก แต่ละคนไม่เท่ากัน ดังนั้นการประเมินจะช่วยให้ครูทราบถึงความสามารถของเด็ก และสามารถจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับความสามารถ และความจำเป็นของเด็กแต่ละคน ในการประเมินเด็กพิเศษ หรือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้นั้น ซิกมอนด์ แวลเลคอร์ซ่า และซิลเวอร์แมน (Zigmond, Vallecorsa and Silverman: 1983; ผดุง อารยะวิญญู, 2544: 212 – 224) ได้กำหนดกลยุทธ์ในการประเมินผลไว้ 12 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ตัดสินใจว่าจะประเมินด้านใดในการเรียนการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีทักษะสำคัญ 3 ด้าน คือ ด้านการอ่าน ด้านการเขียน และด้านการเรียนคณิตศาสตร์ ครูต้องตัดสินใจว่าจะประเมินด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว หรือทั้ง 3 ด้าน

ขั้นที่ 2 จัดลำดับทักษะที่ต้องการประเมิน กำหนดทักษะที่ต้องประเมินและแยกทักษะใหญ่ ออกเป็นทักษะย่อย ๆ แล้วจัดลำดับทักษะย่อยตามลำดับ ก่อน หลังจากย้ายไปหายาก จนครบ ทุกทักษะ การเรียงลำดับของทักษะอาจไม่เหมือนกัน ในขั้นนี้หากมีปัญหาในลักษณะคล้าย ๆ กัน ขอให้ ยึดความสามารถ และความต้องการจำเป็นของเด็กเป็นสำคัญในการเริ่มต้นพัฒนา ก่อน และต้องวัดจน ครบทุกทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 ตัดสินใจว่าจะเริ่มต้นที่ใด จัดลำดับทักษะที่จะต้องประเมินเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนไปครู จะต้องตัดสินใจว่าจะเริ่มต้น ณ จุดใด จะเริ่มประเมินทักษะใดหรือความรู้ของเด็กในระดับใด การวัดใน ขั้นที่ 3 นี้ ครูควรพิจารณาบทเรียนควบคู่กันไป

ขั้นที่ 4 เลือกหรือสร้างเครื่องมือที่จะใช้ในการประเมิน การเลือกหรือสร้างแบบประเมินเพื่อให้มี ความเหมาะสม จะต้องดูที่จุดประสงค์ของการประเมิน เป็นสิ่งสำคัญที่สุด คือ ผลการประเมินจะต้อง ประเมินในสิ่งที่ครูต้องการ ตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์

ขั้นที่ 5 เตรียมพร้อมก่อนประเมิน จะต้องเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ที่จำเป็นให้พร้อมการเตรียม ความพร้อมของครูก่อนทำการประเมิน จะทำให้การประเมินดำเนินการไปอย่างราบรื่น

ขั้นที่ 6 ลงมือประเมิน จะต้องควบคุมอย่างใกล้ชิดต้องคอยตอบข้อสงสัยของเด็ก ครูอาจให้แรง เสริมแก่เด็กและที่สำคัญคือ เวลาในการประเมินครูต้องกำกับควบคุมเวลาอย่างเคร่งครัด

ขั้นที่ 7 รวมคะแนน จะต้องตรวจสอบและรวมคะแนนผลการประเมิน สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่ครู จะต้องกระทำระหว่างการประเมิน คือ การบันทึกพฤติกรรมของเด็กระหว่างการประเมิน จะช่วยให้ครู ประเมินเด็กได้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 8 วิเคราะห์คะแนนและสรุปผล ขั้นนี้ครูจะต้องใช้ความระมัดระวังในการแปลผลคะแนน มาก ไม่ควรนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ แต่นำมาวิเคราะห์เพื่อหาทางช่วยเหลือเด็ก จะต้อง วิเคราะห์คำตอบผิดของเด็กว่า เด็กตอบผิดในลักษณะใดและเป็นการตอบผิดที่คล้ายกันตลอดแบบ ประเมินหรือไม่ หากเด็กทำผิดสม่ำเสมอแสดงว่าเด็กมีข้อบกพร่องในด้านนั้น ครูต้องหาทางแก้ไข

ขั้นที่ 9 ค้นหาสาเหตุของความบกพร่อง คำตอบที่ผิดในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งครูรวบรวมไว้แล้ว ในขั้นที่ 8 จะพิจารณาลักษณะของความบกพร่อง และต้องพยายามตั้งข้อสงสัย ว่าความบกพร่อง ในลักษณะที่บกพร่องนั้น มีสาเหตุมาจากอะไร ครูต้องประเมินในสิ่งที่ครูสงสัย

ขั้นที่ 10 ประเมินเพิ่มเติม หากไม่สามารถที่จะหาสาเหตุความบกพร่องของเด็กได้ เนื่องจากการ ประเมินไม่ละเอียด ไม่ทราบความบกพร่องของเด็กเพียงพอ ควรทำการประเมินเพิ่มเฉพาะด้านที่ ต้องการคำตอบ ควรคำนึงไว้เสมอว่าครูจะต้องไม่รีบสรุปข้อบกพร่องของเด็กจะต้องทำการประเมิน โดยละเอียดก่อน

ขั้นที่ 11 กำหนดจุดประสงค์ในการเรียนการสอน หรือขั้นจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะ บุคคล (Individualized Education Program: IEP) จุดมุ่งหมายของการประเมินผลเด็กที่มีความต้องการ พิเศษ เพื่อจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของเด็ก ครูควรบรรจุ ข้อมูลที่ได้จากการประเมินลงในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อความสะดวก ในการนำไปใช้ ต้องสอดคล้องกับความสามารถเด็ก จัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องเริ่มจากง่ายไปหายาก

ขั้นที่ 12 ดำเนินการสอนตามแผนที่กำหนด หรือขั้นสอนตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) ครูต้องลงมือสอนตามแผนที่กำหนดไว้ ในขณะเดียวกัน ต้องสังเกตพฤติกรรมของเด็กควบคู่กันไปด้วย ว่าเด็กเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัด ให้บรรลุตามจุดประสงค์มากน้อยเพียงใด หากยังไม่บรรลุตามจะประสงค์ครูจะต้องปรับปรุงจุดประสงค์ ให้สอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของเด็ก และต้องบันทึกความก้าวหน้าทางการเรียนเป็นระยะ และอย่างมีระบบในแผนการสอนเฉพาะบุคคล

การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ดำเนินไปอย่างเป็นระบบตั้งแต่ ขั้นที่ 1 - 12 มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นการประเมินทางการอ่าน การเขียน หรือการเรียนคณิตศาสตร์ ก็ตามจะแตกต่างกันในรายละเอียดเท่านั้น

3.2 การสร้างแบบประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ในการสร้างแบบประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ แต่ละประเภท และเด็กแต่ละคน จะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับความบกพร่อง หรือจุดที่ต้องพัฒนาของเด็กแต่ละคนไป ครูเป็นผู้สร้างขึ้นเอง หรือใช้แบบทดสอบมาตรฐานในแต่ละระดับชั้น และเรื่อง que เด็กมีความบกพร่องก็ได้

ตัวอย่างแบบทดสอบการอ่านและการสะกดคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6

ของศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู (ม.ป.ป.: 14 -20)

คำแนะนำ

ครูให้นักเรียนอ่านแบบฝึกอ่านซ้ำ ๆ ให้ถูกต้องชัดเจน (ตามระดับชั้นของนักเรียน แต่ละชั้น) จากนั้นทดสอบการสะกดคำ โดยครูให้เด็กเขียนตามคำบอก (คำที่ขีดเส้นใต้) ในกระดาษเปล่า โดยไม่ให้เห็นคำที่อ่านแต่แรก คนละ 10 คำ แล้วนำไปตรวจสอบกับกระดาษคำตอบของแบบสำรวจปัญหา การเรียนรู้เฉพาะด้าน โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับของปัญหา ให้ตรงกับปัญหาของเด็ก จากนั้นนำไปรวมคะแนนเพื่อหาค่าเฉลี่ย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1. จงอ่านข้อความต่อไปนี้

ผู้ทดสอบ ให้เด็กอ่านข้อความให้ถูกต้องชัดเจน

ตา มา หา

กล้าพาน้องวิ่งเล่น

วัวกินน้ำ

พี่ดีมนม

พ่อ ทาสี บ้าน

แม่ต้มไข่สองฟอง

น้องทำการบ้านทุกวัน

ดำไม่ร้องให้อีกแล้ว

2. จงเขียนตามคำบอก

ผู้ทดสอบ ให้เด็กเขียนตามคำบอก (คำที่ขีดเส้นใต้) ทีละคำ จนครบ 10 คำ

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

7.....

8.....

9.....

10.....

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

1. จงอ่านข้อความต่อไปนี้

ผู้ทดสอบ ให้เด็กอ่านข้อความให้ถูกต้องชัดเจน

จำปีชอบไปเที่ยวบ้านสวนของลุงดำ ที่นั่นอากาศสดชื่นและเงียบสงบ มีต้นไม้และดอกไม้
มากมาย ลุงดำปลูกต้นไม้หลายชนิด เช่น มะม่วง มะนาว มะขามและกล้วย มีบ่อน้ำอยู่กลางสวน
มองลงไปใต้น้ำเห็นปลากำลังว่ายน้ำอยู่หลายตัว สวนของลุงดำอยู่ใกล้ภูเขา อีกด้านหนึ่งเป็นทุ่งนา
มีต้นข้าว สีเขียว

2. จงเขียนตามคำบอก

ผู้ทดสอบ ให้เด็กเขียนตามคำบอก (คำที่ขีดเส้นใต้) ทีละคำ จนครบ 10 คำ

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

7.....

8.....

9.....

10.....

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1. จงอ่านข้อความต่อไปนี้

ผู้ทดสอบ ให้เด็กอ่านข้อความให้ถูกต้องชัดเจน

วันนี้เป็นวันอาทิตย์ เป็นวันสุดสัปดาห์ ไม่ต้องไปโรงเรียน กล้าจึงชวนเพื่อนไปเที่ยวต่อที่หลังวัด ซึ่งเป็นเนินเขาเตี้ยๆ มีลำธารเล็กๆ ไหลผ่าน น้ำในลำธารใสสะอาด ดอกไม้ป่ากำลังบานส่งกลิ่นหอม กล้าบอกว่าสิ่งเหล่านี้เป็นทรัพยากร ธรรมชาติ ที่มีค่า ควรรักษาไว้ให้เป็นมรดกของคนรุ่นหลัง

2. จงเขียนตามคำบอก

ผู้ทดสอบ ให้เด็กเขียนตามคำบอก (คำที่ขีดเส้นใต้) ทีละคำ จนครบ 10 คำ

1.....	2.....	3.....
4.....	5.....	6.....
7.....	8.....	9.....
10.....		

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1. จงอ่านข้อความต่อไปนี้

ผู้ทดสอบ ให้เด็กอ่านข้อความให้ถูกต้องชัดเจน

บอยกับเพื่อนเดินทางมาตามถนนที่แสนจะทึ่รกันดาร และในที่สุดเขาก็มาถึงน้ำตกแห่งหนึ่ง บอยบอกว่าเขาปรารถนาที่จะมาสัมผัสกับน้ำตกแห่งนี้มานานแล้ว น้ำตกไหลลงมากกระทบกับก้อนหินที่ขรุขระน้ำกระจายสาตกระเซ็น ไปกระทบกับก้อนหินเบื้องล่างเป็นประกายระยิบระยับเมื่อต้องแสงอาทิตย์ยามเช้า เขาคาดคะเนว่าน้ำตกแห่งนี้สูงประมาณ 70 เมตร ความงามของน้ำตก เป็นสิ่งมหัศจรรย์สำหรับเขา เป็นมรดกเสน่ห์แห่งขุนเขาที่เขาอยากจะอนุรักษ์ไว้เป็นสมบัติของมนุษยชาติตลอดไป

2. จงเขียนตามคำบอก

ผู้ทดสอบ ให้เด็กเขียนตามคำบอก (คำที่ขีดเส้นใต้) ทีละคำ จนครบ 10 คำ

1.....	2.....	3.....
4.....	5.....	6.....
7.....	8.....	9.....
10.....		

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. จงอ่านข้อความต่อไปนี้

ผู้ทดสอบ ให้เด็กอ่านข้อความให้ถูกต้องชัดเจน

วันออกพรรษาปีนี้ ตรงกับวันที่ 7 ตุลาคม แม่ชวนน้องดาวไปทำบุญที่วัด แม่บอกว่าในเทศกาลออกพรรษา มีการตักบาตรดอกไม้ เป็นวันที่พระพุทธรูปเสด็จลงมาจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

การตักบาตร เป็นวัฒนธรรม ประจำชาติของเรา แม่จะพาไปนมัสการหลวงพ่อด้วย ไปไหว้พระประธานในอุโบสถและในวิหารของวัดแห่งนี้ ถัดจากนั้นจะไปรดน้ำมนต์ที่ริมแม่น้ำโขง ซึ่งมีผู้คนเป็นจำนวนมากมาคอยเฝ้าดูเหตุการณ์นี้ทุกปี

2. จงเขียนตามคำบอก

ผู้ทดสอบ ให้เด็กเขียนตามคำบอก (คำที่ขีดเส้นใต้) ทีละคำ จนครบ 10 คำ

1.....	2.....	3.....
4.....	5.....	6.....
7.....	8.....	9.....
10.....		

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. จงอ่านข้อความต่อไปนี้

ผู้ทดสอบ ให้เด็กอ่านข้อความให้ถูกต้องชัดเจน

ร่างกายของมนุษย์ ทำงานอย่างเป็นระบบ สลับซับซ้อนและน่าอัศจรรย์ การขับรถต้องปฏิบัติตามกฎจราจร ผู้ที่มีประสบการณ์ในการขับรถ ย่อมมีทักษะในการขับขี่

เมื่อวันอาทิตย์ที่ผ่านมา ฉันและเพื่อนไปเที่ยวที่วัด ซึ่งเป็นเวลาที่ตรงกับเทศกาลออกพรรษา มีการแห่เทียนพรรษาซึ่งเป็นประเพณีอย่างหนึ่งของชาวพุทธ ฉันนมัสการพระประธานในโบสถ์ เพื่อนของฉันทำหน้าที่มัคคุเทศก์ด้วย เขาบอกว่า น้ำในอ่างหน้าโบสถ์เป็นน้ำอมฤตในวัดมีอาหารหลายชนิดวางขาย ของหวานที่ฉันชอบมากคือขนมปั้งสังขยา

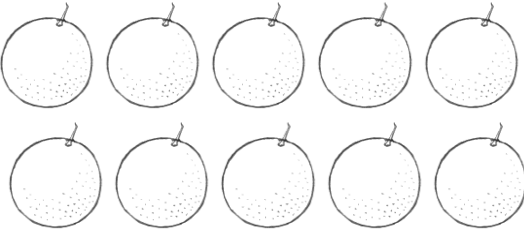
2. จงเขียนตามคำบอก

ผู้ทดสอบ ให้เด็กเขียนตามคำบอก (คำที่ขีดเส้นใต้) ทีละคำ จนครบ 10 คำ

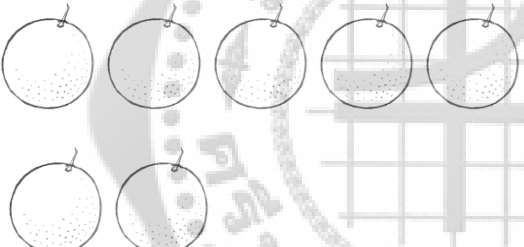
1.....	2.....	3.....
4.....	5.....	6.....
7.....	8.....	9.....
10.....		

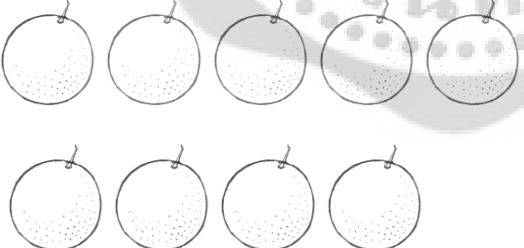
ตัวอย่างแบบทดสอบการด้านการเรียนคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่

1. จงเขียนจำนวนตัวเลขเท่ากับจำนวนภาพ

1.

2.

3.

4.

5.

2. ให้นักเรียนจงเติมจำนวนที่ขาดหายไป

$$\begin{array}{ccccccc}
 233 & \square & 235 & \square & \square & 238 \\
 \square & 240 & \square & 242 & 243 & 244
 \end{array}$$

3. จงหาผลบวกจำนวนต่อไปนี้

1. 4 6 +	2. 5 2 +
3 9	2 8
3. 2 9 +	4. 5 7 +
4 8	2 4
5. 2 9 +	6. 5 7 +
4 8	2 4
7. 2 9 +	8. 5 7 +
4 8	2 4
9. 2 9 +	10. 5 7 +
4 8	2 4

4. จงหาผลลัพธ์จำนวนต่อไปนี้

$$2 + 3 =$$

$$13 + 2 =$$

$$10 - 3 =$$

$$5 - 2 =$$

$$2 \times 2 =$$

$$10 \times 5 =$$

$$15 \div 3 =$$

สรุป

1.ด้านการอ่าน พบปัญหา ไม่พบปัญหา2.ด้านการเขียน พบปัญหา ไม่พบปัญหา3.ด้านคณิตศาสตร์ พบปัญหา ไม่พบปัญหา

(.....) ผู้ประเมิน

หน่วยฝึกอบรมที่ 4 เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (6 ชั่วโมง)

จุดประสงค์การฝึกอบรม

เมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมหน่วยฝึกอบรมที่ 4 แล้วสามารถ นำเทคนิคการสอนไปประยุกต์ใช้ในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้

เนื้อหาสาระที่สำคัญ

1. เทคนิคในการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
2. เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน
3. เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการเขียน
4. เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการเรียนคณิตศาสตร์

กิจกรรมการฝึกอบรม

วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียน นำเสนอเนื้อหาสาระ ดังต่อไปนี้

1. วิทยากรบรรยายเนื้อหาสาระ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ
2. ถาม – ตอบ ปัญหาข้อสงสัยเกี่ยวกับเทคนิคการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
3. อภิปราย สรุปสาระสำคัญร่วมกัน
4. วิทยากรให้ข้อแนะนำและสรุป
5. ตอบคำถามในใบงาน

สื่อการฝึกอบรม

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม
2. Power Point ประกอบการบรรยาย

การประเมินผล

1. สังเกตจากการซักถามวิทยากร
2. ตรวจสอบงานจากใบงาน

ใบความรู้ที่ 4 เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

4.1 เทคนิคในการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้แต่ละประเภท เกิดจากความผิดปกติในการรับรู้ของสมองบางส่วน ดังนั้นการสอนจึงต้องใช้วิธีการหลากหลาย โดยพิจารณาจากปัญหาของเด็กแต่ละคน ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนมี 4 เรื่องดังนี้

1. เรื่องการอ่าน การที่เด็กอ่านหนังสือได้หรือไม่นั้นต้องอาศัยทักษะเบื้องต้นที่จำเป็น 3 ด้านคือ การจำคำ การเข้าใจความหมายของคำศัพท์ และความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่อ่าน

2. เรื่องการสะกดคำ ก่อนที่เด็กจะสามารถสะกดคำได้นั้น เด็กจะต้องมีทักษะในการจำแนกความแตกต่างของอักษรเสียงก่อน และสามารถจำได้ว่าในคำที่สะกดนั้นประกอบด้วยตัวอักษรอะไรบ้าง

3. เรื่องลายมือ การเขียนของเด็กก็เป็นสิ่งจำเป็นเช่นเดียวกัน ลายมือการเขียนที่ดีจะต้องสะอาด อ่านง่าย ลายเส้นคงที่สม่ำเสมอ การแก้ไขลายมือของเด็กควรกระทำโดยเร็ว หากลายมือคงที่แล้ว ยากแก่การแก้ไขให้ดีขึ้น

4. เรื่องการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์นั้น ครูควรตระหนักว่าคณิตศาสตร์แบ่งออกเป็น 2 กระบวนการ ดังนี้

- การคำนวณ เด็กต้องลงมือทำ เช่น บวก ลบ คูณ หาร

- การให้เหตุผล เด็กต้องทราบสาเหตุและความเป็นมา แล้วจึงคำนวณ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับ การอ่าน การคิดหาเหตุผล การใช้ความจำ และความคิดรวบยอดที่เกี่ยวกับนามธรรม

การสอนซ่อมเสริมคณิตศาสตร์ครูควรปฏิบัติดังนี้

1. ในการอธิบายเกี่ยวกับจำนวน ควรหลีกเลี่ยงตัวเลข แต่ควรใช้คำที่มีความหมายรวม ๆ แทน เช่น มาก ปานกลาง น้อย

2. ใช้รูปภาพประกอบการบรรยาย

3. อ่านคำตอบผิดให้เด็กฟัง ให้เด็กบอกคำตอบที่ถูกต้อง แล้วครูอธิบายให้เด็กฟังว่าทำไมจึงเป็นคำตอบที่ผิด และทำไมเป็นคำตอบที่ถูกต้อง

4. ใช้ตัวเลขไม่มากนัก เพื่อให้เด็กสามารถให้เหตุผลได้ดีขึ้น

5. ให้เด็กเข้าใจหลาย ๆ คำที่มีความหมายเดียวกัน เช่น หมา กับ สุนัข หรือกิน กับ รับประทาน และเสวย เพื่อให้เด็กมีปัญหาคิดคำนวณน้อยลง

หลักการสอนทั่วไป

1.1 ไม่สอนเด็กโดยการบรรยายเพียงอย่างเดียว ควรให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสหลาย ๆ ด้าน

1.2 ใช้คำสั่งที่สั้น ชัดเจน เข้าใจง่าย และในหนึ่งคำสั่งไม่ควรให้ทำกิจกรรมหลายๆ กิจกรรม

- ระดับประถมศึกษาไม่ควรเกิน 3 กิจกรรม ในหนึ่งคำสั่ง

- ระดับมัธยมศึกษาไม่ควรเกิน 5 กิจกรรม ในหนึ่งคำสั่ง

1.3 ใช้คำสั่งที่ซ้ำ ๆ กัน แต่ควรเปลี่ยนคำหรือสำนวนทุกครั้ง แต่มีหมายความเหมือนกันแล้วให้เด็กทบทวนคำสั่งของครูก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อตรวจสอบว่าเด็กมีความเข้าใจ ตรงตามที่ครูสั่งหรือไม่

1.4 การบ้านที่เด็กนำมาส่งครูไม่จำเป็นต้องเขียน แต่อาจพิมพ์ก็ได้ บันทึกเสียงก็ได้ ไม่ควรให้การบ้านเด็กมากเกินไป

1.5 ให้การเสริมแรงเมื่อเด็กตอบถูกหรือตอบไม่ถูก เมื่อพิจารณาดูแล้วว่าเด็กได้ใช้ความพยายามแล้ว

1.6 งานที่มอบให้เด็กทำจะต้องกำหนดเวลาให้พอเหมาะ ไม่ควรเกินไป

1.7 ครูทำใจให้รับสภาพว่าเด็กไม่สามารถทำทุก ๆ สิ่งได้ตามที่ครูต้องการ

1.8 ครูกับเด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็น แล้วบันทึกความก้าวหน้าของเด็กไว้ หากเด็กประสบความสำเร็จอย่างดีในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ควรรายงานให้ผู้ปกครองทราบ

1.9 ถ้าให้เด็กทำงานที่ต้องใช้เวลานาน ควรให้เด็กรายงานความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ

1.10 เปิดโอกาสให้เด็กปกติได้ช่วยเหลือเป็นพี่เลี้ยง แก่เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนในด้าน
การเรียน

2. สร้างความเชื่อมั่นให้กับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ครูผู้สอนจะต้องสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้เด็ก และแนวทางในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่เด็ก อาจทำได้ดังนี้

2.1 ให้การเสริมแรงทางบวกแก่เด็ก เมื่อประสบความสำเร็จ

2.2 คำนึงให้พบความสามารถของเด็กและส่งเสริมความสามารถนั้น

2.3 ให้เด็กฝึกความรับผิดชอบทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน เช่น เปิดโอกาสให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สอนเด็กที่เรียนอ่อนกว่า

2.4 อย่าเปรียบเทียบเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้กับเด็กอื่น หรือเปรียบเทียบกันระหว่างพี่น้อง

2.5 บันทึกความสำเร็จของเด็ก เพื่อให้เห็นความก้าวหน้าและแนวโน้มของเด็ก

2.6 ให้โอกาสแก่เด็กได้แสดงความสามารถ

2.7 เมื่อเด็กทำผิดหรือประสบความสำเร็จล้มเหลว อย่าซ้ำเติมให้นำความล้มเหลวมาปรับปรุงตนเอง เพื่อให้เด็กมีโอกาสประสบความสำเร็จต่อไป

2.8 ส่งเสริมให้เด็กได้ทำงานอดิเรกที่ชอบ

4.2 เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน

หลักการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน

1. ให้เด็กเข้าใจจุดมุ่งหมายสำคัญของการอ่าน เช่น อ่านเพื่อเสาะแสวงหาความรู้ หาความเพลิดเพลินทางอารมณ์ หาข้อมูลเพื่อจะสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ ควรส่งเสริมให้เด็กเลือกอ่านตามความสนใจของตัวเอง ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ
2. จัดให้เด็กได้อ่านในช่วงเวลาสั้น ๆ เป็นประจำทุกวัน มุ่งเน้นความสำเร็จในการอ่านและครูให้การเสริมแรง
3. ประสานงานกับผู้ปกครองโดยแจ้งให้ทราบความสำเร็จ ความก้าวหน้าในการอ่านและเสนอแนะให้ผู้ปกครองจัดกิจกรรมการอ่านที่บ้านในลักษณะเดียวกัน
4. จัดหาหนังสือในการอ่านไว้มาก ๆ ครอบคลุมในหลายแขนงวิชา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเลือกอ่านตามความสนใจ
5. จัดกิจกรรมการอ่านให้เด็ก เพื่อให้มีโอกาสฝึกทักษะในการอ่านและการเขียน เช่น จัดชุมนุมการละคร สโมสรกวี สโมสรนักอ่าน หนังสือพิมพ์ประจำห้อง
6. สอนให้เด็กรู้จักเสาะแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ
7. สอนให้เด็กรู้จักประเมินตนเอง โดยเฉพาะการประเมินผลความสามารถในการอ่านหนังสือของตนเอง
8. นำเทคนิค “เพื่อนสอนเพื่อน” มาใช้กับเด็กที่อ่านช้า เมื่อมีโอกาสพัฒนาความสามารถในการอ่าน
9. ตรวจสอบว่าเด็กมีปัญหาเกี่ยวกับสายตาหรือไม่ โดยตรวจสอบเป็นระยะ ๆ ถ้าหากพบว่าเด็กมีปัญหาเกี่ยวกับสายตา ก็ส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสายตาแก้ไข

พัฒนาการในการอ่านของเด็กประกอบไปด้วย

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการอ่าน (Prcading) อายุ 0 - 6 ขวบ พัฒนาการในขั้นนี้ควรเน้นการฟัง พ่อแม่ควรอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เรื่องที่อ่านควรเป็นนิทานหรือเรื่องราวที่สนุกสนาน ใกล้ตัวเด็ก คำที่เด็กพบบ่อยๆ เป็นการเตรียมเด็กให้คุ้นเคยกับตัวอักษร และคำ

ขั้นที่ 2 ขั้นการอ่านขั้นต้น (Initial Reading) อายุ 7 – 8 ขวบ ระดับชั้น ป. 1 - ป. 2 เป็นการหัดอ่านเบื้องต้น หาความสัมพันธ์ระหว่างเสียงสระและพยัญชนะ เด็กอ่านเป็นคำได้

เป็นประโยคได้ การสอนส่วนมากจะสอนเป็นคำ เป็นวลี เป็นประโยค มากกว่าการสอนแบบแจกลูก

ขั้นที่ 3 ขั้นการอ่านคล่อง (Fluency) อายุ 9 – 10 ขวบ ระดับชั้น ป. 3 - ป. 4 ในขั้นนี้เด็กมีประสบการณ์ในการอ่านมากขึ้น มีความคล่องแคล่วในการอ่านเพิ่มขึ้นกว่าเดิม บางคนอ่านด้วยความเร็วประมาณ 140 - 160 คำต่อนาที

ขั้นที่ 4 ขั้นการอ่านเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ (Reading for Learning the New) อายุ 11 – 13 ขวบ ระดับชั้น ป. 5 - ป. 6 เด็กมีทักษะในการอ่านมากพอที่จะอ่านเพื่อให้รู้สิ่งใหม่ ๆ ดังนั้นการอ่านจึงเป็นการศึกษาหาความรู้ การอ่านในระดับนี้จึงเป็นการอ่านในใจ เด็กสามารถอ่านเรื่องราวได้ในขั้นนี้เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ อาจไม่สามารถเข้าใจเรื่องที่อ่าน เพราะไม่สามารถเก็บข้อมูลต่าง ๆ จากเรื่องที่อ่านได้ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ บางคนอาจมีพัฒนาการอยู่ในขั้นที่ 3 หรือขั้นที่ 2 เท่านั้น

เทคนิคการสอนอ่านทั่วไป

วิธีสอนอ่านทั่วไปที่นำมาใช้สอนได้ทั้งกับเด็กปกติและเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ คือ

1. วิธีสอนอ่านเป็นคำ (Sight Word Approach) เป็นการสอนเด็กให้อ่านเป็นคำ ๆ และให้เด็กอ่านก่อนที่เด็กจะจำตัวอักษรได้ เมื่อเด็กอ่านเป็นคำได้มากพอสมควรแล้วจึงสอนให้รู้จักตัวสระและพยัญชนะในภายหลัง ครูอาจใช้บัตรคำในการสอน ให้เด็กอ่านตาม หรือให้ดูภาพประกอบเด็กจะอ่านเป็นคำได้โดยการจำ

2. วิธีสอนหน่วยเสียง (Phonics Approach) เป็นการสอนให้เด็กอ่านโดยวิธีให้เด็กเข้าใจหน่วยเสียงในภาษา เช่น เสียงสระ เสียงพยัญชนะ และให้เด็กเปล่งเสียงให้ถูกต้อง หน่วยเสียงสระและพยัญชนะจะปรากฏในคำแต่ละคำ มีที่ให้สังเกตหน่วยเสียงได้ เช่น

ก	อ	ต	เสียงสระ	อเหมือนกัน	พยัญชนะ	ต้นต่างกัน
ย	ี	เ	เสียงสระ	ต่างกัน	พยัญชนะ	ต้นเหมือนกัน

3. วิธีสอนอ่านเบื้องต้น (Basic Reading Approach) เป็นการสอนอ่านโดยมีเนื้อหาเป็นสื่อสอนตามระดับความสามารถของเด็กตั้งง่ายไปหายาก เริ่มจากการอ่านคำ อ่านฟังเสียง ไปจนถึงการอ่านเพื่อจับใจความ เนื้อหามีตั้งแต่สั้น ๆ ไปจนถึงเนื้อหาที่มีความยาวหลายหน้ากระดาษ

4. วิธีองค์รวมทางภาษา (Whole Language Approach) คือการสอนรวมทักษะ ทั้งการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียน ไม่ควรแยกสอนทีละทักษะ เด็กควรพัฒนาทักษะไปพร้อม ๆ กัน และสอนในเนื้อหาสาระที่มีความหมายสำหรับเด็ก ขั้นตอนในการสอนมีดังนี้

4.1 อ่านให้เด็กฟัง

4.2 ฝึกให้เด็กอ่านหนังสือในใจ โดยใช้เวลาไม่มาก

4.3 ในการสอนเขียน ครูเขียนให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง

4.4 ให้เด็กเขียนอธิบายภาพในสมุดภาพที่เด็กจัดทำขึ้น

เรื่องที่น่ามาสอนแต่ละทักษะควรเป็นเรื่องเดียวกันหรือมีความสัมพันธ์กัน

5. วิธีจัดประสบการณ์ทางภาษา (Language Experience Approach) วิธีจัดประสบการณ์ทางภาษาเหมาะสำหรับการสอนอ่านตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษา การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กยึดความสนใจของเด็กเป็นหลักไม่ว่าจะเป็นการสอนฟัง สอนอ่าน สอนพูด หรือสอนเขียน ครูทราบว่าเด็กมีความสนใจในเรื่องใด ครูนำเรื่องราวนั้นมาขยายผลให้เด็กเขียนอธิบายภาพ แล้วให้เด็กอ่านจากข้อความที่เด็กเขียนด้วยตนเอง

6. วิธีสอนอ่านเป็นรายบุคคล (Individualized Reading Approach) จะต้องคำนึงถึงความต้องการและความสามารถในการอ่านของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก เด็กควรมีโอกาสในการคัดเลือกหนังสือที่จะอ่านด้วยตนเอง ตามความสนใจและระดับความยากง่ายที่เหมาะสมกับความสามารถของตนครูสอนเด็กโดยให้เด็กทำความเข้าใจคำ ประโยค และอ่านข้อความยาว ๆ ตามลำดับ เช่น การอ่านคำพยางค์เดี่ยว การอ่านคำและทำความเข้าใจความหมายของคำ และการอ่านเป็นประโยค เป็นต้น

เทคนิคเฉพาะในการสอนอ่านสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

1. วิธีของเฟอร์นาลด์ (The Fernald Method) การสอนของเฟอร์นาลด์ เน้นการใช้ประสาทสัมผัส การรับรู้หลาย ๆ ด้านทั้งทางหู ทางสายตา และการสัมผัส ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เด็กเลือกคำที่เด็กต้องการอ่าน ครูเขียนคำดังกล่าวลงบนกระดาษด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่ แล้วตัดกระดาษตามตัวอักษร ให้เด็กใช้นิ้วมือลากตามตัวอักษร ในขณะที่เด็กลากเส้นด้วยนิ้วมือให้เด็กพูดไปด้วยว่าเป็นตัวอักษรอะไร ให้เด็กปฏิบัติหลาย ๆ ครั้งเด็กก็จะจำตัวอักษรได้

ขั้นที่ 2 เด็กเรียนรู้คำใหม่ด้วยวิธีเดิม แต่เป็นการเรียนรู้คำใหม่โดยครูเขียนลงบนกระดาษ ให้เด็กอ่านออกเสียงตามครู แล้วให้เด็กลอกคำลงในสมุด

ขั้นที่ 3 เด็กเรียนรู้คำใหม่จากในหนังสือ โดยอ่านออกเสียง หากมีปัญหาให้กลับไปขั้นที่ 1 ใหม่

ขั้นที่ 4 จัดกิจกรรมการอ่านให้ยากขึ้น เพื่อเด็กจะได้นำความรู้เกี่ยวกับคำที่ได้เรียนไปแล้วไปใช้ในการอ่าน หลังจากเด็กอ่านไปแล้วให้เด็กเขียนลงสมุด

2. วิธีของจิลลิงแฮม (Gillingham Method) วิธีสอนนี้กำหนดการสอนอ่านโดยเน้นคำที่ประสมด้วยเสียงสระและเสียงพยัญชนะเดียวกัน ใช้บัตรคำในการสอน เด็กเรียนรู้คำมากกว่าประสมด้วยตัวอักษรตัวใดตัวหนึ่ง เช่น

กา ขา ตา ใช้ตัวพยัญชนะที่ต่างกัน แต่ใช้สระเหมือนกันเน้นที่เสียงสระ
ส่วน จา จ่า จู พยัญชนะเป็น จ จาน เหมือนกันหมดแต่เสียงสระเป็นคนละเสียง
เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ก็จะสามารถแยกเสียงสระ และเสียงพยัญชนะได้

3. วิธีอ่านพร้อมกัน (Joint Reading) เป็นการฝึกให้นักเรียนอ่านออกเสียงไปพร้อมกับครู โดยครูจะให้เด็กนั่งอยู่ด้านหน้าหันหน้าเข้าหาครู ทั้งสองคนหันหน้าเข้าหากัน เริ่มอ่านพร้อมกัน ครั้งแรกครูอ่านด้วยเสียงดัง ๆ และอ่านเร็ว ๆ ระดับเดียวกับเด็ก ต่อมาครูจะลดความดังของเสียงอ่าน และลดความเร็วในการอ่านลงจนกระทั่งเด็กอ่านคนเดียวในที่สุด

4. วิธีจินตภาพ (Visual Imagery) ครูสอนให้เด็กใช้จินตนาการให้เห็นภาพประกอบเรื่องที่อ่าน โดยครูให้นักเรียนหลับตา แล้วนึกถึงภาพ เช่น ภูเขา แม่น้ำ ตลาดสด แล้วครูเขียนคำที่ให้นักเรียนจินตนาการลงบนกระดาษ ให้เด็กลืมหาคำ อ่านและเขียนตาม เป็นต้น เหมือนกับเป็นการใช้จินตนาการสร้างฉากร

5. การใช้ภาพและสีเป็นรหัสสระ และพยัญชนะในการอ่าน เช่น ในการสอนสระ อู ก็นำภาพ งู ให้เด็กดู และใช้ตัวพยัญชนะ ง ด้วยสีแดง สระ อู ด้วยสีเขียว แล้ววางใต้ภาพ งู เด็กก็จะจำได้ว่า คำว่า งู มีพยัญชนะเป็น ง สระเป็นสระ อู

6. อ่านและเขียนคำจากภาพแผนภูมิ เป็นการสอนอ่านโดยใช้ภาพแผนภูมิแสดงให้เด็กดู เช่น ครูเขียนคำที่มีความสำคัญลงบนกระดาน แล้วให้นักเรียนคิดคำที่เกี่ยวข้องกับคำที่ครูกำหนดให้ลงในแผนภูมิ ให้เด็กอ่านคำที่เขียนทุกคำ และเขียนตาม

7. การเล่าเรื่องซ้ำ (Story Retelling) ครูอาจใช้วิธีเล่านิทานไม่จบเรื่อง ทิ้งไว้เป็นปริศนา ให้เด็กเกิดความอยากรู้ให้เด็กไปอ่านต่อ แล้วมาเล่าให้ฟัง

8. วิธีสอนอ่านข้ามคำข้ามประโยค หรือข้ามบรรทัด เด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้ มักมีปัญหาในการอ่านข้ามคำข้ามประโยค หรือข้ามบรรทัด วิธีแก้ไข ครูอาจให้เด็กใช้ไม้บรรทัดทาบบรรทัดที่อ่าน และใช้นิ้วชี้แล้วอ่านทีละตัวทีละบรรทัดไป หรือตัดกระดาษแข็งเป็นช่องเท่ากับบรรทัด แล้วให้เด็กใช้ทาบอ่านพร้อมใช้นิ้วชี้ไปที่ละบรรทัด ก็จะแก้ปัญหาอ่านข้ามคำข้ามประโยค หรือข้ามบรรทัดได้

9. อ่านไม่ออก สาเหตุการอ่านไม่ออกมีหลายประการ เช่น จำตัวอักษรไม่ได้ จำสัทสนในตัวอักษรที่คล้ายคลึงกัน เช่น ก - ถ - ภ, ค - ต, น - ม เป็นต้น หรืออาจเป็นเพราะจำสระไม่ได้ ทำให้สะกดคำไม่ได้ วิธีการแก้ คือให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสหลาย ๆ ทางเมื่อเด็กได้รับรู้มาด้วยประสาทสัมผัสหลาย ๆ ทางเด็กก็จะเกิดกระบวนการเรียนรู้ และการจำของตนเองขึ้นมาได้

10. อ่านจับใจความ เด็กจะมีลักษณะการอ่านแบบนกแก้วนกขุนทอง อ่านได้ดีแต่ไม่สามารถสรุปใจความที่อ่านได้ วิธีการแก้ปัญหาคือครูให้เด็กอ่านเรื่องให้จบแล้วครูตั้งคำถามในเนื้อหาที่อ่าน

4.3 เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการเขียน

วิธีการสอนเขียนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เริ่มจาก

1. เตรียมความพร้อม เด็กจะสามารถเขียนหนังสือได้ก็ต่อเมื่อเด็กมีทักษะเบื้องต้นในการเขียนแล้ว หากเด็กยังขาดทักษะเบื้องต้นครูจะต้องฝึกทักษะในขั้นนี้ให้พร้อมก่อนฝึกทักษะในขั้นอื่น ๆ ต่อไป ทักษะดังกล่าวคือ

1.1 ฝึกทักษะการทำงานประสานกันระหว่างกล้ามเนื้ออกกับสายตา

1.2 ฝึกลากเส้นตามรอยประ

1.3 ลากเส้นจากบนลงล่าง จากซ้ายไปขวา และจากขวาไปซ้าย

1.4 ลากเส้นเป็นรูปทรงเรขาคณิต

1.5 ลากเส้นเชื่อมระหว่างจุด 2 จุด

1.6 เขียนวงกลม จากซ้ายไปขวา จากขวาไปซ้าย จากบนลงล่าง และจากล่างขึ้นข้างบน

1.7 เขียนตามรอยประตัวอักษรต่าง ๆ

1.8 ลอกตัวอักษรจากตัวอย่าง

2. การเขียนกะระยะ เด็กมีปัญหาทางการเรียนรู้จะมีปัญหาในการเขียนกะระยะช่องไฟ ไม่พอดี เขียนหนังสือตัวใหญ่เกินไป เล็กเกินไป ไม่ได้ขนาด ไม่สม่ำเสมอ วิธีการช่วยเหลือ คือครู กะระยะช่องไฟให้เด็ก โดยการจุดให้เด็กเขียนตัวอักษรตรงรอยที่ครูจุด และทำเส้นบรรทัดให้เด็กเขียน ให้อยู่ในบรรทัด เมื่อเด็กสามารถทำได้แล้ว จึงให้เด็กเขียนโดยไม่มีจุด และบรรทัดกำกับ

3. การเขียนสะกดคำ เด็กมักจะมีปัญหาในการเขียนสะกดคำที่ไม่ตรงตัวสะกด คำควบบกล้ำ คำที่ประวิสรรชนีย์ กับคำที่ไม่ประวิสรรชนีย์ ครูควรนำหลักเกณฑ์ทางภาษามาใช้ เช่น คำที่ประวิสรรชนีย์ กับคำที่ไม่ประวิสรรชนีย์

คำที่ประวิสรรชนีย์คือคำที่เปล่งเสียงเต็มพยางค์ เช่น มะนาว มะขาม มะยม เป็นต้น ส่วนคำที่ไม่ประวิสรรชนีย์คือคำที่เปล่งเสียงไม่เต็มพยางค์ เช่น มนัส สมุด สนุก เป็นต้น

4. การใช้ประสาทสัมผัสหลาย ๆ ด้าน ทั้งทางหู ทางตา ดังนี้

4.1 ครูเขียนคำลงบนกระดานและอ่านในขณะที่เขียน

4.2 นักเรียนใช้นิ้วลากไปตามตัวอักษรทีละตัวที่ประกอบขึ้นเป็นคำพร้อมทั้งเอ่ยชื่อ พยัญชนะและตัวสระแล้วอ่านออกเสียงคำนั้นเมื่อลากนิ้วครบทุกตัวอักษร

4.3 ครูลบคำนั้นแล้วให้นักเรียนเขียนคำลงสมุดของตนเองโดยไม่มีตัวอย่างให้ดู

5. การสะกดตามครู โดยที่ครูเขียนคำลงบนกระดานแล้วพูดว่าคำนั้นประกอบไปด้วย พยัญชนะ สระอะไรบ้างแล้วให้นักเรียนพูดตาม ผีกทำซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้งจนนักเรียนทำได้

6. การเรียงลำดับเหตุการณ์จากภาพ ครูหาภาพการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ประมาณ 3 - 4 ภาพ เช่น ฝนตก พ้าร้อง น้ำท่วม แล้วให้เด็กเรียงลำดับการเกิดเหตุการณ์ก่อนหลัง และฝึกเขียนคำใต้ภาพ จะนำไปสู่การแต่งประโยค

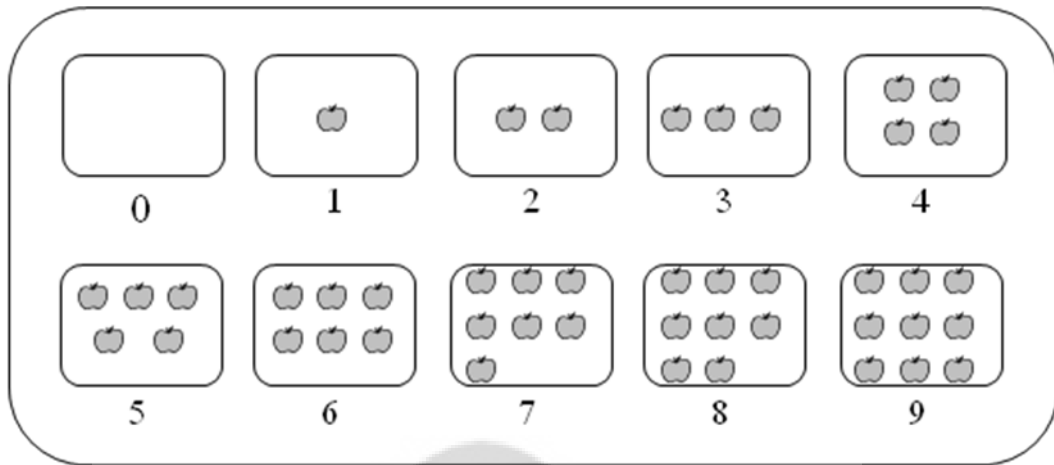
7. การฝึกเขียนแต่งประโยค ฝึกโดยให้เด็กดูภาพแล้วบอกคำในภาพว่ามีอะไรบ้าง แล้วนำคำ ในภาพมาแต่งเป็นประโยค ครูอาจใช้วิธีให้เด็กเห็นประโยคทั้งประโยค แต่คำในประโยคเหล่านั้นสลบที่กัน ให้เด็กนำคำเหล่านั้นมาเรียงใหม่ให้เป็นประโยค ช่วยให้เด็กเรียนรู้วิธีการแต่งประโยค โดยการเรียงคำก่อน และเริ่มจากคำเพียงคำเดียวเขียนประโยคจากสิ่งที่ได้เรียง แล้วเปลี่ยนประธานของประโยค เช่น ฉัน ไปเที่ยว เปลี่ยนเป็น พี่ ไปเที่ยว น้อง ไปเที่ยว หรือเปลี่ยนที่คำกริยา เช่น ฉัน ซื่อ ขนม เปลี่ยนเป็น ฉัน ขนย ขนม สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กเขียนและแต่งประโยคได้หลาย ๆ ประโยค แล้วเด็กสามารถนำ ประโยคเหล่านั้นมาเรียงร้อยด้วยคำเชื่อมต่าง ๆ เขียนรวมเรื่องเป็น เรื่องสั้น ๆ สำหรับเด็กได้ ในการสอนอ่านครูอาจใช้เทคนิคเดียวกับการสอนเขียนก็ได้

4.4 เทคนิคในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการเรียนคณิตศาสตร์

ในการสอนคณิตศาสตร์เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้นั้น มีเทคนิคในการฝึกทักษะตามขั้นตอนต่อไป (สุพรรณณี อ่อนจาก. 2551: 81 - 89)

ขั้นที่ 1 สอนความคิดรวบยอดจำนวน 0 - 9 เป็นการสอนให้เด็กเรียนรู้ความหมายของจำนวน 0 - 9 ให้ได้ โดยอาจให้เด็กเล่นปณเรียน ด้วยการให้เด็กนำภาพไปติดให้ตรงกับจำนวนทำให้เด็กเข้าใจ ค่าของจำนวน เมื่อเด็กเข้าใจค่าของจำนวน 0 - 9 แล้วจึงสอนในจำนวนอื่นต่อไป

ตัวอย่าง

ขั้นที่ 2 เมื่อเข้าใจและจำ จำนวนได้แล้ว

ฝึกกระบวนการเขียน โดยให้เด็กเขียนตามรอยเส้นประก่อนแล้วให้เด็กวาดรูปตามจำนวนที่ครูกำหนดให้ หรือมีภาพให้แล้วให้เด็กนับภาพแล้วใส่จำนวนลงไปให้ตรงกับภาพ

ขั้นที่ 3 การสอนคำทางคณิตศาสตร์

ความหมายของคำที่ใช้ในทางคณิตศาสตร์ เช่นคำว่า มากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน ไม่เท่ากัน บวก ลบ คูณ หาร ครูจะต้องสอนคำที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ก่อน แล้วให้เด็กเข้าใจความหมายของคำเหล่านี้ โดยอาจใช้ภาพเป็นสื่อ เพื่อให้เด็กเปรียบเทียบจำนวน โดยการจัดภาพ ออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งจะมีจำนวนภาพมากกว่า กลุ่มหนึ่ง นับจำนวนภาพของกลุ่มไหนมีจำนวนภาพมากกว่ากัน น้อยกว่ากัน จำนวนที่เท่ากัน และไม่เท่ากันก็ทำในทำนองเดียวกัน เด็กก็จะสามารถแยกแยะ และเข้าใจคำว่า มากกว่า หรือน้อยกว่า เท่ากัน ไม่เท่ากัน

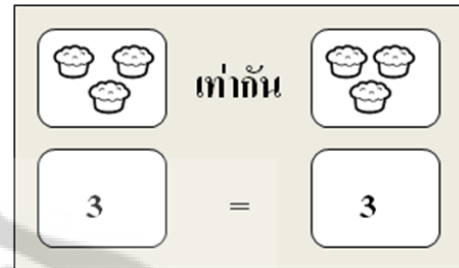
	ไม่เท่ากัน	
	มากกว่า	
	น้อยกว่า	

	มากกว่า	
3	>	2

	น้อยกว่า	
1	<	2

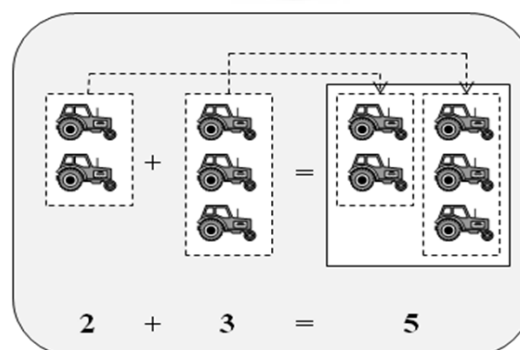
ขั้นที่ 4 เมื่อสอนคำในความหมายทางคณิตศาสตร์แล้ว ก็ใช้ภาพกับตัวเลขมาประกอบเพื่อให้เด็กแยกแยะได้ว่าอันใด มากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน ไม่เท่ากัน โดยการวางสิ่งของเป็นสองกลุ่ม แล้วใช้ตัวเลขกำกับได้ภาพ ใช้สัญลักษณ์กำกับระหว่างตัวเลขแทนตัวอักษร การกระทำเช่นนี้นำไปสู่ การบวก การลบ การคูณ การหาร ต่อไป

โดยสอนสิ่งที่เท่ากันก่อน แล้วก็ไม่เท่ากัน ไปถึงลำดับมากกว่ากัน น้อยกว่ากัน จากนั้นให้เปรียบเทียบว่ามากกว่ากันนั้นมากกว่ากันอยู่เท่าไร น้อยกว่ากันอยู่เท่าไร หาวิธีการว่าแตกต่างกันอยู่เท่าไร ครูอาจจะทำการจับคู่ภาพ แล้วยังมีภาพส่วนที่เหลือ นั่นคือ ส่วนที่มากกว่ากัน และน้อยกว่ากัน

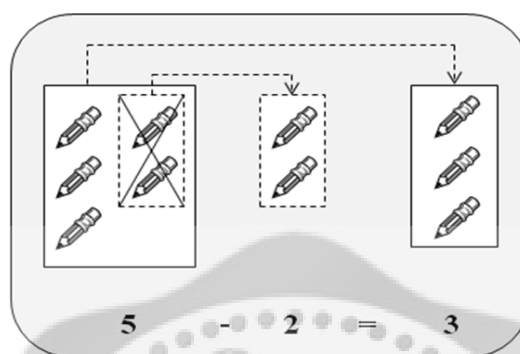
ขั้นที่ 5 การสอนความคิดรวบยอดการบวก เริ่มจากการนำภาพแยกออกเป็น 2 กอง เช่น $2 + 3 = 5$ มีภาพกองแรกสองภาพ กองที่สองมีสามภาพ แล้วนำภาพสองกองมารวมกัน เท่ากับ 5 จากภาพก็ไปสู่สัญลักษณ์ จากสัญลักษณ์ก็นำไปสู่ตัวเลข โดยนำตัวเลขไปวางไว้แทนภาพแล้วนำเครื่องหมายบวกไปวางให้เด็กเห็น เด็กก็จะได้ความคิดรวบยอดเรื่องการบวกว่าเป็นการนำมารวมกัน คือ $2 + 3 = 5$

ตัวอย่าง

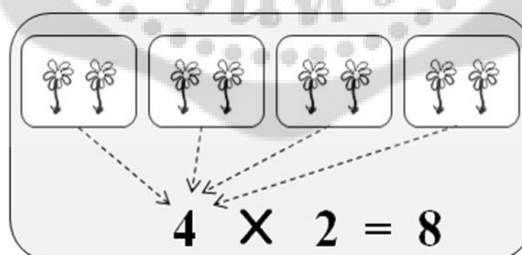
ขั้นที่ 6 การสอนความคิดรวบยอดการลบ เริ่มจากมีภาพ 5 ภาพ แล้วใช้เครื่องหมายกากบาท ออกสองภาพ (นำภาพออกไปสองภาพ) สิ่งที่เหลืออยู่คือสาม ภาพ จากภาพนำไปสู่สัญลักษณ์ จาก สัญลักษณ์ก็นำไปสู่ตัวเลข โดยนำตัวเลขไปวางไว้แทนภาพแล้วนำเครื่องหมายลบ ไปวางให้เด็กเห็นว่า นั่นคือการลบ เด็กก็จะได้ความคิดรวบยอดเรื่องการลบว่าเป็นการหักออกไป คือ $5 - 2 = 3$

ตัวอย่าง

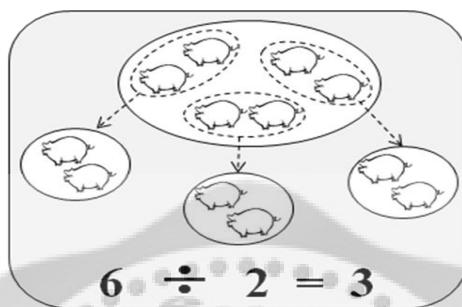
ขั้นที่ 7 การสอนความคิดรวบยอดการคูณ ครูจะต้องใช้วิธีการแบ่งกลุ่มจำนวนให้เท่า ๆ กัน เช่น 4×2 ก็แบ่งจำนวนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละสอง (เท่ากับจำนวนเลขตัวหลังเครื่องหมาย หรือเรียกว่า ตัวคูณ) แบ่งเป็นสี่กลุ่ม (เท่ากับจำนวนเลขตัวหน้าเครื่องหมายหรือเรียกว่าตัวตั้ง) แล้วนับภาพรวมกัน เท่ากับ 8 เด็กก็จะได้ความคิดรวบยอดเรื่องการคูณว่าเป็นการนับเพิ่มครั้งละเท่า ๆ กัน หรือการบวก เพิ่มครั้ง ละเท่า ๆ กัน คือ $4 \times 2 = 8$

ตัวอย่าง

ขั้นที่ 8 การสอนความคิดรวบยอดการหาร ครูใช้วิธีการแบ่งภาพจากกลุ่มใหญ่เป็นกลุ่มย่อย ๆ เท่า ๆ กันเช่น $6 \div 2$ ก็แบ่งจำนวนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละสองภาพ (เท่ากับจำนวนตัวหลังเครื่องหมายหรือเรียกว่าตัวหาร) ได้เท่ากับ 3 กลุ่มย่อย ทำให้เด็กเห็นว่าการแบ่งกลุ่มจากกลุ่มใหญ่มาเป็นกลุ่มย่อย ๆ นั้นเป็นความคิดรวบยอดของการหาร นั่นคือการลบครึ่งละเท่า ๆ กันตามจำนวนตัวหารคือ $6 \div 2 = 3$

ตัวอย่าง

ขั้นที่ 9 การสอนแก้ปัญหาโจทย์ทางคณิตศาสตร์ สิ่งที่สำคัญ คือ คำที่ใช้ในความหมายทางคณิตศาสตร์ที่จะช่วยให้เด็กแยกแยะในเรื่องการบวก การลบ การคูณ และการหารได้ดีนั่นคือ คำที่ใช้แทนประโยคสัญลักษณ์ซึ่งเด็กจะมีปัญหาในการตีความแก้ปัญหาโจทย์ การสอนคำที่ใช้ในทางคณิตศาสตร์ เช่น กินไป ขายไป เอาออก คำเหล่านี้จะใช้สัญลักษณ์แทนในเรื่องของการลบ หรือการแบ่งเป็นจำนวนเท่า ๆ กันจะใช้สัญลักษณ์แทนในเรื่องของการหาร เอามารวมกัน เช่น คำว่า ได้มารับมา คำเหล่านี้จะใช้สัญลักษณ์แทนในเรื่องของการบวก และเพิ่มขึ้นเป็นกี่เท่า หรือเพิ่มขึ้นเป็นเท่าไร คำเหล่านี้ใช้สัญลักษณ์การคูณแทน ครูจะต้องสอนเด็กให้เข้าใจความหมายของคำ เหล่านี้ก่อนเพราะเด็กส่วนมากมักจะไม่ได้เข้าใจความหมายของคำเหล่านี้ โดยเฉพาะเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เมื่อเด็กเข้าใจความหมายของคำเหล่านี้แล้วเด็กก็จะแก้ปัญหาโจทย์ได้

เทคนิคอย่างหนึ่งในการสอนแก้ปัญหาโจทย์ นอกจากจะเข้าใจความหมายของคำที่ใช้ในการแก้ปัญหาโจทย์แล้ว เทคนิคอีกประการหนึ่งคือ เทคนิคในการเล่นบทบาทสมมติ ให้เด็กฝึกขายของฝึกการซื้อของ สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจความหมายของบวกกับลบได้ เมื่อมีเงินแล้วไปซื้อสินค้าเด็กก็จะเข้าใจว่า เมื่อไปซื้อของ เงินก็จะถูกจ่ายออกไป เป็นการฝึกการคิดเลขให้เด็กไปด้วย เด็กก็จะสามารถแก้ปัญหาโจทย์ได้ ซึ่งการแก้ปัญหาโจทย์เป็นเรื่องที่ยากสำหรับเด็ก แต่ถ้าเราสอนผ่านกระบวนการเล่น เด็กก็จะแก้ปัญหาโจทย์เหล่านี้ได้

หน่วยฝึกอบรมที่ 5 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (6 ชั่วโมง)

จุดประสงค์การฝึกอบรม

เมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมหน่วยฝึกอบรมที่ 5 แล้วสามารถจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนการสอนเฉพาะบุคคลได้

เนื้อหาสาระที่สำคัญ

1. ความหมาย
2. เหตุผลสำคัญที่ต้องจัดทำ
3. การนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลไปสู่การปฏิบัติ
4. องค์ประกอบในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
5. ตัวอย่างแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
6. ตัวอย่างแผนการสอนเฉพาะบุคคล

กิจกรรมการฝึกอบรม

วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียน นำเสนอเนื้อหาสาระ ดังต่อไปนี้

1. วิทยากรบรรยายเนื้อหา สาระ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ
2. ฝึกปฏิบัติการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ตามขั้นตอนในใบงานที่แจกให้
3. นำเสนอแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลกลุ่มละ 20 นาที
4. วิทยากรให้ข้อเสนอแนะ และสรุป

สื่อการฝึกอบรม

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม
2. Power Point ประกอบการบรรยาย
3. ใบงาน

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน
2. สังเกตจากการซักถามวิทยากร
3. ตรวจสอบผลงานจากใบงาน

ใบความรู้ที่ 5

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ระบุว่า “การศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทจึงต้องได้รับการจัดการศึกษา ตามศักยภาพของแต่ละบุคคลให้สอดคล้องกับความต้องการ ความจำเป็น และระดับความสามารถของผู้เรียน โดยจัดทำเป็นแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP)

5.1 ความหมาย

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) มีชื่อย่อในภาษาอังกฤษว่า IEP คือ แผนกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาตามเป้าหมายที่กำหนด รวมถึงการกำหนดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่น ๆ ทางการศึกษา ให้สอดคล้องเหมาะสมกับการเรียนรู้ และความต้องการจำเป็นพิเศษ ของผู้เรียนแต่ละคน โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนประมาณ 5 - 7 คน เป็นคณะกรรมการร่วมกันจัดทำ มีต้นกำเนิดมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ได้ออกกฎหมาย (PL 94 - 142) เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ ที่ว่า “รัฐจะต้องจัดการศึกษาพิเศษ ภาคบังคับ ให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคน ผู้ปกครองไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งในการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคน จะต้องมีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นหน้าที่ของโรงเรียน ที่จะต้องร่วมกับผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2543: 86)

แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) หมายถึง แผนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จะต้องจัดทำให้สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ซึ่งประกอบไปด้วย เนื้อหาหรือทักษะที่สอนนักเรียน จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์ การวัดและประเมินผล ในการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) จัดทำเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่สอนแตกต่างไปจากเด็กปกติในชั้นเรียน โดยให้เนื้อหาสอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ซึ่งจะจัดทำเป็นรายชั่วโมง หรือรายสัปดาห์ก็ได้

5.2 เหตุผลสำคัญที่ต้องจัดทำ

เหตุผลสำคัญที่ต้องจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) ก็ด้วยเหตุผลดังนี้ (ผดุง อารยะวิญญู. 2541: 205)

1. เพื่อเป็นหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร หรือพันธสัญญาว่า ผู้เรียน (เด็กที่มีความต้องการพิเศษ) ต้องได้รับการพัฒนาตามที่กำหนดไว้
2. เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการตรวจสอบ การจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ
3. เด็กพิเศษนั้น มีทักษะและความสามารถที่แตกต่างกัน การที่จะสอนให้เด็กเรียนรู้ไปพร้อมกัน ในเวลาเดียวกันที่หลาย ๆ คน อาจจะไม่ขจัดปัญหาและไม่สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของเด็กแต่ละคน
4. พัฒนาการทางการเรียนรู้ และความก้าวหน้าของเด็กแต่ละคนควรเปรียบเทียบกับตัวเด็กเอง มิใช่เปรียบเทียบกับผู้อื่น
5. การจัดประสบการณ์และกิจกรรมทางการศึกษาให้แก่ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ จะต้องสอดคล้องกับความต้องการ และความสามารถของเด็กแต่ละคน
6. สำหรับในประเทศไทย ณ ปัจจุบันนี้ ได้ออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการ ให้เด็กพิเศษได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลือทางการศึกษา พุทธศักราช 2545 กำหนดให้มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ
7. เพื่อประกันว่าได้มีการจัดบริการทางการศึกษาพิเศษ และจัดบริการอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) จริง
8. เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการตรวจสอบ ควบคุม และติดตามผลการให้บริการ แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

5.3 การนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลไปสู่การปฏิบัติ

การนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรม ได้นั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในสถานศึกษา โดยปฏิบัติ ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล มีหน้าที่จัดให้มีการประเมินระดับความสามารถในปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประกอบไปด้วย

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธาน
- 1.2 ครูการศึกษาพิเศษ เป็นเลขานุการ
- 1.3 ครูผู้สอน หรือครูที่ได้รับมอบหมาย
- 1.4 นักวิชาชีพ
- 1.5 ผู้ปกครอง
- 1.6 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2. ดำเนินการประชุม โดยประธานชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง เลขานุการนำเสนอข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความสามารถในปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็ก เพื่อพิจารณาข้อมูลเบื้องต้นทุกด้านของเด็ก

3. คณะกรรมการให้ข้อมูลเพิ่มเติม และร่วมกันพิจารณาประเมินความสามารถพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก บริการความช่วยเหลือ อื่น ๆ ที่เด็กต้องการ และร่วมกันพิจารณาวางแผนจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP)

4. คณะกรรมการลงนามเห็นชอบในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP)

5. ประเมินความบกพร่องของเด็กและทดสอบความสามารถพื้นฐานของเด็ก ด้วยแบบคัดแยกเด็ก ส่วนมากจะจัดในรูปของคณะกรรมการ เพื่อหาจุดเด่นจุดด้อย รวมทั้งทักษะทางภาษา สังคม การเคลื่อนไหว พฤติกรรม วุฒิภาวะทางอารมณ์ และการช่วยเหลือตนเอง ผลสัมฤทธิ์แต่ละวิชาของเด็ก โดยจะเปรียบเทียบความสามารถของเด็ก กับเด็กในวัยเดียวกัน และดูจากอายุที่แท้จริงของเด็กด้วย

6. จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) ตามความเหมาะสม

7. จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และสอนตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP)

8. ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของเด็ก เป็นระยะ ๆ ซึ่งจะระบุการดำเนินการ วิธีการ เครื่องมือ เกณฑ์การประเมิน และบุคคลที่จะเป็นผู้ประเมินไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

9. ทบทวนและปรับปรุง หลังจากใช้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ไประยะหนึ่งควรมีการปรับปรุง หรือทบทวนอย่างน้อยปีละครั้ง หรือภาคเรียนละครั้ง เพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก ดังนั้น แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) จึงเป็นแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลที่ไม่คงที่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาที่เด็กมีการพัฒนาการที่ดีขึ้น หรือไม่ดีขึ้น

กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) นั้นต้องพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับจุดอ่อน จุดแข็ง จุดเด่น จุดที่ต้องพัฒนาระดับพัฒนาการของนักเรียน ทักษะที่นักเรียนมีอยู่และทักษะที่ยังทำไม่ได้ อายุ ความสนใจ เจตคติ ซึ่งกระทรวง ศึกษาธิการ (2543: 102 - 103) แบ่งกระบวนการและขั้นตอน การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล ไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดเนื้อหาหรือทักษะเป้าหมายที่จะสอนจากผลการตรวจสอบ ชั้นนี้ครูต้องตัดสินใจว่าจะสอนอะไรนักเรียนเพราะการสอนเริ่มจากการเลือกสิ่งที่เหมาะสม ในการที่จะบอกว่าจะสอนอะไร ครูจะต้องประเมินความสามารถของนักเรียนก่อน แบบทดสอบที่ครูใช้ทดสอบนำมาจากเนื้อหาขอบข่าย และทักษะที่จะสอนนักเรียนในแต่ละวิชา นำมาจัดทำเป็นแบบทดสอบ เช่น การสอน การสะกดคำ จะต้องสอนตามขั้นตอนการสะกดคำ ดังนี้ สอนสะกดคำที่มีพยัญชนะ 2 ตัว และ 3 ตัว ก่อนสอนให้สะกดชื่อและนามสกุล เป็นต้น หรือแบบทดสอบอาจเป็นแบบทดสอบที่ครูจัดทำขึ้นเองก็ได้

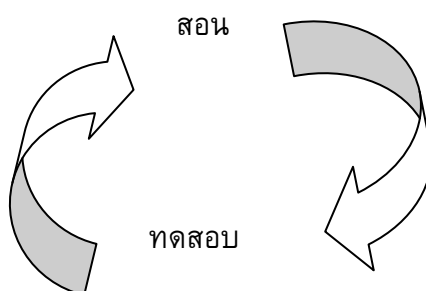
เมื่อครูทดสอบแล้วก็จะวิเคราะห์ผลการสอบของนักเรียน เพื่อที่จะได้รู้ว่านักเรียน เรียนรู้ทักษะอะไรได้บ้าง ต่อจากนั้นจึงกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ชัดเจนว่า 1) ต้องการให้พฤติกรรมหรือทักษะเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ใด 2) เนื้อหาหรือทักษะเป้าหมายใดที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ และ 3) เกณฑ์ในการประเมินผลคืออะไร ตัวอย่างเช่น เมื่อครูสอนเรื่องทวีปต่าง ๆ บนแผนที่โลกแล้ว (สถานการณ์) ด.ญ.พลอย จะสามารถเขียนชื่อทวีปทั้งเจ็ดลงบนแผนที่โลกได้ (ทักษะเป้าหมาย) ถูกต้อง 100% ภายใน 2 นาที (เกณฑ์ในแง่ความถูกต้องและกำหนดเวลา) ฉะนั้นเมื่อครูกำหนดจุดประสงค์รายวิชา หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จะสามารถกำหนดจุดประสงค์ย่อยที่ใช้สอนในแต่ละวันได้

2. กำหนดองค์ประกอบ และสถานการณ์ที่จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ ชั้นนี้ครูจะต้องตัดสินใจว่าจะสอนนักเรียนแต่ละคนอย่างไร การที่ครูรู้ว่าจะสอนอย่างไร จะทำให้ประสิทธิภาพการทำงานในการสอนของครูเพิ่มมากขึ้น ตัวอย่างเช่น หากครูของ ด.ญ. พลอยน้ำเพชร ซึ่งเป็นเด็กเห็นเลือนราง สังเกตว่า ด.ญ. พลอยน้ำเพชรสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จสมบูรณ์ได้เร็วขึ้น หากไม่ต้องเขียนคำตอบตัวเล็กตามขนาดบรรทัดที่ครูกำหนดมาให้ ครูต้องจัดหากระดาษที่มีช่องบรรทัดกว้างขึ้นและขีดเส้นบรรทัดให้ดำมากขึ้น เพื่อช่วยให้ด.ญ. พลอยน้ำเพชร เห็นได้ชัดเจนขึ้น การปฏิบัติงานของ ด.ญ. พลอยน้ำเพชร จึงรวดเร็วยิ่งขึ้นมาก เป็นต้น วิธีที่จะช่วยให้ครูได้ข้อมูลเหล่านี้คือ ครูต้องพยายามหาโอกาสที่จะสังเกตนักเรียนโดยตรง สัมภาษณ์พ่อแม่ พูดคุยกับนักเรียน อ่านประวัติการศึกษา ระเบียบสะสม หรือสมุดประจำตัวนักเรียน โดยไม่จำเป็นต้องขอให้ผู้เชี่ยวชาญทดสอบเด็กโดยแบบทดสอบมาตรฐานทุกครั้งไป

3. วางแผนการสอน ในขั้นนี้ครูจะจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคลโดยใช้ข้อมูลของ ชั้นที่ 1 คือ จะสอนอะไร กับชั้นที่ 2 คือ จะสอนอย่างไร โดยใช้หลักการสอนหรือเทคนิคการสอนที่กำหนดไว้พร้อมทั้งติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนเพื่อที่จะได้รู้ว่าจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงการสอนในเรื่องอะไรบ้างที่จำเป็น

4. เริ่มต้นการสอนประจำวัน ในขั้นนี้ครูจะพบว่าการเรียนรู้ และการปฏิบัติงานของนักเรียน มีหลากหลายระดับ ครูจะต้องทราบว่ามีนักเรียนเรียนรู้ และพัฒนาได้ตามจุดประสงค์ ที่กำหนดไว้หรือไม่ จึงต้องมีการประเมินผลการเรียนของนักเรียน เป็นประจำทุกวัน ผลการประเมินดังกล่าว จะช่วยให้ครูมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ เกี่ยวกับการสอนของตน หากนักเรียนมีความรู้หรือทักษะ หรือปฏิบัติงานที่ครูสอนได้แล้ว ครูก็จะเริ่มสอนเนื้อหา หรือทักษะใหม่ ทำการสอนโดยช่วงจร สอน – ทดสอบ – สอน ดังนี้

วงจรการสอน

หากนักเรียนยังไม่มีทักษะ หรือปฏิบัติงานในเนื้อหาที่ครูสอนไปแล้วไม่ได้ ครูมีทางเลือก 4 ประการ คือ 1) สอนเรื่องเดิมซ้ำ 2) ปรับกระบวนการสอนใหม่ 3) ใช้ยุทธศาสตร์การสอนใหม่ 4) สอนทักษะหรือเนื้อหาที่ง่ายขึ้น และเมื่อครูเลือกทางใดทางหนึ่ง ครูก็ทำการสอนโดยใช้วงจร สอน - ทดสอบ - สอน เดิมอีก

5.4 องค์ประกอบในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

ก่อนจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) ต้องผลการตรวจสอบและประเมินความบกพร่องของเด็ก โดยคณะสหวิทยาการมีผู้เชี่ยวชาญ เช่น แพทย์ นักกายภาพบำบัด นักแก้ไขการพูด นักจิตวิทยา นักการศึกษาพิเศษ และผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ร่วมกัน ตรวจสอบทางวิชาการ และพฤติกรรมของเด็ก พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลที่จำเป็น โดยคณะกรรมการ

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ควรประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่สำคัญ และข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก เช่น วัน/เดือน/ปี ที่เริ่มต้นทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และวัน/เดือน/ปี ที่สิ้นสุดในการทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ประเภทของความบกพร่อง ชื่อ - นามสกุล อายุ วันเดือนปีเกิด ที่อยู่ ชื่อโรงเรียน อำเภอ จังหวัด ชื่อบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง เป็นต้น

2. ข้อมูลด้านการศึกษา เป็นข้อมูล เกี่ยวกับบริการทางการศึกษา ระดับการศึกษา ประเภทของการรับบริการทางการศึกษาของเด็ก

3. ระดับความสามารถ ในการปฏิบัติในปัจจุบันด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการพูดและภาษา ด้านการเขียน ด้านการอ่านสะกดคำ ด้านคณิตศาสตร์ ด้านทักษะทางสังคม ทักษะทางการเคลื่อนไหว พฤติกรรมการรับรู้ การช่วยเหลือตนเอง วุฒิภาวะทางอารมณ์ และอุปนิสัยต่าง ๆ เป็นต้น

4. เป้าหมายระยะยาว เป็นสิ่งที่ครูนำไปใช้เขียนหรือจัดทำแผนการสอน ตัวอย่าง เช่น เด็กจะสามารถแต่งตัวเองได้ เด็กจะสามารถทำเลขในหนังสือแบบเรียนเลขคณิตชั้น ป. 2 ได้ เด็กจะสามารถอ่านหนังสือแบบเรียนภาษาไทยชั้น ป. 1 ได้ เด็กจะสามารถอ่านออกเสียงงพยัญชนะได้ทุกเสียง เป็นต้น

การกำหนดจุดมุ่งหมายระยะยาวจะต้องสอดคล้องกับระดับความสามารถของเด็ก จุดมุ่งหมายไม่ควรกำหนดไว้สูงเกินไป เพราะบางทีไม่สามารถบรรลุเป้าหมายนั้นได้ หรือไม่ควรตั้งต่ำเกินไป เพราะอาจทำให้เด็กไม่สนใจทเรียน เนื่องจากเด็กสามารถบรรลุเป้าหมายได้ในเวลารวดเร็ว จุดมุ่งหมายระยะยาวนี้จะต้องมีการทบทวนปีละ 1 ครั้งเป็นอย่างน้อย

5. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือจุดประสงค์ระยะสั้น เป็นสิ่งที่ครูนำไปใช้เขียนหรือจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individualized Implementation Plan: IIP) ซึ่งสามารถจัดทำแผนย่อยที่ใช้สอนประจำวันหรือประจำสัปดาห์ก็ได้ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหา หรือทักษะที่จะสอน จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม สื่อ/วิธีสอน สิ่งเสริมแรงที่ใช้ การประเมินผล และวิธีประเมินผลในจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนี้จะกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลไว้อย่างชัดเจน ซึ่งครูสามารถนำไปใช้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนได้

6. เกณฑ์การวัดผล ควรมีการวัดผลอย่างน้อยปีละครั้ง แต่โดยทั่วไปแล้วจะมีการวัดผลภาคเรียนละ 1 ครั้ง หรือบางทีก็บ่อยกว่านั้น จุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินผลคือเพื่อสำรวจว่า เด็กสามารถเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดผลอาจใช้แบบทดสอบมาตรฐานก็ได้ หากแบบทดสอบนั้นเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับเด็ก แต่การวัดผลส่วนมากใช้แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น สิ่งสำคัญเกี่ยวกับการวัดผลที่ต้องกำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลคือเกณฑ์ ในการตัดสิน ซึ่งจะต้องกำหนดไว้ควบคู่ไปกับวิธีวัดผล เช่น

วิธีวัดผล	เกณฑ์
1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น	1. นักเรียนตอบข้อทดสอบได้ 60%
2. ครูสังเกตพฤติกรรมเด็ก	2. วันละ 5 นาที เป็นเวลา 3 วัน
3. การอ่านออกเสียง	3. นักเรียนออกเสียงความกล้า ได้ถูก 10 ครั้ง ใน 15 ครั้ง
4. ครูตั้งคำถาม	4. นักเรียนตอบได้ 80%

การวัดผลจะช่วยให้ครูทราบความก้าวหน้าของเด็กในด้านการเรียนรู้ ผลการประเมินจะช่วยให้ครูปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือช่วยในการกำหนดแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลใหม่ได้อย่างเหมาะสม

7. ผู้รับผิดชอบ ได้แก่ ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษ ครูสอนเสริม ฯลฯ

8. บริการทางการศึกษาและบริการเกี่ยวข้องอื่น ๆ เป็นบริการที่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจำเป็นต้องได้รับ เช่น การแก้ไขการพูดให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หรือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในกฎกระทรวงว่าด้วยสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ได้ระบุไว้ว่านักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องจะต้องได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา นักเรียนที่มีความบกพร่องนั้น อาจต้องการบริการด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้าน ก็ได้ ดังนั้นจึงต้องระบุไว้ให้ชัดเจน รวมทั้งให้เหตุผลสนับสนุนในการให้บริการนั้น ๆ

9. ความเห็นของพ่อแม่/หรือผู้ปกครอง เมื่อเขียนแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก่อนที่จะส่งนักเรียนเข้ารับบริการ พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองจะต้องเห็นด้วยกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลนี้ และลงลายมือชื่อไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

5.5 ตัวอย่างแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP)

จากผลการคัดแยกโดย ตรวจสอบผลการเรียน การชักประวัติ สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน และแบบสำรวจปัญหาการเรียนรู้อาสา (ปรด) นำข้อมูลทั้งหมดมาสรุป พบว่าเด็กหญิงวรรรัตน์ รัตนะ มีปัญหาด้านการบอกค่าจำนวนตัวเลข ด้านการอ่านคำศัพท์ภาษาไทย ด้านการเขียนลายมือ ไม่ดี เขียนตัวอักษรไม่มีหัว เขียนไม่สม่ำเสมอ สมาธิสั้น นั่งทำงานอย่างต่อเนื่องไม่ได้นาน

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP)

ก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 1 ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัด เทศบาลเมืองสระแก้ว
เริ่มใช้แผนวันที่ 16 พฤษภาคม 2553 สิ้นสุดแผนวันที่ 30 มีนาคม 2554

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ - ชื่อสกุล เด็กหญิงวรรรัตน์ รัตนะ
เลขประจำตัวประชาชน 1-1078-01187-00-1
การจดทะเบียนคนพิการ ไม่จด ยังไม่จด จดแล้ว ทะเบียนเลขที่ -
วัน/เดือน/ปีเกิด 11 กันยายน 2544 อายุ 9 ปี 8 เดือน ศาสนา พุทธ
ประเภทความพิการ บกพร่องทางการเรียนรู้
ลักษณะความพิการ มีปัญหาด้านการอ่าน การเขียนและการคิดคำนวณ
ชื่อ - ชื่อสกุลบิดา นายนิติ รัตนะ
ชื่อ - ชื่อสกุลมารดา นางอรัญญา รัตนะ
ชื่อ - ชื่อสกุลผู้ปกครอง นางอรัญญา รัตนะ เกี่ยวข้องเป็น มารดา
ที่อยู่ผู้ปกครองที่ติดต่อได้บ้านเลขที่ 39/10 ตรอก/ซอย - หมู่ที่ 7 ชื่อหมู่บ้าน/ ถนน สระขวัญ
ตำบล/แขวง ในเมือง อำเภอ/เขต เมือง จังหวัดสระแก้ว รหัสไปรษณีย์ 10150 โทรศัพท์ 037-
878-2244 โทรศัพท์เคลื่อนที่ 081-630-2098 โทรสาร - e-mail address -

2. ข้อมูลด้านการศึกษา

ไม่เคยได้รับการศึกษา / บริการทางการศึกษา

เคยได้รับการศึกษา / บริการทางการศึกษา

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ระดับ..... พ.ศ.

โรงเรียนเฉพาะความพิการ..... ระดับ..... พ.ศ.

โรงเรียนเรียนร่วม..... ระดับ..... พ.ศ.

การศึกษาด้านอาชีพ..... ระดับ..... พ.ศ.

การศึกษานอกระบบ..... ระดับ..... พ.ศ.

การศึกษาตามอัธยาศัย..... ระดับ..... พ.ศ.

อื่นๆ..โรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว (โรงเรียนปกติ) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

พ.ศ. ..2553..

3. การวางแผนการจัดการศึกษา

ระดับความสามารถในปัจจุบัน	เป้าหมายระยะยาว 1 ปี	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น)	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
<p>ทักษะความสนใจ</p> <p>จุดเด่น</p> <p>1. เด็กหญิงวรารัตน์ สามารถมองหรือหันตามเมื่อครูเรียกชื่อได้</p> <p>2. เด็กหญิงวรารัตน์ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับครูและเพื่อนทั้งในห้องและนอกห้องเรียนได้</p> <p>จุดที่ต้องพัฒนา</p> <p>1. เด็กหญิงวรารัตน์ ไม่สามารถนั่งทำงานได้ต่อเนื่อง นักเรียนชอบลุกออกจากที่นั่ง</p>	<p>ภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554</p> <p>เด็กหญิงวรารัตน์ สามารถทำกิจกรรมได้โดยไม่ลุกออกจากรที่นั่งและไม่สนใจกิจกรรมอื่น เป็นเวลาติดต่อกันอย่างน้อย 30 นาที</p>	<p>เมื่อครูกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียนเด็กหญิงวรารัตน์สามารถทำกิจกรรมได้ โดยไม่ลุกออกจากที่นั่งและไม่สนใจกิจกรรมอื่นเป็นเวลาติดต่อกันอย่างน้อย 30 นาที</p>	<p>สังเกตหรือจดบันทึกพฤติกรรมของเด็กหญิงวรารัตน์ สามารถทำกิจกรรมได้โดยไม่ลุกออกจากรที่นั่งและไม่สนใจกิจกรรมอื่น เป็นเวลาติดต่อกันอย่างน้อย 30 นาที</p>	<p>ครูการศึกษาพิเศษ</p>

ระดับความสามารถในปัจจุบัน	เป้าหมายระยะยาว 1 ปี	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น)	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
<p>คณิตศาสตร์</p> <p>จุดเด่น เด็กหญิงวรารัตน์ สามารถนับเลข 1 - 10 ได้ด้วยปากเปล่า</p> <p>จุดที่ต้องพัฒนา เด็กหญิงวรารัตน์ ไม่สามารถบอกค่าจำนวนตัวเลข 1 - 10</p>	<p>ภายในวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2554</p> <p>เด็กหญิงวรารัตน์ สามารถบอกค่าจำนวนตัวเลข 1 -10 ได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ใน 10 ครั้ง</p>	<p>เมื่อครูกำหนดจำนวนตัวเลขไม่เกิน 1 - 10 ให้เด็กหญิงวรารัตน์ สามารถบอกค่าจำนวนตัวเลข 1 - 10 ได้ โดยการหยิบตัวช่วยนับได้ถูกต้องกับจำนวนตัวเลขที่กำหนด อย่างน้อย 8 ใน 10 ครั้ง</p>	<p>จากการทดสอบการหยิบตัวช่วยนับเด็กหญิงวรารัตน์ สามารถหยิบตัวช่วยนับได้ถูกต้องตรงกับจำนวนที่กำหนด อย่างน้อย 8 ใน 10 ครั้ง</p>	<p>ครูประจำชั้น/ ครูผู้สอนวิชา คณิตศาสตร์</p>

ระดับความสามารถในปัจจุบัน	เป้าหมายระยะยาว 1 ปี	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น)	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
<p>ภาษาไทย</p> <p>การอ่าน</p> <p>จุดเด่น เด็กหญิงวรารัตน์รู้จักสามารถท่องจำ พยัญชนะภาษาไทยได้ และเขียน ชื่อตัวเองได้ถูกต้อง</p> <p>จุดที่ต้องพัฒนา เด็กหญิงวรารัตน์ไม่สามารถอ่าน คำศัพท์ภาษาไทยได้</p>	<p>ภายในวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2554 เด็กหญิงวรารัตน์ สามารถอ่านคำผสม สระอา เช่น กา ขา ตา ได้ ได้ถูกต้อง 8 ใน 10 ครั้ง</p>	<p>เมื่อครูกำหนดพยัญชนะต้นให้ เด็กหญิงวรารัตน์ สามารถอ่านคำ ผสมสระอา เช่น กา ขา ตา ได้ถูกต้อง 8 ใน 10 ครั้ง</p>	<p>จากการทดสอบการอ่านคำ ผสมสระ อา เช่น กา ขา ตา เด็กหญิงวรารัตน์ อ่านได้ ถูกต้องอย่างน้อย 8 ใน 10 ครั้ง</p>	<p>ครูประจำชั้น/ ครูผู้สอนวิชา ภาษาไทย</p>

ระดับความสามารถในปัจจุบัน	เป้าหมายระยะยาว 1 ปี	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น)	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
<p>ภาษาไทย</p> <p>การเขียน</p> <p>จุดเด่น เด็กหญิงวรารัตน์ สามารถลากเส้นตามรอยปะพยัญชนะไทย วาดภาพและระบายสีได้</p> <p>จุดที่ต้องพัฒนา เด็กหญิงวรารัตน์ ไม่สามารถเขียนอักษรตัวบรรจงเต็มบรรทัดได้</p>	<p>ภายในวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2554</p> <p>เด็กหญิงวรารัตน์ สามารถเขียนคำศัพท์ด้วยตัวบรรจงเต็มบรรทัดในหมวด สัตว์ ที่มี 1 พยางค์ เช่น ไก่ ม้า ปลา กบ หมู ได้ถูกต้องอย่างน้อย 4 ใน 5 คำ</p>	<p>เมื่อครูกำหนดคำศัพท์ในหมวด สัตว์ ที่มี 1 พยางค์ เช่น ไก่ ม้า ปลา กบ หมู เด็กหญิงวรารัตน์ สามารถเขียนคำศัพท์คำดังกล่าวด้วยตัวบรรจงเต็มบรรทัดได้ถูกต้องอย่างน้อย 4 ใน 5 คำ</p>	<p>จากการทดสอบการ เขียนคำศัพท์ด้วยตัวบรรจงเต็มบรรทัดเด็กหญิงวรารัตน์ สามารถเขียน ได้ถูกต้อง 4 ใน 5 คำ</p>	<p>ครูประจำชั้น/ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย</p>

4. คณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

ชื่อ	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
5.1 นายสมศักดิ์ วรรณ	ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้แทน
5.2 นางอรัญญา รัตนะ	บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง
5.3 นางกอแก้ว ชอบสอน	ครูประจำชั้นหรืออาจารย์ที่ปรึกษา
5.4 นางสาวมาลี ใจดี	ครูแนะแนว
5.5 เด็กหญิงวรารัตน์ รัตนะ	นักเรียน

ประชุมวันที่14..... เดือน พฤษภาคม.....พ.ศ. ...2553...

5. ความเห็นของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ฉบับนี้ ข้าพเจ้า

เห็นด้วย

ไม่เห็นด้วย เพราะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางอรัญญา รัตนะ)

บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

วันที่.....14.....เดือน..... พฤษภาคม.....พ.ศ.....2553.....

5.6 ตัวอย่างแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP)

ชื่อ เด็กหญิงวราวรรณ์ รัตนะ

ทักษะ คณิตศาสตร์

ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 2

โรงเรียนเทศบาล 1 (หนองกะพ้ออนุสรณ์)

1. เป้าหมายระยะยาว 1 ปี

เด็กหญิงวราวรรณ์ สามารถบอกค่าจำนวนตัวเลข 1 - 10 ได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ใน 10 ครั้ง ด้วยตนเอง

2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น)

เมื่อครูกำหนดจำนวนตัวเลขไม่เกิน 1 - 5 ให้ เด็กหญิงวราวรรณ์ สามารถบอกค่าจำนวนตัวเลข 1 - 5 ได้ โดยการหยิบสิ่งของได้ถูกต้องเท่ากับจำนวนดังกล่าว ได้ถูกต้องอย่างน้อย 3 ใน 5 ครั้ง

3. วันเริ่มต้น 1 มิถุนายน พ.ศ. 2553 วันสิ้นสุด 1 มิถุนายน พ.ศ. 2553 เวลา 1 คาบ 60 นาที

4. วิธีสอนและเทคนิคการสอน

1. ครูทักทายสนทนากับนักเรียน
2. ครูนำบัตรเลข จำนวน 1 2 3 4 5 มาให้นักเรียนดู ให้นักเรียนอ่านจำนวน 1 - 5 ตามครูทีละจำนวน
3. ครูนำหลักไม้กั้นจำนวน 10 อัน ให้นักเรียนดู ครูและนักเรียนร่วมกันนับจำนวนพร้อมกันจำนวน 1 - 5
4. ครูหยิบบัตรเลข 1 และพูดว่า “หนึ่ง” และให้นักเรียนพูดตาม ครูหยิบหลักไม้จำนวน 1 อัน มาวางคู่กับบัตรเลข 1
5. ให้นักเรียนหยิบบัตรเลข 1 และพูด “หนึ่ง” พร้อมทั้งหยิบหลักไม้จำนวน 1 มาวางคู่กับบัตรเลข 1 ด้วยตัวเอง
6. ให้นักเรียนทำกิจกรรมตามข้อ 4 - 5 โดยเปลี่ยนจำนวน จนครบ 5 จำนวน
7. ให้นักเรียนเล่นเกมหยิบจำนวนตามค่าของตัวเลข

5. สื่อการสอน

1. บัตรตัวเลขจำนวน 1 - 10
2. หลักไม้จำนวน แบบ 5 ชั้น
3. เกมหยิบจำนวนตามค่าของตัวเลข

6. เกณฑ์และการประเมินผล

จากการทดสอบและสังเกตพฤติกรรมเด็กของหญิงวรารัตน์ สามารถหยิบตัวช่วยนับได้ถูกต้องตรงกับจำนวนตั้งกล่าวได้ ถูกต้องอย่างน้อย 3 ใน 5 ครั้ง

7. เครื่องมือประเมินผล

แบบประเมินพฤติกรรม

ลงชื่อ.....

(.....)

(ผู้บันทึก)

...../...../.....

ใบงานที่ 5

ให้ท่านนำเด็กนักเรียนของท่านที่ท่านคัดแยกและประเมิน ในหน่วยฝึกอบรมที่ 2 และหน่วยฝึกอบรมที่ 3 มาเขียนแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) ลงในใบงาน ที่แจกให้

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *คู่มือการคัดแยกและส่งต่อคนพิการเพื่อรับการศึกษา (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *สร้างด้วยใจเพื่อเด็กแอลดี*. กรุงเทพฯ: ส่วนส่งเสริมการผลิตสื่อการศึกษาเพื่อคนพิการ, ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา, สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
- ดิเรก พรสีมา และคณะ. (ม.ป.ป.). *รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาวิชาชีพครู เสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ*. สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2552, จาก <http://www.onec.go.th/publication/4012001/index.html>.
- บรรพทูลย์ จันทวโร. (2545). *การศึกษาปัญหาการบริหารบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระแก้ว*. ปรินญาการศึกษา มหาวิทยาลัย (การบริหารการศึกษา) ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจา ชลธาร์นนท์. (2545). *สรุปการดำเนินงานโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2544). *เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แวนแก้ว.
- _____. (2546). *วิธีสอนเด็กเรียนยาก*. กรุงเทพฯ: ไร่ไทยเพลส.
- _____. (ม.ป.ป.). *แบบคัดกรองเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์*. นครปฐม: I.O. Book Center.
- ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์. (2551). *การเรียนรวม*. กรุงเทพฯ: เจ.เอ็น.ที.
- ต้นสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2543). *ความบกพร่องในการเรียนรู้หรือแอลดี ปัญหาการเรียนที่แก้ไขได้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ศรียา นิยมธรรม. (2537). *แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2546). *การสอนซ่อมเสริม: สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับรวมเล่มเฉพาะเรื่องคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สิริลักษณ์ โปรงสันเทียะ. (2550). *การพัฒนาโปรแกรมซ่อมเสริมคณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

- สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, กระทรวงศึกษาธิการ . (2542). *ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เรื่องการจัดการศึกษาพิเศษ เล่ม 8 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: อรุณสภาคัดพร้าว.
- สุพรรณณี อ่อนจาก. (2551). *สร้างด้วยใจเพื่อเด็กแอลดี*. กรุงเทพฯ: ส่วนส่งเสริมการผลิตสื่อการศึกษาเพื่อคนพิการ, ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา, สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
- Daeck, Dlane E. (2007). *Inclusion Model for a Building Level*. Retrieved from <http://www.Uni.edu/coe/inclusion/preparing/Building-levels.Htm> October 15,2007.
- East, Kathy. (2007). *Inclusion-Philosophy of Inclusion Education*. Retrieved from <http://www.uni.edu/coe/inclusion/philosophy/philosophy.html>. October 15,2007
- Gearheart, Bill R, and Mel W. Weishahn. (1980). *The handicapped study in The regular classroom*. London: C.V. Mosby.
- Kauffman, James M. and Danul P. Hallahan. (1981). *Handbook of special education*. Englewood Cliffs, New Jersey.
- Kliewer, Chris. (2007). *Inclusion-Philosophy of Inclusive Education*. Retrieved from <http://www.uni.edu/coe/inclusion/philosophy/philosophy.html> October 15,2007
- UNESCO. (2005). *Guideline for Inclusion:Ensuring Access to Education for all*. Paris. Printed in the Workshop of UNESCO.2005.
- Wilson, Barsity. (2007). *Inclusion-Philosophy of Inclusion*. Retrieved from <http://www.uni.edu/coe/inclusion/philosophy/philosophy.html> October 15,2007.
- Zignond, Naomi, Vallecorsa, Ada and Silverman, Rita. (1983). *Assessment for Instructional Planning in Special Education*. Englewood Cliffs, N.J., Prentice – Hall, Inc.

ภาคผนวก ข

- แบบสอบถามความต้องการฝึกอบรม
- แบบทดสอบก่อน - หลังการฝึกอบรม
- แบบสอบถามความพึงพอใจในการฝึกอบรม
- แบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรการฝึกอบรม
- แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรการฝึกอบรม
- แบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม

**แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษา
ให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้**

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อจัดการก
ศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เพื่อจะนำผลการวิจัยไปสังเคราะห์สร้างหลักสูตร
การฝึกอบรม

แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการด้านเนื้อหาสาระในการเข้ารับการฝึกอบรม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการด้าน เวลา และสถานที่ในการเข้ารับการฝึกอบรม

ตอนที่ 1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความให้ตรงกับความเป็นจริงที่สุด

1. โรงเรียนที่ท่านสังกัด

- โรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา โรงเรียนเทศบาลเมืองระยอง
 โรงเรียนเทศบาลเมืองสระแก้ว

2. วุฒิการศึกษา

- ตั้งแต่ปริญญาตรีลงมา สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

3. สาขาวิชาที่จบการศึกษา

- การศึกษาพิเศษ อื่น ๆ

4. ประสบการณ์ในการสอน

- น้อยกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี
 11 ปีขึ้นไป

5. เคยฝึกอบรมเรื่องเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

- เคย ไม่เคย

ตอนที่ 3

แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการด้าน เวลา และสถานที่ในการเข้ารับการฝึกอบรม

1. ท่านต้องการให้จัดฝึกอบรมที่

ห้องประชุมของโรงเรียน

ห้องประชุมสำนักงานเทศบาล

2. ท่านต้องการฝึกอบรมในช่วง

วันและเวลาทำการราชการ

วันหยุดราชการ (เสาร์- อาทิตย์)

3. ท่านต้องให้จัดฝึกอบรม

1 - 2 วัน

3 - 5 วัน

4. หากมีการจัดฝึกอบรม

เข้ารับการฝึกอบรม

ไม่เข้ารับการฝึกอบรม

แบบทดสอบ ก่อนฝึกอบรม (Pre - test) และหลังฝึกอบรม (Post – test)
เรื่อง การฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
สำหรับครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย x ในกระดาษคำตอบให้ตรงกับตัวเลือก ก ข ค และ ง ที่ท่านเลือกเพียงคำตอบเดียว

1. Learning Disability หมายถึงเด็กลักษณะใด
 - ก. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - ข. เด็กสมาธิสั้น
 - ค. เด็กออทิสติก
 - ง. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
2. ข้อใดเป็นลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - ก. ชอบเล่นกับเพื่อนที่อายุมากกว่าตน
 - ข. ชอบเล่นกับเพื่อนที่อายุน้อยกว่าตน
 - ค. มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - ง. เขียนหนังสือตก ๆ หล่น
3. ข้อใดเป็นลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - ก. มีปัญหาทางสายตา
 - ข. มีปัญหาทางการได้ยิน
 - ค. มีปัญหาทางร่างกาย
 - ง. มีปัญหาด้านความบกพร่องเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้
4. ข้อใดไม่ใช่วิธีการให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - ก. แยกเด็กมาสอนตัวต่อตัว
 - ข. สอนเสริมในทักษะที่เด็กบกพร่อง
 - ค. จัดกิจกรรมเสริมทักษะการคิดให้กับเด็ก
 - ง. กระตุ้นพัฒนาการทางสมองของเด็กเป็นรายบุคคล
5. สิ่งที่ควรปฏิบัติกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้คือ
 - ก. หมั่นพูดคุยกับเด็กบ่อยๆ
 - ข. ปล่อยให้เด็กอยู่คนเดียวตามลำพัง
 - ค. นำผลงานเด็กไปเปรียบเทียบกับเด็กคนอื่น
 - ง. แนะนำให้ผู้ปกครองส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ

6. เด็กวัยเรียนมักพบปัญหาทางการเรียนรู้ในด้านใดบ้าง
- ด้านการเคลื่อนไหว
 - ด้านการอ่าน การเขียน และด้านการเรียนคณิตศาสตร์
 - ด้านการสื่อสาร
 - ด้านการพฤติกรรม
7. การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีจุดประสงค์เพื่อ
- เพื่อยกเว้นไม่ต้องเข้ารับการศีกษา
 - เพื่อแยกห้องเรียน
 - เพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี
 - เพื่อส่งเข้ารับการศีกษาในโรงเรียนการศีกษาพิเศษ
8. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- สอนเหมือนเด็กปกติทุกประการ
 - ใช้คำสั้นๆ เข้าใจง่าย
 - จัดให้นั่งกับเด็กเรียนเก่ง
 - สอนแบบเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา
9. เด็กที่มีปัญหาในเรื่องสัญลักษณ์ เช่น เครื่องหมาย > < เป็นเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้ด้านใด
- ด้านการเขียน
 - ด้านการอ่าน
 - ด้านคณิตศาสตร์
 - ด้านการจำ
10. ก่อนเลือกวิธีการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สิ่งที่ควรคำนึงถึงเป็นอันดับแรก
- ความพร้อมของเด็ก
 - ความสนใจของเด็ก
 - ลีลาการเรียนรู้ของเด็ก
 - ระดับสติปัญญาของเด็ก
11. फिल्म เขียนหนังสือไม่ค่อยถูก และมักจะเขียนผิดคำเต็มๆ บ่อยๆ फिल्म มีปัญหาทางการเรียนรู้ในด้านใด
- ด้านการเขียน
 - ด้านความจำ
 - ด้านความรู้
 - ด้านการสะกดคำ

12. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่อ่านหนังสือไม่ออกส่วนใหญ่มีปัญหาจากสาเหตุใด
- สับสนในตัวอักษร
 - ระดับสติปัญญา
 - ความไม่สมดุลทางสมอง
 - มีความแปรปรวนทางด้านอารมณ์
13. อาร์มอ่านหนังสือเป็นประโยคสั้นๆ และมีรูปประกอบได้ แต่พอนำรูปประกอบออกทุกอย่างที่เป็นเรื่องเดียวกัน อาร์มอ่านไม่ได้ อาร์มมีปัญหาทางการเรียนรู้ในด้านใด
- ด้านศิลปะ
 - ด้านการเขียน
 - ด้านการอ่าน
 - ด้านความคิดสร้างสรรค์
14. แอนนี่ สกกดคำมาตรงมาตรา แอนนี่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านใด
- ด้านการอ่าน
 - ด้านการจำ
 - ด้านการเขียน
 - ด้านการคิดคำนวณ
15. ข้อใดเป็นทักษะที่จำเป็นในการอ่าน
- การเขียนและการฟัง
 - การฟังและการพูด
 - การฟังและการจำ
 - การพูดและการเขียน
16. ข้อใดเป็นเทคนิคสำคัญอันดับแรกในการสอนคณิตศาสตร์
- ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการลบ
 - ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการบวก
 - ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจำนวน
 - ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์
17. การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อ
- เพื่อใช้ร่วมกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง
 - เพื่อให้ผู้ปกครองทราบข้อมูลของเด็ก
 - เพื่อให้โรงเรียนทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กพิการ
 - เพื่อให้จัดการศึกษาและบริหารที่เกี่ยวข้องตรงกับความต้องการของเด็ก

18. ข้อใดไม่ใช่เป็นประโยชน์ในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

- ก. เป็นแนวทางในการวางแผนอนาคตให้กับเด็ก
- ข. เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนของเด็ก
- ค. เป็นแนวทางในการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล
- ง. เป็นแนวทางในการรายงานความก้าวหน้าของเด็กให้กับผู้ปกครอง

19. ข้อใดแสดงถึงส่วนประกอบของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลได้ถูกต้องที่สุด

- ก. ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการศึกษา แผนการศึกษา คณะกรรมการ
- ข. ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการศึกษา คณะกรรมการ ความเห็นของผู้ปกครอง
- ค. ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการศึกษา แผนการศึกษา คณะกรรมการ ความเห็นของผู้ปกครอง
- ง. ข้อมูลด้านสุขภาพ ข้อมูลการศึกษา แผนการศึกษา คณะกรรมการ ความเห็นของผู้ปกครอง

20. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเด็กในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลตรงกับข้อใด

- ก. ชื่อ-สกุล วัน เดือน ปีเกิด ศาสนา
- ข. ชื่อบิดา-มารดา ที่อยู่ของผู้ปกครอง
- ค. ประเภทความพิการ โรคประจำตัว การรักษา
- ง. การจดทะเบียนคนพิการ บัตรสวัสดิการ การรับบริการ

**แบบประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหา
ทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว**

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจที่ท่านมีต่อการฝึกอบรมครั้งนี้

มากที่สุด	หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุดในข้อความที่เลือก
มาก	หมายถึง มีความพึงพอใจมากในข้อความที่เลือก
ปานกลาง	หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลางในข้อความที่เลือก
น้อย	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยในข้อความที่เลือก
น้อยที่สุด	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุดในข้อที่เลือก

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปาน	น้อย	น้อยที่สุด
1	เนื้อหาสาระของการฝึกอบรม					
2	การนำเสนอของวิทยากร					
3	ระยะเวลาในการฝึกอบรม					
4	การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น					
5	สถานที่ในการฝึกอบรม					
6	สื่อในการฝึกอบรม					
7	กิจกรรมในการฝึกอบรม					
8	การประเมินการฝึกอบรม					
9	ความต่อเนื่องแต่ละหน่วยการฝึกอบรม					
10	ความรู้ที่ได้รับในครั้งนี้					
11	ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมในครั้งนี้					

ขอขอบพระคุณที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์

แบบประเมิน

ความสอดคล้องของหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหา
ทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก

คำชี้แจง

แบบประเมินโครงสร้างการฝึกอบรมฉบับนี้ เป็นเครื่องมือในการวิจัยเรื่อง การฝึกอบรม
เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาล
เมืองภาคตะวันออก ซึ่งแบบประเมินนี้จะเป็นการรอบแนวทางในการฝึกอบรมฯ ให้สมบูรณ์เหมาะสมยิ่งขึ้น
ดังนั้นผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อคิดเห็น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้
โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องระดับความสอดคล้องตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	ข้อความ	ความสอดคล้อง		
		เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย
1	ความสำคัญและปัญหาการฝึกอบรมกับจุดประสงค์การฝึกอบรม			
2	ความสำคัญและปัญหาการฝึกอบรมกับโครงสร้างในการฝึกอบรม			
3	จุดประสงค์การฝึกอบรมกับโครงสร้างในการฝึกอบรม			
4	จุดประสงค์การฝึกอบรมกับจุดประสงค์แต่ละหน่วยการฝึกอบรม			
5	จุดประสงค์แต่ละหน่วยการฝึกอบรมกับเนื้อหาการฝึกอบรม			
6	จุดประสงค์แต่ละหน่วยการฝึกอบรมกับกิจกรรมการฝึกอบรม			
7	จุดประสงค์แต่ละหน่วยการฝึกอบรมกับการวัดและประเมินผลการฝึกอบรม			
8	การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมกับสื่อการฝึกอบรม			
9	การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมกับการวัดและประเมินผล			
10	จุดประสงค์การฝึกอบรมกับการวัดและประเมินผล			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมิน

ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก

คำชี้แจง

แบบประเมินโครงสร้างการฝึกอบรมฉบับนี้ เป็นเครื่องมือในการวิจัยเรื่อง การฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก ซึ่งแบบประเมินนี้จะเป็นการรอบแนวทางในการฝึกอบรมฯ ให้สมบูรณ์เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อคิดเห็น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องระดับความเหมาะสมตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความเหมาะสม				
		มากที่สุด	มาก	ปาน	น้อย	น้อยที่สุด
1	ความสำคัญและปัญหาในการฝึกอบรม					
2	ความชัดเจนวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม					
3	โครงสร้างในการฝึกอบรม					
4	วัตถุประสงค์ในแต่ละหน่วยการฝึกอบรม					
5	การเรียงลำดับเนื้อหาในการฝึกอบรม					
6	ระยะเวลาในการฝึกอบรม					
7	กิจกรรมการฝึกอบรมแต่ละหน่วยการฝึกอบรม					
8	สื่อในการฝึกอบรม					
9	การประเมินผลการฝึกอบรม					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมิน

ความสอดคล้องของแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเพื่อจัดการศึกษา
ให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมือง สระแก้ว

คำชี้แจง

แบบประเมินแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนฉบับนี้ เป็นเครื่องมือในการวิจัยเรื่อง การฝึกอบรม เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน ในโรงเรียนเทศบาลเมืองภาคตะวันออก ซึ่งแบบประเมินนี้จะเป็นแบบประเมินความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรมฯ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ดังนั้นผู้วิจัย ขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อคิดเห็น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องระดับความสอดคล้องตามความคิดเห็นของท่าน

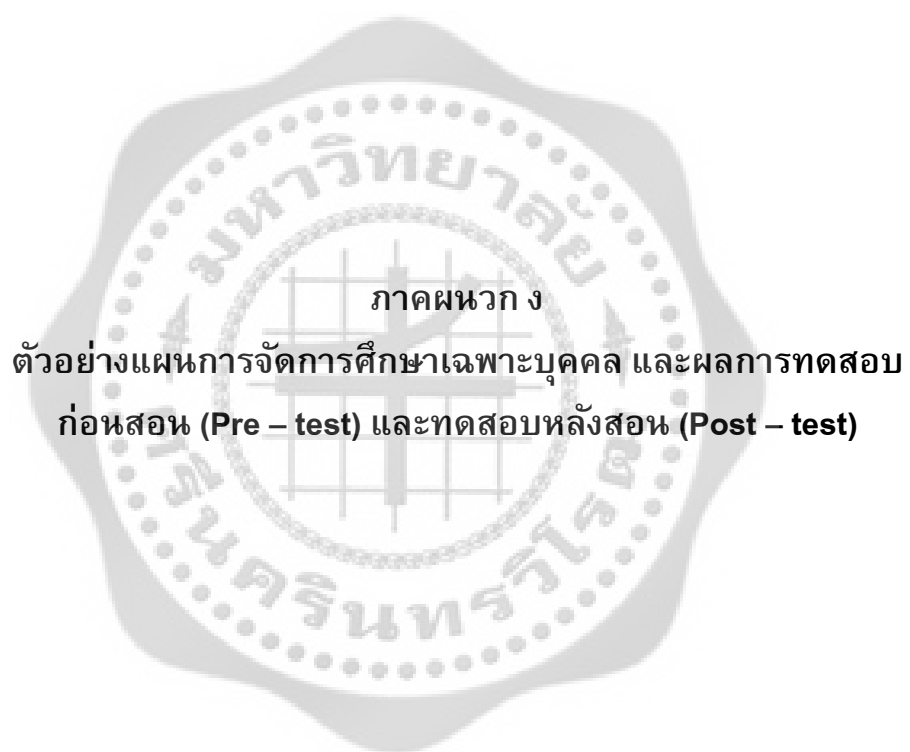
ข้อที่	ข้อความ	ความสอดคล้อง		
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ
1	แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การฝึกอบรม			
2	แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับเนื้อหาการฝึกอบรม			
3	แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับความสามารถของผู้เข้าฝึกอบรม			
4	คำถามมีคำตอบที่ชัดเจนถูกต้องทุกข้อ			
5	ความยากง่ายของแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของผู้เข้ารับการฝึกอบรม			
6	คำถามของแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับความสามารถของผู้เข้ารับการฝึกอบรม			
7	การใช้ภาษาในแบบทดสอบง่ายชัดเจนเข้าใจตรงกัน ในการถามเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของผู้เข้ารับการฝึกอบรม			
8	การจัดลำดับเนื้อหาของแบบทดสอบมีความ สอดคล้องกับ ขอบข่ายของเนื้อหา			
9	ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำแบบทดสอบก่อนและหลัง การฝึกอบรม สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินผลการฝึกอบรม			

ภาคผนวก ค
รายชื่อรายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกยูร วงศ์ก้อม	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
2. อาจารย์ ดร.สมศักดิ์ ลีลา	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เยวชล ขุนแก้ว	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
4. อาจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย	ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
นครปฐม เขต 1
5. อาจารย์ วีระ จันทรัตน์	ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และผลการทดสอบ
ก่อนสอน (Pre – test) และทดสอบหลังสอน (Post – test)

เด็กชายวีระ รักเรียน อายุ 9 ปี 8 เดือน อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง ยิ้มง่าย อัจฉริยะดี เป็นมิตรกับทุกคน มีนิสัยซุกซน ตามวัยของเด็กผู้ชายทั่วไป

ได้รับการคัดแยก อย่างไม่เป็นทางการโดยการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง จากประวัติการคลอดปกติ พัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ตั้งแต่แรกเกิด จนถึงปัจจุบัน ปกติ แต่ไม่ชอบมาโรงเรียน ชอบเล่นกับเพื่อน ๆ ในวัยเดียวกัน เป็นที่รักของเพื่อน ๆ จากการสังเกตในชั้นเรียน พบว่าเด็กชายวีระ รักเรียน ไม่ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ บวกเลขผิด ๆ ถูก บวกเลขที่มีทศไม่ได้เลย ไม่ส่งงาน การบ้านวิชาคณิตศาสตร์บ่อยมาก ครูสงสัยว่าจะมีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการคิดคำนวณ ครูจึงใช้แบบสำรวจปัญหาการเรียนรู้เฉพาะด้าน (ปรด) ของศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู คัดกรองอีกครั้ง ผลปรากฏว่า เด็กชายวีระ รักเรียน มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการคิดคำนวณ ในเรื่องการบวกแบบมีการทด

ครูจึงได้ประเมินเด็กโดยสร้างแบบประเมินการบวกเลขที่มีการทด 10 ข้อ ผลปรากฏว่าเด็กชายวีระ รักเรียน ทำผิดทั้ง 10 ข้อ เนื่องจากยังไม่เข้าใจว่าการทคืออะไร ครูจึงวางแผนช่วยเหลือเด็กชายวีระ รักเรียน โดยการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ดังนี้

ก่อนสอน (Pre - test)

5

1.	1	6	+	2.	5	9	+
	3	9			2	8	
	<u>7</u>	<u>15</u>			<u>7</u>	<u>10</u>	
3.	3	5		4.	6	4	+
	2	7			6	8	
	<u>5</u>	<u>12</u>			<u>12</u>	<u>12</u>	
5.	4	7	+	6.	3	6	+
	2	3			1	5	
	<u>6</u>	<u>10</u>			<u>4</u>	<u>10</u>	
7.	7	8	+	8.	4	5	+
	1	3			9	6	
	<u>8</u>	<u>11</u>			<u>13</u>	<u>11</u>	
9.	9	5	+	10.	4	4	+
	1	8			1	8	
	<u>3</u>	<u>13</u>			<u>5</u>	<u>12</u>	

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
(Individualized Education Program : IEP)

- ก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 2 ระดับชั้น ประถมศึกษาปี 3 สังกัดเทศบาลเมืองสระแก้ว
เริ่มใช้แผนวันที่ 1 พฤศจิกายน 2553 สิ้นสุดแผนวันที่ 31 มีนาคม 2554

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-ชื่อสกุล เด็กชายวีระ รักเรียน

เลขประจำตัวประชาชน 1101801187221

การจดทะเบียนคนพิการ ไม่จด ยังไม่จด จดแล้ว ทะเบียนเลขที่ -

วัน/เดือน/ปีเกิด 11 กันยายน 2544 อายุ 9 ปี 8 เดือน ศาสนาพุทธ

ประเภทความพิการ บกพร่องทางการเรียนรู้ ลักษณะความพิการ บกพร่องด้านการคิดคำนวณ

ชื่อ-ชื่อสกุลบิดา นายสุราษฎร์ รักเรียน

ชื่อ-ชื่อสกุลมารดา นางวรัญญา รักเรียน

ชื่อ-ชื่อสกุลผู้ปกครอง นางวรัญญา รักเรียน เกี่ยวข้องเป็น มารดา

ที่อยู่ผู้ปกครองที่ติดต่อได้บ้านเลขที่ 432 หมู่ที่ 12 บ้านคลองหมากนัด ตำบล บ้านแก้ง

อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัด สระแก้ว รหัสไปรษณีย์ 27000 โทรศัพท์ 0898865675

2. ข้อมูลด้านการศึกษา

- ไม่เคยได้รับการศึกษา / บริการทางการศึกษา
 เคยได้รับการศึกษา / บริการทางการศึกษา
 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ระดับ.....พ.ศ.
 โรงเรียนเฉพาะความพิการ ระดับ.....พ.ศ.
 โรงเรียนเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกระสัง).....ระดับ.....ป.3.....พ.ศ. 2553....
 การศึกษานอกระบบ.....ระดับ.....พ.ศ.
 การศึกษาตามอัธยาศัย.....ระดับ.....พ.ศ.....
 อื่นๆ.....ระดับ.....พ.ศ.....

3. การวางแผนการจัดการศึกษา

ระดับความสามารถในปัจจุบัน	เป้าหมายระยะยาว 1 ภาคเรียน	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น)	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
การคิดคำนวณ				
จุดเด่น				
1. อ่านและเขียนจำนวนนับตั้งแต่				
1 - 100 ได้				
2. รู้ค่าประจำหลักของจำนวนนับ				
จุดด้อย				
1. ไม่สามารถบวกเลข 2 จำนวนได้	ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2554	1. เมื่อกำหนดโจทย์ การบวกเลข 2	- ใช้แบบทดสอบที่ครู	ครูประจำชั้น
ที่มีการทดไม่ได้	1. เด็กชายวีระ สามารถบวกเลข 2	จำนวนในหลักสิบแบบมี	สร้างขึ้นเองทดสอบ	
	จำนวน ในหลักสิบแบบมีการทดได้	จำนวนทด เด็กชายวีระ	สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	
		สามารถหาคำตอบได้อย่าง	โดยใช้เกณฑ์ความ	
		ถูกต้อง 8 ใน 10 ข้อ	ถูกต้อง 8 ใน 10 ข้อ	
การอ่าน				
จุดเด่น				
1. อ่านคำที่ไม่มีตัวสะกด (แม่ ก.กา)				
และคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราได้				
2. เข้าใจคำศัพท์ง่าย ๆ ที่ใช้ในชีวิต				
ประจำวัน				

3. การวางแผนการจัดการศึกษา (ต่อ)

ระดับความสามารถในปัจจุบัน	เป้าหมายระยะยาว 1 ภาคเรียน	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น)	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
จุดด้อย				
1. สามารถอ่านคำในระดับชั้น ป. 2 โดยไม่สะกด	ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2554 1. เด็กชายวีระอ่านหนังสือได้ คล่องแคล่วขึ้นในคำศัพท์ระดับ ป. 2 - ป. 3	1. เมื่อให้สะกดและอ่านคำใน หนังสือเรียนระดับชั้น ป. 2 เด็กชายวีระจะสะกดคำ อ่าน ออกเสียงได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 คำจาก 10 คำ ภายใน 1 ภาคเรียน	- ครูประเมินจากการฟัง และจดบันทึกทุกวัน โดยใช้เกณฑ์ความ ถูกต้อง 8 คำจาก จาก 10 คำ	ครูประจำชั้น
2. ความเข้าใจคำศัพท์อยู่ในระดับชั้น ป. 2	2. เด็กชายวีระสามารถเข้าใจ คำศัพท์ในระดับชั้น ป. 3	2. เมื่อให้อ่านคำศัพท์ ในระดับ ชั้น ป. 3 เด็กชายวีระจะบอก ความหมายของคำศัพท์ได้อย่างน้อย 8 คำ จาก 10 คำ	- ครูประเมินจากการฟัง และจดบันทึกทุกวัน โดยใช้เกณฑ์การบอก ความหมายของ คำศัพท์ 8 คำ จาก 10 คำ	ครูประจำชั้น

3. การวางแผนการจัดการศึกษา (ต่อ)

ระดับความสามารถในปัจจุบัน	เป้าหมายระยะยาว 1 ภาคเรียน	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น)	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
การเขียน				
จุดเด่น				
1. เขียนสะกดคำง่าย ๆ จากการอ่าน และการฟังได้				
2. แต่งประโยคความเดียวอย่างง่ายได้				
จุดด้อย				
1. เขียนสะกดคำที่ไม่เกิน 2 พยางค์ จากคำอ่านได้ในระดับชั้น ป. 2	ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2554			
	1. เด็กชายวีระ สามารถเขียนในระดับ ชั้น ป. 3 ได้	1. เมื่อให้สะกดและอ่านคำ ที่ใช้บ่อยในระดับ ชั้น ป. 3	- ครูตรวจงานเขียนของ นักเรียนและจดบันทึก	ครูประจำชั้น
		เด็กชายนนท์ปวิธจะเขียน สะกดคำได้ถูกต้องอย่างน้อย	ทุกวันโดยใช้เกณฑ์ สะกดคำถูกต้อง	
		8 คำ จาก 10 คำ	8 คำ จาก 10 คำ	

5. คณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

ชื่อ / นามสกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
5.1 นางอรวรรณ นัตนะรา	ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้แทน
5.2 นางวรัญญา รักเรียน	บิดา มารดาหรือผู้ปกครอง
5.3 นางอัญชนา จิตรสว่างทรัพย์	ครูประจำชั้นหรืออาจารย์ที่ปรึกษา
5.4 เด็กชายวีระ รักเรียน	นักเรียน

ประชุมวันที่ ...29... เดือน ...ตุลาคม...พ.ศ. ...2543...

6. ความเห็นของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ฉบับนี้เป็นแผนการศึกษาที่มีประโยชน์อย่างมาก สำหรับเด็กชายวีระ รักเรียน ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาทางด้านพัฒนาการและสามารถนำไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี มารดามีความภาคภูมิใจที่ได้เห็นพัฒนาการของลูกในทางที่ดีและถูกต้อง

ข้าพเจ้า

เห็นด้วย

ไม่เห็นด้วย เพราะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางวรัญญา รักเรียน)

มารดา

วันที่... 29... เดือน ...ตุลาคม...พ.ศ. ...2543...

ทดสอบหลังสอน (Post - test)

		3	
1.	$\begin{array}{r} 46 \\ 39^+ \\ \hline 85 \end{array}$	2.	$\begin{array}{r} 59 \\ 28 \\ \hline 80 \end{array}$
3.	$\begin{array}{r} 35 \\ 27^+ \\ \hline 69 \end{array}$	4.	$\begin{array}{r} 64 \\ 68 \\ \hline 139 \end{array}$
5.	$\begin{array}{r} 47 \\ 23^+ \\ \hline 70 \end{array}$	6.	$\begin{array}{r} 36 \\ 15^+ \\ \hline 51 \end{array}$
7.	$\begin{array}{r} 78 \\ 13^+ \\ \hline 91 \end{array}$	8.	$\begin{array}{r} 45 \\ 96 \\ \hline 141 \end{array}$
9.	$\begin{array}{r} 25 \\ 18^+ \\ \hline 43 \end{array}$	10.	$\begin{array}{r} 44 \\ 18 \\ \hline 62 \end{array}$

เด็กชายวันชัย มานะแสง อายุ 9 ปี 11 เดือน อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตรกับทุกคน มีเพื่อนมาก เป็นที่รักของเพื่อน ๆ มีนิสัยซุกซน ตามวัยของเด็กผู้ชายทั่วไป

ได้รับการคัดแยก อย่างไม่เป็นทางการโดยการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง จากประวัติการคลอดปกติ พัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ตั้งแต่แรกเกิด จนถึงปัจจุบัน ปกติ แต่ไม่ชอบมาโรงเรียน ชอบเล่นกับเพื่อน ๆ ในวัยเดียวกัน จากการสังเกตในชั้นเรียน พบว่า เด็กชายวันชัย มานะแสง ไม่ชอบเรียน เขียนหนังสือ ไม่ชอบเรียนวิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ เขียนคำสองพยางค์ตามคำบอกของครูบวกลบ ไม่ถูกต้อง ครูสงสัยว่าจะมีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการเขียน ครูจึงใช้แบบสำรวจปัญหาการเรียนรู้เฉพาะด้าน (ปรด) ของศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู คัดกรองอีกครั้ง ผลปรากฏว่า เด็กชายวันชัย มานะแสง มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการคำสองพยางค์

ครูจึงได้ประเมินเด็กโดยให้เขียนคำตามคำบอกของครู เป็นคำในหนังสือเรียนภาษาไทย ป. 3 10 คำ ผลปรากฏว่าเด็กชายวันชัย มานะแสง เขียนผิดทั้ง 10 คำ ครูจึงวางแผนช่วยเหลือ เด็กชายวันชัย มานะแสง ดังแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ต่อไปนี้

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
(Individualized Education Program : IEP)

ก่อนการศึกษาชั้นพื้นฐาน

ระดับการศึกษาชั้น

พื้นฐาน

ชื่อสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 2 ระดับชั้น ประถมศึกษาปี 3 สังกัดเทศบาลเมืองสระแก้ว
เริ่มใช้แผนวันที่ 1 พฤศจิกายน 2553 สิ้นสุดแผนวันที่ 31 มีนาคม 2554

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-ชื่อสกุล เด็กชายวันชัย มานะแสง

เลขประจำตัวประชาชน 1100070138192

การจดทะเบียนคนพิการ ไม่จด ยังไม่จด จดแล้ว ทะเบียนเลขที่ -

วัน/เดือน/ปีเกิด 12 พฤศจิกายน 2544 อายุ 9 ปี 11 เดือน ศาสนาพุทธ

ประเภทความพิการ บกพร่องทางการเรียนรู้ ลักษณะความพิการ บกพร่องด้านการอ่านการเขียน

ชื่อ-ชื่อสกุลบิดา นายสำราญ มานะแสง

ชื่อ-ชื่อสกุลมารดา นางสุนิสา มานะแสง

ชื่อ-ชื่อสกุลผู้ปกครอง นางสุนิสา มานะแสง เกี่ยวข้องเป็นมารดา

ที่อยู่ผู้ปกครองที่ติดต่อได้บ้านเลขที่ 266 หมู่ที่ 4 บ้านคลองหมากนัด ตำบลบ้านแก้ง

อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว รหัสไปรษณีย์ 27000 โทรศัพท์ 0896302029

2. ข้อมูลด้านการศึกษา

ไม่เคยได้รับการศึกษา / บริการทางการศึกษา

เคยได้รับการศึกษา / บริการทางการศึกษา

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ระดับ..... พ.ศ.

โรงเรียนเฉพาะความพิการ ระดับ..... พ.ศ.

โรงเรียนเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกระสัง)..... ระดับ.....ป.3.....พ.ศ. 2553.....

การศึกษาด้านอาชีพ..... ระดับ..... พ.ศ.

การศึกษานอกระบบ..... ระดับ..... พ.ศ.

การศึกษาตามอัธยาศัย..... ระดับ..... พ.ศ.

อื่นๆ..... ระดับ..... พ.ศ.

3. การวางแผนการจัดการศึกษา

ระดับความสามารถในปัจจุบัน	เป้าหมายระยะยาว 1 ภาคเรียน	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น)	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
การคิดคำนวณ				
จุดเด่น				
1. อ่านและเขียนจำนวนนับตั้งแต่ 0 – 100 ได้				
จุดด้อย	ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2554			
1. บวกเลข 2 หลัก แบบทด ยังไม่ได้	1. ด.ช.วันชัยสามารถบวกเลข หลัก แบบทดได้	1. เมื่อให้โจทย์ การบวกเลข 2 หลัก ด.ช. วันชัยสามารถหาคำตอบ อย่างถูกต้อง 8 ใน 10 ข้อ	- ใช้แบบทดสอบที่ครู สร้างขึ้นเองทดสอบ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยใช้เกณฑ์ความ ถูกต้อง 8 ใน 10 ข้อ	ครูประจำชั้น
2. ลบ เลข 3 หลัก ที่มีการขอยืมยังไม่ ได้	2. ด.ช.วันชัยสามารถลบเลข 2 หลัก ที่มีการขอยืมได้	2. เมื่อให้โจทย์ การลบเลข 3 หลัก ด.ช. วันชัยสามารถหาคำตอบ อย่างถูกต้อง 8 ใน 10 ข้อ	- ใช้แบบทดสอบที่ครู สร้างขึ้นเองทดสอบ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยใช้เกณฑ์ความ ถูกต้อง 8 ใน 10 ข้อ	ครูประจำชั้น

3. การวางแผนการจัดการศึกษา (ต่อ)

ระดับความสามารถในปัจจุบัน	เป้าหมายระยะยาว 1 ภาคเรียน	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น)	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
การอ่าน				
จุดเด่น				
1. รู้จักพยัญชนะไทย				
2. อ่านตามคำบอกได้				
จุดด้อย				
1. ไม่สามารถอ่านคำโดยไม่สะกดได้	2. ด.ช.วันชัยอ่านหนังสือได้ คล่องแคล่วขึ้น	1. เมื่อให้สะกดและอ่านคำใน หนังสือเรียนระดับชั้น ป. 3 ด.ช.วันชัยจะสะกดคำ อ่านออกเสียงได้ถูกต้อง	1. ครูประเมินจากการฟัง และจดบันทึกทุกวัน โดยใช้เกณฑ์ความ ถูกต้อง 15 คำจาก 20 คำ	ครูประจำชั้น
2. ความเข้าใจคำศัพท์ที่อยู่ในระดับชั้น ป. 3	2. ด.ช.วันชัยสามารถเข้าใจคำศัพท์ ในระดับชั้น ป. 3	2. เมื่อให้อ่านคำศัพท์ ในระดับ ชั้น ป. 3 ด.ช.วันชัยจะบอก ความหมายของคำศัพท์ และวลีได้อย่างน้อย 8 คำ จาก 10 คำ	2. ครูประเมินจากการฟัง และจดบันทึกทุกวัน โดยใช้เกณฑ์การบอก ความหมายของคำศัพท์ 8 คำจาก 10 คำ	ครูประจำชั้น
การเขียน				
จุดเด่น				
1. เขียนสะกดคำง่าย ๆ จากการอ่าน และการฟังได้				
2. แต่งประโยคความเดียวอย่างง่ายได้				

3. การวางแผนการจัดการศึกษา (ต่อ)

ระดับความสามารถในปัจจุบัน	เป้าหมายระยะยาว 1 ภาคเรียน	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น)	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
จุดด้อย				
1. เขียนสะกดคำที่ไม่เกิน 2 พยางค์ จากเสียงอ่านได้ในระดับชั้น ป. 3	1. ด.ช.วันชัยสามารถเขียนใน ระดับชั้น ป. 3 ได้	1. เมื่อครูอ่านคำที่ใช้บ่อยในระดับ ชั้น ป. 3 ด.ช.วันชัยเขียนสะกดคำ ได้ถูกต้องอย่างน้อย	1. ครูตรวจงานเขียนของ ด.ช.วันชัยและจดบันทึก ทุกวันโดยใช้เกณฑ์	ครูประจำชั้น
		8 คำจาก 10 คำ	สะกดคำถูกต้อง	
			8 คำจาก 10 คำ	
2. ไม่สามารถแต่งประโยคจาก คำศัพท์ ยาก ๆ ได้	2. ด.ช.วันชัยสามารถแต่งประโยค	2. เมื่อกำหนดคำศัพท์ที่คุ้นเคยให้ ด.ช.วันชัย จะแต่งประโยค ได้ 8 ใน 10 คำ	2. ครูตรวจงานเขียนและ จดบันทึกทุกคาบเรียน โดยใช้เกณฑ์ แต่ง ประโยคได้ 8 ใน 10 คำ	ครูประจำชั้น

5. คณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

ชื่อ / นามสกุล	ตำแหน่ง	ลายมือ
5.1 นางอรวรรณ นัตนะธา	ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้แทน
5.2 นางนางสุนิสา มานะแสง	บิดา มารดาหรือผู้ปกครอง
5.3 นางเตือนจิตต์ โพธิ์ขีด	ครูประจำชั้นหรืออาจารย์ที่ปรึกษา
5.4 เด็กชายวีระ รักเรียน	นักเรียน

ประชุมวันที่ ...29... เดือน ...ตุลาคม...พ.ศ. ...2543...

6. ความเห็นของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ฉบับนี้เป็นแผนการศึกษาที่มีประโยชน์อย่างมากสำหรับเด็กชายวีระ รักเรียน ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาทางด้านพัฒนาการและสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี มารดามีความภาคภูมิใจที่ได้เห็นพัฒนาการของลูกในทางที่ดีและถูกต้อง

ข้าพเจ้า

เห็นด้วย

ไม่เห็นด้วย เพราะ

ลงชื่อ.....

(นางนางสุนิสา มานะแสง)

มารดา

วันที่... 29... เดือน ...ตุลาคม...พ.ศ. ...2543...

ภาคผนวก จ
ภาพกิจกรรมการฝึกอบรม

เตรียมการฝึกอบรม

วางแผนเตรียมการฝึกอบรม

บรรยากาศในการฝึกอบรม

บรรยากาศในการฝึกอบรม

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสงสัยการใช้แบบคัดแยกเด็ก

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำความเข้าใจกับแบบคัดแยก

บรรยายภาคในการฝึกอบรม

บรรยายภาคในการฝึกอบรม

บรรยากาศในการฝึกอบรม

หลังฝึกอบรมแล้วมีการมอบวุฒิบัตรให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวสุวพิชชา ประสิทธิ์ธัญกิจ
สถานที่เกิด	จังหวัดอุทัยธานี
ที่อยู่	4/1134 หมู่ 7 หมู่บ้านระชนะสิน ถนนนวมินทร์ 68 แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กทม. 10340
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	รองศาสตราจารย์
สถานที่ทำงาน	ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กทม. 10240 E-mail:suwapitcha@ru.ac.th
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2529	การศึกษามัธยมศึกษา วิชาเอกการประถมศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
พ.ศ.2537	การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ สาขาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
พ.ศ.2554	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ